

TEMA BROJA: Vrijednosti

**Znaju li roditelji kada treba uzeti *time-out*?
Neka živite u zanimljivim vremenima
Sinister**

**Erasmus iskustvo – Miriše na sreću
Odbojka na vrućem pustinjском
pijesku**

Impressum

Za izdavača:

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Ulica grada Vukovara 269
10 000 Zagreb
tel./fax. 01/6184 780
centrala 01/6184 772

Ravnatelj:

Zlatko Stić, dipl.ing

Glavna urednica:

Tesa Novak

Novinari:

Tesa Novak, Maja Banovec, Ellen Zaradić, Anja Štark, Katarina Baković, Marta Mitrović, Sara Brozinčević, Tara Laća, Lorena Petrović Hađar, Marta Špoler Čanić, Mia Čuljak, Marta Gojević, Petra Šimić, Marta Štimac, Matija Dukić, Izak Brnadić, Jakov Marković, Maksim Ivičić, Tara Damjanović, Eva Medić, Tara Čepnja, Sara Polašek, Patricija Miletić, Lejla Julardžija, Romi Paleček, Stella Stojić, Laura Jakoplić, Isabella Dumić, Jadranka Miljić, Loris Borković, Bruno Dobranović, Vito Devčić, Tin Boršić, Domagoj Sever, Matija Blažević, Mia Pavić, Dorian Vrančić, Lara Strojnik, Anamarija Dobrić, Vito Erceg, Nika Grgurević, Korina Beg, Niki Galeković, Ivana Martinović, Lea Kramarić, Yaroslava Ruda, Toni Mišura

Fotografi:

fotografije Novinarske skupine PŠVP-a, poneka posudba s bespuća interneta

Fotografija na naslovnici:

Tonka Kelava
Dijelove kolaža na zadnjoj stranici izradila je Vita Barbić.

Voditeljica novinarske skupine:

Lana Rušnov Perić, prof.

Lektura:

Aktiv hrvatskoga jezika

Grafička oprema:

Članovi novinarske skupine

Dizajn i priprema za tisak:

FullStop. Designs and Graphics

Tisak:

VINT PRINT

Sadržaj

1 Tema broja – Vrijednosti

Vrijednosti – naš kalup, oči i ogledalo
Znaju li roditelji kada treba uzeti *time-out*?
More love

Izgled – mjerilo uspjeha u ljubavi, karijeri i prijateljstvu

2 Prelogovim hodnicima cesta mog života teče

Nemojte upisivati Medicinski fakultet da bi se roditelji hvalili da im je dijete doktor

Doživljaj života u Africi kroz VR naočale

Predstavljanje knjige Hrvatska u 30 priča

3 Teške boje

Sinister

Quo vadis, Prelog?

Energetika jučer, danas, sutra

4 Prelog svuda, Prelog oko nas

Ljepota u znanosti – što fascinira hrvatske znanstvenike

Iza kulisa: naše kozmetičarke

Smrtonosna doza moralnoga integriteta – intervju s Kristianom Novakom

5 Tamo da putujem

Lofoti – ljetna toplina u arktičkom krugu

Uspomene koje nikada neće nestati, osim onih koje želimo zaboraviti

6 Ja sam genije, čudo prirode

Možda ću dečka naći u šumi – intervju s Tamarom Bračko

Što se to dimi iz Jurjeva dvorišta?

Logično, ali neočekivano

Imao sam četiri jedinice iz fizike – intervju s profesorom Vedranom Vulićem

7 Volim se (raz)gibat

Odbojka na vrućemu pustinjском pijesku

Trudom, radom i odricanjem sve se može

8 Erasmus

Od Zagreba do Keflavika – i još malo dalje

Miriše na sreću

Samo spakirajte kofere i krenite

Vulkanologija, seizmologija... nema toga kod nas

9 Literarni radovi

Haljinica bijele boje, žute, narančaste...

Jedan, dva, tri, četiri...

Kroz prozor tramvaja

Prijelaz

Soba

Labos

Riječ urednice

Dragi učenici, nastavnici, djelatnici škole i svi čitatelji koji u rukama s iščekivanjem držite ovogodišnje izdanje Labosa, stigao je trenutak da vam s ponosom predstavimo naš školski list čije će vas stranice ispisane entuzijazmom i upornošću naših novinara povesti na zanimljivo, sadržajno i informativno putovanje.

Ovogodišnje izdanje Labosa ispunjeno je raznolikim zanimljivim pričama, a temeljna je nit koja se provlači stranicama našega časopisa tema vrijednosti. Promatrali smo sustave vrijednosti kao ključne elemente u procesu izgradnje identiteta te smo iz vlastitoga školskog okruženja, ali i šire, pokušali predočiti kolaž vrijednosti koje najviše cijenimo i koje su najdublje implementirane u naše društvo. Novinarska grupa pod vodstvom profesorice Lane Rušnov Perić marljivo je istražila brojne društvene i individualne aspekte vrijednosnog sustava, od materijalnog položaja do utjecaja i privatnosti, ali i način na koji vrijednosti oblikuju prizmu kroz koju promatramo druge i svijet oko sebe. Koliko je važna estetika i izgled kao vrijednost? Na koji način školski

Tesa Novak, 4.d

i akademski uspjeh definiraju nas same, a posljedično i percepciju drugih?

U našim rubrikama pronaći ćete i divne destinacije koje su naši učenici posjetili te sve o uspjesima učenika na natjecanjima. Također, imat ćete priliku svjedočiti tijekom programa Erasmus te saznati o iskustvima naših učenika koji su sudjelovali u programu i razmijenili iskustva te stvorili prijateljstva s kolegama iz drugih država. Raznolike priredbe, konferencije, događanja i još mnogo, mnogo toga u što je uključena naša

škola i učenici predstavljeni su u ovom listu u najvažnijim crtama koje odražavaju nepresušnu energiju i interes svih koji su sudjelovali u stvaranju tih divnih uspomena i rezultata.

Nadam se da će vas Labos povesti na divno i inspirativno putovanje pomoću iskustava i doživljaja te da će vam vrijeme provedeno uz naš školski list ostati u lijepom sjećanju kao podsjetnik na našu zajedničku pustolovinu.

Dame i gospodo, Labos!

Identitet i okolina

Vrijednosti – naš kalup, oči i ogledalo

Piše:

Tesa Novak, 4.d

Planet Zemlja dom je rastućoj ljudskoj populaciji koja broji preko osam milijardi pojedinaca. Kažemo pojedinaca jer se doista radi o unikatnim primjercima naše vrste. Ono što prije svega čini razliku među ljudima i što uzrokuje to da na svijetu ne postoje dvije identične osobe jest identitet, definicija individualnog bića kao takvoga, a vrijednosti su jedan od temeljnih slojeva pri izgradnji toga identiteta

Vrijednosti se službeno mogu definirati kao trajna uvjerenja prema kojima osoba djeluje. Slične su stavovima i uvjerenjima po tome što sadrže kognitivni, emocionalni i bihevioralni dio, no njihov učinak na odluke koje pojedinac donosi u životu, kao i na individualni pogled na svijet, pokazao se snažnijim nego u srodnim uzorcima mišljenja. Sistematizirane su u dvije glavne grupe: instrumentalne vrijednosti koje se odnose na poželjne načine djelovanja ili ponašanja poput iskrenosti, odanosti itd. te terminalne vrijednosti koje obuhvaćaju poželjna stanja poput zdravlja, slobode i sigurnosti. Oba tipa vrijednosti i njihove brojne manifestacije sinergijski djeluju u stvaranju individualnog seta putokaza. Bitno je napomenuti da vrijednosti nisu samo idejni moralni kompas, radi se o psihološkom konceptu stvarnih odrednica karaktera i identiteta na koje utječe niz faktora i prema kojima se orijentiramo u svijetu.

Vrijednosti i djelovanje

Utjecaj vrijednosti na ishod situacija u kojima se netko nalazi, kao i na sposobnosti rješavanja problema, prikazan je i jednim istraživanjem iz 2009. godine. Ispitanici su podijeljeni u dvije skupine. Jednoj je skupini razgovorom predočena vrijednost postignuća i usađena im je težnja za uspjehom kao konceptom, psihološkom metodom koja na temelju sugestije uvjetuje rezultate reagiranja na podražaj kasnije. Drugoj grupi na isti je način postavljena dobronamjernost. Obje su grupe zatim rješavale istu zagonetku. Prva grupa bila je uspješnija, ali manje spremna pomoći ispitivaču koji je upitao za pomoć u rješavanju zagonetke, a druga je grupa pokazala pristup skloniji pomaganju. Kako je jednostavan eksperiment dokazao, predstavljene vrijednosti utjecale su na njihovo djelovanje. No, osim znanstvenog pristupa vrijednostima koji ih sistematizira kvalitativno i kvantitativno, treba imati na umu da su vrijednosti kompleksan i slojevit psihološki i sociološki koncept i nije lako predstaviti njihovu sveobuhvatnost i utjecaj u svim područjima ljudskog djelovanja. Sociološki promatrano, one određuju formiranje interesnih skupina te pokreću revolucije, ali i moderiraju svakodnevno činjenje dosegnuvši razinu ideala, politički gledano određuju popularnost i utjecajnost mišljenja i pojedinaca te kasnije utječu na formiranje odluka u upravljanju državama i društvima. Primjetan je i filozofski pristup vrijednostima kao onome što nas definira i uvjetuje naše djelovanje i percepciju, a moral i etika temelje svoje rasuđivanje kako na objektivnom dobru, tako i na njima.

Društvene mreže grade tron plitkoj estetici i materijalizmu

Ono što o vrijednostima znamo, ali vrijedno je spomena, jest uvjetovanost njihove sinteze u pojedincu okolinom. Obitelj, prijatelji, religija, internet, umjetnost, sve čime smo okruženi implementira se u kovanje našeg kompasa i makar u primjesama ostaje kao internaliziran dio kojim se vodimo kasnije u životu i rasuđujemo o svemu. Svako vrijeme imalo je svoje ideale, svaki narod ima tradicionalan set poželjnih ponašanja i karakteristika, svaka kultura cijeni posebne kvalitete, a svaka religija i svjetonazor nastoje imponirati vlastitu ispravnost. Već je to pokazatelj kompleksnosti i varijabilnosti vrijednosti te je nemoguće utvrditi apsolutno točnu kvantificiranost nazora i morala prema kojima se svatko treba voditi. Većina se čovječanstva, doduše, složila kako neke vrijednosti nisu opcionalne te kao produkt općeg morala postoji legalno očuvanje sloboda i prava koje nažalost ne spriječava njihovo kršenje u svakom slučaju. Živimo u vremenu u kojemu je razmjena vrijednosti jednostavnija nego ikada budući da je globalizacija doprinijela povezivanju različitih društava i skupina. Dolazimo u kontakt s brojnim mišljenjima i pogledima na svijet, politiku i društvo i što smo izloženiji toj zaglušujućoj količini informacija više shvaćamo značaj edukacije, tolerantnosti i dobronamjernosti. Kao vrlo svakodnevni primjer možemo promotriti društvene mreže koje grade tron plitkoj estetici i materijalizmu, pogodne su za širenje mržnje, radikalnosti i besmislica, a slične poruke ostaju lako pamtljive među mladima koji prolaze aktivan proces oblikovanja osobnosti i mišljenja. Obitelj i religija mogu također postaviti očekivanja s ciljem očuvanja ideologije, a različite i teške životne okolnosti dodatno pridonose čestoj rigidnosti uma.

Ljudi nisu sposobni za utopiju

Unatoč tomu što je svijet u kojem živimo daleko od utopije i moglo bi se argumentirati da ljudska narav potencijalno za utopiju nije ni sposobna, postoje aspekti u svakodnevnom životu koji u temeljima imaju naše vrijednosti i na koje možemo utjecati. Makar su te parole već izlizane od prečestog ponavljanja u političkim i društvenim krugovima, kvalitetan korak prema većem kolektivnom dobru jest skretanje pažnje na važnost vrijednosti poput znanja i edukacije, jednakosti, dobronamjernosti, pacifizma, skromnosti i upornosti... Prepoznamo što nas čini potpunima i razvijajmo opseg i kvalitetu vlastitih znanja i vještina. Na taj način možemo pridonijeti daljnjem intelektualnom razvoju čovječanstva i pomoći svijetu da skrene prema bar približno utopijskoj putanji, cijeneći priliku da u tome sudjelujemo.

Moderna obitelj u Hrvatskoj

Piše: **Danas ljudi sve kasnije stupaju u brakove, broj djece u obiteljima opada, a obitelji bez djece postaju sve češća pojava. Istražujemo zašto se to događa i kakva je budućnost obitelji kao zajednice**
Ellen Zaradić, 3.s

Obitelj je oduvijek bila temelj svakog društva, simbol ljubavi, međusobne potpore i stabilnosti. Iako je osnovna vrijednost obitelji ostala, njen oblik značajno se mijenja. Dok su prije nekoliko desetljeća tradicionalne obitelji s roditeljima i djecom bile dominantni model, danas svjedočimo velikoj raznolikosti obiteljskih struktura. U Hrvatskoj, ove su promjene osobito vidljive, a uzrokovane su velikim društvenim promjenama, uključujući pad komunizma i pristupanje Hrvatske Europskoj uniji.

Na primjer, u Hrvatskoj je 1971. godine udio obitelji bez djece bio 24,8 %, a prema posljednjem popisu stanovništva 2021. godine, taj postotak porastao je na 30,5 %. Također, dok je 13 % obitelji 1971. godine imalo troje ili više djece, danas je takvih obitelji samo 9 %. Ove promjene odražavaju duboke društvene i kulturne promjene koje su oblikovale obiteljski život posljednjih 50 godina. Na njih utječu brojni faktori, među kojima su povećana zaposlenost i obrazovanje žena.

Fleksibilniji pristup braku i obitelji

Još u 1970-im godinama, žene su se uglavnom obrazovale u tradicionalnim smjerovima poput pedagogije i društvenih znanosti, a danas su žene prisutne u raznim područjima, uključujući medicinu i STEM.

Poznato je da danas žene čine više od 60% studenata na Medicinskom fakultetu u Zagrebu. Ovaj napredak u ravnopravnosti, iako značajan, donosi i nove izazove - žene često odgađaju brakove i roditeljstvo zbog obrazovanja i karijere, koji postaju ključni faktori za njihovu stabilnost i zadovoljstvo u životu. Ovaj trend nije specifičan samo za Hrvatsku jer je nakon pada komunizma Hrvatska usvojila mnoge vrijednosti zapadnog društva, uključujući fleksibilniji pristup braku i obitelji, s naglaskom na poštivanje različitih obiteljskih modela. To je dovelo do učestalijih razvoda, jednoroditeljskih obitelji, otvorenih brakova i manjih obitelji.

Povećan broj razvoda u posljednjim desetljećima također je promjena koja odražava ove društvene pomake. Naime, u 1970-ima broj razvoda bio je znatno manji nego danas, kada čak 40-50 % brakova završi razvodom. Zašto je tomu tako? Razlog leži u promjenama društvenih normi, naime, brak se danas sve više doživljava kao osobni odabir temeljen na ljubavi i sreći, a ne kao društvena obveza. Ekonomska neovisnost žena omogućava im da napuste brak ako nisu sretna, a zakonodavne promjene olakšavaju pristup razvodu, čineći ga manje stigmatiziranim.

Osim povećanog broja razvoda, drugi je važan trend u modernim obiteljskim vrijednostima je kasniji brak. Obitelj danas sve češće ne uključuje tradicionalne oblike, već je mnogo fleksibilnija i prihvaća razne obiteljske

modele, poput onih s jednim djetetom, samohranim roditeljima ili istospolnim parovima.

Opada li interes za ljubav?

S obzirom na ove promjene, koje proizlaze iz životnih promjena generacije milenijalaca, postavlja se pitanje što će se dogoditi u budućnosti obiteljskih odnosa. Generacija Z, odrasla u doba digitalizacije, društvenih mreža i influencera, pokazuje manji interes za ozbiljne ljubavne odnose. Zašto taj interes opada? Opada pod utjecajem nerealnih standarda koje postavljaju društvene mreže, gdje se stvara dojam da su ljubavni odnosi više temeljeni na vanjskom izgledu i društvenoj prihvaćenosti nego na stvarnoj emocionalnoj povezanosti. Možda je dio odgovora u iskustvima koja je generacija Z imala s obiteljskim odnosima svojih roditelja, koji su često uključivali razvode, čime je ljubav postala nešto što su mnogi počeli doživljavati kao manje stabilno i manje sigurno.

Iako generacija Z ima visoka očekivanja kada su u pitanju ljubavni odnosi, izloženi su i vrlo visokim standardima, što može uzrokovati nesigurnost i smanjen interes za ozbiljne i dugoročne veze. Zbog toga se postavlja pitanje hoće li nova društvena očekivanja o ljubavi, braku i obitelji dovesti do još većih promjena u obiteljskim i ljubavnim strukturama u budućnosti. Hoće li se obitelj kao zajednica još više prilagoditi novim uvjetima života?

Vidiš li sebe kao osobu koja će stupiti u brak?

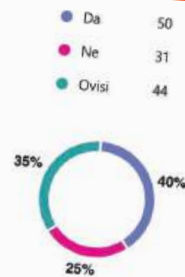
Brak je još uvijek vrijednost kojoj težimo

Procijeni važnost uravnoteženoga obiteljskog života.

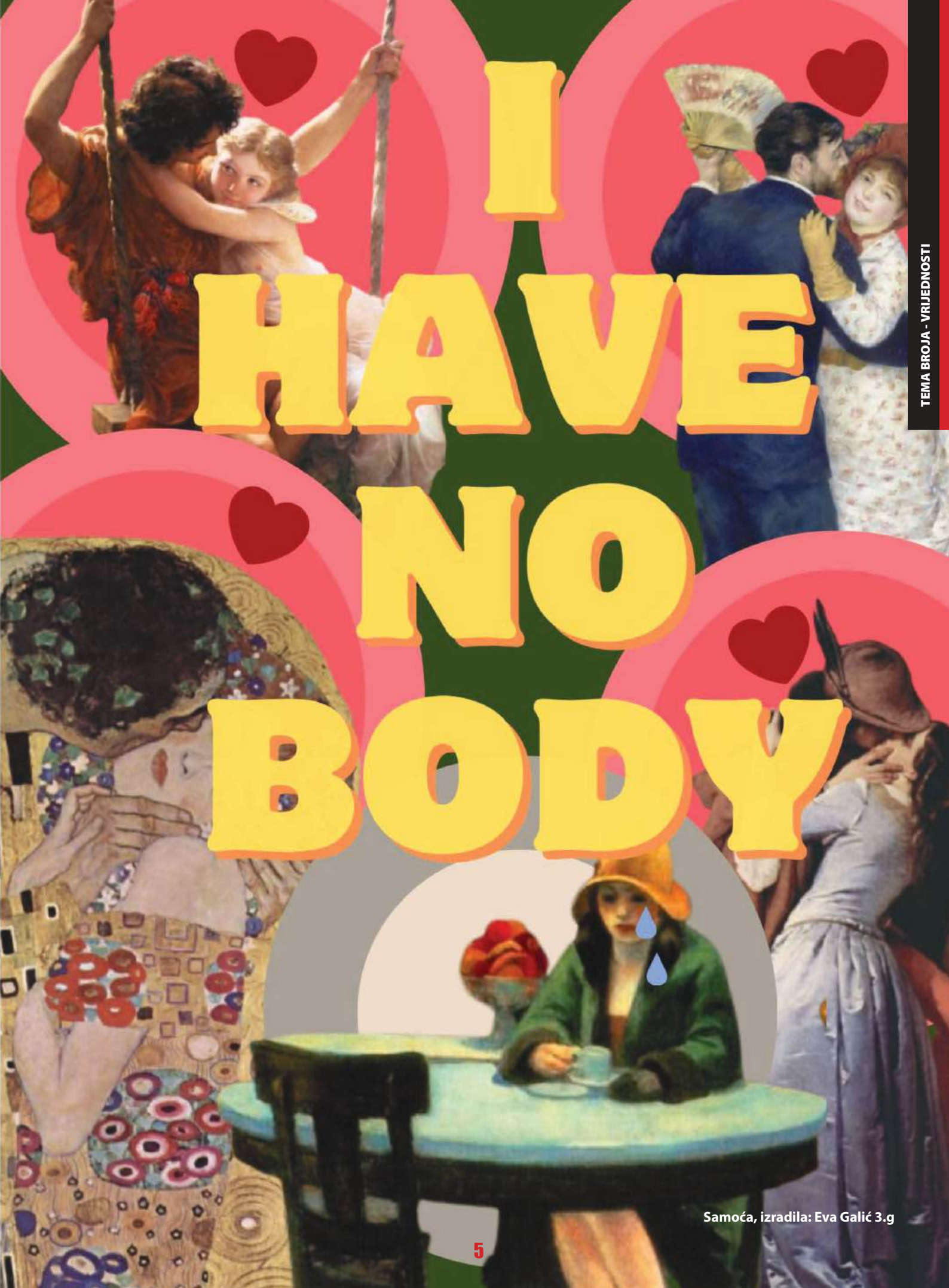
Stabilni obiteljski odnosi osnova su svega

Smatraš li da je važno imati djecu?

Učenici su prilično neodlučni

I HAVE NO BODY

Lampice se gase

Više, bolje, jače

Piše: **Ivana Martinović, 2.c**

Došlo je i to vrijeme godine. Sve se crveni i zeleni. Kad izađete na ulice, sve se svjetluca od lampica koje daju neku toplinu u ovo hladno doba godine, vrijeme Božića. No, zadnjih godina te lampice ne griju kao prije. Je li to zbog manjka hladnoće u zadnjih nekoliko godina ili zbog odmicanja od pravih vrijednosti ovoga blagdana

U filmu Bitka za Božić Danny DeVito osvjetli kuću da se može vidjeti iz svemira

Sve smo više povezani sa svijetom i s vremenom se primjećuje da Božić kod mnogih započinje u studenom ili čak ranije. S pozitivne strane, nama učenicima skreće pažnju od razdoblja testova koji su uglavnom tik pred Božić jer nam baram vizualno osvijesti što se bliži poslije te muke i napora. No, s negativne strane, ljudi više nisu zadovoljni, stalno žele više, bolje od drugih, uspoređuju se s drugima i ne žive u sadašnjosti nego stalno planiraju, planiraju...

Želimo njezinu haljinu, njegove cipele, njihov način života

Zbog opčinjenosti tehnologijom i današnjega načina života koji nas tjera da radimo dvadeset i četiri sata na dan, većina nas ne može sjesti mirno i opustiti se, a da za trenutak ne počne raditi nešto drugo. Ti isti ljudi koje ste vidjeli s kompletno renoviranom kućom za Božić, prije samo tjedan dana imali su cijelu kuću u narančastim bojama zbog jeseni koja kalendarski i dalje nije prošla. Takva vrsta promjene našem je tijelu ista kao i promjena vremena, stvara nam stres. Većina nas koja na dnevnoj bazi konzumira takav sadržaj ima

osjećaj *FOMO-a* (*fear of missing out*). Želimo sve što i drugi žele samo zato što smo to vidjeli na internetu. Njezinu haljinu, njegove cipele, njihov način života... naš mozak to ne može tako brzo procesuirati i zato smatramo da te stvari želimo jer nismo sjeli i promislili.

To se posebno osjeti u predbožićno vrijeme. Koliko vam je influencera preporučilo novi božićni ukras ili ideju što pokloniti mami i tati. Vjerojatno na kraju niste kupili ništa korisno ili sentimentalno dragoj osobi, već štoviše, gomilu sitnica koje su na kraju dana nepotrebne. Najčešće djeca imaju toliko stvari da više nemaju želja, nemaju tu posebnu stvar koju su dugo željeli i koja bi se onda našla ispod božićnog drvca. Konzumerizam i pretjerano gomilanje stvari postali su naša stvarnost: želimo više, bolje, jače od drugih.

Vremena kad su se poklanjali slatkiji

Kako su naši roditelji ukrašavali kuću, koliko su poklona dobili i kakvi su ti pokloni bili, jesu li uopće imali adventski kalendar? U vrijeme njihova odrastanja adventski kalendar mogli su se dobiti samo ako si otišao u inozemstvo, no ni tada nisi mogao očekivati

šminku ili nakit u njima, čak ni čokoladice, već sličice. Ukrasi su bili skromniji, a pokloni su bili slatkiji, potrebna odjeća, pidžama, papuče... Danas je sve veći fokus na to tko je više dobio i koliko je koštalo. Toliko se nepotrebnih stvari kupuje tek toliko, bez ikakvog značenja, što možda ne šteti nama, ali šteti našoj okolini jer će nam za godinu dana ta ista stvar dosaditi i završit će negdje u smeću. Takav splet okolnosti sve je češći među mlađim generacijama koje sve manje cijene sentimentalnost i kvalitetno vrijeme sa svojim najmilijima. *Dobila sam 20 poklona ove godine, a ti?* jedno je od tipičnih pitanja odmah nakon otvaranja poklona na božićno jutro koje se šalje u sve grupe s prijateljima samo da se možeš pohvaliti koliko imaš. To je problem današnje generacije koji bi se trebao promijeniti jer ako im je prva stvar na pameti poslati poruku prijatelju nakon otvaranja poklona, a ne zahvaliti osobi od koje je dobio poklon, u budućnosti neće naučiti ništa cijeniti.

Zato se ove blagdane maknite od bilo kakve vrste tehnologije i vratite se u sadašnjost. Prestanite razmišljati o onome što će biti za deset mjeseci. A sljedeći put kad dobijete poklon ili zaželite nešto, razmislite što vam taj poklon znači, a ne koliko je koštao.

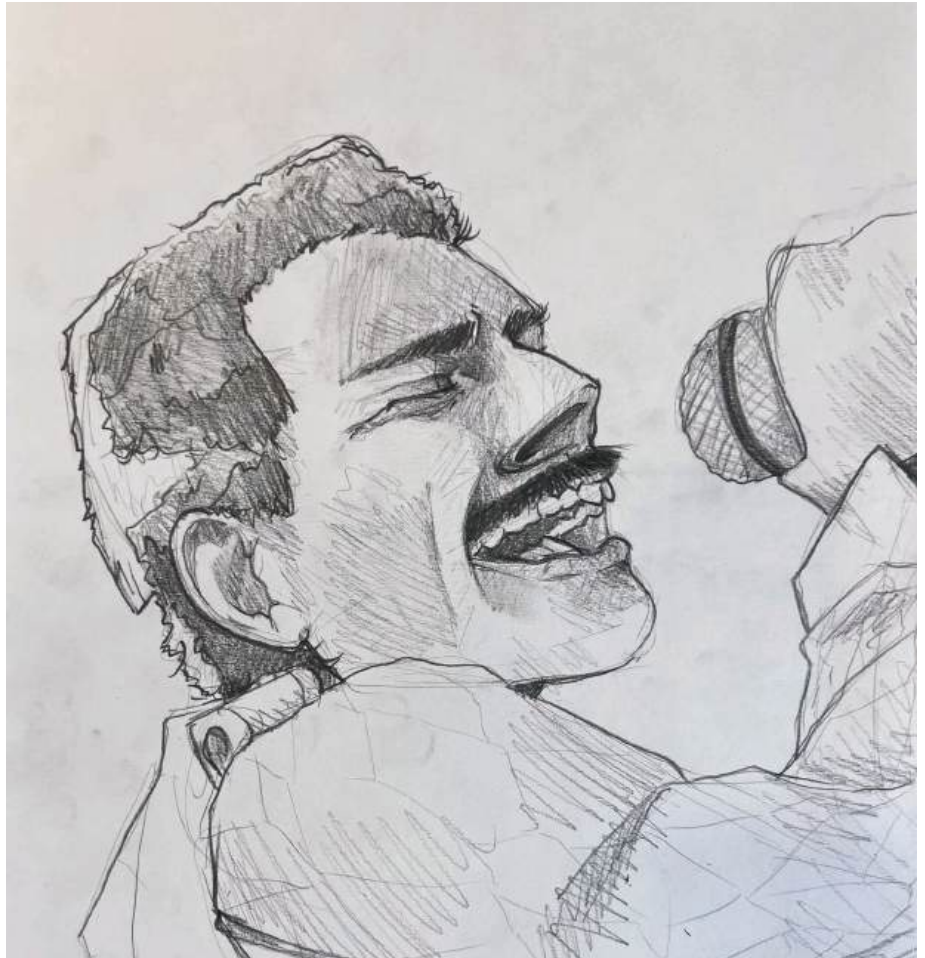
Medijski uspjeh kao vrijednost

Danas svi žele biti slavni

Piše:
Tin Boršić, 2.k

Nekada su snovi djece bili jednostavni: biti astronaut, liječnik, učitelj ili znanstvenik. Danas, kada ih pitate što žele biti kad odrastu, odgovor često dolazi iznenađujuće brzo – influencer

Svi ljudi, pa tako oni najmlađi, imaju neku vrstu cilja, odnosno sna. No, mnogim je osobama životni doseg da postanu poznati *na mreži*. Opsesija slavom nije bezopasna, treba uvijek pripaziti da ne postane pretjerana. Mnogi zbog ovisnosti o društvenim mrežama dolaze do ponora iz kojeg se jednostavnu ne mogu izvući, ovisnost postane prevelika. Neke su od posljedica gubitak privatnosti te stalni pritisak da sve bude savršeno. Iza blještavila filtera i kamera mobitela često stoje umorni, nesigurni i usamljeni ljudi. Primjeri slavnih osoba koje su doživjele slom pod pritiskom slave, odnosno javnosti, previše su česti. Život pod povećalom nije jednostavan, a mnogi nisu spremni na teret koji dolazi s takozvanim poznatim licem. Moramo se zapitati zašto društvo toliko potencira slavu? Zašto mjerimo vrijednost osobe prema broju pratitelja, a ne prema njezinim pravim životnim vrijednostima te doprinosu zajednici? Nekad je važno pravilo: *Radi naporno i postat ćeš netko*. Danas je dovoljno privući pažnju, često na najčudnije ili najgluplje načine. Što gore to bolje. Slava se pretvorila u zvijer koja isisava svu individualnost iz osobe i prebojava je jednobojnom bojom izvlačeći i posljednju trunku kreativnosti.

Slava nas neće učiniti sretnima

Ipak, nije sve tako crno. Naravno, nije istina da se ove činjenice odnose na sve pojedince. Vjerovali ili ne, postoje ljudi kojima uopće nije stalo do toga koliko će imati pregleda svojih fotografija ili videa. Toj kategoriji pripadaju i naši učenici koji u provedenoj anketi medijski uspjeh nisu stavili visoko na listu svojih prioriteta. Mnogi poznati koriste se svojim statusom da bi promovirali važne društvene teme, borili se za prava ugroženih, inspirirali druge te pokušali učiniti svijet boljim mjestom. Na kraju, pitanje koje svakako treba postaviti sam sebi jest zašto želi

biti slavan. Je li to zbog priznanja, zbog želje da ostavi trag ili samo zbog osjećaja važnosti? Slava nas sama po sebi neće učiniti sretnima, prava vrijednost dolazi iz onoga što stvaramo, iz odnosa koje gradimo, iz onoga što nudimo svijetu u pravom životu, a ne ispred plavog ekrana.

Slava može doći i proći, ono što ostaje iza nas, ono što zbilja vrijedi, nisu pratitelji i pregledi, već ono što smo sami postigli i napravili, koliko smo ljubavi dali i koliko smo života dotaknuli. Ne bismo se trebali kockati s našim mentalnim i fizičkim zdravljem samo za nešto što je trenutno u modi, a pitanje je koliko će potrajati.

Donosi li slava sreću - sliku izradila Alisa Abramović

Koliko ti je bitan medijski uspjeh (postati poznat u sportu, umjetnosti i sl.)?

Učenici naše škole svjesni su negativnih strana medijske slave

Izgled kao vrijednost

Izgled – mjerilo uspjeha u ljubavi, karijeri i prijateljstvu

Piše:
Ellen Zaradić, 3.s

Svi znamo da je ljepota važna. Bila je važna u drevnom Egiptu kada je Kleopatra svoja izgled iskoristila za politički utjecaj i ljubavne afere, kao i karizmatičnost JFK-a kada je postao predsjednikom SAD-a. Ove osobe, koliko god različite bile, imaju jednu poveznicu – izgled im je otvorio vrata uspjeha

Naša novinarska skupina provela je anketu o vrijednostima među učenicima, istražujući koliko je izgled bitan u stvaranju ljubavnih, prijateljskih i poslovnih odnosa. Rezultati potvrđuju dobro poznatu teoriju o važnosti fizičkoga izgleda. Kao i malo istraživanje naše novinarske skupine, istraživanja o utjecaju izgleda na pojedinca provode se od Amerike do Kine. Ovdje se ističu mnoge teorije, poput poznatog halo-efekta. Prema ovoj teoriji, privlačne osobe često se doživljavaju kao sposobnije, ljubavnije i inteligentnije. Svi smo tome svjedočili: koliko smo puta lijepu tihu osobu smatrali misterioznom dok smo istovremeno tihu, manje privlačnu osobu pogrešno ocijenili kao čudnu?

Određuje li izgled zaista naš uspjeh?

Sve kreće od malih nogu. Istraživanja pokazuju da su privlačnija djeca često popularnija među vršnjacima, što im pruža priliku za razvijanje boljih socijalnih i komunikacijskih vještina. Popularnost u školskim danima može kasnije olakšati uspjeh u profesionalnom i društvenom životu. No, s druge strane, već u osnovnoj školi može se primijetiti izolacija manje privlačne djece. Ovaj fenomen postaje još izraženiji u srednjoj

školi, kada društvene norme i mediji dodatno naglašavaju važnost izgleda. Nekada je izgled bio sekundaran – važnije su bile vještine, karakter i status. Danas, zahvaljujući društvenim mrežama i idealima koje one nameću, fizički izgled sve češće postaje mjerilo sreće i uspjeha. Mnogi žele imati lijepe prijatelje ili ljubavne partnere.

Naša anketa pokazala je upravo to – učenicima je izgled često važan u prijateljskim odnosima, a u ljubavnim još značajniji. Na pitanje *Koliko vam je izgled bitan u prijateljstvima?* prosječna ocjena bila je 2.63, tj. *ponekad je bitan*, a za ljubavne je odnose većina učenika dala ocjenu 3.91, tj. *često je bitan*. Posljedično, svi postaju sve usmjereniji na izgled, čime dolazi do većega nezadovoljstva i nesigurnosti, kako kod dječaka, tako i kod djevojaka. Nadalje, pod utjecajem društvenih mreža svi su podvrgnuti istim idealima, svi žele isto, svi postaju isti. Pitamo se koliko će trebati da svi postanu slični. Ili još bolje: hoćemo li živjeti u svijetu gdje će ljepota biti povlastica onih koji si je mogu priuštiti.

Kompetencija i stav često nadjačaju fizički izgled

U poslovnome svijetu situacija je slična. Iako se mnogi od najuspješnijih poslodavaca

(npr. Mark Zuckerberg) ne mogu pohvaliti savršenim izgledom, u sektorima poput mode, marketinga ili ugostiteljstva fizički izgled često je presudan. Čak i u manje izloženim zanimanjima, poput prava ili menadžmenta, prvi dojam često ovisi o

Koliko bitnim smatrate izgled u stvaranju prijateljskih odnosa?

I prijatelji moraju dobro izgledati

Koliko bitnim smatrate izgled u stvaranju poslovnih odnosa?

Izgled kao vrijednost prevladava u svim dimenzijama

izgledu. Prema ranije navedenom halo-efektu, atraktivne osobe doživljavamo kao kompetentnije, što može utjecati na odluke poslodavaca. No, izgled nije sve, ni u modnoj industriji, niti u pravu. Sami znate kako je u poznatom filmu *Vrag nosi Pradu* Emily očarala Mirandu stavom i osobnošću, a ne stilom oblačenja. Kompetencija, iskustvo i stav najčešće nadjačaju fizički dojam, osobito u STEM i kreativnim industrijama, gdje se uspjeh temelji na znanju, inovativnosti i rezultatima. Rezultati naše ankete to potvrđuju – prosječna ocjena važnosti izgleda u stvaranju poslovnih odnosa bila je 2.84, tj. prevladao je odgovor *ponekad je bitan*.

Primitivna želja za opstankom vrste

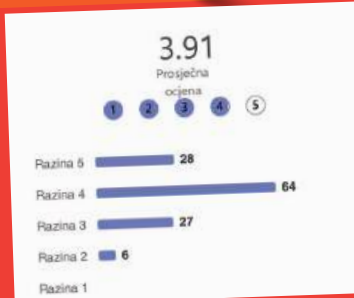
Koji je evolucijski pogled na sve ovo? Sve se zapravo svodi na primitivnu želju za opstankom vrste. Naš mozak prirodno povezuje određene fizičke osobine s

plodnošću i sposobnostima preživljavanja. Kod muškaraca se to najčešće može primijetiti u preferenciji ženskih oblika koji signaliziraju plodnost – poput omjera širine kukova i struka. Žene, s druge strane, često preferiraju fizičke osobine kod muškaraca koje sugeriraju snagu i dominantnost, što se povezuje s njihovom sposobnošću da zaštite obitelj i prežive u izazovnim uvjetima.

Također, fizički izgled može signalizirati opću zdravstvenu spremnost, tj. sposobnost učinkovitog djelovanja, bilo u fizičkim ili mentalnim zadacima. Takva je priroda duboko ukorijenjena u naše gene te, iako smo svjesni da izgled nije sve, ti geni još uvijek utječu na našu percepciju.

Iako članak donosi nekoliko potencijalno negativnih spoznaja, nije sve tako mračno. Dobra vijest, takozvani *šećer na kraju*, jest da ljepota nije presudna za postizanje sreće ili unutarnjega zadovoljstva. Brojne znanstvene studije, uključujući poznato stogodišnje istraživanje Sveučilišta Harvard, dokazuju da istinska sreća dolazi iz kvaliteta naših međuljudskih odnosa, a ne iz površinskih faktora poput fizičkog izgleda ili materijalne imovine. Na kraju, ključ za uspjeh u životu leži u stvaranju i njegovanju zdravih, iskrenih veza koje nas ispunjavaju, a ne u neprestanoj potrazi za vanjskom ljepotom.

Koliko bitnim smatrate izgled u stvaranju ljubavnih odnosa?

U ljubavi je očito izgled na prvome mjestu

Standardi ljepote, izradila: Ines Pavičić 3.c

Odabir fakulteta

More love

Piše: **Maja Banovec, 2.b** *Kojim vrijednostima se vodimo pri odabiru fakulteta? Tijekom obrazovanja, učenici se često nalaze na raskrižju pri izboru zanimanja. Slijediti srce ili razum, pitanje je s kojim se susreće svaka mlada osoba na kraju srednjoškolskoga obrazovanja*

Odabir fakulteta nije malena stvar. Jedna odluka određuje čime ćemo se baviti ostatak svog života i zbog toga je bitno preispitivati svoje interese i odabire. Što je bitnije – slijediti svoje srce ili razum? Odabrati stabilan posao ili ono što je nesigurno, ali što volimo?

Srce ili razum?

Razum nas vodi prema stabilnijem i unosnijem poslu. Ljudi uvijek traže sigurnost u životu. Taj osjećaj sigurnosti pružaju elementi poput mogućnosti zapošljavanja na neodređeno, što znači da osoba ne mora mijenjati posao svaka dva mjeseca, nego ima posao za stalno i može biti kreditno sposobna. Osjećaj je sigurnosti veći što je potražnja za nekim zanimanjem veća. To svejedno ne garantira uspjeh jer da bi osoba bila uspješna u nekom poslu i postizala

vrhunske rezultate mora imati predispozicije za to. Primjerice, neodlučna osoba neće biti vrhunski kirurg ili broker jer o sekundama odluke ovisi nečiji život ili multimilijunska vrijednost kompanije. Isto tako, neka osoba neće biti vrhunski gitarist ako ne vježba dovoljno i nema urođenu strast i talent za taj instrument. Stoga, donošenje razumnih odluka može nam pomoći u postizanju dugoročnog uspjeha, s karijernim mogućnostima i financijskom stabilnošću, ali pod uvjetom da uz to pratimo vlastite vještine i strasti. Slijediti svoje srce znači slijediti ono što nas nadahnjuje i što nas zanima. Takav odabir dovodi do vrha ljestvice psiholoških potreba – samoostvarenja. Ako radimo nešto što iskreno volimo i što nas ispunjuje, veće su šanse da ćemo to bolje raditi i u težim trenucima lakše se motivirati da ne odustanemo. Razum odbija i ne može u potpunosti prihvatiti nešto što nije naša želja i odraz dubljih osjećaja i iskrenih namjera. Kontinuirano potiskivanje svojih osjećaja i snova na kraju dovodi do nezadovoljstva i

propalih potencijala. Što proturječi srcu, ne ulazi u glavu, tako je to objasnio i poznati njemački filozof Arthur Schopenhauer.

Prema podacima ankete provedene u našoj školi može se zaključiti da učenici PŠVP-a slijede svoje srce! Naime, većina je učenika ocijenila zanimljivost posla i vlastite interese kao faktor s najviše utjecaja na odabir fakulteta. Anketa je također pokazala da 53% učenika ne zna koji će fakultet upisati.

Kako olakšati odabir fakulteta?

Pri odabiru fakulteta nekoliko je bitnih stavki koje mogu znatno olakšati tu odluku. Važno je unaprijed istražiti različite vrste programa, njihove zahtjeve i uvjete za upis. Fakulteti imaju internetske stranice na kojima se mogu pronaći odgovori na pitanja: kakvi se smjerovi nude, koji se predmeti slušaju, kakvi su izborni predmeti, postoje li dodatne izvannastavne aktivnosti, studentske

udruge ili grupe, ima li taj fakultet stručnu praksu itd. Osim toga, postoji mogućnost profesionalnog usmjeravanja kojim se otkrivaju vlastite vještine i sposobnosti. Neke od online profesionalnih orijentacija koje nudi Hrvatski zavod za zapošljavanje su E-usmjeravanje i Upitnik za samoprocjenu osobina ličnosti povezanih s poslom. Od velike pomoći je razgovor s osobom koja već pohađa određeni fakultet ili koja se bavi zanimanjem za koje se interesiramo. Takvu osobu možete pitati pitanja poput – što se sve može raditi s diplomom tog fakulteta, kakvo je dodatno obrazovanje prošla, koliko je jednostavno pronaći posao u željenom području. Da budućim studentima ponude kvalitetne informacije, fakulteti svake godine organiziraju Dane otvorenih vrata, a postoje i događanja poput Smotre Sveučilišta koju svake godine organizira Sveučilište u Zagrebu. Bitno je razgovarati s bližnjima i ljudima čije mišljenje poštuju, ali ova odluka mora biti samo vaša. Ova odluka mora biti donesena samo prema vlastitim interesima i osobnim idealima, a ne pod utjecajem društva, prijatelja ili roditelja. Mnogima je zasigurno poznata glavna misao profesora Keatinga iz filma Društvo mrtvih pjesnika koja kaže: *Morate nastojati pronaći svoj vlastiti glas i što duže odgađate traženje, manja je vjerojatnost da ćete ga uopće pronaći.*

Podrška škole našim učenicima

Provedena anketa pokazala je i da više od pola ispitanih učenika smatra da je odabir fakulteta težak. Kako učenicima smanjiti nesigurnost i pomoći im pri donošenju odluka, objasnile su nam socijalna pedagoginja Tihana Mikičić i školska psihologinja Irena Ničota.

Naša škola kontinuirano prati, odnosno pruža podršku i pomoć učenicima četvrtih razreda prilikom donošenja odluke o njihovom daljnjem karijernom putu. Ne provodimo konkretne (papir olovka ili online) upitnike u vezi specifičnog, ali svake godine, prilikom provođenja radionica profesionalne orijentacije, prikupljamo usmene informacije o interesima učenika. Na temelju navedenog, u suradnji s ravnateljem, pozovemo predstavnike (profesore, studente, voditelje odsjeka) nekoliko fakulteta (Medicinski fakultet, PMF, FER i sl.) da nam dođu u školu održati informativno predavanje o njihovim smjerovima i specifičnostima. Također, koordinator za državnu maturu svake godine provodi analizu upisa učenika PŠVP-a na visoka učilišta i sveučilišta. Navedeni rezultati daju nam relevantne informacije te mjerodavnu sliku o karijernom kretanju naših učenika, odnosno njihovim interesima. Naime, većina naših učenika uspješno položi državnu maturu i upiše svoj prvi izbor.

Od školske godine 2022./2023. našim učenicima četvrtih razreda nudimo program, odnosno radionice pod nazivom „Priprema, pozor, start“. Program je dio školske preventivne strategije te se sastoji od 4 radionice, a po potrebi pojedinim razredima, odnosno učenicima osiguramo i više susreta. S provedbom radionica započinjemo sredinom 11. mjeseca. Učenici pomoću programa osnažuju svoje vještine upravljanja karijerom, odnosno načine prikupljanja i korištenja informacija o sebi, usvajaju informacije o mogućnostima daljnjeg obrazovanja i svijetu rada, kao i vještine potrebne za donošenje odluke te realizaciju karijernih prijelaza (iz srednjoškolskog sustava u visoko učilište ili pak tržište rada, i sl.). Također, učenici u sklopu radionice ispunjavaju provjerene i kvalitetne psihološke upitnike pod nazivom Put karijere, kojima mogu dobiti vrijedne informacije o svojim profesionalnim interesima, vrijednostima koje žele ostvariti u poslu, o poteškoćama s kojima se suočavaju pri donošenju profesionalnih odluka i o načinima kako ih riješiti, o načinima kako upravljaju karijerom i savjetima kako to postići. Upitnici su razvijeni za hrvatsku populaciju u okviru projekta Profesionalni razvoj u adolescenciji Hrvatske zaklade za znanost koji se provodio na Institutu Ivo Pilar, a u projektu su sudjelovali i naši prošlogodišnji maturanti. Osim toga, nakon ispunjavanja upitnika, prikupljamo anonimna pitanja, nejasnoće ili eventualne dileme učenika te zadnju radionicu posvetimo odgovaranju i poticanju rasprave o navedenom. Osim toga, s učenicima provodimo i individualno savjetovanje (usmjeravanje) s ciljem osnaživanja vještine donošenja odluka te pružanja odgovarajuće pomoći u ovoj važnoj fazi odrastanja. Također, uz provođenje radionice, koordinator državne mature informira učenike o nacionalnom

sustavu vanjskoga vrednovanja te postupku provođenja ispita državne mature.

Prema povratnim informacijama učenika, stječe se dojam da im je važno upisati fakultet koji osigurava relativno brzo zapošljavanje u struci, a samim time i financijsku sigurnost. Vidljivo je da učenici promišljaju o dinamičnom tržištu rada, odnosno gospodarskim i ekonomskim prilikama u RH i svijetu te kritički promišljaju o svojoj budućnosti. No, istovremeno su svjesni svojih osobina, interesa i ciljeva koji u konačnici formiraju njihovu odluku. Također, stječe se dojam da je već upis PŠVP-a pozitivno utjecao na odluku o izboru budućeg fakulteta, odnosno pomogao je u dodatnom „profiliranju“ osobnih i profesionalnih interesa te jačanju želje za razvijanjem u određenom području znanosti.

Što nam dakle, garantira uspjeh i što je uspjeh za pojedinca? Je li to možda materijalna sigurnost ili ostvarenje vlastitih ideala, je li to možda *more love* ili *more ljubavi*? Voljeli bismo pomiriti to dvoje, ali u životu je dosta toga neizvjesno. Naivno i nezrelo bilo bi idealizirati svijet i život, trčati samo za glasom svoga srca. ali svatko od nas uvjerio se da novac ne može kupiti iskrenog prijatelja, pravu ljubav i zadovoljstvo rada i stvaranja. Ne možemo slijepo slijediti svoje srce i izgorjeti u vlastitim težnjama jer nikad ne znamo što nas očekuje. Treba biti spreman na žrtvu i na odricanje, ali za što god se odlučili, u svakom poslu bit će prepreka. U svakom slučaju, treba slijediti svoj, a ne tuđi put jer se tako nećemo izgubiti. Sutra, kad zagusti, nećemo moći pitati ni prijateljicu, ni mamu, ni psihologinju što dalje, nego moramo pitati sami sebe, a da bismo to mogli moramo dobro poznavati sebe i razvijati vlastite vrijednosti.

Gospodin Klještić osigurao si je egzistenciju

Iz Like u Zagreb

Bojala sam se da se neću uklopiti

Piše:
Sara Brozinčević, 2.C

Kako je to kad iz male sredine dođete u glavni grad Hrvatske i upišete jednu od najboljih srednjih škola u cijeloj Hrvatskoj? Saznajte kakve sve misli, strahovi i emocije prolaze glavom jedne četrnaestogodišnjakinje koja je malu i mirnu sredinu zamijenila užurbanim velegradom

Kako je sve počelo?

Sve je, zapravo, počelo dosta rano. Bar ja mislim da je rano. Za ovu školu odlučila sam se sredinom 7. razreda kad je moja majka negdje na *fejsu* vidjela brojne pohvale o školi. Sve mi je ispričala i ja sam otada počela ozbiljno razmišljati o upisu u ovu školu. Često sam odlazila na stranice PŠVP-a i gledala brojne uspjehe s natjecanja, brojne projekte i svakojaka događanja. Moje mišljenje i moj odabir nije se promijenio do kraja 8. razreda. Prije upisa otišla sam na Dane otvorenih vrata i tada sam shvatila da nemam drugog izbora nego upisati ovu

školu. Toliko mi se sviđjelo! Ni prijamni mi nije bio problem, samo sam željela te jeseni sjesti u jednu od učionica i raditi pokuse u labosima.

Jesam li uspjela?

Toga sudbonosnog dana u srpnju uputila sam se u pola šest ujutro iz svog malog mjesta u Lici da bih stigla na taj čuveni prijamni. Došla sam, pokazala osobnu profesorinu na ulazu, otišla u veliku dvoranu na III. katu, dobila prijamni, napisala prijamni, izašla iz škole i *upala* u nju. Dobro, nije bilo baš tako jednostavno, ali onaj najbitniji dio bio je ispunjen. Prijamni sam napisala

dovoljno dobro da upišem školu i najesen krenem u nju.

A što sad?

Onda je došlo jedno malo pitanje: *A što sad?* Upisala sam školu koju sam željela, ali ona se nalazila nekih 200 kilometara od mog doma i moje obitelji. Znala sam da ću svakako doći u Zagreb na školovanje, ali toga sam u potpunosti postala svjesna tek kad sam upala u školu. Tu me malo počeo hvatati stres. Hoću li ja to moći sama? Budimo iskreni, nije lako odvojiti se od obitelji i na neki način početi samostalno živjeti s 14 ili 15 godina. Dosta sam razgovarala s roditeljima

o svemu tome jer, na kraju krajeva, njima je vjerojatno bilo teže nego meni. Oni su ti koji moraju svoje dijete pustiti da ode u svijet potpuno samo.

Život daleko od kuće

S obzirom na to da sam upisala školu u Zagrebu i da nisam imala neku bližu rodbinu ili prijatelje kod kojih bih odsjela, jedino logično rješenje bio je učenički dom. Ta procedura oko domova zbivala se tjedan-dva nakon upisa u srednju. To razdoblje i nije bilo toliko stresno, ali ipak sam se nadala da ću upasti u dom koji sam najviše željela. Sva sreća, uspjela sam!

Nakon turbulentnog ljeta došlo je vrijeme da se uselim u dom, počnem na neki način samostalno živjeti, upoznavati nove ljude i prijatelje, krenem u novu školu... Bila sam jako uzbuđena, ali i malo prestrašena. Cijela moja obitelj i ja smo se u nedjelju prije početka nastave uputili prema Zagrebu. Nakon dva i pol sata puta stigli smo do mog doma. Obavili smo sve procedure, upoznala sam se s pravilima doma, odgajateljicom i drugim curama u domu. Sav svoj život koji sam spakirala u nekoliko kofera i vrećica morala sam raspakirati i premjestiti u moju novu sobu. Nakon što sam sve te stvari ostavila u sobi, majka mi je odlučila pokazati put do škole. Prvo smo išli pješke do tramvajske stanice gdje smo sačekale tramvaj. Ušle smo u tramvaj i *cvikale* karte. Majka mi je usput objašnjavala gdje se što nalazi, a ja sam samo kimala glavom jer sam se više koncentrirala na to da ne padnem u tramvaju, koliko se ljuljao. Kad smo stigle do zadnje stanice, izašli smo van i produžili kojih dvjestotinjak metara do škole. U glavi sam si još nekoliko puta iscrtavala put do učeničkog doma kako bih znala sutra doći do škole i nazad.

Tako je prošao dan prije prvog dana nastave. Bilo je zanimljivo i malo stresno, ali kad sam legla u krevet i zaspala, nisam mogla dočekati sljedeći dan. Sutradan sam otišla u školu i upoznala se s razredom i razrednicom. I tako je zapravo počeo jedan novi dio moga života.

Moja očekivanja

Prije nego što sam zapravo krenula u PŠVP, imala sam brojna očekivanja i strahove. Bila sam sigurna da će biti zahtjevno i da ću se trebati jako truditi i puno učiti. Samo nisam znala koliko točno. Očekivala sam i to da će svi učenici biti prepametni i da će znati sve živo. Očekivala sam da će svaki drugi učenik ići na neko natjecanje. Očekivala sam da će profesori biti strogi i da nam ni oko čega neće popuštati.

A čega sam se bojala? Pa, bojala sam se toga da se neću uklopiti. Bojala sam se da me drugi neće baš potpuno prihvatiti jer ne dolazim iz Zagreba, već iz nekog tamo malog mjesta. Bojala sam se da će svi biti puno bolji od mene i da će svi znati puno više od mene. Bojala sam se i toga da više neće biti tako lako dobiti peticu kao što je u osnovnoj bilo.

Stvarnost

Nakon dvije i pol godine u Prelogu mogu napraviti jedan dobar presjek svega što se zbivalo u tom razdoblju. Mislim da mogu potvrditi ili opovrgnuti svoja očekivanja i da se mogu osvrnuti na sve strahove koje sam u početku imala.

Što se tiče očekivanja, uglavnom sam bila u pravu. Bilo je zahtjevnije, treba se truditi (ako želiš dobre ocjene), treba učiti (isto ako želiš dobre ocjene), veliki broj učenika jest prepametan i zna puno o svemu i svačemu te veliki broj učenika zapravo i ide

na natjecanja. Ali jedna stvar oko koje baš i nisam bila u pravu su profesori. Bila sam uvjerena da će svi biti strogi i da na satu neću moći ni pisnuti, a zapravo je veliki broj profesora susretljiv i ne toliko strog (ako se ponašate dobro prema njima, naravno).

A sad na strahove... Bojala sam se svega na početku, a sad shvaćam da i nisam baš trebala. Uklopila sam se. Trebalo mi je vremena, ali našla sam dobre i drage ljude s kojima se obožavam družiti. Nitko me nije izbacivao iz društva jer nisam iz Zagreba i to nikomu nije bilo bitno, dapače, bilo im je zanimljivo. Kad sam bolje upoznala razred i učenike u njemu shvatila sam da nisu svi Einsteini i da ne znaju svi sve. Bilo je onih koji stvarno znaju puno, bilo je onih koji imaju prosječno znanje jednog petnaestogodišnjaka, ali bilo je i onih koji baš i nisu zainteresirani za puno toga već znaju samo ono što se od njih traži. Što se tiče ocjena, da, teže je dobiti peticu ovdje nego u nekoj osnovnoj i da, treba provesti po nekoliko dana učeći za neki test, ali nije nemoguće dobiti peticu ili proći s pet, samo se treba potruditi.

Zaključak

Dolazak u srednju školu u veći grad iz malog mjesta može biti zahtjevan pothvat, ali ne i nemoguć. Treba proći neko vrijeme da se navikneš na novu okolinu i na nove ljude i treba proći još malo više vremena da se steknu novi dobri prijatelji, ali opet nije nemoguće. Nije čudno osjećati se usamljeno i malo izgubljeno i nije čudno ako ti nedostaje obitelj. Nije čudno što misliš da su ovdje svi bolji od tebe jer to se na neki način prikazuje u javnosti, a u stvarnosti i nije tako.

Moj zaključak je da za sve treba proći vremena i da za sve treba truda jer bez truda i želje ne može se nigdje doći, koliko god naše želje i planovi bili veliki.

Uspomene na djetinjstvo neopterećeno brigama

ANDRIJA SANJA
PETICU IZ
HRVATSKOGA
JEZIKA

Ocjene kao najveća vrijednost

Najveći je gubitak vremena uspoređivati sebe s drugima

Pišu:
Eva Medić i Petra Šimić, 2.b

Vrtite li po glavi, večer prije važnoga ispita, svaki mogući scenarij i način kako bi stvari mogle poći po zlu? Jeste li uzrujani kada ne postignete željeni rezultat? Uspoređujete li svoje ocjene s ocjenama kolega iz razreda? Školski se sustav temelji na ocjenama, zbog čega su one učenicima postale jedan od glavnih prioriteta

Splati li se trud?

Ocjene su mjerilo truda i akademskog uspjeha, no put koji učenici trebaju proći da bi postigli željenu ocjenu za svakoga je različit. Zato se i vrijednost iste ocjene razlikuje od osobe do osobe. Na primjer, trojka učenika koji može dobiti pet bez prevelikog napora i trojka osobe koja je provela sate učeći za nju ne pokazuju jednaku uloženu truda. Važno je o tome razmišljati kada govorimo o ocjenama i njihovoj vrijednosti. Na kraju krajeva, u imenicima te očima profesora, ali i društva općenito, ocjene vrijede jednako. Provedeno je istraživanje u kojem su učenici odgovarali na pitanje *Zašto su ocjene važne?* Mnogo je odgovora bilo vezano uz ukupan prosjek u srednjoj školi i daljnje obrazovanje, ali su se našli i sljedeći: *Zbog pritiska roditelja i društva kako ne bi pomislili da se ne trudim. Smatram svoje ocjene mjerilom svoga uspjeha.* Ocjene nisu uvijek pokazatelj znanja i truda. Loši rezultati mogu biti posljedica neispavanosti, manjka motivacije ili jednostavno preopterećenosti.

Učenici se često uspoređuju s drugima, a to dovodi do vjerovanja da su i oni mogli ostvariti iste rezultate. Zato se stvara još veći pritisak koji, umjesto da pomogne doprinijeti našim ocjenama, donosi neuspjeh. *Što misliš, što je najveći gubitak vremena? Uspoređivati sebe s drugima,* piše u knjizi *Dječak, krtica, lisica i konj.* Najvažnije je zapamtiti da ono što je nekome loša ocjena, nekome drugome može biti dobra.

Uspjeh je subjektivan i različit za svakog pojedinca

Psihologinja Tihana Koren savjetuje kako se nositi s pritiskom vlastitih očekivanja i prestati se uspoređivati s drugima:

Pokušaj uvidjeti da su tvoji ciljevi i naponi jedinstveni i vrijede isključivo za tebe. Umjesto na uspjehe drugih, fokusiraj se na svoj napredak i vlastite uspjehe. Postavljanjem osobnih ciljeva koji su utemeljeni na tvojim sposobnostima, interesima i vremenu kojim raspolažeš smanjuješ pritisak koji nosi uspoređivanje. Uspjeh je subjektivan i različit za

svakog pojedinca. Nije nužno mjeriti ga samo ocjenama. Razmišljaj o drugim vrijednostima kao što su radne navike, kreativnost, upornost i osobni razvoj.

Savršenstvo u obrazovanju

Škola čini velik dio života svakog učenika, zbog čega je normalno da u njoj žele ostvariti što bolje rezultate, što si postavljaju velike ciljeve te što su im ocjene jedna od važnijih vrijednosti u životu. No, najveća iluzija jest da bi život trebao biti savršen. Iako je u životu potrebno imati ciljeve koji motiviraju ljude da postanu što bolji, učenici moraju biti iskreni prema sebi i realni u postavljanju istih. Nažalost, učenici još uvijek misle da su savladali gradivo samo ako su ostvarili odličan uspjeh, zbog toga pri dobivanju lošije ocjene učenici znaju pomisliti da nisu dali sve od sebe. U tom je trenutku jako važno podsjetiti se na vlastite granice i biti blag prema sebi. Također, na temelju provedene ankete može se zaključiti da preambiciozni ciljevi dovode do nezadovoljstva.

Prakticiraj zahvalnost. Redovito se podsjeti na vlastite uspjehe i stvari na koje si ponosan. To ti može pomoći da se usmjeriš na ono što si postigao, umjesto da gubiš vrijeme uspoređujući se s drugima.

Prihvati nesavršenost. Nitko nije savršen, a svi se suočavamo s izazovima. Pokušaj prihvatiti da su pogreške i neuspjesi prirodan dio procesa učenja i rasta.

Ostani u trenutku. Tehnike opuštanja kao što su meditacija ili „mindfulness“ mogu ti pomoći da se smiriš i smanjiš stres. One te usmjereno podučavaju kako biti prisutan u trenutku, bez nepotrebnih usporedbi i strahova.

Razgovaraj s nekim: ako osjećaš da te pritisak previše opterećuje, razgovor s prijateljem, članom obitelji,

profesorom ili psihologom može ti pomoći da sagledaš situaciju iz druge perspektive.

Psihologinja Tihana Koren

Jesu li ocjene zaista najveća vrijednost?

Nemaju svi ljudi jednake vrijednosti te svaka od tih vrijednosti ima drukčiju važnost u životu pojedinca. Učenicima su uglavnom na prvome mjestu obitelj i prijatelji, to jest druženje s drugim ljudima i građenje kvalitetnih odnosa. Usprkos tomu, učenici ulažu više vremena i truda u vrijednosti koje im nisu toliko važne - kako odrastaju počinju zanemarivati neke aktivnosti koje su im u prošlosti donosile puno sreće zato što smatraju da im one ne donose toliku vrijednost za budućnost kao akademski uspjeh. Većina ljudi misli da ocjene utječu na njihovu budućnost, od upisa u srednju školu, fakultet do pronalaženja posla. Učenici zaboravljaju da se u školu ide zbog znanja i da je ono ključni temelj za bolju budućnost. Akademski uspjeh vrlo je važan, ali postavlja se pitanje u kolikoj je mjeri vrijedan i koliko je potrebno žrtvovati svoje vrijeme, snagu, zdravlje i ostale vrijednosti. Čovjek se često može izgubiti u puno obveza i želja, teško je održati ravnotežu među svim životnim vrijednostima i ostati na pravom putu. Vrlo je važno da čovjek prepozna koje ga vrijednosti čine istinski sretnim te da svoju energiju troši na njih, umjesto na one stvari koje ga ne ispunjavaju.

Neprestano provjeravanje ocjena u e-dnevniku

Učiti, učiti, samo učiti...

Centralizacija obrazovanja u Zagrebu

Pišu: Marta Gojević i Tara Čeprnja, 2.b

Kao glavni i najveći grad, s više od jedne četvrtine ukupne populacije Hrvatske, Zagreb je središte obrazovanja te privlači tisuće studenata i srednjoškolaca iz svih dijelova države. Očekivano je da se u Zagrebu nalaze najprestižnije obrazovne ustanove. Međutim, takva centralizacija obrazovanja u jednom gradu nosi dugoročne posljedice, ne samo za one koji se odluče tamo školovati nego i za ostale stanovnike Hrvatske te za mala mjesta koja postaju sve zapuštenija jer ih mlađi stanovnici napuštaju da bi dobili bolje obrazovanje

Iseljavanje zbog bolje kvalitete obrazovanja

Za početak, nije pravedno da je onima koji žive u manjim mjestima otežan pristup znanju zbog nedostatka viših obrazovnih ustanova u njihovu području. Jedini fakultet u Hrvatskoj koji ima smjer koji me zanimao bio je u Zagrebu pa sam bio prisiljen na selidbu, česte su riječi zagrebačkih studenata. Zbog toga su mnogi ambiciozni mladi ljudi prisiljeni napustiti svoje domove i preseliti se u Zagreb da bi stekli kvalitetnije obrazovanje. Nakon

preseljenja moraju se suočiti s raznim izazovima. Moraju se nositi s troškovima smještaja (ako ga uopće uspiju pronaći), ranim osamostaljenjem i odvajanjem od obitelji te snalaženjem u posve novoj sredini. Takvo nešto teško je za bilo koga, a pogotovo za nekoga srednjoškolske ili studentske dobi.

S druge strane, postoje oni koji nemaju mogućnost preseljenja pa moraju pohađati obrazovne ustanove kojima možda nisu zadovoljni. To ne znači da su škole u drugim dijelovima države loše, već da ih je jednostavno premalo da se svaka specijalizira za različita područja kao što je

to moguće u Zagrebu. Zbog toga učenici ponekad nemaju priliku školovati se za ono što ih najviše zanima.

Pritisak na Zagrepčane

Osim što centralizacija obrazovanja loše utječe na učenike iz drugih dijelova države, ne smijemo zaboraviti da može zasmetati i onima koji žive u Zagrebu. U manjim je mjestima upis u željenu srednju školu gotovo osiguran, a u Zagrebu su pragovi često znatno viši pa je odnedavno sve više škola počelo uvoditi prijamne ispite.

Pitali smo nekoliko učenika Prirodoslovne škole Vladimira Preloga o njihovu iskustvu s upisima.

Bilo mi je izuzetno stresno za vrijeme upisa u srednju školu zbog velike konkurencije i puno ljudi koji su imali dodatne bodove. Prijamni ispiti stvarali su mi još veći stres jer je to značilo da se čak i ljudi koji su na početku imali manje bodova od mene mogu upisati prije mene.

Za vrijeme upisa i pisanja prijavnih bilo mi je jako stresno jer je cijeli upis ovisio o tom jednom danu kad je prijamni, neovisno o tome što sam se već osam trudila godina postići što bolje ocjene.

Bio mi je veliki stres jer sam jako želio upisati Prelog, a znao sam da je to jedna od najboljih škola i da će konkurencija biti velika, a nisam bio siguran hoću li baš ja upasti.

Mnoge učenike već od osnovne škole prati ogroman pritisak da imaju odlične ocjene jer se inače neće moći upisati u željenu školu zbog velike konkurencije. Često misle da im o upisu u određenu srednju školu ovisi cijela budućnost, što izaziva značajan stres i osjećaj nesigurnosti. Takav pritisak može loše utjecati na mentalno zdravlje učenika. To sve možemo vidjeti i u izjavama učenika, no najviše nas je zastrašila priča jedne učenice drugog razreda srednje škole: *Kada sam saznala za ovu školu, znala sam da je želim upisati i željela sam učiniti sve da to ostvarim. Mjesec dana prije prijamnog ispita počela sam učiti da ne bih bila u stresu kada dođe dan pisanja. Dva dana prije prijamnog, iako sam znala da sam sve naučila, bila sam u velikom stresu jer sam se bojala da se moj trud neće isplatiti. Toliko sam bila pod stresom da sam čak dobila temperaturu i glavobolju. Kada sam na dan pisanja ispita došla u školu, bila sam strašno uznemirena i o ni o čemu drugom*

nisam mogla razmišljati. Iznenadujuće, kada sam sjela za stol, cijeli je stres nestao i bila sam potpuno smirena i staložena i sve je prošlo odlično.

Utjecaj na geografsku raspodjelu stanovništva

Nadalje, kad se učenici odsele u Zagreb zbog školovanja, najčešće tamo nađu poslove te se više ne vraćaju u svoja rodna mjesta, što je tipična priča naših roditelja: *Oduvijek sam imao plan vratiti se u Zadar nakon fakulteta, ali moje zanimanje tamo nije traženo pa sam prisiljen ostati u Zagrebu. Veselim se mirovini jer ću se tada napokon moći vratiti u svoj rodni grad.*

Ruralna područja koja studenti napuštaju ostaju bez mladih ljudi koji bi ih mogli razviti i povećati im populaciju osnivanjem obitelji. U njima ostaju samo stariji ljudi koji ne mogu više imati djecu ni znatno unaprijediti mjesto.

Nažalost, ovaj je problem teško riješiti jer čak i kada bi se otvorile bolje škole i fakulteti u manjim mjestima, ne bi bilo dovoljno ljudi koji bi ih pohađali. Da bi se ovaj problem riješio, u ruralnim područjima morala bi se povećati populacija, a gustoća naseljenosti izjednačiti s onom u Zagrebu i ostalim dijelovima Hrvatske. To bi se moglo postići otvaranjem novih radnih mjesta, izgradnjom stambenih zgrada, razvojem zdravstvene skrbi i drugim mjerama koje bi privukle mlade ljude. Povećanjem mlade populacije u tim područjima otvorile bi se nove obrazovne ustanove, što bi smanjilo potrebu za odlaskom u Zagreb. Iako je to teško ostvarivo i zahtijeva mnogo resursa, nije nemoguće. Vrijedno je pokušati jer bi se dugoročno mogli smanjiti problemi uzrokovani centralizacijom obrazovanja. Ako dolazite iz manjih mjesta, razmislite o ostanku i razvoju lokalne zajednice – možete biti dio rješenja ovog problema!

Dječja participacija

Djecu se odmalena uči da trebaju slušati bez pogovora

Piše:
Jakov Marković, 2.b

Djeca i mladi najvažniji su dio današnjega društva ili, kako se kaže, „na njima svijet ostaje“. Oni će jednoga dana voditi svijet i društvo, raditi, uzdržavati svoje obitelji i državu u kojoj žive te svojim idejama i otkrićima činiti svijet boljim mjestom za sve. Upravo je zato važno djeci pružiti priliku da aktivno sudjeluju i doprinose društvu te time razvijaju vještine koje će im biti potrebne kasnije u životu. Postoje različiti načini na koje djeca i mladi mogu sudjelovati u društvu, volontiranje i suradnja s drugima u obavljanju različitih zadataka i dužnosti samo su neki od njih. Najvažniji način na koji djeca mogu doprinijeti zajednici je takozvana dječja participacija

Djeca kao aktivni dio zajednice

Dječja participacija proces je u kojem djeca i mladi dobivaju priliku aktivno sudjelovati u životu svoje zajednice s ciljem izražavanja svog mišljenja i doprinosa u razvoju okoline u kojoj se nalaze. Djecu treba poticati da razgovorom, razmjenom ideja i mišljenja s odraslima te sudjelovanjem u planiranju i provedbi raznih projekata oblikuju zajednicu u kojoj se nalaze u okruženju po svojoj mjeri. Obveza odraslih da potiču i zalažu se za dječju participaciju propisana je mnogim pravilnicima i zakonima, od kojih je svakako najvažnija Konvencija UN-a o pravima djeteta, a pogotovo njen dvanaesti članak koji govori da svako dijete ima pravo na slobodno izražavanje svoga mišljenja o svim pitanjima koja se na njega odnose te da mu se mora osigurati način na koji će ga se saslušati i uvažiti njegovo mišljenje. Također, važno je napomenuti da bi djeca i mladi trebali iznositi mišljenje o pitanjima i temama koje oni sami prepoznaju kao važne, a ne samo o takozvanim *dječjim temama* poput zdravlja, obrazovanja i slobodnog vremena.

Uključivanje djece i mladih u procese donošenja odluka te uvažavanje njihova mišljenja može biti od velike koristi za djecu i mlade, ali i za sve ostale. Koje su koristi dječje participacije i zašto ju je važno promicati i provoditi objasnila je Jasna Petek, zamjenica župana Krapinsko-zagorske županije: *Dječja participacija podrazumijeva učenje djece određenim vještinama i da oni shvate što to znači participirati i uključiti se te biti dio nečega. Preduvjet je budućih aktivnih i odgovornih građanki i građana, stoga nam je važno da djecu od najranije dobi učimo o dječjoj participaciji, građanskom odgoju i demokraciji. Aktivnim participiranjem djeca i mladi mogu se izboriti za stvari koje su im bitne.*

Važnost Vijeća učenika u školama

Koliko participacija može koristiti djeci pokazalo je i UNICEF-ovo istraživanje u kojem je primijećeno da djeca koja participiraju, primjerice radom u školskom vijeću, ali i u drugim savjetodavnim tijelima pokazuju veću razinu samopouzdanja i bolje komunikacijske

vještine. Aktivnim sudjelovanjem u društvu također se razvijaju vještine poput kritičkog razmišljanja, komunikacije i rješavanja problema, a djeca i mladi postaju odgovorniji te uče kako preuzeti inicijativu za ono što smatraju ispravnim. Također, kada odrasli čuju i uvažavaju dječje mišljenje, lakše shvaćaju što je djeci i mladima potrebno te kako im mogu bolje pomoći. Predsjednica Vijeća učenika, Alba Štifanić iz 4.d razreda, rekla nam je zašto se uopće odlučila kandidirati za tu važnu funkciju: *Odlučila sam se kandidirati jer sam već godinama predsjednica razreda i jer sam htjela na neki način dodatno doprinijeti ovoj školi te potaknuti Vijeće učenika i ostale učenike na sudjelovanje u poboljšanju naše škole. Sudjelovanje učenika u donošenju velikih odluka iznimno je važno jer su oni ti na koje će ta odluka utjecati. Isto tako, dobro je znati da ravnatelj poštuje i uvažava naše mišljenje te redovito saziva sastanke Vijeća učenika.*

Zašto su mladi općenito slabo zainteresirani?

Poticanje djece i mladih na participaciju na svim društvenim razinama, od obiteljske pa sve do državne, zakonska je obveza. Unatoč tomu, dječja participacija još je uvijek prava rijetkost, a postoji nekoliko razloga zašto. Prvi je razlog taj da djeca i mladi ništa ne poduzimaju. Misle da ne mogu ništa poduzeti, ne da im se, boje se te misle da nema smisla zalagati se jer se ništa neće promijeniti. Nažalost, većina djece i mladih dijeli takvo mišljenje, ali može li ih se kriviti? Jer, kada se djecu odmalena u vrtiću, školi, a pogotovo kod kuće uči da trebaju slušati bez pogovora, slijepo slijediti naputke odraslih i o tome da su odrasli uvijek u pravu i da trebaju odlučivati o svemu zato jer su djeca još premlada i *nemaju pojma*, ne mogu ni drukčije razmišljati. Drugi problem je taj da odrasli smatraju da djeca i mladi nisu dovoljno sposobni da bi davali vlastita mišljenja o važnim temama. Većina odraslih misli da su djeca i mladi nedovoljno iskusni da bi razumjeli probleme društva i predlagali kvalitetna rješenja. Nedavna UNICEF-ova studija potkrijepila je ovu tvrdnju. *Sva djeca imaju pravo izraziti svoje mišljenje i utjecati na odluke koje ih se tiču. Ipak, kako nam govori studija i djeca koja su u njoj sudjelovala, to nije uvijek tako*, poručila je Regina M. Castillo, predstojnica ureda

UNICEF-a za Hrvatsku. Upravo ovakvi stavovi umanjuju vrijednost dječjeg mišljenja i šalju poruku da djeca i mladi ne mogu i ne bi trebali sudjelovati u donošenju odluka te da ih se takve stvari ne tiču. Odrasli zaboravljaju da će odluke koje oni donesu danas utjecati na djecu i mlade u budućnosti te da će oni biti ti koji će snositi sve posljedice tih odluka, bile one dobre ili loše.

Odrasli trebaju poticati djecu da se uključe

U Hrvatskoj postoje organizacije poput Ureda dječje pravobraniteljice, Saveza društava *Naša djeca* i ureda UNICEF-a koji zajedno s djecom i državnim upravama svih razina rade na promociji dječjih prava i participacije, ali nažalost, vlasti odbijaju surađivati s njima te uvažiti njihove ideje i mišljenja. Dobar je primjer poticanja dječje participacije, kojeg bi i Hrvatska trebala slijediti, Nizozemska koja je zakonski propisala da djeca trebaju sudjelovati u radu gradskih vijeća i ostalih, lokalnih i nacionalnih, savjetodavnih tijela te da se njihovo mišljenje mora uvažiti pri donošenju političkih odluka. Nadalje, stariju djecu, to jest mlade, treba educirati i informirati o radu prethodno spomenutih organizacija te ih poticati da se uključe. Djeci se već od vrtićke dobi treba govoriti o važnosti dječje participacije, a najbitnije od svega, političari i ljudi koji su na vlasti trebaju shvatiti da djeca mogu i trebaju sudjelovati u donošenju odluka te bi oni trebali biti ti koji će se zalagati za dječju participaciju, promicati je i uvažavati dječje mišljenje.

Djeci i mladima često govore da na njima svijet ostaje i da su oni budućnost ove zemlje, ali zašto čekati sutra, kad već danas svojim glasom mogu pridonijeti poboljšanju svoje okoline. Djeca i mladi ne smiju podcijeniti snagu svoga glasa i moraju shvatiti da i on nešto vrijedi i da nitko nije premlad ili nedovoljno iskusan da se zauzme za nešto i učini nekakvu promjenu. Odrasli i političari moraju raditi s njima, uključiti ih u svaki korak donošenja odluka koje ih se tiču te ih češće slušati i uvažiti njihova mišljenja. I na kraju, odrasli i djeca ne smiju zaboraviti da svaka odluka koja se donosi za djecu, a bez njihova mišljenja, zapravo nije za njih.

Vijeće učenika PSVP-a na čelu s predsjednicom Albom

Uključenost roditelja u dječji sport

Znaju li roditelji kada treba u

Piše:
Tara Damjanović, 2.b

„Sport me naučio više o životu nego bilo što drugo“, riječi su Rafaela Nadala, jednog od najboljih tenisača svih vremena. Upravo zbog toga što je sport vrijedna životna lekcija, on je i velik dio života mnoge djece. Iako roditelji kao potpora jako puno znače, zna se dogoditi da se od silne želje da njihovo dijete bude najbolje, previše uvuku u zamke dječjeg sporta

Teško je pronaći ravnotežu

Sport sa sobom nosi puno prednosti poput zdravlja, radnih navika i sl., ali i puno izazova među koje ponekad spadaju i roditelji. Oni su, naime, glavni razlog zbog kojeg se njihova djeca bave sportom od rane dobi jer znaju da je uputiti dijete u sport dobra odluka za zdravlje te rasti i razvoj, ali ponekad se previše upliću u sve ostalo što sport nosi sa sobom. Roditeljski angažman oko sporta prisutan je svuda i teško zanemariv, pogotovo u novije vrijeme, kada je veći dio financiranja dječjeg sporta na njihovim leđima. Uključenost roditelja i djece trebala bi biti dobro uravnotežena s ciljem koji žele postići - nije isto želi li netko biti profesionalac ili igrati za zabavu. Također, bitno je prepoznati što dijete misli o svemu tomu, pokazati mu opcije, ali ga pustiti da izabere. U svemu tomu vrlo je teško pronaći ravnotežu, pogotovo kad se u obzir uzme i trener. Nijedan trener nije isti i svatko ima drukčiji pristup radu. Što roditelji brže to shvate i prepoznaju što bi moglo biti s djetetovim sportom u budućnosti - to bolje.

Teniski trener Mate Novak to ovako objašnjava: *Vrlo je teško odvojiti roditelje od sporta. Roditelji su bitni jer te prvo moraju poticati i motivirati. Nije to toliko drukčije u kolektivnim sportovima, ali u tenisu je jako bitno imati trenutak trener-dijete-roditelj. Ne može biti samo trener i dijete jer su roditelji ipak roditelji. Oni moraju financijski podupirati dijete i moraju biti uključeni. A sad, naći ravnotežu između toga da roditelj sudjeluje, a ne škodi, vrlo je teško.*

Williams i Kostelići

Zamislite se kao roditelj. Sjednete sa svojom djecom na kauč i pogledate film *Kralj Richard*, biografski film o uspjehu teniskih zvijezda, sestara Williams. Oduševljeni ste, jedan je tata uspio izgurati dvije kćeri iz siromaštva do profesionalnog tenisa! Čovječe! Sutra u zoru i vi trčite sa svojom djecom na teren jer već vidite milijune dolara kako se samo prostiru pred vama. Stvar nije uvijek tako

jednostavna. Naravno, nije bila ni sestrama Williams, ali su ipak došle do nevjerojatnih uspjeha. Naime, mnogo roditelja misli da će ulaganje i tjeranje djece u profesionalni sport od rane dobi sigurno uroditi plodom. Takvi su pothvati, zapravo, vrlo rijetko uspješni te treba biti oprezan s tim koliko se djecu sili da rade ono što možda ne žele ili ne mogu. Najbolje je pustiti djecu da malo narastu te kasnije istražiti njihove mogućnosti jer to koliko će djeca uspjati u nekom sportu te hoće li kasnije napraviti neku karijeru od toga, ovisi samo o njima - žele li to oni, jesu li dovoljno snažni, mogu li dovoljno zagristi.

Trener Mate Novak pojašnjava: *I Kostelići i Williams sami su vodili svoju djecu. Bilo je tu svega i svačega pa su na kraju svejedno ispali sportaši genijalci. Ali ljudi ne vide koliko je tu djece uništeno. Vrlo često, kad roditelj trenira svoje dijete to ide u eskalaciju, totalni raspad. A vrlo se rijetko dogodi da se uspije izvući do kraja, kao Kostelići i sestre Williams.*

Kratko o nepravdi

U sportu je uvijek bilo nepravdi i uvijek će ih biti. Razlog njima često nije zlonamjeren nego u pitanju može biti nesporazum ili kriva odluka sudca - bilo kako bilo, netko će uvijek osjećati da mu je ona nanescena. U takvim slučajevima, najbolje je pustiti djecu da to riješe sama sa sudcem ili među sobom iako se tada znaju uključiti i roditelji koji ponekad znaju prijeći granicu grubim dovikanjem, komentiranjem pa čak i uvredama tuđoj, ali i svojoj djeci. Na taj način zapravo štete svome djetetu - uče ga da će u svakoj nepogodnoj životnoj situaciji oni biti tu za njega da je isprave, umjesto da ostave dijete da samo nauči rješavati probleme.

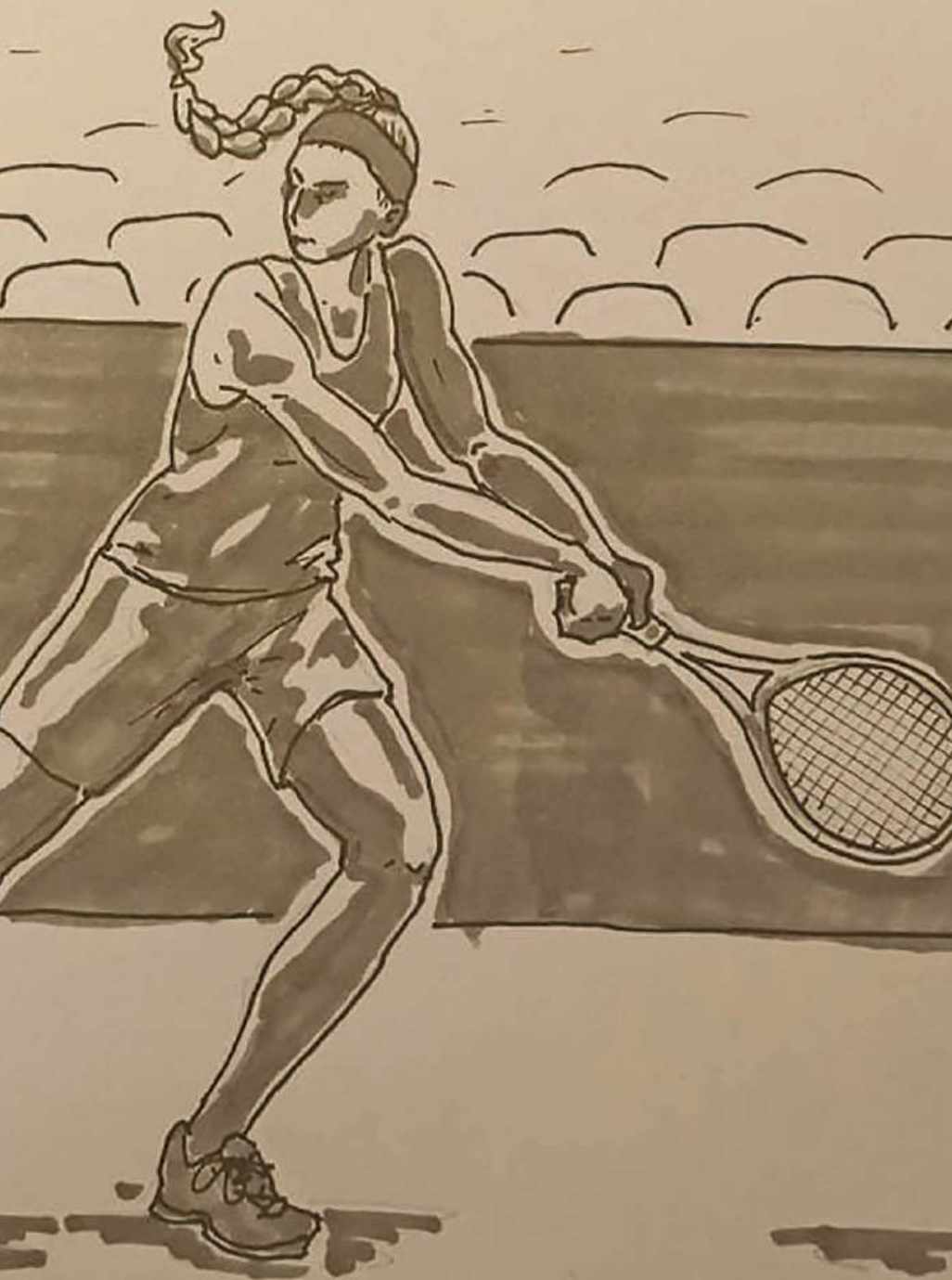
Apsolutno ne podržavam uplitanje roditelja u nogometnu utakmicu, teniski meč... Pustite dijete da samo rješava probleme jer ako bude išlo u profesionalni sport, jednoga se dana mora izboriti, navodi trener Mate Novak.

Poraz je dio života

Najviše sam napredovala, ne pobjedama

zeti *time-out*?

Izradila - Tonka Kelava, 4.d

neko porazima, izjavila je Serena Williams. Poraz nije bespotreban, to je dio života pomoću kojeg učimo kako se poboljšati. Naravno, svatko želi pobijediti, ali ponekad i silan trud koji smo uložili nije dovoljan. No, poraz često teško pada ne samo igračima nego i roditeljima te, nakon što dijete izgubi, roditelj bi mu trebao dati vremena da samo procesuiraju gubitak prije nego što krene sa svojim komentarima. Često se događa da je roditelj iznerviran pa odmah nakon meča počne govoriti svom djetetu što je trebalo napraviti drukčije, a to je u tom trenutku poput dolijevanja ulja na vatru. Jako je bitno da se dijete nakon izgubljenog meča može pogledati u ogledalo i samo sebi reći da je dalo sve od sebe. Ako to uspije, ostalo zapravo nije ni bitno, ali ponekad je ipak teško zanemariti ono što roditelj ima za reći.

Trener Mate Novak komentira sljedeće: *Sjećam se jedne igračice koja je odigrala vrhunski meč s jednom djevojkom koju nikad nije mogla pobijediti. Na kraju je izgubila, ali je odigrala odlično, dala je tristo posto od sebe i trener je bio prezadovoljan. No, dolazi roditelj, u ljutnji psuje i slično. Shvaćam roditelja, pogotovo u tenisu, uložio je jako puno novca u kćer i sad je ona izgubila, ali ne može tako. I na kraju, što se dogodilo - sa sedamnaest godina ostavila je tenis i danas možda jedanput-dvapat godišnje odigra.*

Zdrava veza između roditelja, trenera i djeteta

Treneri su izrazito bitne osobe u sportskom životu djece jer razina vještine do koje će ta djeca doći u velikoj mjeri ovisi o sposobnosti trenera. Uloga je trenera višestruka, mora naučiti dijete osnovama sporta, zadobiti povjerenje, učiniti sport zabavnim, a s druge strane, istovremeno mora komunicirati i s roditeljima te steći njihovo povjerenje. Bitno je pripaziti da se u cijelu tu priču roditelji previše ne miješaju da bi veza između trenera, roditelja i djeteta bila što zdravija.

Kada roditelj prepusti dijete treneru, mora imati povjerenje u tog trenera, ostaviti ga da radi svoj posao. Roditelj radi ono sa strane: kad je djetetu teško, kad izgubi neki meč, treba ga poticati i ohrabriti, izjavljuje trener Mate Novak.

U svakom slučaju, sport igra važnu ulogu u životu ljudi, a posebno djece. Mnogi se na neki način bave sportom još od malih nogu te bi bilo dobro da se nastave baviti sportom i u budućnosti. Najbolji način za opstanak u njemu je umjerenost, bilo bi dobro da se roditelji pretjerano ne uključuju te ne stavljaju preveliki pritisak na djecu jer se na kraju svi potroše. Zbog toga je bitno pronaći ravnotežu u kojoj roditelji ne smetaju i imaju povjerenje u rad trenera, ali se ipak u dovoljnoj mjeri uključuju da bi djeca osjetila njihovu podršku. A roditelji se moraju uključivati jer, na kraju, roditelji su ipak - roditelji.

Radikalni politički zaokreti u zapadnim demokracijama

Neka živite u zanimljivim vremenima

Piše: *Živimo u jednom od neizvjesnijih trenutaka povijesti, u sadašnjosti koja može donijeti snažne posljedice za budućnost svijeta, u turbulentnom razdoblju za geopolitiku i ekonomiju. Ratovi, krize, cijene i inflacija, globalno zatopljenje, imigracija... bezbroj tema čija ozbiljnost godinama raste, a akumulirani stres dovodi do dubokih promjena na svim društvenim razinama koje se odražavaju na političkim scenama diljem zapadnih zemalja*

Suodnos ekonomskih i političkih zbivanja

Kao i svaki značajan događaj, politička promjena nastaje kao splet okolnosti i posljedica dugotrajnog ljudskog djelovanja i odvijanja povijesti. Da bismo kvalitetnije razmotrili današnju situaciju, potreban nam je povijesni kontekst ekonomskih i političkih zbivanja. Nakon Drugog svjetskog rata potražnja za svakom vrstom proizvoda naglo je narasla. Trebalo je izgraditi ceste, trgovine, kuće te opskrbiti kućanstva svime, od hladnjaka i kućanskih aparata do stolova i zavjesa. Olakotna okolnost za američku ekonomiju tog razoblja jest to da se rat nije odvijao na američkom kontinentu te je stoga bila suočena s neusporedivo manjom materijalnom štetom što je omogućilo nastavak proizvodnje i razvoja. Ekonomija SAD-a dugo je jedrila na toj eksploziji proizvodnje i širenju na ratom pogođena područja poput Europe i Japana, ali i na ekonomski slabija tržišta da bi smanjila troškove proizvodnje. Nakon kratkog razdoblja američkog patronata, europska produkcija poduprla je vlastito gladno tržište. Budući da je postojala velika potreba za obnovom i inovacijom proizvodnja je reagirala na te zahtjeve odgovarajućom kvantitetom. Baza europske ekonomije ostala je dimenzionirana za odgovor na veliku potražnju. No, danas svjedočimo zasićenju tržišta po pitanju primarne opskrbe. Budući da nikome ne treba pet automobila iz Njemačke kad već ima zadovoljenu tu potrebu s jednim automobilom, potražnja je pala i proizvodnja je izgubila na profitabilnosti. Dodatni je faktor koji otežava ekonomsko stanje bez sumnje inflacija, mnogih globalnih i tržišnih faktora od kojih je jedan nesumnjivo puštanje više novca u optjecaj kao potpora ekonomiji u vrijeme COVID-19 pandemije.

Energetski sektor – pritisak na ekonomiju

Pritisak na industriju dolazi i od energetskog sektora koji je problematičan iz dvije perspektive. Globalne političke promjene i sukobi poput rata u Ukrajini i turbulentnog Bliskog istoka destabilizirali su tržište energenata te uzrokovali izmjene u opskrbnim lancima i cijenama. Time je blago usporen ekonomski rast, no elastičnost ekonomije pokazala se dovoljnom da se to amortizira. S druge strane, rastuća svijest o negativnim učincima koje klasični energenti poput fosilnih goriva imaju na zdravlje planeta prouzročila je mnoštvo novih regulatornih sistema. Proces pokušaja tranzicije na zelenu energiju predstavlja veliku investiciju u budućnost i nosi mnoge izazove i pitanja na koja i dalje nemamo sve adekvatne odgovore. Neprofitabilna proizvodnja solarnih panela i vjetrenjača zahtjeva subvencije koje dolaze iz različitih fondova i oporezivanja ostale industrije s ciljem poticanja tranzicije. Unatoč tomu što se radi o plemenitom i dalekovidnom cilju za koji nemamo alternativu, pritisak na ekonomiju je prisutan.

S vremenom je kombinacija ovih i drugih faktora prouzročila realno smanjenje plaća, a u nekim slučajevima i smanjenje broja zaposlenih, rast cijena, djelomičnu ekonomsku stagnaciju, a na društvenoj razini - nezadovoljstvo.

Stare i nove borbe, izradila - Nela Flegar, 3.g

Imigracija kao ekonomska nužnost

U Europi značajan društveni utjecaj ima i starenje stanovništva koje za posljedicu ima nedostatak radne snage i povećanje pritiska na radno sposobno stanovništvo povećanjem troškova mirovinskog i zdravstvenog osiguranja. Imigracija je postala ekonomska nužnost da bi se pronašli zaposlenici za mnoga nepopunjena radna mjesta. Istovremeno, politička nestabilnost, ratni sukobi i siromaštvo u europskom okruženju prisilili su milijune ljudi na potragu za boljim uvjetima života. I Europa i Amerika suočene su s visokom stopom imigracije te se kulturološke razlike i stereotipi koji često otežavaju kohabitaciju pokazuju kao privlačan temelj za svaljivanje odgovornosti i, naravno, krivnje. Od generalnog nezadovoljstva imigracijskom politikom dolazi i do izjava da strani radnici krađu poslove lokalnom stanovništvu i slično, ne uzimajući u obzir ostale faktore na tržištu rada. Incidenti poput nasilja i formiranja zatvorenih stranih zajednica te religijske i kulturološke teme indiciraju tešku prilagodbu imigranata.

Nadalje, globalizacija i internet pridonijeli su formiranju i širenju jasnije svijesti o pravima različitih skupina te je nastavak ideološke težnje za univerzalnom jednakosti zatekao neke dijelove društva nespemne. Tradicionalni svjetonazor našao se u struji intenziviranih ideja koje su već dugo prisutne, ali su sada naglašene te je upornost obje strane u zastupanju vlastite ideologije produbila već postojeće razlike.

Radikaliziranje desnice

Kao posljedica ovog kompleksnog spleta okolnosti javlja se i tendencija birača diljem Europe i SAD-a da se okrenu onome što predstavlja i obećava desna strana političkog kompasa. Skretanje pažnje na nacionalnu pripadnost, tradicionalnije vrijednosti, važnost religije i općenito konzervativan svjetonazor poprimili su biračima primamljivo obličje uz obećanja poduzimanja mjera oko nedaća koje ih okružuju. Tako je u SAD-u na izborima u studenom 2024. godine mandat dobio kandidat republikanske stranke Donald Trump čije su izjave i djelovanje posljednjih godina dodatno radikalizirali stranku i naglasili polarizaciju političke scene. Svojim evidentno populističkim izjavama i obećanjima zadobio je potporu čak 77 milijuna američkih građana koji vjeruju da će mjere poput masovne deportacije, uvođenja carina na uvoz, ukidanja osnovnog zdravstvenog osiguranja, ukidanja potpore ugroženim skupinama i pojedincima, izlaženje iz klimatskog sporazuma i potpirivanje internih sukoba, SAD-u vratiti međunarodni ugled i poštovanje. Obećava se rast standarda za američke građane i povratak istinskim vrijednostima pravih Amerikanaca, a stanovništvo je prihvatilo radikalno, odlučan narativ, frustrirano imigracijom ili liberalizmom ili ekonomskom razlikom između slojeva društva, prihativši obećanja o porezima od kojih će koristiti imati samo rijetki poput milijardera iz najužega kruga Trumpovih pristaša i uvođenju carina koje će se odvijati preko leđa potrošača. Uspješnim igranjem na niske strasti i razmirice, nacionalističke i ekspanzionističke tendencije te ideje divljeg kapitalizma, Trumpova administracija puna diskutabilnih lica sigurno ima mnoga iznenađenja za budućnost.

Previranja u Europi odvijaju se u više nijansi jer se radi o heterogenom području i unutar svake države mnogobrojne stranke nastoje uspjeti u promoviranju i provođenju vlastite politike pa su se mnogi okoristili različitim populističkim metodama i obećanjima. Frustracija imigracijom i stranom radnom snagom, kulturološkim i religijskim sukobima te manje stabilnim ekonomskim stanjem pokazala se kao plodno tlo za uspon radikalnih i nacionalistički orijentiranih ideja i političara. Italija, Francuska, Njemačka, Slovačka i mnoge druge države skrenule su prema desnoj ideologiji koja u očima mnogih birača pa tako i mnogih mladih predstavlja put u bolju budućnost.

Stara kineska kletva upozorava nas: *Neka živite u zanimljivim vremenima.*

Svjedočimo jednom od ključnih razdoblja zapadne politike koje će imati utjecaja na vrijednosni sustav koji poznajemo, ideološki smjer politike, ali i na naše svakodnevne živote. Društvene tekovine zapadnih demokratskih zemalja koje su se gradile desetljećima sada su dovedene u pitanje. Odgovornost za našu zajedničku budućnost na svima je nama. Tu budućnost odredit će odluke koje se donose danas.

Religija kao vrijednost

Ljepota je u raznolikosti

Profesori i učenici PŠVP-a u Međugorju

Piše:
Nuša Matija Maršić, 2.a

Religija, nekima najvažnija u životu, a nekima u potpunosti nebitna, postoji od samoga čovjekova postojanja. Od prvih dana čovjek se pita: „Tko sam? Zašto sam? Što je prethodilo meni?“ Tu nastupa religija. Religija je, po Hrvatskoj enciklopediji, „sustav vjerovanja, etičkih vrijednosti i čina kojima čovjek izražava svoj odnos prema svetomu.“ No, pitamo se koliko je ona, kao tradicionalna vrijednost, danas prisutna među mladima

Religija kao vrijednost

R Hrvatska je katolička država pa je logično da prevladaju katolici, ali posljednjih se desetak godina primjećuje pad broja vjernika. Usporedbom popisa stanovništva iz 2021. i 2011. godine zapažamo pad, ne samo katolika već i pravoslavaca i muslimana. Broj agnostika, skeptika, ateista i nevjernika porastao je. Dakle, zaključujemo da je danas u Hrvatskoj općenito manje religioznih ljudi. Današnjim mladima religija nije važna koliko je važna starijim generacijama. Mnogi se izjašnjavaju kao vjernici, ali vjera i religija nemaju nikakav utjecaj na njihov život. Vjeroučiteljica Danijela Bavrka ovako to objašnjava: *U svom radu s mladima primjećujem da im je religija važna i mnogi se izjašnjavaju da su religiozni, no malo njih istinski prakticira svoju vjeru ili, kako kažu, „vjerujem, ali ne živim tako.“* Religija se smatra kao nešto što nasljeđujemo od roditelja. *Mnogi mladi postaju religiozni jer su im takvi roditelji, ali nekad se to toliko forsira da na kraju odluče ići potpuno drugim smjerom i u cijelosti počnu izbjegavati religiju,*

zaključuje Sasha, učenica V. gimnazije. Odeti u crkvu, vjerojatno ćete vidjeti više starijih, nego mladih ljudi. Zašto je tomu tako?

Sve to dolazi od kuće

Valja spomenuti onu poznatu rečenicu: *Sve to dolazi od kuće.* Istina, na razvoj vjere mladih ljudi velik utjecaj ima blisko okruženje, obitelj i prijatelji. Svakako, može se sa sigurnošću reći da na to utječu i sadržaji s kojima se djeca i mladi svakodnevno susreću. Prof. Bavrka to je lijepo obrazložila: *Mladi su u traganju za istinskim vrijednostima, no zbog dubokih i stalnih društvenih promjena mijenja se i njihova percepcija te njihov odnos prema religiji i Crkvi. Papa Franjo neumorno upozorava na „epohalne promjene“. Najnoviji Direktorij za katehezu u opisu odnosa mladih i Crkve ističe tri tendencije: udaljevanje od Crkve, ravnodušnost prema Crkvi i nepovjerenje u Crkvu, a kao razlog ističe izostanak duhovne i moralne podrške obitelji.* Djeca i mladi vole zabavu, u njoj pronalaze sigurnost i opuštenost, a većina njih prakticiranje religije smatra dosadnim i zastarjelim. Sasha poručuje: *Tu je uključen velik društveni*

pritisak. Nije zabavan onaj koji o svojoj vjeri razgovara, odlazi u svetište i slično. Zabavnim se smatra onaj koji će sve napraviti da nasmije ekipu, čak i ako to znači prekršiti moralne granice. Na adolescente je relativno lako utjecati jer još uvijek pokušavaju otkriti tko su. Na njih najlakše utječe društvo, nekad čak i više od obitelji. Za obitelj si uvijek siguran da će te voljeti i prihvatiti kakav jesi, ali za društvo se ne može reći isto.

TikTok svećenik

Podrazumijeva se da svaka starija generacija voli kritizirati onu mlađu, a ono što generacija Z najčešće čuje od starijih je to da njihovoj generaciji *nedostaje Boga.* Na prvu je to smiješna izreka, no je li zapravo istinita. Starije generacije vole tradicionalno, a katolička tradicija na neki način podrazumijeva odlazak na misu, svakodnevnu molitvu Bogu (čak po više puta na dan) i molitvu Krunice. Današnje generacije religiju ili ne prakticiraju uopće ili je prakticiraju na jedan neobičan način. Kao mlade osobe, potvrđujemo da smo se kao generacija udaljili od tradicije. Da se

razumijemo, tradicija je bitna jer da je nema, Hrvatska danas ne bi bila toliko autentična, ali ponekad se čini da je se previše naglašava. Živimo u novomu dobu, dobu interneta. Teško se u današnje vrijeme prilagoditi tradiciji jer ona jednostavno nije dio današnjice. Tradiciju ne treba zaboraviti, ali ne treba se stavljati toliki naglasak na nju. Dobar je primjer kako mlade potaknuti da se više uključe u vjeru i da više razmišljaju o njoj na ne tako tradicionalan način don Tomislav Lukač. On mladima pripovijeda putem kratkih i zanimljivih videozapisa na TikTok-u. Njegov sadržaj prati skoro 100 000 mladih. To je istaknula i prof. Bavrka: *Današnjim mladima odrasli prigovaraju da nemaju čvrsta vrijednosna uporišta i da nisu religiozni. No, moramo znati da se njihova religioznost u nekim segmentima razlikuje od odraslih. Odrasli teško mogu zahvatiti složenost svijeta mladih i razumjeti ga. Možda mladi upozoravaju na potrebu redefiniranja tradicionalnoga modela življenja vjere. Kako ističe papa Franjo u „Christus vivit“, mladi imaju veliku sposobnost „stvaranja nečeg novog, sposobnost traženja i zahtijevanja dosljednosti i svjedočenja, sposobnost vraćanja svojim snovima i sposobnost poticanja novih ideja.“*

Kada čovjeka pukne vjera?

Što ako nije problem drukčija generacija? Što ako je srž prakticiranja religije zapravo u starosti? Pomislili bismo da samo stariji mogu istinski vjerovati u što god im njihova religija nalaže jer su prošli puno toga i pronalaze utočište u vjeri. S druge strane, toliko je djece koja istinski vjeruju u Boga i žele proživjeti cijeli svoj život u vjeri jer vide to kao nešto lijepo, nešto što ih definira. Ali, ulaskom u srednju školu, tj. dolaskom adolescentnih godina kao da se prestaju zamarati njome. Sasha nam pojašnjava: *To dođe s godinama. Ljudi prođu mnoge stvari i osjećaju se kao da ne mogu naći nikakvu utjehu osim u vjeri. Osjećaju se usamljeno pa im je religija sigurno mjesto. Zapravo, to i nije pošteno jer cijeli život provedu radeći ono što se njihovoj religiji protivi, ali zato se predomisle kada uđu u određene godine.*

Religija i fanatizam

Utjecaj odsustva ili prisustva religije na mlade jako je specifična tema jer svatko ima svoju perspektivu. Mladi koji su odrasli kao nevjernici, nekada shvate da su možda nezadovoljni vlastitim životom upravo zbog odsustva religije, a neki ateisti i agnosticisti to odbijaju.

Mladima je duhovnost važna

Neki vjernici smatraju da im se sve može oduzeti, ali da vjera mora ostati, a neki vjernici smatraju da vjera nije dovoljna za kvalitetan život. Vjera je mnogim ljudima pomogla sačuvati neke moralne vrijednosti, ali puno je vjernika uzima kao izliku da napravi nešto loše. Točnije, njihova izlika je *sad ću sagriješiti, ali ispovjedit ću to svakako*. Uz povijesne primjere, student teologije Marin Maršić to razjašnjava: *Želim napomenuti da postoji velika razlika između zdrave religije i fanatizma. Fanatizam često izaziva nesuglasice i totalno moralno neispravna rješenja, na primjer Azteci su u 16. stoljeću fanatično žrtvovali ljude svojim bogovima. Iskreno potičem mlade da se grade i hrane u zdravoj religioznosti izbjegavajući ateizam i nekakve fanatizme. Sasha se ne slaže: Mladi se danas vole izjašnjavati da su određene religije, ali žive život kakav se toj religiji protivi. I ne volim to osuđivanje kojemu su nekada vjernici skloni. Često su me u osnovnoj školi vršnjaci stavljali u neugodnu poziciju samo zato što nisam išla na vjeronauk. Osjećala sam se kao da moj odabir nije bio ispoštovan, a ja sam poštovala tuđi. Vjeroučiteljica Bavrka zaključuje: Polazeći od socioloških istraživanja religioznosti mladih, uočava se određena kriza. Mladi se suočavaju s ozbiljnim poteškoćama na putu vjere. Trebaju nekoga tko će ih čuti, vidjeti i doživjeti. Onaj tko želi razumjeti mlade, mora biti na njihovoj strani i suosjećati s njima. Kao vjeroučiteljica ističem odgovornost obitelji i općenito odraslih. Učinimo sve da bismo pomogli mladima na putu vjere jer kad zagusti, mladi se vraćaju tradicionalnim vrijednostima.*

Da smo svi isti, bilo bi nam dosadno

Nema ništa loše u poticanju mladih na vjeru, ali treba razlikovati poticanje od forsiranja. Ljudi su skloni tome da misle da su uvijek u pravu i teško se stavljaju u tuđe cipele, ali bitno je uvijek imati na umu da smo svi različiti. Ono što religija znači vama, ne mora značiti nekome drugom i u tome je ljepota, u raznolikosti. Zato što imamo mogućnost poslušati drugu perspektivu, ne znači da ćemo je u potpunosti prihvatiti, ali ona može imati utjecaj na naše razmišljanje. Da smo svi isti, bilo bi nam dosadno i ne bismo imali ljepotu slobodnoga uma koji nam dopušta da razmišljamo o ovakvim stvarima. Nikad ne zaključujte nešto o ljudima samo na osnovi religije. Sjetite se da ljepota raznolikosti uključuje i različite vjerske stavove.

Dragocjeno slobodno vrijeme trošimo na bezumno skrolanje

Šetnja prirodom
u uvijek je bolje rješenje

Slobodno vrijeme kao ključni element
u procesu izgradnje identiteta

Iskorištavamo li **kvalitetno** svoje slobodno vrijeme?

Piše:
Mia Čuljak, 4.c

Samo da što prije naučim da se mogu dulje odmarati! Kad će više otkucati to zvono za zadnji sat da mogu otići kući? Kako ću iskoristiti ovo slobodno vrijeme? Sve su ovo pitanja koja si svakodnevno postavljamo. Slobodno vrijeme može se definirati kao vrijeme koje pojedinac koristi izvan obveza vezanih uz rad, školu ili druge formalne odgovornosti. Ljudi našega doba iznimno poštuju svoje slobodno vrijeme i ne mogu dočekati kada će završiti njihov radni/školski dan da napokon mogu raditi što žele

Slobodno vrijeme često je povezano s kreativnošću, koja je ključna za osobni razvoj. Pomoću kreativnih aktivnosti kao što su pisanje, slikanje, glazba ili ples, pojedinci mogu izraziti vlastita iskustva, misli i osjećaje. Ovaj proces izražavanja ne samo da jača emocionalno zdravlje nego pomaže i u oblikovanju autentičnog identiteta. Identitet pojedinca često se oblikuje društvenim ulogama koje ga čine onim što on jest. Slobodno vrijeme omogućava istraživanje i prihvaćanje različitih uloga, bilo da se radi o ulozi sportaša, umjetnika, aktivista ili volontera. Pomoću slobodnoga vremena gradimo ono što smo zapravo mi, kako putem naših hobija, tako i putem raznih prijateljstava koja gradimo tijekom toga slobodnog vremena.

Slobodno je vrijeme apsolutno neizostavan element oblikovanja našega identiteta. U razgovoru s vršnjacima o najdražim sjećanjima iz djetinjstva spominje se igra u parku, neki izlet ili pak spontana igra u snijegu. Zanimljivo je primijetiti da su većini ljudi najdraže spontane uspomene iz djetinjstva i odrasle dobi, a te uspomene nastaju upravo kada imamo slobodnoga vremena.

Raditi točno onoliko koliko je plaćeno

U razgovoru s generacijom naših roditelja uočava se potpuno drukčiji stav od onoga kojeg mi imamo danas. Oni su na početku svoje poslovne karijere ostajali prekovremeno na poslu samo da bi ostavili dobar dojam na šefa. Bili su svjesni da im to neće biti plaćeno, ali su svejedno skraćivali svoj slobodni dio dana da bi zadivili njima nadređenog. Nasuprot tomu, današnja radna mladež od početka jasno iznosi svoje stavove i želje. Jednostavno ih nije strah da će ostati bez posla ili razočarati poslodavca. Oni odrade točno onoliko koliko im je plaćeno. Vidimo to i u školama, nitko više ne želi raditi nešto što nije dodatno nagrađeno. To je trošenje njihova vremena. Moramo naglasiti ironiju da je to naše dragocjeno vrijeme kojeg nas je toliko strah izgubiti većinom provedeno bezumnim *skrolanjem* po društvenim mrežama.

Odmor uz mobitel

Kultura i društveni kontekst uvelike utječu na to kako pojedinci provode slobodno vrijeme i kako te aktivnosti utječu na identitet. U suvremenom svijetu,

digitalne tehnologije omogućile su nove oblike provođenja slobodnog vremena, poput *online* igara, društvenih mreža ili sudjelovanja u virtualnim zajednicama koje također imaju značajan utjecaj na izgradnju identiteta. Veliki problem ove generacije je što ne iskoristava dobro svoje slobodno vrijeme. Imamo neku čudnu poveznicu slobodnoga vremena i mobitela. Svi smo se našli u situaciji da smo pričali s ukućanima i onda sjeli uz mobitel *da se malo odmorimo*. I tako u krug. Uopće nismo svjesni koliko nas mobitel zapravo umara. Odlična je karakteristika naše generacije što cijeni sebe i svoje slobodno vrijeme, ali trebali bismo poraditi na tome da budemo manje isključivi, možda se neka aktivnost pretvori u naše slobodno vrijeme koje ćemo s vremenom zavoljeti.

Psihologija nas uči da se prestajemo razvijati tek s 25 godina, što znači da se mi itekako još razvijamo. Kao što smo već zaključili, slobodno vrijeme ključno je u izgradnji identiteta. Svatko se od nas treba zapitati u kakvu osobu želi odrasti. Odgovori su različiti, ali svi želimo postati netko tko će na neki način doprinijeti svojoj zajednici. Sjetimo se da to naše buduće *netko* ovisi o našem sadašnjem slobodnom vremenu i načinu na koji ga odlučimo provesti.

Vrijednost umjetnosti u očima mladih ljudi

TEMA BROJA - VRIJEDNOSTI

ZKM - U kog se uvrlo ovo dijete, sudjeluje naš učenik, Tin Boršić

Umjetnost nas uč Razmišljamo **izvan o**

Piše:
Tin Boršić, 2.k

Svi znamo da se u našoj školi uvijek ističu odlični rezultati iz prirodnih znanosti, strukovnih predmeta i sportskih natjecanja. No, postoje i učenici koji se bave umjetnošću, glumci, glazbenici, slikari... Postavlja se pitanje jesu li u današnjemu svijetu i sustavu vrijednosti takva zanimanja prihvaćena i cijenjena

N

aši umjetnici – nevidljivi heroji

Niz godina naši učenici pokazuju koliko mogu biti kreativni i uspješni na umjetničkoj sceni. Sudjelovali su na brojnim smotrama poput Lidrana, gdje su njihovi radovi i izvedbe cijenjeni i pohvaljeni. Uz podršku njihovih mentora, profesora Hrvatskoga jezika, mogu predstaviti našu školu i pokazati da možemo konkurirati gimnazijama i umjetničkim školama u cijeloj Lijepoj Našoj.

Posebno su nas ponosnima učinile dvije predstave u Zagrebačkom kazalištu mladih – *Andeo od leda* i *U koga se uvr glo ovo dijete*. U tim projektima naši su učenici pokazali nevjerovatne glumačke sposobnosti, kreativnost i predanost, a uz to su se suočili s izazovima kao što su balansiranje školskih obveza i zahtjevnih proba.

Umjetnost nije samo dodatna aktivnost

Umjetnost nije samo dodatna aktivnost. Ona nas oblikuje, uči kako razmišljati izvan okvira, surađivati s drugima i izražavati svoje emocije. Kazalište i umjetnost postali su prostor gdje možemo razviti svoju kreativnost, ali i steći sigurnost i samopouzdanje koje nam pomaže u drugim aspektima školskoga i privatnog života.

Međutim, ponekad se čini kao da se o ovim uspjesima premalo govori. Na primjer, koliko ste puta čuli za nekoga učenika koji glumi? Koliko ih često ostali profesori pohvale ili se spomenu njihovi uspjesi? Nije problem u tome da ih škola ili profesori ne podržavaju, nego u tome što općenito jako malo ljudi zna za njihove aktivnosti izvan škole.

Nekoliko prijedloga

Mogli bismo imati dane, osim školskoga Lidrana i školskih priredaba, posvećene umjetnosti gdje bi naši učenici mogli pokazati svoje predstave, glazbene izvedbe ili likovne radove. Isto tako bi bilo zgodno organizirati da što više razreda ode pogledati i podržati predstave, izložbe i ostala zanimljiva umjetnička ostvarenja u kojima su sudjelovali upravo naši učenici.

Uspjesi iz umjetnosti mogli bi se redovito objavljivati, baš kao što se objavljuju rezultati iz prirodnih znanosti i sporta na društvenim mrežama naše škole.

Također, ukoliko su učenici voljni, uvijek se može prezentirati njihov rad nekom radionicom uklopljenom u nastavu ili izvan nje, npr. tečaj javnoga govora, glume, slikarstva...

Što time dobivamo?

Učenici umjetnici osjećali bi se cjenjenije i motiviranije. To bi bio dokaz njihova rada te prepoznavanja raznolikosti talenata i vrijednosti svakoga učenika bez obzira čime se bavi, a na kraju, i sama bi škola profitirala jer bi to bi moglo privući nove učenike.

Uzmimo za primjer SRAM, seriju koja se relativno nedavno snimala upravo u našoj školi. Takvi projekti mogu jako pridonijeti školi, a kako bi tek naši učenici pridonijeli školi kada bi na isti način mogli istaknuti svoje umjetničke vještine. Vrijeme je da pokažemo da naša škola nije samo centar izvrsnosti u prirodnim znanostima nego i mjesto gdje umjetnost i kreativnost mogu procvjetati. Nažalost, istina je da umjetnost, kao manje profitabilna, nije u centru pažnje i interesa većine mladih, a i društva u cjelini, ali postoji još uvijek grupica ljudi koji su svoje vrijednosti drukčije posložili. Podržimo ih!

i da
okvira

Glumci u Prelogu - Veronika Močan, Tin Boršić, Irena Iveković i Juran Oharek

Jedinstvena prilika - slikanje s mladim Djedicom na štandu 3. a razreda

Božićni sajam u PŠVP-u

Jeste li za jedan **Aperol Stić?** Ili možda **Godek Martini?**

Najbolji burek s mesom kod 3. g razreda

Piše:
Anamarija Dobrić, 3.g

Kao i svake godine u predbožićno vrijeme hodnici Prirodoslovne škole Vladimira Preloga bili su prepuni štandova koje su marljivo osmislili učenici trećih razreda. Cilj održavanja Božićnog sajma u PŠVP-u bio je prikupiti novac za maturalno putovanje koje će se održati za neke razrede u lipnju, a za neke u kolovozu. Sajam je trajao od 16. do 17. prosinca 2024. godine, no i ta dva dana bila su dovoljna da nas učenici oduševljaju svojom kreativnošću i raznolikim ponudama. Svaki se razred istaknuo po nečemu, a po čemu, pročitajte u nastavku...

Prodavanje magle

Učenici 3. a razreda, osim ukusnim božićnim slasticama, iznenadili su nas i prodavanjem magle u epruvetama. Ne zna se jesu li nas pokušali dobro nasmijati ili se samo kreativno izraziti kao pravi kemijski tehničari, no zacijelo su pokazali svoje znanje kemije, a i neobičan smisao za humor, što je oduševilo i ravnateljicu škole gospođina Zlatka Stića koji je i sam kupio jednu maglu.

Na štandu 3. b prodavala su se pića, ali ne sa svojim uobičajenim nazivima - dobila

su nazive po profesorima! *MeaTai, Ana on the kadoveach, Aperol Stić, Godek Martini, Suzi Tugo, Bloody Branky* samo su neki od zanimljivih naziva. Učenici tog razreda svoju su originalnost iskazali i u neobičnom ukrašavanju lica - šlagom. Nije sigurno je li cilj bio učiniti da šlagirani izgledaju kao Djed Božićnjak ili nešto drugo, no zamčili su dobru zabavu svakomu tko je odlučio isprobati ovaj neobični trend.

Kreativne ideje za privlačenje kupaca

Učenici 3. d razreda također su u ponudi imali razne delicije koje su ljudi s

odusevljenjem kupovali, a nije izostao ni drukčiji, edukativan način zabave - tko je god posjetio njihov štand, imao je priliku zaigrati šah i odmjeriti snage sa šahovskim velemajestrom Davidom Manolom.

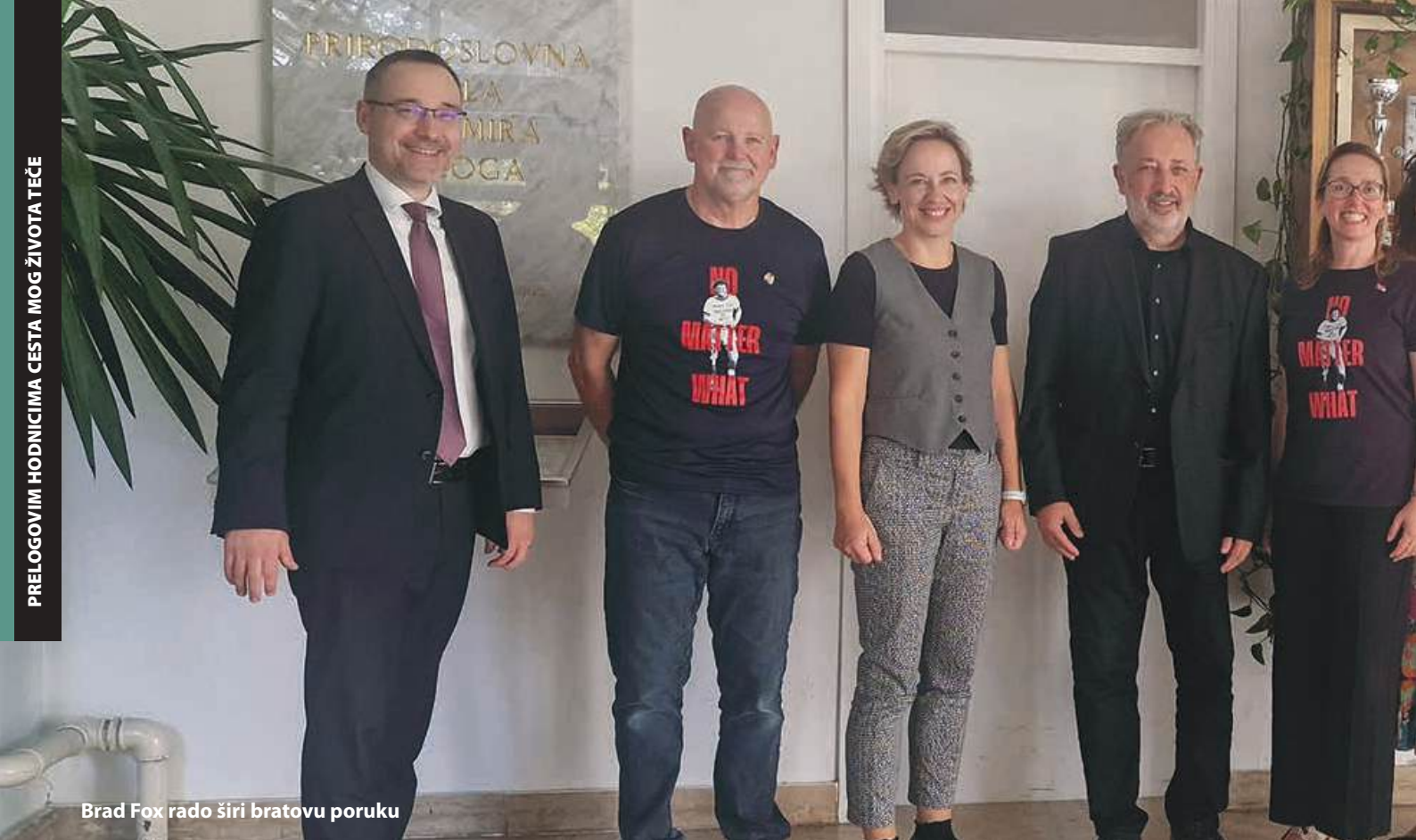
Ni sa štanda 3. g posjetitelji nisu mogli otići praznih ruku. Kupci su se mogli okrijepiti krumpirićima i pilećim medaljonima izravno iz friteze na vrući zrak - specijalitet poznatiji pod nazivom *McPrelog!* Osim toga, pokazali su kreativnost u izradi nakita i sapuna. Nije izostalo ni sadržaja za najmlađe - mnogi su učenici donijeli plišane igračke kojima se više ne igraju i tako usrećili djecu koja su posjetila štand.

Učenici 3. l znaju koliko su važne ocjene za što veći broj bodova pri upisu na fakultet, a znaju i koliko je nekada teško doći do željene ocjene najčešće zbog jednog presudnog boda, pa su odlučili malo pomoći - prodavali su dodatne bodove iz pisanih provjera. Međutim, to nije bilo varanje, profesori su potpisali te bodove tako da je sve bilo pošteno. Baš šteta što se državna matura ne održava zimi, možda bi bilo moguće kupiti koji bod...

Kozmetičarke iz 3. m i 3. n već su naveliko provele ono što uče u djelo - na njihovim štandovima našle su se kreme, pilinzi i soli za kupanje koje su same izradile na vježbama iz kozmetologije. Također, mnogi su se mogli prepustiti masaži koju su nudile, a mnoge žene i djevojke imale su priliku uljepšati svoje nokte na manikuri. Učenicice 3. n razreda prodavale su popularne Dubai fritule koje su posjetitelji žurno i oduševljeno kupovali.

Kraj sajma donio je malo nervoze i umor, ali i olakšanje što je sve napokon bilo gotovo. Bez obzira na to što je organizacija možda bila naporna i iziskivala brzinu i savršenstvo tako da sve prođe u najboljem redu, svi su na kraju bili zadovoljni zbog ostvarenoga cilja - skupljeno je dovoljno novca, što će omogućiti da svi učenici ovo ljeto osjete čaroliju maturalnog putovanja. No, postignuto je i nešto puno više od toga - sajam je povezo učenike unutar razreda, različite razrede, a i roditelje koji su podržali svoju djecu dolaskom na sajam spoznavši da su baš njihova djeca pokazala jednu notu zrelosti i odrastanja. Jednostavno rečeno, ovaj je sajam svakoga nečemu naučio te unio toplinu i veselje u blagdansko vrijeme.

Brad Fox rado širi bratovu poruku

Brad Fox u našoj školi

Terry Fox

– ikona

nade

Piše: **U Hrvatskoj je 22. rujna 2024. održan 25. Maraton nade. Sljedećeg dana, 23. rujna 2024., brat Terryja Foxa, Brad Fox, održao je prezentacije o Terryju u nekoliko zagrebačkih škola. Zadnji govor u danu bio je upravo u Prirodoslovnoj školi Vladimira Preloga**

U emocijama nabijenom govoru, Brad Fox podijelio je s prisutnima priču o svom bratu koji je postao simbol nade i borbe u Kanadi, ali i širom svijeta. Govoreći o Terryjevu djetinjstvu, motivaciji za trčanje preko cijele Kanade i njegovu iskustvu tijekom izazovnog pothvata, Brad Fox

otkrio je ne samo snagu Terryjeva duha nego i reakciju Kanađana koji su ga pratili na njegovu nevjerovatnom putovanju.

Maraton nade

Terry Fox rođen je 1958. godine u Manitobi, Winnipeg, a odmalena je bio poznat po svom neumornom duhu i sportskoj prirodi. Brad se prisjetio kako

je Terry bio strastven sportaš, uvijek voljan sudjelovati u raznim aktivnostima, od košarke do trčanja. Međutim, život mu je zauvijek promijenila dijagnoza osteosarkoma, rijetkog oblika raka kostiju. Dugo se borio s bolešću, no čak i nakon šesnaest mjeseci kemoterapije nije ju mogao svladati. U osamnaestoj godini Terry je izgubio desnu nogu, ali nije dopustio da mu to bude prepreka u ostvarivanju snova. *Nakon što je dobio rak, postao je brižnija osoba, rekao je Brad.*

Terry nije samo prihvatio svoju bolest. On je odlučio boriti se i naći način kako pomoći drugim ljudima koji pate od raka, rekao je Brad, ističući ključnu motivaciju koja je pokrenula Terryja na njegovu nevjerovatnu misiju. Godinama je vježbao kretanje sa svojom novom drvenom nogom, da bi dan nakon uspješnog maratona u Bostonu objavio obitelji svoju namjeru: pretrčati cijelu Kanadu.

Naime, 1980. godine Terry je započeo svoj čuveni Maraton nade, trčeći preko cijele Kanade s ciljem prikupljanja sredstava za istraživanje raka. Bez obzira na to što je bio suočen s ozbiljnim zdravstvenim izazovima, Terry je dan za danom trčao, pokrivajući oko 42 kilometra dnevno. Brad je u svom govoru naglasio koliko je ta odlučnost bila inspirirajuća te kako je Terry vjerovao da će njegov pothvat pomoći drugima u borbi protiv ove opake bolesti.

Nije mu bilo lako, prisjetio se Brad. Borio se s ogromnim bolovima, ali svaki je dan trčao dalje. Njegov je cilj uvijek bio pred njim. Nije odustajao, iako je znao da će bolest možda zaustaviti njegov napor. Ali

njegova volja bila je neuništiva.

Potpora Kanađana

Terry je postao ikona nade, a reakcije Kanađana na njegovu misiju bile su nevjerovatne. Kao što je Brad istaknuo, od prvih trenutaka njegova trčanja Kanađani su ga podupirali na svaki mogući način. Ljudi su izlazili iz svojih domova i pridruživali mu se u trčanju ili su ga pozdravljali uz cestu, pružajući moralnu podršku. Iako je Terry bio suočen s osobnim teškoćama, bio je duboko svjestan da njegova borba nije samo njegova, nego borba svih onih koji su pogođeni rakom.

Kanađani su ga doslovno nosili, rekao je Brad, sa suzama u očima. *Njegova borba postala je borba svih nas.* Svi su osjećali da je on trčao za njih, za njihove obitelji, za prijatelje.

Nažalost, Terry nije uspio završiti svoj Maraton nade. U 143. danu trčanja, zbog širenja bolesti, bio je prisiljen prekinuti svoj put. Međutim, njegov odraz u srcima Kanađana, i šire, ostao je neizmjenjiv. Njegova misija nastavila je živjeti pomoću Zaklade Terry Fox, koja je do danas prikupila stotine milijuna dolara za istraživanje raka.

Terry je možda preminuo, ali njegova borba nikada nije prestala. Njegov duh je živ, u svima nama koji vjerujemo u bolju budućnost, zaključio je Brad.

Terry Fox ostaje simbol nade, hrabrosti i odlučnosti, a njegova priča nastavlja inspirirati nove generacije da se ne predaju, ma koliko teško bilo.

Emotivan govor o bratu

Mjesec knjige 2024.

Predstavljanje knjige **Hrvatska u 30 priča**

Božo Skoko u
dobrom društvu

Pišu:
Petra Šimić, 2.b i Višnja Beus, knjižničarka

U ponedjeljak 14. listopada 2024. u našoj je knjižnici gostovao prof. dr. sc. Božo Skoko i predstavio nam knjigu Hrvatska u 30 priča. Profesor Skoko vodeći je hrvatski stručnjak za odnose s javnošću i za pitanja identiteta i imidža Hrvatske te upravljanje brendovima. Redoviti je profesor na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu i gostujući predavač na mnogim sveučilištima u zemlji i inozemstvu. Autor je osam knjiga te sedamdesetak radova iz odnosa s javnošću i međunarodnih odnosa te dobitnik mnogobrojnih nagrada i priznanja

Na tribini nam je predstavio svoju zadnju knjigu Hrvatska u 30 priča koju je napisao zajedno sa Zvonimirom Frkom Petešićem. Ova je knjiga bila najprodavanija i najčitanija publicistička knjiga u 2023. godini u kategoriji izdanja - Društvo, politika i povijest. Na vrlo pristupačan i jednostavan način autori nam otkrivaju i donose zanimljive i poučne priče o našem mentalitetu i svim našim bogatstvima i vrijednostima.

Upoznajmo gosta

Početkom predavanja bolje smo upoznali našeg gosta. Iznenadilo nas je to što je svoj

prvi prilog napisao već u trećem razredu osnovne škole. Osam godina kasnije, u trećem razredu srednje škole, počeo je raditi na radiju te je imao svoju emisiju nedjeljom popodne. Iako je talent pokazivao od najranijih dana, svoj san ispunio je na trećoj godini fakulteta, kada je praksu radio za tada najveću televizijsku kuću u Hrvatskoj, HRT. Sve prisutne zainteresirao je za novinarstvo kada nam je prepričavao da je proputovao svijet i snimao reportaže o Hrvatima sa svih kontinenata. Karijera gospodina Skoke vrlo je zanimljiva jer on se, osim na novinarstvo, fokusirao na predavanje na fakultetima i politiku. Ipak, učenicima je najzanimljivija bila njegova karijera spisatelja.

Što kaže Google?

Božo Skoko napisao je nekoliko knjiga, ali ovo predavanje posvećeno je samo jednoj:

Najčitanija publicistička knjiga u 2023.

Zanimljive teme uvijek nađu publiku

Hrvatska u 30 priča. Knjižničarka nam je svima ispričala da je prva učenica koja je posudila ovu knjigu u školskoj knjižnici Ukrajinka koja je htjela naučiti nešto više o novoj državi te se zadivila s kojom je lakoćom uspjela pročitati i razumjeti djelo.

Svima na predavanju zanimljiv je bio način odabira priča za knjigu. Pisac je potvrdio da su on i njegovi suautori proučavali najčešće postavljena pitanja o Hrvatskoj i Hrvatima na Googleu te odgovarali na njih. Zanimljivost koju nam je ispričao je to da se o Hrvatskoj nakon pobjede protiv Brazila na Svjetskom nogometnom prvenstvu 2022. godine istraživalo više u tjedan dana nego u posljednjih dvadeset godina.

Osim po sportu, poznati smo i po proizvodima kao što su vino, maslinovo ulje i vegeta. Pričao nam je o Miljenu Grgiću i njegovu vinu koje je pobijedilo na natjecanju vina u Parizu, skupom maslinovom ulju sa zlatnim listićima koje se prodaje u Londonu i još mnogo zanimljivosti o hrvatskim proizvodima.

Dubrovačke zidine samo su rekvizit za Igru prijestolja

Dotaknuli smo se, naravno, i Baby Lasagne te kako je njegov nastup na Euroviziji proslavio cijelu zemlju. Osim u glazbi, Hrvatska ima velika postignuća i u filmovima. Gospodin Skoko objasnio je kako je najbolje razdoblje za hrvatski film bilo u 19. stoljeću, do 2000. godine. Osim što Hrvatska ima puno svojih nagrađivanih filmova, ona je i omiljena destinacija za snimanje. Mnoge slavne kuće odlučile su baš na područjima naše zemlje snimiti mnoge slavne serije i filmove, od Igre prijestolja sve do Mamma Mije. Božo Skoko istaknuo je da je problem to što, kada se slavni filmovi snimaju u Hrvatskoj, mjesto radnje nije Hrvatska već neko drugo mjesto. Zapravo, hrvatski gradovi glume druge, veće metropole pa je tako i Zagreb u različitim filmovima glumio 20-ak drugih gradova, kao npr. Berlin i Pariz.

Gospodin Skoko ispričao nam je i anegdota kako je jedna strankinja mislila da su Dubrovačke zidine samo rekvizit za Igru prijestolja. Još jedna anegdota, koja nas je uputila do novih priča, bila je ta da je jedan stranac mislio da Plitvička jezera nisu prirodna te je pitao kada gasimo vodu. Na predavanju smo se prisjetili koliko je Hrvatska vrijedna jer je europski rekorder po zalihama pitke vode po glavi stanovnika.

Zadnja priča kojom smo zatvorili ovo predavanje bila je o slavnim ličnostima Hrvatske. Složili smo se kako Hrvatska ne promovira poznate osobe dovoljno kao ostale države. Primjer je naš spisatelj Marko Marulić, kojega sada druge države ne znaju, ali bio je toliko poznat da je kralj Henrik VIII. držao njegovu knjigu pod jastukom.

Kava kao način života

Pitali smo gospodina Skoku koja je njemu osobno omiljena priča iz knjige. Našao se i rekao da je to ona o ispijanju kave, ali nakon toga nam je priznao da je ona o načinu života Hrvata. Ovo predavanje bilo je zanimljivo, ali i poučno.

Svi učenici koji su bili prisutni na predavanju sigurno su još bolje upoznali svoju zemlju i shvatili zašto trebaju biti ponosni na to što su Hrvati.

Predstavljanje Medicinskoga fakulteta

Nemojte upisivati Medicinski fakultet da bi se roditelji **hvalili** da im je dijete doktor

Piše: **Velikom broju maturanata bliži se vrijeme odluke što bi htjeli upisati nakon srednje škole. S obzirom na to da je velik broj naših učenika pokazao interes za studiranje medicine, u ponedjeljak 13.siječnja 2025. ugostili smo predstavnike Medicinskoga fakulteta u Zagrebu: prof. Sanju Dolanski Babić, pročelnicu Katedre za fiziku, biofiziku i medicinsku fiziku na Medicinskom fakultetu u Zagrebu koja sudjeluje u sastavljanju testa provjere znanja za studij medicine, zatim dr. sc. Andru Košeca, otorinolaringologa, dr. Matiju Vida Prkačina, asistenta anatomije te blizance Lucijanu i Andru Korena, ujedno bivše učenike naše škole**

Prezentiranje fakulteta započeo je gospodin Andro Košec s iznimno dojmljivom, inspirativnom i poučnom prezentacijom kojom nam je pokušao pobliže opisati kako medicina izgleda na duge staze jer o pojedinostima koje su nam potrebne za upis na fakultet ionako znamo sve. Dr. Košec imao je vrlo upečatljiv *outfit*, tj. odjenuo se formalno: kravata, odijelo, zalizana kosa. Odmah je primijetio da ga gledamo malo *ispod oka*, no odmah nam je raščistio nedoumice time što je rekao da je kod pacijenata prvi dojam iznimno bitan. *Sitne stvari pokazuju kakav ćeš biti kod velikih*

rekao je dr. Košec, *stoga se volim ovako formalno obući*. Nadalje, naglasio je kako su sve titule koje pišu kraj njegova imena, ni manje, ni više, rezultat puke znatiželje jer je medicina cjeloživotno učenje i komu ta želja za učenjem nije primarna, nego ugled i zarada, neće biti zadovoljan s odabirom profesije, a da je u Republici Hrvatskoj česta pojava da ljudi upisuju medicinu zbog krivih motiva, pokazuje statistički podatak da je 59% hrvatskih zdravstvenih radnika izgorjelo i depresivno. *Trebamo graditi svoj karakter uz medicinu, a ne da medicina bude naš karakter*, naglasio je dr. Košec, trebamo okušavati svoje sposobnosti i vještine u raznim područjima i nikako ne zaboraviti raditi stvari

koje nas opuštaju, usrećuju, a ne se fokusirati isključivo na jednu stvar, tj. pomisliti da smo upisom na medicinu ili dobivanjem titule doktora postigli sve što smo trebali u životu.

Medicina naspram ostalih zanimanja

Koja je sreća u medicini? Ona se razlikuje od ostalih zanimanja jer odgovornost tuđeg života pada na nas, ako upišemo medicinu. Pravo pitanje je kako ćemo pristupiti toj odgovornosti, hoće li nam ona biti teret ili će nas ispunjavati sama činjenica da pokušavamo pomoći nekome u potrebi. Naravno, medicina je toliko široko područje i nije svaki njezin smjer vezan uz rad s

Ljudima, postoje i oni smjerovi gdje kontakt s pacijentima iznimno mali ili ga uopće nema. *Medicina je posebna jer, ukoliko se opredijelite na rad s pacijentima, ovom profesijom ne postajete samo doktori nego vam se pripisuje još dvadeset drugih uloga. Mi smo ljudi i sasvim je logično da odnos doktora i pacijenta nije uvijek strogo profesionalan, već dapače, puno dublji, gdje vi kao doktor morate biti prijatelj, podrška i stvoriti pacijentu osjećaj sigurnosti*, izjavio je dr. Košec. Osim dobrog odnosa s pacijentima, iznimno je važno održavati dobre odnose sa svojim kolegama, profesorima... jer upravo su oni osnova zdravstvenog sustava.

Korisne informacije

Kasnije nam je dr. Matija Vid Prkačin podijelio svoje iskustvo studiranja medicine s obzirom na to da je nedavno završio preddiplomski studij i sada radi kao asistent anatomije. S obzirom na to da radi sa studentima, zanimljivim primjerima ukazao nam je na neke *pogreške* tijekom studiranja koje studentima otežavaju učenje

Andro Koren, dobitnik Dekanove nagrade PŠVP-u

i organizaciju aktivnosti izvan fakulteta. Također nas je uputio gdje se možemo informirati o koracima koje je potrebno odraditi da bi se upisao Medicinski fakultet u Zagrebu. Sve upute za upis na Integrirani preddiplomski i diplomski studij medicine na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, koji većina želi upisati, nalazi se na stranici <https://mef.unizg.hr/> → upisi → diplomski → Integrirani preddiplomski i diplomski studij medicine.

Svestranost, a ne samo učenje

Na kraju su nam naši bivši učenici, blizanci Andro i Lucijana Koren koji su peta godina studija, pričali svoja iskustva te nam objasnili kako su se pripremali za upis na fakultet, kako balansiraju ostale obveze i slobodno vrijeme s učenjem kojeg, nećemo se zavaravati, ima jako puno ukoliko se odlučite za medicinu. No, ako vas to područje uistinu zanima i ispunjava, a ne da ga upisujete zato da bi se vaši roditelji mogli hvaliti činjenicom da im je sin/kćer doktor/ica, onda vam to neće biti nikakav problem, dapače, toliko će vam se svidjeti da ćete učiti pred Novu godinu i nećete ni primijetiti da je sat otkucao ponoć, baš kao brat i sestra Koren. Da ne biste stekli krivi dojam, Andro i Lucija itekako su svestrani. Iako su oboje dobitnici Dekanove nagrade za uspjeh kao najbolji studenti prve godine te je Lucijana dobitnica Nagrade Hrvatskoga društva za farmakologiju za najbolju prezentaciju na međunarodnome kongresu farmakoekonomike, ne koriste sve svoje vrijeme samo na učenje. Naime, aktivni su i u sportu – Andro je osvojio prvo

mjesto na Veslačkoj regati Sveučilišta u Zagrebu, a Lucijana 2. mjesto u futsalu na Međunarodnom sportsko-edukacijskom susretu biomedicinskih fakulteta. Naravno, ističu i veliku ljubav prema onome čime će se jednoga dana baviti, a mi im želimo svu sreću jer smatramo da su svima u dvorani njihova iskustva bila itekako dojmljiva.

Matura kao trening za prijamni

Cijelu priču zaokružila je prof. Sanja Dolanski Babić koja nam je udijelila nekoliko savjeta kako da se uspješno spremimo za test provjere znanja iz biologije, kemije i fizike koji je potreban za upad na Medicinski fakultet u Zagrebu. *Svakako je dobro otići na mature iz biologije, kemije i fizike da budete u treningu* rekla je prof. Dolanski Babić jer se one uvelike ne razlikuju od testa provjere znanja za medicinu koji je samo više orijentiran na čovjeka.

Zaključit ćemo s porukom dr. Košeca: *Potrebno je gledati dugoročnu korist, a ne kratkotrajnu. Ako voliš ljude i ispunjava te pomaganje drugima, bavi se medicinom!*

Lucijana Koren, dobitnica Dekanove nagrade

Lucijana obožava futsal

Veslanje kao način opuštanja od učenja

55. obljetnica mature

Prva generacija naše škole

Piše:
Marta Štimac, 2.b

Prva generacija naše škole došla nam je 7. lipnja 2024. godine u posjet. Naime, to je bila generacija kemijskih tehničara koja je pohađala školu dok se još zvala Kemijski tehnološki odjel srednje Tehničke škole. U posjet je došlo čak jedanaest kemijskih tehničara koji su rado odgovarali na postavljena pitanja

Na ulasku u školu dočekao ih je naš ravnatelj, Zlatko Stić, koji im je pružio toplu dobrodošlicu nakon čega je slijedio obilazak škole te, naposljetku, ulazak u matičnu učionicu.

Generacija se jako razveselila laboratorijima koji su se, kako kažu, puno promijenili u zadnjih 50-ak godina. Dok smo obilazili školu, nekim smo kemijski tehničarima postavili i nekoliko pitanja.

Na pitanje je li se škola promijenila jedan nam je gospodin rekao: *Strahovito se promijenila. Stvarno se promijenila, ne mogu vjerovati. Nije uopće bilo toliko prostorija. Ovoga svega nije bilo. Ništa. A ovaj botanički vrt vani, stvarno je super. Mislim, promjena je nevjerojatna. I sviđa mi se.*

Nakon šetnje hodnikom, uputili smo se prema njihovoj matičnoj učionici. Ondje ih je dočekao stol dobrodošlice sa sokovima te slasticama. Bivši učenici ulazili su bezbrižno i živahno, kao da je prvi dan škole. Kada su sjeli na svoja mjesta te izmijenili desetljetne novosti, ravnatelj im je uputio nekoliko riječi dobrodošlice, govoreći im o današnjim učenicima: *Djeca su nam dobra, baš su dobri*

Laboratoriji nisu ovako izgledali u naše vrijeme

klinci. Bave se svim vrstama zabave, kulture, pjesme, sporta i dobri su učenici. Ove godine imate dvadeset natjecanja koje organizira agencija za natjecanja u sklopu Ministarstva. Mi nismo bili na samo jednom državnom natjecanju – i to iz latinskoga jezika. Na svemu smo ostalom bili. Škola se znatno promijenila od vaših srednjoškolskih dana...

Nakon poučnog ravnateljeva govora, slijedilo je čašćenje i čavrljanje. Neki su nam bivši učenici ukratko ispričali svoj životni put: *Došla sam iz Splita vlakom na Glavni kolodvor. Išla sam položiti prijamni ispit, položila sam te sam došla ovdje, u ovaj razred. Nakon četiri srednjoškolske godine završila sam višu sigurnost na radu i radila na Tehnološkom fakultetu kao stručni suradnik na vježbama iz biologije i kemije te na vježbama kulinarstva, tjesteničarstva i pekarstva. Nakon toga sam se udala i otišla živjeti u Split, ali godišnjicu mature ne propuštam. Jedna nam je gospođa čak donijela i slike iz prvog razreda njihova srednjoškolskog obrazovanja, a druga nam je darovala divne ukrase koje je sama izradila u svojoj udruzi. Lijepo je vidjeti ovakav entuzijizam pa se nadamo da će se ova tradicija nastaviti.*

Sretna vam ova i još mnoge godišnjice!

Predstava za najmlađe

Nikola je zakasnio

Piše: *Uz predstavu Ježurka Ježić i nekoliko božićnih pjesama školskoga benda, djeca, unuci i maleni prijatelji zaposlenika naše škole i ove su godine dočekali svetog Nikolu*
Niki Galeković, 2.c

Vama svima poznatu priču o ljubavi i zahvalnosti za vlastiti dom utjelovili su učenici 1.g razreda: Vid Matija Abramović (ježurka i medvjed), Helena Bakula (pripovjedač), Marijeta Radić (Ilija i divlja svinja), Leonarda Orlović (vuk, pripovjedač) te Lorena Holenda (scenografija – promjena grafofolija). Za zvuk i akustiku bila je zadužena Medijska sekcija naše škole na čelu s Niki Galeković iz 2.c razreda. U predstavi se, na čuđenje publike, za osvjetljenje i scenografiju koristio grafoskop. Grafoskop je našoj dvorani, u kojoj inače pišemo pisane provjere, dao čaroban kazališni ugođaj. Predstavu je osmislila profesorica Mea Marija Purgar, a grafofolije oslikala je profesorica Maja Bachler.

Nakon predstave, školski je bend s djecom otpjevao božićne pjesme. Iako je malo zakasnio, Nikola (u ulozi profesora Nikole

Profesor Hrastović glumio je svoga imenjaka

Hrastovića) je došao i radosno podijelio poklone koje su djeca s nestrpljenjem primila. U pratnji svetog Nikole došao je i Krampus koji ove godine nije podijelio nijednu šibu. Zamislite!

Nakon podjele poklona, u kantini su bile organizirane božićne radionice koje su osmislile profesorice Mia Radović Dedić i Dora Ožegović uz pomoć Volonterskog kluba. Djeca su uz glazbu, uživajući u slasnim zalagajima i piću, vrijedno izrađivala božićne ukrase i strpljivo rješavala božićne mozgalice. Jednogodišnjaci su uživali u kutku za bebe gdje su se nalazile igračke prikladne za najmanju dob.

Ipak, najpopularniji je bio kutak za oslikavanje lica, a šminkanje su profesionalno odradile učenice našeg kozmetičkog smjera.

Uz veselo društvo, igre i razgovore, dan je prošao u prijateljskom okruženju, ispunjen ljubavlju, smijehom i božićnim duhom, stvarajući nezaboravne uspomene za sve male i velike.

Ježurka Ježić za sve uzraste

Tehnologija i obrazovanje

Doživljaj

života u

Africi VR

naočalama

Pišu: **Marta Mitrović, 4.C i Višnja Beus, knjižničarka**

Od 16. do 18. listopada 2024. u našoj je knjižnici gostovalo prvo hrvatsko VR (Virtual Reality) kino u kojem je našim učenicima pružena prilika jedinstvenoga iskustva učenja korištenjem najnovije digitalne tehnologije

Oprostite, trenutno smo u Tanzaniji

Virtualno kino jedinstveni je projekt koji je pokrenuo Davor Rostuhar, naš poznati putopisac, avanturist i najuspješniji multimedijalni *storyteller*. On je snimio prvi hrvatski VR film *Lovci sakupljači* u kojem pratimo život jednoga plemena u Tanzaniji na istoku Afrike, a učenici i nastavnici postaju sudionici života toga plemena i uključeni su u sve njihove svakodnevne aktivnosti. Tijekom milijun godina evolucije naše vrste, najveći dio vremena ljudi su bili lovci sakupljači. No i danas postoje plemena koja žive kao nekada i ne dodiruju ih blagodati civilizacije koje mi uživamo. Oni žive skladno s članovima svoje plemenske zajednice i s prirodom koja ih okružuje. U tri se dana oko tristo naših učenika izmjenjivalo u grupama od deset sudionika i teleportiralo u drugi svijet te učilo iz prve ruke o suživotu s prirodom, klimatskim promjenama, ekologiji, povijesti, antropologiji, geografiji itd.

Sve je počelo scenom u kojoj zajednica sjedi okupljena oko vatre, a kamera je bila postavljena tako da smo imali dojam da smo i mi dio razgovora i same zajednice. Vođa zajednice objašnjavao nam je njihovo vjerovanje o postanku čovjeka, a zatim su uslijedile scene koje prikazuju njihov način preživljavanja u divljini. Imali smo priliku gledati ispred sebe ljude koji se vješto penju na drveće i skupljaju med, a njihova

Posve novo iskustvo

nas je spretnost i povezanost s prirodom fascinirala. Zatim smo izbliza gledali žene i djecu kako kopaju korijenje iz zemlje – jednostavan, ali važan zadatak za opstanak zajednice. Imali smo priliku vidjeti njihove skromne kućice i vrtove. Nadalje, uslijedio je prikaz lova, a upravo nam je VR tehnologija omogućila doživjeti lov kao da smo i mi jedni od lovaca. Gledali smo lovce koji se, zajedno s čoporom pasa, pažljivo šuljaju kroz grmlja i visoke trave te pokušavaju uloviti divlju svinju. Za takav pothvat potrebno je bit spretn, brz i izdržljiv, ne samo kako bi ulovili svoj budući obrok, već da to i sami ne bi postali. Vođa plemena objašnjavao nam je kako divljač gotovo ulovila, ali na svu je sreću uspio pobjeći. Prizor lova bio je surov i iskren podsjetnik na način života koji je za njih sasvim prirodan, a nama gotovo nezamisliv.

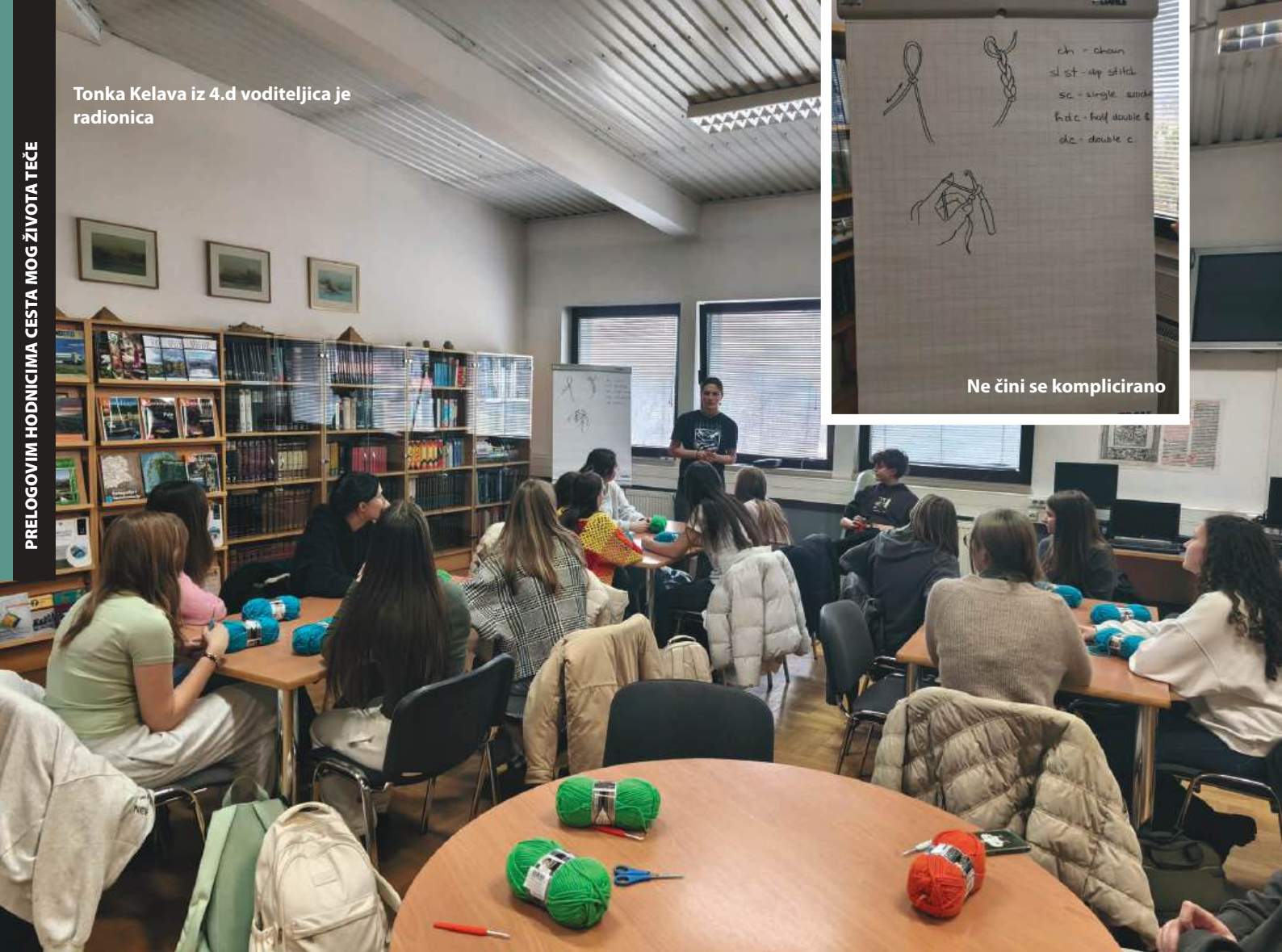
Film smo gledali u školskoj knjižnici, a na

glavi smo imali VR naočale i velike slušalice te smo sjedili na pokretnim stolicama. Na taj smo način imali mogućnost kretati se po knjižnici i gledati uokolo prirodu koja nas je okruživala. Jedan od učenika, naš prijatelj Vilim, gotovo je izašao iz knjižnice takvim nasumičnim kretanjem pa su ga knjižničarke trebale vući natrag, što nas je sve izrazito nasmijalo. Iako je iskustvo bilo nevjerojatno, zbog težine naočala, svi smo iz knjižnice išetali s crvenim otiscima naočala na čelu.

Posjet VR kinu za nas je bilo jedno vrlo unikatno i vrijedno iskustvo. Nema svatko priliku doživjeti svijet oko nas na takav način, a pogotovo ne život zajednice koji se razlikuje od naše svakodnevnice. Zahvaljujući tomu, film nam je omogućio da bolje razumijemo i cijenimo druge kulture te nas podsjetio na jednostavnost života i povezanost ljudi s prirodom, koja se u modernom svijetu sve više gubi.

Gledajući dokumentarni film o životu lovaca sakupljača u Africi VR naočalama, mogli smo vrlo živopisno u 3D obliku doživjeti čaroliju života u prirodi i drevne priče koje objašnjavaju naš svijet. Zahvaljujući VR tehnologiji, mogli smo gotovo iz prve ruke vidjeti i doživjeti svakodnevicu jedne lovačke zajednice u dalekoj Africi.

Tonka Kelava iz 4.d voditeljica je radionica

Radionica heklanja

Vrlo zapetljana priča

Pišu: Ana Kadović i Violeta Jazbec, voditeljice projekta

Na koga ste prvo pomislili? Zlatokosu? Fakina? Kameleona ili Maximusa? Nadate se da će netko u našoj priči spašavati princeze ili otpetljivati beskrajnu kosu? Ne baš! Umjesto toga, mi ćemo otpetljivati niti mašte, zamršene ideje i kreativne čvorove da bismo zajedno ispleli priče koje će trajati

S ponosom predstavljamo naš novi ovogodišnji projekt **Vrlo zapetljane priče**, financiran od Ministarstva znanosti i obrazovanja u sklopu programa *Izvanastavnih aktivnosti*. Ovaj jedinstveni projekt spaja svijet kreativnosti, timskog rada i otvorenih razgovora o temama koje nas sve povezuju.

Što vas očekuje?

Bez obzira jeste li početnik u heklanju, kukičanju i sličnim tehnikama ili već imate iskustva s rukotvorinama, ovaj projekt je za vas! Naučit ćemo osnove, usavršavati postojeće vještine i stvarati razne unikatne kreacije – od životinjica do neobičnih

Prvi zadatak ispunjen - Erlenmeyerova tikvica

oblika. U opuštenoj atmosferi, dok izrađujemo zanimljive rukotvorine, istraživat ćemo svijet mašte, ideja i svakodnevnih izazova. Zajedničkim radom razvijat ćemo kreativnost, strpljenje i osjećaj zajedništva, a istovremeno stvarati nešto lijepo i korisno. Projekt uključuje radionice koje spajaju praktičan rad i neformalne diskusije – savršen spoj zabave i osobnog rasta.

Uz stručno vodstvo naše Tonke (4.D), kao posebnu poslasticu, na prvom radionici izrađivat ćemo posebnog **kemijskog plišanca** – unikatnu i simpatičnu rukotvorinu koja će vas sigurno osvojiti. Pridružite nam se i budite dio priče u kojoj kreativnost spaja ljude. Tko zna, možda upravo vi ispletete svoju prvu unikatnu priču ili otkrijete potpuno novu strast!

Mali korak za školu, veliki za buduće znanstvenike

Piše:
Nika Grgurević, 4.c

Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu prepoznatljivo je odredište za one koji žele istraživati, učiti i graditi karijere na području raznih znanosti. S brojnim studijima – od biologije i kemije, preko fizike i matematike, do geografije, geofizike i geologije – PMF nudi priliku za stjecanje znanja i vještina koje otvaraju vrata raznim profesionalnim sferama. Naši su maturanti iz prve ruke saznali zašto je PMF magnet za znatiželjne umove

Kad pomislite na fakultet, što vam prvo padne na pamet? Vjerojatno neispavane noći, šalice kave, neuredne i podcrtane skripte... No, prije nego dođe do toga, maturanti moraju riješiti jednu važnu enigmu – koji fakultet upisati. Prelogovci, kao što tradicija nalaže, često biraju Prirodoslovno-matematički fakultet, stoga su nas 9. prosinca 2024. i posjetili njegovi predstavnici da bi pokazali što fakultet nudi, a maturanti su dobili priliku postavljati pitanja i razbistriti nedoumice.

Nanokemija je čarobna disciplina

Predstavljanje je započelo predavanjem profesorice Tajane Begović s kemijskog odsjeka, koja je predstavila nanokemiju – područje u kojem male strukture otvaraju velike mogućnosti. Uz inovativnu opremu i fascinantne rezultate istraživanja, maturanti su dobili uvid u to kako znanstvenici ne mijenjaju samo društvo, već i način na koji razumijemo svijet oko sebe. Profesorica je zaključila da male molekule mogu riješiti velike probleme te je ostavila sve prisutne s dojmom da je nanokemija gotovo pa čarobna disciplina – osim što je stvarna.

Za razliku od nekih fakulteta koji se oslanjaju pretežno na teoriju, PMF se ponosi svojim praktičnim pristupom. Imaju više vježbi od, primjerice, farmacije ili drugih srodnih fakulteta, što znači da studenti bolje razumiju srž problema. *Nakon studija neće ti biti važno što neki problem jest, već kako ga riješiti*, poručili su predstavnici PMF-a i to je ono što njihove studente čini traženima u raznim industrijama.

Prošle godine, prosječan prosjek ocjena iz srednje škole svih upisanih na PMF bio je visokih 4,45, što dovoljno govori o kvaliteti studenata koji ondje stječu obrazovanje. Uz to, PMF pruža mogućnost kombiniranja više studija, pa ako vas zanimaju i kemija i biologija, PMF ima rješenje!

Predstavnici PMF-a jasno su nam pokazali da znanost može biti temelj svakodnevnoga života, ali i da otvara vrata karijerama koje ne staju samo na laboratoriju. Maturanti su

dobili priliku razmisliti o svojim ambicijama, a možda i odlučili krenuti stopama svojih prethodnika – Prelogovih nasljednika koji su već odabrali PMF.

Uz ovakav pristup, tko zna, možda upravo netko iz ove generacije postane sljedeći znanstvenik koji mijenja svijet... Molekulu po molekulu.

PMF u PŠVP-u

9.12.2024.

DRAGI MATURANTI,

POZIVAMO VAS NA PREDSTAVLJANJE ZAGREBAČKOG
**PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKOG FAKULTETA U
ZAGREBU U PONEĐJELJAK 9.12.2024. OD 10:10 H DO
12:00 H U PROSTORIMA ŠKOLE.**

program:

10:10 – 12:00h

ŠTANDOVI sa informacijama o svim odsjecima PMF-a
Lokacija : **iza kantine**

10:35 – 12:00h

PREDAVANJE : Nanokemija: Male strukture, Velike mogućnosti, prof. dr. sc. Tajana Begović, Kemijski odsjek

OKRUGLI STOL - od 11:15h - 12:00h

Lokacija : **III.kat A zgrade**

SEDAM ODSJEKA PRI PMF-u u ZAGREBU:

BIOLOGIJA

FIZIKA

KEMIJA

MATEMATIKA

GEOFIZIKA

GEOGRAFIJA

GEOLOGIJA

DAN ŽALOSTI U REPUBLICI HRVATSKOJ

Dan koji je sve promijenio: 22. prosinca 2024.

Quo vadis, Prelog?

Piše:
Lea Kramarić, 3.c

Škola bi trebala biti mjesto usvajanja znanja i vještina, druženja s prijateljima, mjesto zabave, prvih ljubavi, veselih (i onih ozbiljnih) interakcija s profesorima, mjesto gdje dolazimo da bismo ostvarili svoje snove... Nažalost, danas je škola mjesto na kojem nam se javlja grč u želudcu, strah u srcu, želja da što prije iz njega izađemo...

Ovo je glas jedne srednjoškolke, ovo je vapaj jedne gimnazijalke, ovo je molba jedne mlade djevojke na pragu svoje punoljetnosti. Progovaram, nadam se, u ime svih učenika hrvatskih škola, plaćem u ime svih srednjoškolaca i vičem na sve oko sebe kojima mi učenici nismo na prvom, nismo ni na drugom, a ni na trećem mjestu njihovih prioriteta. Rijetko smo kad u središtu pažnje, osim kada se, nažalost, dogodi nešto loše. Je li to normalno? To je pitanje na koje samo vi znate odgovor.

Prizor tuge i očaja

Na dan našega posljednjega školskog dana prvoga polugodišta školske godine 2024./2025., na dan za koji se pedesetak učenika Prirodoslovne škole Vladimira Preloga pripremalo za Božićnu priredbu stigla je tragična vijest. Netko se drznuo ući, kako odrasli često kažu, u jedan hram odgoja i obrazovanja i počinuti strašni zločin. Otkazana je priredba,

u sportskoj preloškoj dvorani nijemo sjedi 1000 učenika. Ispred njih na podiju stoje, isto tako nijemo, svi njihovi kolege koji su se potrudili da im pjesmom i plesom učine taj zadnji nastavni dan što veselijim. Ali, ravnateljeve riječi i njegov drhtavi glas dok nam se obraćao izmamio je suze na naša lica. Nema pjesme, nema plesa, nema glazbe... Samo bol. Prizor koji, nadam se, više nikada nećemo vidjeti. Prizor tuge i očaja. Nastavnici i prijatelji plaču. Osjećaj potpune nemoći. Tko će se pobrinuti da toga više nikada ne bude? Tko će se pobrinuti da nikada više u svojim učeničkim srcima ne doživimo takav prizor?

Boli jer se osjećamo izdano

A mi zaista ne tražimo puno. Samo želimo

učiti, samo se želimo radovati, samo se želimo družiti. Tko nam je ukrao školske radosti? Što se to događa sa svijetom u kojem živimo?

Uvijek je bilo tragedija. Takav je život. Ljudi su pogibali u ratovima, ginuli na cestama, utapali se u morima... Da, nažalost – to je život. Uvijek je bilo bolesnih, psihotičnih ljudi koji u svojoj bolesti ne znaju što čine. Nije ovo ni prva nesreća u školi. Ali boli. Boli jer se osjećamo izdano, boli jer se osjećamo zanemareno, boli jer se ne osjećamo sigurno u svojim drugim domovima. Ne smijemo zaboraviti davnu 1972. godinu kada se dogodila prva zabilježena takva tragedija. Nažalost, slijede tužne godine tragedija u

ministri, svi političari – vi biste trebali biti našim uzorima, vama bismo trebali vjerovati. Poljuljali ste naše povjerenje i u naša srca zauvijek posadili sjeme straha. Ovakve se stvari urežu u pamćenje, ostavljaju trajnu mrlju, prazninu gdje su nekoć bile neokaljane uspomene. Kako dalje? Kamo dalje? Ima li uopće, nakon ovoga, dalje?

Škola kakvu želimo

A naša škola, naš Prelog, dostojanstveno stoji i plače. Ta je škola zaista mjesto na koje svi, svakoga dana, rado dolazimo. Budimo se iz topline svojega doma i odlazimo u

Vukovarsku 269. Dočekuju nas poznata lica koja nas razumiju i kojima vjerujemo. I ovdje smo sigurni. Barem dosada. Svi vi odrasli – svi pravnici, liječnici, ministri, svi vi političari – ne oduzimajte nam djetinjstvo. Nemojte nas uvlačiti u okrutan i hladan svijet odraslih, ne još. Nemate na to pravo. Mi smo budućnost ove zemlje. Mi ćemo i za vas raditi, mi ćemo vam osigurati mirovine i mirnu starost. Ako nam

hrvatskim školama: 1999. u Sesvetama, 2001. u Sisku, Varaždinu i Splitu, 2005. u Makarskoj, 2006. u Pločama...

I onda Zagreb, Prečko. Crni dan za cijelu Hrvatsku. Na pragu Božića, toga najradosnijega blagdana, blagdana veselja i radosti. Hrvatska obojena u crno.

Neka se svi zasrame

Tko je zakazao? Tko je kriv? Obraćamo se svima vama, vama odraslima, vama koji nas učite, vama na koje se ugledamo, vama koji ste pametni, koji ste razumni, koji imate moć... Učinite nešto. Poduzmite nešto. Budite dostojni svoje odraslosti, svojih društvenih pozicija, svojih proživljenih iskustava. Svi vi liječnici, svi pravnici, svi

podustite. Izađite iz svojih malih, samoljubivih svjetova i mislite malo i na nas. Tko je kriv? Svi ste krivi. Pronađite rješenje. Neka vam Prelog bude predložak za bolju i sigurniju školu, školu koja je mjesto veselja i radosti, druženja i rasta, mjesto na kojem svatko osjeća pripadnost. Prelog s profesorima koji nisu samo nastavnici, koji su i psiholozi i naši drugi roditelji, čija je briga za učenike nenadmašna. Kamo ideš, moj Prelože? Ostani takav kakav si bio. Ne moraš biti bolji. Sve si nam pružio. I sigurnost, koliko je u tvojoj moći. Neka se pred tobom zasrame svi koji su (kao) iznad tebe. Svi koji će nakon ovih tragičnih događaja prebaciti krivnju na drugoga. Sve institucije koje bi se o nama trebale brinuti. A koje, uostalom, radi nas i postoje.

Tinejdžeri u Ukrajini

Izgubljeno djetinjstvo i neizvjesna budućnost

Piše: *Rat u Ukrajini nije samo katastrofa za odrasle, on uništava djetinjstvo, snove i svakodnevicu nas tinejdžera koji smo prisiljeni odrastati brže nego što smo ikada mogli zamisliti. Za nas, svakodnevni život više nije niz običnih trenutaka – on je borba, ispunjena strahom i tjeskobom koja ne prestaje*

Za tinejdžere u Ukrajini rat je postao nemilosrdna stvarnost koja ulazi u svaki kutak života. Ulice koje su prije bile ispunjene smijehom i prijateljstvima sada su opasne i neprepoznatljive. Parkovi i školske učionice, nekad mjesta sigurnosti, sada su prazni simboli nečeg što je nestalo. Svaka sirena koja zazvoni, svaka vijest o novoj eksploziji, svaki pogled prema praznim ulicama – sve to svakodnevno podsjeća na gubitak nečega što smo voljeli, što smo smatrali stalnim. Dom, koji je trebao biti sigurno utočište, sada je mjesto straha.

Prije smo se bojali ispitnih rokova, a sada običnih šetnji do trgovine, rekla je jedna prijateljica. Svaka rutina, svaki mali trenutak koji je donio mir, sada je opterećen tjeskobom. Rat nam oduzima više od fizičke sigurnosti – oduzima nam djetinjstvo. Obrazovanje je postalo nedostižan luksuz – ne zato što nismo željeli učiti, nego zato što je nemoguće koncentrirati se na knjige kada se sirene oglašavaju i ne znaš hoće li sljedeći trenutak preživjeti.

Mnogi od nas, koji su prije rata sanjali o tome da postanu liječnici, učitelji ili

glazbenici, sada se pitaju hoće li uopće preživjeti sljedeći dan. Budućnost? To je samo daleki pojam. Ništa nije sigurno. Mi se sada borimo za svaki trenutak. Rat nam je ukrao snove, ali ne i vjeru da ćemo jednom vratiti ono što smo imali.

Yaroslava s prijateljicom iz Ukrajine

Vjera u povratak

Iako smo okruženi strahom, ne odustajemo. Svakog dana nalazimo snagu jedni u drugima. Naučili smo cijeniti male stvari koje donose mir – šetnje koje prije nismo primjećivali, razgovore s prijateljima koji su još tu, tišinu koja barem na trenutak donese osjećaj sigurnosti. Moramo biti jaki, čak i kada je sve oko nas srušeno. Mi smo odrasli u svijetu koji se promijenio preko noći, ali naučili smo biti snažni, čak i kad to znači nositi se s osjećajem straha svaki dan.

No, usprkos svemu, i dalje vjerujemo. Vjerujemo da ćemo se jednog dana vratiti u svoje škole, na sigurne ulice, u domove koji više neće biti ugroženi. Nema mjesta za gubitak nade, vjerujemo da ćemo se vratiti, kažu. Rat je možda uništio naše svakodnevne živote, ali nije uništio našu vjeru u bolje sutra.

Mi, ukrajinski tinejdžeri, koji smo brzo morali postati odrasli, ne odustajemo. Iako nam je rat oduzeo sigurnost, životne snove i bezbrižno djetinjstvo, mi i dalje vjerujemo da će na kraju svjetlo pobijediti tamu. I dok se borimo s posljedicama rata, naša vjera u bolju budućnost ostaje naša snaga, naša nada i naš cilj.

Analiza postojeće energetske strukture

Energetika jučer, danas, sutra

Piše: **Brz tehnološki napredak i dinamična preslagivanja na geopolitičkoj razini donose nove izazove svim sektorima, no postavlja se pitanje kako će se to odraziti na energetski sektor te kako nastaviti planirati budućnost**
Izak Brnadić, 2.b

Šetajući ulicom, parkom pa i boraveći u vlastitu domu sa sigurnošću možemo uočiti da se svijet u zadnjih nekoliko godina uvelike promijenio, modernizirao. Električni romobili, bicikli, auti na ulicama, LED rasvjeta u parkovima, 4K i HD rezolucije te 5, 6G veze u većini domova, mobiteli s USB-C ulazima, kućišta izolirana epoksidnom smolom pa se i za najmanji kvar moraju nositi u ovlaštene servise na popravak... Sav taj napredak i modernizacija kao da nameću patetičan moto *sutra je uvijek bolje od danas samo zato što dolazi poslije*. Isti obrazac može se vidjeti i na području energetike. Svugdje se postavljaju solarne, vjetro, hidroelektrane (pardon, ove zadnje više nisu u trendu). Zatim mediji galame da je samo zelena energija opcija za budućnost, samo se njome može stati na kraj globalnome zatopljenju koje sve više uzima maha. No, kada buka i dernjava medija utihnu, lako je shvatiti da je stvarnost potpuno drukčija. To što solarni paneli podsjećaju na travu, a vjetrenjače na stabla ne znači da je to zelena energija. Prava zelena energija je ona koja dolazi od prave trave, stabala, generalno rečeno, od biljaka. Njihova učinkovitost varira između 30 i 60 %, za razliku od učinkovitosti solarnih i vjetroelektrana koja je oko 20 % i kao dodatak, nagrđuju okoliš.

Nešto novo i izvan ove Zemlje

Ako se zaista želi napredovati, treba se okrenuti nečemu novom i izvan ove Zemlje, nečemu što ima enormno veću gustoću proizvedene energije, odnosno nuklearnoj energiji, bilo fisiji ili fuziji. Ako strah od ponovnog svjetskog rata, koji je nanio toliko štete čovječanstvu, nije spriječio ponovno započinjanje ratova i ratovanje, zašto bi strah od nuklearne energije sputavao napredak

civilizacije. Navedeno se najbolje vidi na primjeru Francuske koja dobiva između 60 i 70 % električne energije iz 57 nuklearnih reaktora, što je rezultiralo potpunom energetsom neovisnošću, niskom cijenom proizvedene električne energije te zaradom od 3 milijarde eura godišnje izvozom električne energije koja dolazi iz nuklearnih elektrana. Osim toga, 30% nuklearnog goriva može se reciklirati i ponovno upotrijebiti. Na navedeno se mogu postaviti razna pitanja, no valja izdvojiti dva goruća. Je li navedeno moguće postići samo pomoću nuklearne energije te koju bismo cijenu platili za to (ne onu novčanu)? Do prije nekoliko godina, bolje rečeno, prije rata u Ukrajini, nitko nije predviđao dramatičan obrat u trgovini energentima. Drugim riječima, svijet je imao sigurnu opskrbu glavnim energentima, odnosno ugljenom, naftom i plinom. Sjevernoamerički kontinent bio je osiguran vlastitim izvorima, a Europa je svoje rješenje pretežno pronašla u Ruskoj Federaciji. Stoga se Njemačka 2011. odlučila za nastavak projekta iz 1998., odnosno gašenje svih nuklearnih elektrana te otvaranje Sjevernog toka 1, a kasnije i izgradnjom Sjevernog toka 2. Njemačka je time uspjela izuzetno smanjiti veleprodajne cijene električne energije, no postala je jedna od zemalja s najvećom emisijom ugljikova dioksida. Rat u Ukrajini značajno je promijenio stvari, cijene energenata enormno su porasle počevši od nafte, plina i ugljena, a Njemačka, kao jedna od najvećih uvoznica energenata, to je značajno osjetila do te razine da je odlazak u recesiju bio neminovan, a obnovljivi izvori energije bili su nedostatni da to zaustave.

Dobrobiti više od rizika

Na primjeru Njemačke jasno se vidi važnost energetske neovisnosti i problem

koji je nastao zbog politike koja je bila vođena idejom da je nuklearna energija veća opasnost po državu i okoliš, no bilo što drugo. Kada se još tomu doda činjenica da se u njemačkim nuklearnim elektranama nije dogodila nijedna veća nesreća, to zvuči kao loše napisana tragikomedija. Osim toga, broj nesreća u francuskim nuklearnim elektranama nešto je veći od njemačkih, ali nesreće nisu imale nikakve veće posljedice na okolinu, odnosno nisu prelazile 4 razinu INES ljestvice. Kada se već govori o nuklearnoj energiji i nesrećama, mora se spomenuti katastrofa u Černobilu i Fukushimi. Katastrofa u Černobilu prvenstveno je uzrokovana lošim projektiranjem grafitom moderiranog reaktora (7 reaktora istog tipa bez većih modifikacija još se aktivno koriste) u kojem je prioritet bila niska cijena te slabo obučeno rukovodstvo same elektrane. U Fukushimi je razlog nesreće bilo slijeganje tla zbog potresa koje je uzrokovalo smanjenje visine zida za obranu od tsunamija, stoga kad je tsunami došao, poplavio je ključne dijelove elektrane zadužene za rad reaktora i uzrokovao njegovo pregrijavanje. Osim reakcije nuklearne fisije koja se koristi u svim nuklearnim elektranama na svijetu, radi se na razvoju funkcionalnog fuzijskog reaktora. Reakcija nuklearne fuzije u usporedbi s nuklearnom fisijom predstavlja znatno manju opasnost za okoliš, zato što je nuklearno gorivo u plinovitom obliku te je samo jedna komponenta goriva radioaktivna, a to je plinoviti tricij koji ima poluživot od 12,32 godine, u usporedbi s izotopima urana i ostalim produktima fisije čiji je poluživot znatno dulji te se nalaze u krutom obliku što otežava skladištenje te predstavlja veću prijetnju u slučaju nesreće. Sve u svemu, znanost nudi puno i vrijeme je za napredak dalje od ugljena, plina i nafte. Vrijeme je da stanemo, sagledamo stvari i krenemo dalje u pravome smjeru.

Njemački kancelar Gerhard Schröder dogovorio je gašenje 19 nuklearnih elektrana

O novoj vrsti otpada i njegovu zbrinjavanju

E-otpada: opasnost koja raste

Piše: Maksim Ivičić, 2.b

Jeste li se ikada zapitali gdje završavaju vaši stari telefoni, tableti, računala ili laptopi? Iako se o tome ne govori puno, to ne znači da je manje važno. Trebali bismo se osvijestiti i pomoći planetu Zemlji da se oporavi od štetnih utjecaja čovjekova nekontroliranoga gomilanja otpada

O elektroničkom otpadu

Elektronički otpad, ili skraćeno e-otpada, podrazumijeva sve odbačene elektroničke uređaje poput telefona, računala, televizora i drugih tehnoloških proizvoda. Danas živimo u svijetu tehnologije koja se razvila velikom brzinom i ušla u našu svakodnevnicu. Iako elektronički uređaji imaju puno dobrih strana, ponekad se zanemaruje njihov glavni nedostatak, odnosno neuspješnost zbrinjavanja i zagađenje okoliša.

Zašto je toliko opasan?

E-otpada predstavlja značajan ekološki problem na globalnoj razini. Svake godine baca se oko 50 milijuna tona e-otpada, što odgovara količini od 800 bačenih laptopa svake sekunde. Većina tog otpada završava na odlagalištima u zemljama Afrike i Azije gdje se često zbrinjava na neodgovarajući način. Spaljivanjem elektroničkog otpada oslobađaju se štetni plinovi i toksini koji zagađuju zrak, vodu i tlo te uzrokuju dugoročnu ekološku degradaciju.

Od čega se sastoji?

Elektronički otpad sadrži različite opasne tvari, poput olova, žive i kadmija, koje mogu biti štetne za okoliš i ljudsko zdravlje. Iako predstavlja samo 2 % svjetskog otpada, e-otpada čini 70 % njegove toksičnosti. Također, elektronički otpad sadrži

vrijedne materijale poput zlata, srebra i bakra te bi se njihovom reciklažom mogla smanjiti potrošnja njihovih prirodnih resursa.

E-otpada, Maksim Ivičić - 2.b

Vrijeme je za odgovorno ponašanje!

Zbrinjavanje e-otpada vrlo je zahtjevan posao, ali nije nemoguć. Jedna od glavnih metoda zbrinjavanja je reciklaža, proces u kojem se, maloprije spomenuti, vrijedni materijali poput bakra, aluminija, zlata i srebra izdvajaju iz elektroničkih uređaja i ponovno koriste u proizvodnji. Drugi ekološki važan postupak je ponovna upotreba uređaja u kojoj se, umjesto da se bacaju, elektronički uređaji obnavljaju i ponovno koriste. Valja spomenuti i načine zbrinjavanja e-otpada kojima svaka osoba svojim radom može pripomoći svojem planetu: učlanjivanje u udruge koje potiču ekološku osviještenost, sudjelovanje u programima reciklaže, odlaska na edukacije o pravilnom zbrinjavanju elektroničkog otpada i kupovine proizvoda s duljim vijekom trajanja.

Zaključno, elektronički otpad predstavlja ozbiljan izazov za suvremeno društvo. Iako se zbrinjavanje e-otpada možda čini jednostavnim, tužna činjenica je da se reciklira samo oko 20 %, a ostatak se baca na odlagališta u okoliš. Zato je važno da se svaki pojedinac i organizacija uključe u rješavanje ovog problema. Svaka mala promjena može doprinijeti očuvanju našeg okoliša. Svijet se suočava s mnogim ekološkim problemima i zato se moramo potruditi da e-otpada prestane biti jedan od njih. Imamo jedan planet Zemlju, jedan dom, i ovo je prilika da ga zaštitimo.

Financijska pismenost za bolju budućnost

Piše:
Matija Dukić, 2.b

Da su svi mladi financijski pismeni i znaju kako pametno upravljati novcem, svjetska ekonomija sigurno bi bila stabilnija, a svijet sigurnije mjesto. Financijska pismenost odavno je prepoznata kao ključna vještina koja može pozitivno utjecati na pojedinca i društvo u cjelini. No, pitanje je koliko su mladi danas zaista spremni nositi se s financijskim izazovima modernoga doba

Hrvatska se trenutno nalazi na 35. mjestu po financijskoj pismenosti odraslih, s 44 % financijski pismenog stanovništva. To je bolje od svjetskog prosjeka od 33 %, ali i dalje zaostaje za europskim prosjekom od 52 %. Ovi podaci jasno pokazuju koliko je važno raditi na financijskom obrazovanju, osobito među mladima.

Mladi i financije: ključne navike za uspjeh

Financijska pismenost znači znati donositi dobre odluke o novcu. To uključuje osnovna znanja, vještine i ponašanja potrebna za odgovorno upravljanje financijama. Današnje društvo suočeno je s financijskim krizama, inflacijom i nepredvidivim situacijama koje mogu svakoga zateći nepripremljenog. Upravo zato edukacija o novcu nije luksuz, već nužnost.

Istraživanje koje je provela HANFA otkrilo je zanimljive podatke: iako učenici srednjih škola često vjeruju da su dobro informirani, njihovo stvarno znanje ne prati taj optimizam. Samo polovica njih razumije osnovne financijske pojmove, poput funkcioniranja autoosiguranja, a većina ne zna zašto je ulaganje u više dionica sigurnije od ulaganja u jednu. Još je manje onih koji su svjesni dobiti ulaganja u treći mirovinski stup.

Dodatna anketa među učenicima PŠVP-a potvrdila je ove nalaze. Dobar dio srednjoškolaca vjeruje da dobro poznaje financijske pojmove pa je čak 60 % ispitanika ocijenilo svoje ponašanje s odličnim, vrlo dobrim i dobrim. Polovina ispitanika u potpunosti zna što su kamate, a što dionice. Iako tek trećina u potpunosti, a trećina djelomično zna prednosti i mane pojedinih vrsta ulaganja, veliki dio ispitanika bio bi spreman na ulaganje kada bi znali pravilno ulagati. Ujedno, većina mladih štedi džeparac (čak 55 % srednjoškolaca štedi dio svog džeparca), a najčešće ga koriste za osobne potrebe poput odjeće, uređaja ili putovanja. Otvoren štedni račun ima 55 % srednjoškolaca,

a 9 % njih razmišlja o otvaranju jednog. Ipak, svjesni su da je financijska pismenost važna te čak 78 % ispitanika smatra da bi se o njoj trebalo učiti u školi.

Zašto je financijska pismenost važna?

Štednja je jedna od najvažnijih navika koju mladi mogu steći. Štedjeti znači biti spreman za neočekivane troškove, ali i ostvarivati veće ciljeve poput kupnje automobila ili putovanja. No, štednja je tek prvi korak. Ulaganje je ono što omogućuje zaštitu novca od inflacije, povećanje imovine i stvaranje dodatnih izvora prihoda. Bilo da se radi o dionicama, zlatu, obveznicama ili čak kriptovalutama, edukacija je ključ za smanjenje rizika i donošenje mudrih odluka. Mladi koji rano razvijaju ove vještine bit

će u boljoj poziciji za postizanje financijske neovisnosti.

Budućnost koja počinje danas

Konfucije kaže: *Čovjek koji ne planira dugo unaprijed naići će na nevolje na vratima.* Financijska pismenost nije samo korisna za osobne financije, već i za društvo u cjelini. Obrazovanje o novcu mladima daje priliku da se pripreme za stvarni život i odgovorno upravljaju svojim resursima. Jer, kako je rekao Walt Disney: *Način da počnete jest da prestanete pričati i počnete raditi.*

Vrijeme je da financijsko obrazovanje postane sastavni dio školskih kurikuluma da bi mladi postali generacija koja zna upravljati novcem, planirati i ulagati za bolju budućnost.

Izradio - Matija Dukić, 2.b

Ja sam l(i)jevak!

Ljevoruke osobe u današnjemu društvu

Sinister

Piše:
Maja Banovec, 2.b

Nikola Tesla, Marie Curie, Marilyn Monroe, David Bowie, Leonardo da Vinci... Svi su ovi ljudi bili izvrsni u onome što su radili i voljeli. Međutim, to nije jedino što im je zajedničko. Povezuje ih i to što su bili ljevaci. Današnje se društvo trudi biti pravedno prema svim ljudima, a ljevac su toliko asimilirani u društvo da se o njihovim potrebama prestalo razmišljati. Nije li licemjerno govoriti o ravnopravnom društvu u kojem su ljevac primorani istrenirati desnu ruku za rad? Jesmo li doista ravnopravni ili živimo u društvu u kojem ima i „ravnopravnijih“

Predrasude o ljevacima

Nekada se smatralo da je ljevorukost vlastiti odabir, a ne fizička predispozicija. Ljevac su se nekada smatrali nečistima, sotonističkima i zlokobnima. U mnogim jezicima lijevo i zlokobno imaju isto značenje. U engleskom jeziku riječ *sinister* znači zlokobno, a potječe iz latinske riječi *sinister* koja znači lijevo. Zbog nerazumijevanja i neznanja, ljevac su u prošlosti često bili izlagani nasilju i društvenoj isključenosti. Prvotno nazivana vještičarenjem, nakon nekog je vremena upotreba lijeve ruke nazvana poremećajem. Taj defekt pokušavao se ispraviti te se djecu kažnjavalo kad bi se koristila lijevom rukom. U školi su ljevacima lijevu ruku vezali iza stolca da bi ih prisilili da pišu desnom rukom. Ponekad su te kazne prerastale u fizičko nasilje. Danas znamo da ne postoji *gen* za ljevorukost. Pretražujući informacije na internetu saznali smo da je ljevorukost rezultat nasumične genetske varijacije. Lateralizacija mozga (viših živčanih funkcija) specijalizacija je pojedinih strana mozga

za određene funkcije. Većina dešnjaka ima dominaciju lijeve moždane hemisfere koja upravlja funkcijama jezika, funkcijama motorike i razmišljanja, a ljevorukim osobama te su funkcije ravnomojno raspoređene u obje hemisfere mozga ili čak desna hemisfera preuzima sve uloge. Zašto je tomu tako? Odgovore smo potražili u razgovoru s neurologinjom, doktoricom Sanjom Kovačić, koja tumači:

Postoji više teorija za čimbenike koji određuju sklonost korištenja jedne ili druge ruke. Kod ljudi je ta sklonost izrazito asimetrična kod većine pojedinaca te je preferirana ruka desna kod 88-92 % odraslih ljudi. Nasuprot tomu, distribucija desnorukosti kod drugih je primata simetrična, što sugerira da bi prevalencija desnorukosti kod ljudi mogla biti kulturološki naslijeđena, iako je urođene razlike teško razlikovati od stečenih. Zanimljivo je napomenuti da kod odraslih postoje male razlike između ruku u izvođenju jednostavnih zadataka. Međutim, razlika u izvedbi između dominantne i nedominantne ruke za složene zadatke, kao što je pisanje, puno je veća i ne može se u potpunosti prevladati, čak ni uz opsežnu obuku.

Svijet prilagođen dešnjacima

Neovisno o tomu je li razlika u postotku dešnjaka i ljevaka rezultat urođenih osobina ili kulturološkog nasljeđa, nepobitno – ona postoji. Dešnjaci su u većini. Je li to dovoljan razlog da se zaboravi na onih manjinskih 10% ljevoruke populacije? Volimo vjerovati da smo dobro društvo, društvo bez stigmatizacija. Naravno, stigmatizacija u ekstremnim oblicima kao nekada više ne postoji, ljevorukost se više ne kažnjava, ali živimo u svijetu prilagođenom dešnjacima. Predrasude prema ljevacima nestaju, ali stvarnost nije uvijek odraz naših današnjih spoznaja. Još uvijek postoje iznimke kada se u vrtiću ili školi dijete potiče na pisanje desnom rukom, iako je to djetetu neprirodno. Postoji svijet o pojavi ljevorukosti, no u svijetu dešnjaka, ljevaci često nemaju izbora ili je njihov izbor znatno skuplji. Na primjer – u trgovinama

Novoselović ispričala je:

Kao ljevakinja u stomatologiji znala sam već na početku studiranja da bih mogla imati potencijalne probleme u radu i navikavanju na opremu. Kod stomatološkoga stolca uvijek smo s desne strane pacijentu, s desne strane je također sva aparatura kojoj ne možemo mijenjati poziciju. Odlučila sam tjerati samu sebe na rad isključivo desnom rukom. Na nekim sam (dosadnim) predavanjima prepisivala tekstove desnom rukom samo da se što bolje njome služim. Profesori pojedinih predmeta nisu bili protiv toga da stanemo s druge strane pacijentu i tako radimo, iako je takav način rada vrlo nepraktičan zbog pozicije samog stolca. S druge strane, jednom me je prilikom jedna profesorica pitala zašto sam ja uopće upisala stomatologiju pošto sam ljevakinja. Danas postoje stomatološki stolci namijenjeni ljevacima, a postoje i stolci koji se mogu rotirati u obje strane pa su namijenjeni i ljevacima i

nedominantne ruke gotovo nemoguće savladati, a stomatologinja tvrdi da je natjerala samu sebe na rad desnom rukom – u što sada vjerovati? Je li naša učenica dobro postupila što je odustala od svog sna?

Činjenica je da su ljevaci manjina – prihvaćena manjina, ali manjina u mnogočemu oštećena za mogućnosti kakve se pružaju dešnjacima. No, istraživanja pokazuju da se uz ljevorukost povezuju i upornost, kreativnost i bolje pamćenje. To bi značilo da je ljevacima teže, ali ipak moguće ostvariti snove. Naposljetku, što je teže doseći svoju zvijezdu, to ona sjajnije sjaja. Pitam se ne svijetle li zvijezde radi toga da bi svatko od nas mogao pronaći svoju, pitao se i Mali princ.

Ima u ovoj potrazi za odgovorima i zanimljivih anegdota. Jedna nam je učenica ispričala: *Ja sam od rođenja ljevakinja. Kad sam se upisivala u prvi razred osnovne škole,*

Pribor za ljevake znatno je skuplji

postoje olovke, šiljila, škare, računalni miševi, tipkovnice i drugi sličan pribor prilagođen ljevacima, ali mu je cijena znatno skuplja. Postoje i malo veće igračke za ljevake kao što su šivaće mašine ili stomatološki stolci, ali i razlika u njihovoj cijeni puno je veća. To može biti obeshrabrujuće prilikom odabira zanimanja. Istražujući o ovoj temi u našoj školi, naišli smo na ovakvo iskustvo jedne maturantice: *Oduvijek sam htjela biti stomatologinja. Međutim, jednom je moja stomatologinja primijetila da sam ljevakinja i rekla mi da je ljevacima puno teže uspjeti u tom poslu jer su stomatološki stolci napravljeni za dešnjake. Na fakultetu se praktični dio nastave provodi na standardnim stomatološkim stolcima, tj. stolcima za dešnjake. Nakon fakulteta teže se zaposliti jer su u domovima zdravlja također takozvani „standardni“ stolci. Iako je to nekad bio moj san, odustala sam od toga i odlučila otići drugim smjerom.*

Zanimljivo je nakon toga čuti iskustvo jedne stomatologinje. Doktorica Sandra

dešnjacima - samo će rijetko koja ordinacija uložiti u to jer su puno skuplji. Na fakultetu je (navodno) jedan takav stolac samo ga ja nisam nikad vidjela.

Brinulo me kako će moja ljevorukost utjecati na pronalazak posla pa to na razgovorima nikad nisam spominjala (nisam htjela da me to diskriminira). Već nakon tjedan-dva svi primijete da sam ljevakinja, ali moram priznati da nikad nitko nije prigovarao.

Da ne bude sve tako crno, na mojoj studijskoj godini bilo nas je čak 7-9 ljevaka što je za stomatologiju zapravo jako puno. U stomatologiji je važno služiti se jako dobro s obje ruke, tako da i dešnjaci koji nemaju razvijenu finu motoriku u lijevoj ruci također mogu imati problem. Također, navodno su ljevaci kreativniji što je i za stomatologiju važno.

Upornost i kreativnost

Sada se nameću dva pitanja. Ako neurologinja tvrdi da je finu motoriku

mama je morala ispuniti nekakav upitnik. Na pitanje o dominantnoj ruci djeteta bili su ponuđeni odgovori: a) dešnjak ili b) lijevak. Mama je rekla da ja nisam ni jedno ni drugo, što je ispitivače ostavilo u čudu, sve dok nisu shvatili da je u upitniku pravopisna pogreška ili možda tek zatipak. Tako sam ja postala trahatur.

Možemo se nasmijati, ali činjenica je da se trudimo stvoriti pravednije društvo, a probleme s kojima se ljevaci susreću tako smo olako zaboravili, potisnuli pa čak i odbacili. Zaboravili smo na 10-12% naše populacije i ne pružamo im jednake mogućnosti da u onom što vole i žele raditi, kao i znameniti ljudi s početka teksta, budu izvrsni. Potrebne su male prilagodbe, malo veća osjetljivost i odlučnost da bi ovaj problem bio riješen i da ljevake i dešnjake dovedemo u ravnopravan položaj te dokažemo da doista jesmo društvo osjetljivo za potrebe svih ljudi.

Iz riječi u sliku

Umjetna inteligencija protiv pravih slikara

Piše: **U zadnje vrijeme razvijaju se razni programi i internetske stranice koje pomoću umjetne inteligencije generiraju slike temeljene na jednostavnoj riječi ili rečenici koju korisnik utipka. „Al art“ danas je sve češći te je postao glavna tema rasprava ovakvih programa na društvenim mrežama, a utjecaj AI-a vidi se i daleko izvan društvenih mreža**

Martin Car, 4.1

A I svima dopušta da budu umjetnici

Uz AI programe koji pretvaraju vaše riječi u sliku, mnogi se ljudi sada prozivaju slikarima. Ovo bi značilo da je, ako netko stavi već pripremljeno jelo u mikrovalnu da se zagrije na dvije minute, taj na istoj razini kao i profesionalni kuhar u restoranu s pet zvjezdica. AI programi uzimaju već gotove slike objavljene na internetu te ih izobličavaju i miješaju dok se ne dobije najsličnije onomu što je korisnik opisao riječima. Tu ne bi trebalo biti ikakve rasprave – umjetna inteligencija ne može sama izraditi originalno djelo. AI ne može razmišljati sam za sebe ni imati ikakve emocije i doživljaje svijeta oko sebe što je potrebno onome tko želi postati pravi umjetnik. *AI art* doveo nas je do nove razine krađe umjetnina i preuzimanja zasluga, samo što se ovdje ne radi o krađi individualnih djela, već velikog broja djela izobličanih i naguranih u jednu sliku.

Zašto su pravi slikari protiv AI umjetnosti?

Očit odgovor bio bi nepravda. Pravi umjetnici provode godine učeći tehnike slikanja, kompozicije, miješanje boja i mnoge druge aspekte slikanja te sate i sate izrađujući samo jedno djelo. Uz AI programe, ako znaš slova i značenje riječi koje pišeš, u pet minuta možeš stvoriti onoliko slika koliko je slikaru minuta trebalo da završi djelo na kojem je radio tjedan dana. Mnogi korisnici AI programa uporno pokušavaju uspedirati proces pravoga slikarstva i *AI slikarstva*, što je urnebesno dok ne shvatimo da se ti ljudi ne šale. Puno je veći stres i teži proces izrađivanja djela tradicionalnim tehnikama nego opisivanje slike u jednoj

rečenici. Svi koji se žale kako su im trebali sati da konstruiraju savršeni opis da bi im program izbacio točno ono što su htjeli, mogli bi razmisliti o *stand-up* komediji jer veću šalu u životu nismo čuli.

AI umjetnost uništava živote

Ljudi se znaju odlučiti za karijeru koja je temeljena na umjetnosti – grafički dizajn, animacija, modni dizajn i bezbroj drugih opcija. Ovi će ljudi učiti i razvijati svoj stil te izrađivati umjetnička djela cijeli svoj život i od toga živjeti. Pojavom AI programa ne samo da se ruše snovi mnogih ljudi, već i njihovi životi. Velike kompanije poput *Disneyja* i *Dreamworksa* počinju se koristiti AI-jem da bi ubrzale proces izrađivanja svojih projekata i time smanjili troškove, što također ostavlja mnoge njihove radnike bez posla. Iako je korištenje AI programima pogodnije za te kompanije, mnogo je štetnije drugim ljudima nego što se čini, a zbog loše kvalitete koju pružaju AI programi, daljnji projekti mogli bi biti neuspješni i time štetiti i samoj kompaniji. Osim toga, kako AI generira sve što mu je dano, korisnici ovih programa lako mogu stvoriti neprimjerene slike nekoga ili krivotvoriti dokaze protiv nekoga i tako dovesti ljude u velike probleme.

Jeste li ikada vidjeli AI generirane slike?

Ako jeste, sigurno ih možete prepoznati i odvojiti od djela izrađenih ljudskom rukom. *AI art* poznat je po tome što nema nikakve emocije; likovi koje prikazuje uvijek imaju isti izraz i oblik lica. Također je poznato da AI ne može shvatiti ruke te se u ovakvim djelima često nađu ruke s više prstiju nego što je potrebno ili deformirane na nekakav drugi čudan način. AI ne prepoznaje različite oblike tijela, a postoje i dokazi o AI programima koji pretvaraju likove različitih

rasa u likove s bijelom bojom kože (tzv. *whitewashing*). Međutim, kako se AI razvija tako se popravljaju ove pogreške te postaje sve teže razlikovati pravo djelo čovjeka i djelo koje je generirao AI program.

Što možemo učiniti da pobijedimo umjetnu inteligenciju?

Umjetnost je oduvijek bila i zauvijek će biti ljudska stvar. Nikakav stroj nije u mogućnosti zauzeti naše mjesto u umjetnosti, čak i ako neki ljudi vjeruju da će se upravo to dogoditi. Unatoč nekvalitetnim rezultatima, velik broj ljudi koristi se AI programima da bi izradili *vlastita djela* i zgrabili nešto pozornosti za sebe. Zbog takvih ljudi, koji vjeruju da su sada jednako vješti koliko i pravi umjetnici, nažalost, *AI art* možda nikada neće izumrijeti. Unatoč tomu, polako se razvijaju i programi koji će pomoći umjetnicima u borbi protiv umjetne inteligencije. Programi kao što su *Glaze* i *Nightshade* mogu pomoći autoru da zaštiti svoj rad radeći neprimjetne izmjene u djelu koje će izbezumiti AI programe kada pokušaju iskoristiti to djelo.

Međutim, vjerujemo da će se AI programi za kreiranje slika i dalje razvijati te će možda uspjeti nadmašiti i programe koji ih trenutno uništavaju. Sve dok traje rat između ljudskih umjetnika i umjetne inteligencije, najvažnije je davati podršku ljudima. To uključuje doniranje onima kojima je potrebno ili kupnju njihovih radova (*commissioning*), a ako nismo u stanju platiti novcem, dijeljenje njihovih radova na društvenim mrežama (uz dopuštenje i davanje zasluga) i davanje komplimenata. U slučaju da naidete na rad za koji ste 100% sigurni da je generalna umjetna inteligencija, prijavite ga i blokirajte korisnika koji je objavio to djelo. Pravi ljudski umjetnici danas trebaju podršku više nego ikad prije – podržimo ljudske autore i pomognimo im u borbi protiv *AI umjetnosti!*

Snimanje televizijske serije Sram/Skam

Iza kulisa: **naše** kozmetičarkePiše:
Lara Strojnik, 4.m*Produkcijka je tvrtka CGM Films tijekom ovog ljeta za HRT producirala igranu seriju za mlade pod naslovom SRAM, prema originalnom predlošku svjetski popularne norveške serije SKAM iz 2015. godine koja kroz prizmu društvenog realizma obrađuje teme emocionalnog razvoja adolescenata*

Serija SKAM u norveškom je originalu, ali i brojnim adaptacijama u Europi i SAD-u, postigla velik uspjeh i privukla mlade gledatelje. Osim u Hrvatskoj, adaptirana je u Francuskoj, Njemačkoj, SAD-u, Španjolskoj, Nizozemskoj, Belgiji i Italiji.

Deset epizoda serije pojedinačnog trajanja od 20 minuta započelo je s prikazivanjem 27. listopada 2024. na Prvom programu HRT-a, na posebnoj internetskoj stranici te kanalima i profilima raznih društvenih mreža.

Serija SRAM snimana je na području Grada Zagreba od 15. kolovoza do 22. rujna 2024. godine. Da bi originalnim formatom pratila zadan koncept autentičnosti, u seriji

se pojavljuju stvarne lokacije, uobičajene u životu zagrebačkih srednjoškolaca, pri čemu je posebno važna bila lokacija srednje škole koju glavni likovi pohađaju. Zbog specifičnog obrazovnog programa, kombinacije gimnazijskog i strukovnog obrazovnog smjera, odabrana je Prirodoslovna škola Vladimira Preloga u Zagrebu.

Slijedeći pravila formata, u suradnji s prof. dr. sc. Mirandom Novak s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, provedeno je nekoliko istraživanja među hrvatskim adolescentima u dobi između 15 i 18 godina. U istraživanju su sudjelovali i učenici naše škole kroz tzv. speed intervju. Cilj istraživanja bio je

prikupljanje informacija o životu i navikama mladih, s posebnim naglaskom na odnose i komunikaciju, interese i navike, ljubavni život, korištenje tehnologije i glazbu koju slušaju. Rezultati istraživanja bili su ključni u prilagodbi priče i glavnih likova hrvatskom društvu i životima hrvatskih tinejdžera.

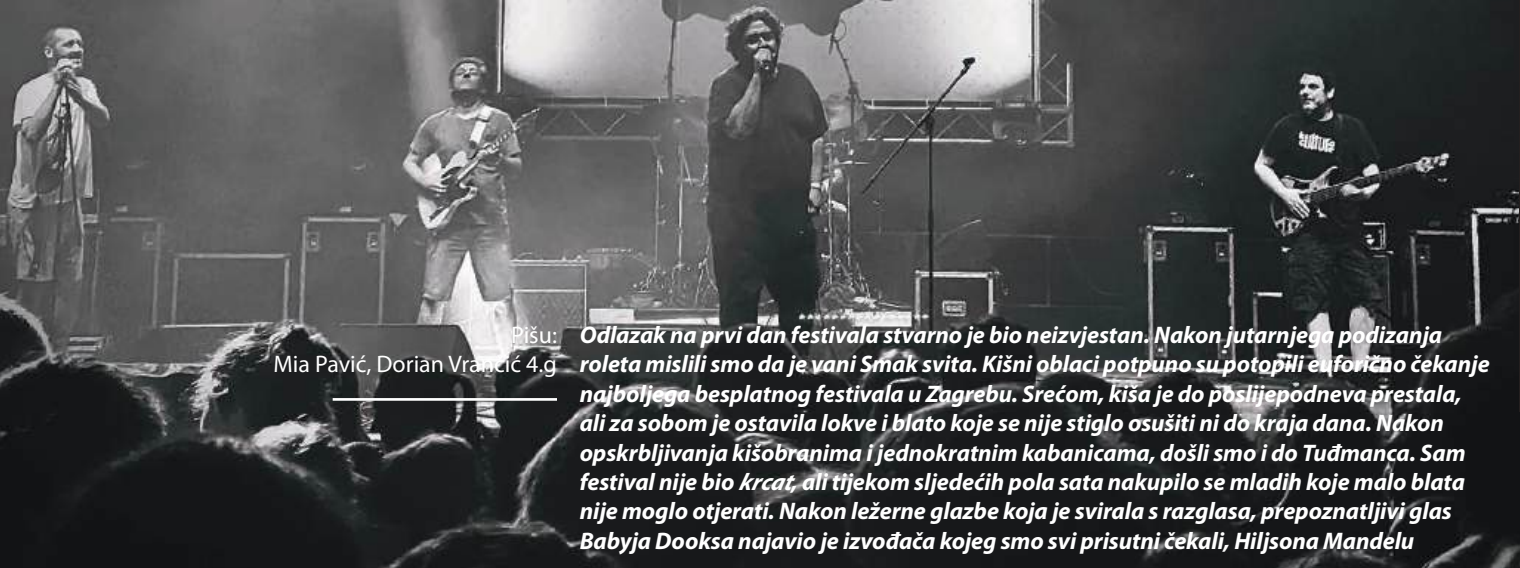
Hrvatsku realizaciju režirala je Jelena Gavrilović prema tekstu Hane Jušić i Nikice Zdunića i u produkciji pod vodstvom Brune Mustića te Ivana Lovrečeka.

Za vrijeme snimanja serije, u sektoru frizure i šminke aktivno su sudjelovale učenice kozmetičkog smjera: Lara Baotić, Vita Leko, Stella Mlinac, Lea Štajer i Lara Strojnik pod budnim okom majstorice šminke Luke Horvat.

Zagreb
Prvi dan na Zagreb Beer Festu

Kiša nam **neće** ovi dan pokvarit

Pišu:
Mia Pavić, Dorian Vrančić 4.g

Odlazak na prvi dan festivala stvarno je bio neizvjestan. Nakon jutarnjega podizanja roleta mislili smo da je vani Smak svita. Kišni oblaci potpuno su potopili eufonično čekanje najboljega besplatnog festivala u Zagrebu. Srećom, kiša je do poslijepodneva prestala, ali za sobom je ostavila lokve i blato koje se nije stiglo osušiti ni do kraja dana. Nakon opskrbijavanja kišobranima i jednokratnim kabanicama, došli smo i do Tuđmanca. Sam festival nije bio krcač, ali tijekom sljedećih pola sata nakupilo se mladih koje malo blata nije moglo otjerati. Nakon ležerne glazbe koja je svirala s razglasa, prepoznatljiv glas Babyja Dooksa najavio je izvođača kojeg smo svi prisutni čekali, Hiljsona Mandelu

PRELOG SVUDA, PRELOG OKO NAS

Raspjevana večer započela je Hiljsonovim koncertom

Najava nas je ostavila naježenima, a na pozornicu utrčava Hiljson Mandela, koji je sve prisutne na festivalu privukao prema pozornici svojom pjesmom *Mbappé*, prvi put produženom novim stihovima. Nastalu euforiju nastavio je pjesmom *Gori sve*, a publika se potpuno opustila i zaboravila na nepovoljne uvjete na *Surbee* – kada se pojavio i prvi *mosh pit*. Nakon dosta velikog *mosh pita*, Hilje je najavio Baksa koji je dan poslije imao koncert na Bundeku povodom Norijade. Publika je odmah poludjela i svi smo odjednom počeli pjevati stihove refrena pjesme *Ljigav*, nakon koje je uslijedila i *Monkey Business* s nova Baksovog albuma na kojem gostuje i Hiljson. Koncert je nastavljen klasičnim *Medaljama*, a zatim slijedi (publici potreban) kratki predah u obliku pjesme *Kanye Kim*, po čijem završetku dolazi Miach, uz koju Hiljson izvodi pop-hit *NLO*. Osim Miach i Baksa, na koncertu su gostovali i Peki, Dipsi i Yung Bude iz Buntajja te kolega iz Kukusa Goca R.I.P., s kojima su, čak dvaput, otpjevali *Popstar*, a nakon bisa i klasik *Roxtar*. Zadnja pjesma ujedno nas je i najviše obradovala i pobudila najviše emocija jer je bilo predivno gledati koliko se svi na pozornici vole i poštuju.

Ugodno nas je iznenadilo koliko se dobro Hiljson čuo u odnosu na matricu u pozadini i koliko je malo koristio *autotunea* pri pjevanju. Ovo je bio prvi put da smo imali priliku čuti i doživjeti pravog Hiljsona i njegov glas pa priznajemo da mu vrijedi pružiti priliku i poslušati njegovu glazbu jer je u svakom slučaju inovativna i drukčija.

TBF odnio kišu u zaborav

Tranzicija izvođača odvila se vrlo brzo, stoga je bilo potrebno prilagoditi se potpuno drukčijoj glazbi i energiji. Naočigled nespojiva kombinacija trapa Hiljsona Mandele i splitskog hip-hop sastava TBF izvrsno je upotpunila i otjerala svu brigu i kišne oblake. *The Beat Fleet* uveo nas je u svoj nastup standardnim razigranim ritmom koji je privukao i rasplesao mnogobrojnu publiku. Iako nije bilo *mosh pitova* kao na Hiljsonu, ozarena i vedra lica publike nisu mogla proći nezapaženo. Vedrine nije nedostajalo jer smo odmah na početku čuli *Život je lijep* i u potpunosti se prepustili uživanju. Takozvani *Corona hit* razveselio je sve generacije jer nema osobe koja tu pjesmu nije čula barem jednom u razdoblju koronakrize, kada je najvažnije bilo ostati zdrav. *Pozitivan stav* govori o malo drukčijem virusu, ali poruka je jasna: *Ostani zdrav, nemoj skupit virus!* Nasreću (ili nažalost), mi nismo kao Žele, ali svejedno suosjećamo s njim i odlično se zabavljamo uz njegove životne anegdote i probleme. Pjesma je potaknula svih 15 000 ljudi da zapjevaju i popiju pokoje pivo za zdravlje. Jedna od boljih pjesama s albuma, *Pistaccio Metallic*, nimalo nas nije uspavala i uopće nismo čuli kako *Grad spava* jer su hit izveli brzo i energično. U tonu istoga albuma nastavili su svoj nastup uz još nekoliko hitova.

Željno smo iščekivali pjesmu *Veseljko*, koju smo tijekom cijelog dana pjevušili sebi i drugima, ne skrivajući entuzijazam. Odmah smo, kao i mnogi drugi članovi publike, prepoznali prve taktove i počeli razuzdano

pjevati i plesati. Također, otkrili smo nekoliko nama dotad nepoznatih pjesama koje ćemo zasigurno pamtit, ne samo po euforiji koju su izazvale, već i po domišljatosti tekstova. To su *Odjeb je lansiran*, napisan ponajprije za sve primitivce koji otupljuju mozak te *Guzice i sise*, koje TBF prikazuju u buntovničkom svijetu koji nas se izrazito dojmio.

Uslijedila je pjesma za sve pametnjakoviće i one koji se tako osjećaju. *Genije* nas je uvjerio da smo najbolji i da znamo sve bolje od svih, što uopće nije bio loš osjećaj, svatko s vremena na vrijeme mora čuti slične stihove. Zanimljiv prijelaz dogodio se u idućoj pjesmi, *Malo san maka*, u kojoj smo se iz genijalaca pretvorili u luđake. Lagani i opuštenu kraj koncerta najavljen je *Smakom svita*, a spiritualni gitarski solo pri završetku pjesme odnio je sve brige s početka dana u zaborav.

Večer za pamćenje

Prvi dan završio je, prema našem mišljenju, najsretnijom pjesmom s albuma, *Alles gut*, koja nas je potaknula na razmišljanje o ljetu, piciginu u plićaku i lijepim trenucima koji tek slijede. Svi zagrljeni i radosni otpjevali smo oproštajne stihove i na neko se vrijeme pozdravili s najboljim hip-hop bendom regije. Osim što smo se oprostili od TBF-a, oprostili smo se i od kiše, koja nam u naredna tri dana uopće nije nedostajala.

Jedno je sigurno, blatne i uništene tenisice ne mogu umanjiti dojam kulturnog benda kao što je TBF. Kvalitetu i umijeće ne može im nitko oduzeti jer oni su svoje ime već odavno izgradili, a sada je samo vrijeme da i mlade generacije, baš poput nas, nauče uživati u njima.

SVEMIRKO & DONKEY HOT

Donkey Hot & Svemirko u Vintage Industrial Baru

**Najbolja je pjesma
koju trenutno imamo
Mama care jer je o
mojoj mami, a ja svoju
mamu jako volim**

Pišu: *Iako je od zajedničkog koncerta Svemirka i benda Donkey Hot koji je održan 8. veljače 2024. prošlo više od tjedan dana, naši dojmovi još se nisu slegli. Moglo bi se reći da smo još uvijek u južnom transu. U rasprodanom Vintage Industrial Baru imali smo priliku čuti mlade i perspektivne glazbenike. Atmosfera je, mogli bismo reći, bila zagrijana*

U nešto više od sat vremena energičnog nastupa, Donkey Hot priredio nam je spektakl i pripremio nas za Svemirka. Na pozornicu su utrčali uz njihov hit J**** *Donkey Hot* i sjajnom interakcijom s publikom napravili opći delirij. Kada je na red stigla Teretana, došlo je i do promocije zdravih navika te su svi u publici vježbali. Na kraju, najpoznatija pjesma, *Mama care*, izazvala je ipak najglasnije usklike iz publike. Nakon izmjene zanesenih pogleda pozdravili smo se s Donkey Hotom do idućeg koncerta kada ćemo se sigurno ponovno sresti u prvome redu. Dok je publika još bila pod dojmom viđenog, Svemirko je nonšalantno ušetao na pozornicu da bi pripremio opremu za nastup. U tome su bili jako brzi, samo 10-ak minuta nakon Vilijeve *showa*, čuli smo prve taktove pjesme *Miris grada*. Svemirko je uletio bos u krznenom kombinezonu i sunčanim naočalama, a publika je već nakon prve pjesme skandirala: *Skini se!* Za početak je skinuo samo naočale koje, kako kaže, u zatvorenom prostoru nose samo šupci i slijepci. Na nastupu je najavio i novi materijal, daleki i misteriozni *Kaliforniju*, nakon koje je bend nastavio sa svojim proslavljenim pjesmama, poput *Dizajnerice Laure* ili *Zauvijek zen*. Svemirko je ipak na kraju skinuo svoj kombinezon do bokova i za kraj odsvirao *Slučajnu cestu* da publika može mirno otići spavati.

Ususret samom koncertu imali smo i priliku intervjuirati zvijezde večeri, Vilija i Doris iz benda Donkey Hot, te razgovarati s Markom iz Svemirka. Intervjue vam donosimo u nastavku:

Svemirko

Kako bi se ti predstavio našim čitateljima ili slušateljima?

Ja sam Marko, sviram u bendu Svemirko i radim muziku pod tim imenom. Imam 32 godine i dolazim iz Đakova.

Kako bi opisao svoju glazbu nekome tko te možda ne sluša?

Pa opisao bih svoju glazbu kao nekakav *retro-synth-pop*, neku vrstu nostalgичne muzike kroz neki, ajmo reći, moderan pristup.

Što te inspirira?

Ne znam, valjda svi bendovi koje sam

slušao od srednje škole pa do sad, ono, *post punk*, *new wave* i tako to.

Koji ti je najdraži bend?

Uff, to mi je sad teško reći, ne znam stvarno...

Na Spotifyju piše da si ti *emo-macho band*, što to točno znači?

Ma *emo-macho*, to je bila neka naša zezancija dok smo još svirali u onoj prvoj postavi, to je kao bila neka fora na to da je to muzika za neke ljude koji se u jednom trenutku u kafani mogu ili potući ili zaplakati, tako je neka fora bila. To je bila čisto neka žanrovska odrednica, interna fora.

Kojom pjesmom si najviše zadovoljan?

Hmm, pa možda *Zauvijek zen*, to je možda najbolja stvar koju sam napravio. To je nastalo

pa završiš za nekih pola sata, nego je baš onako, apstraktan proces.

U jednom prijašnjem intervjuu rekao si da glazbenikov život mora biti patnja te kako je ona vitalna za stvaralaštvo nekog umjetnika. Koju bi pjesmu naveo kao produkt te patnje?

Zapravo, sve su te moje pjesme ljubavno-partnerske, ali to je u stvari sve nekako poluironično, nije da su pjesme utkane u neka moja osobna iskustva, već je to više onako *pro forme*, što bi bilo da se ja sad nalazim u takvoj situaciji. Možda *Dizajnerica Laura*, ne znam.

Gdje snimaš svoj materijal, već si prije istaknuo da je u Zagrebu teško naći neki studio?

Jedno smo vrijeme imali studio u Green Goldu, tamo sam napravio *Skalameriju* i tamo je otprilike bio 3-4 godine studio i prostor za probe, ovo ostalo sam radio od kuće, na kompu u sobi u Đakovu i Zagrebu, ovisi gdje sam bio, kako-kad. Sad sam svu opremu premjestio u Đakovo i tamo imam kompletan studio sastavljen na malo boljoj razini.

Kada stigneš stvarati novu glazbu?

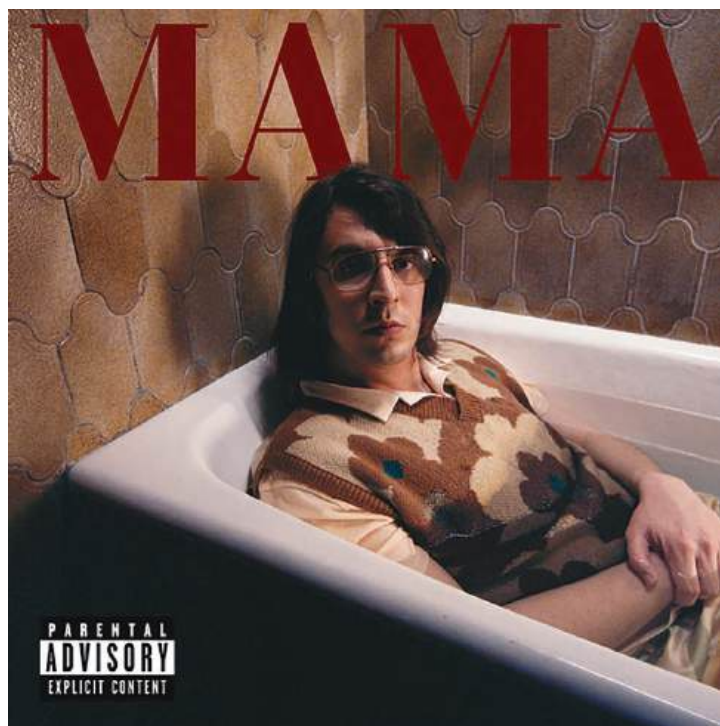
Generalno stvaram u studiju, imam svoj neki proces, ideje mi mogu pasti bilo kad, ali najbolje to bude kada sjednem i, ono, treba to par dana, znaš. Sad nisam u studiju u Đakovu pa će mi, kad dođem, opet trebati 2-3 dana da uđem u radnu shemu i onda počnu dolaziti prave ideje i to je neki period koji traje dva, tri, četiri, pet dana intenzivnog, svakodnevnog rada i onda mi opet treba malo odmora, a onda opet počnem raditi. Zato je to i tako apstraktan proces, ne možeš uvijek ostvariti neke ciljeve, već kako koji dan.

Baviš li se još čime osim glazbom?

Ne, ne. Nemam nikakav posao, nego samo sviram, već od 2018., i mislim da je to neophodno jer ako želiš nešto napraviti s muzikom ili s bilo čime, moraš ući u to 100%. Ako imaš neku zaštitnu mrežu, nije ti nužno napraviti album jer možeš raditi. Po meni, moraš se sto posto baciti u to.

Čime bi se bavio da se ne baviš glazbom?

Nemam pojma, ne znam, ničime. Otkad sam imao 12 godina samo razmišljam kako ću se time baviti, tako da nisam razvijao nikakve druge posebne vještine.

iz dvije stvari koje sam slučajno spajao, dva projekta u jednom i samo je ostalo, zapravo se slučajno dogodilo.

Jesu li onda bolje pjesme koje slučajno nastanu ili koje baš namjerno radiš?

Svaka slučajno nastane, to je više stvar trenutka nego bilo čega drugog jer ne možeš doći i sjesti i reći: *Evo, sad ću napraviti dobru stvar!* To se jednostavno dogodi ili ne dogodi, većinu vremena se ne dogodi.

Da, eto, mi smo generalno antitalenti za rimu pa nas zanima kako sve to nastaje?

Za rimu? Za rimu nisam ni ja baš... To ti je jedna od rijetkih vrsta posla, kao i svaka druga umjetnost, gdje jednostavno ovisi o nekom kreativnom trenutku i nije kao kopanje ili uređivanje vrta da znaš što radiš

Koji ti je najdraži instrument koji sviraš?

Ja sviram zapravo samo gitaru, koliko-toliko, ovo ostalo ne znam baš svirati, nisam baš neki dobar instrumentalist, meni je zapravo najdraže sjesti i raditi pjesme, a sad, da ne znam svirati ništa, vjerojatno bih onda lupao dasku o dasku, nešto bih smislio.

Jesi li u glazbi samouk ili školovan?

Samouk, samouk.

Kako to da na streaming platformama nisi objavio *Zbogom Proleter*, *Noćni pokreti* i *Petit s mlijekom*?

Iskreno, nemam pojma. Možda zato što su *Zbogom Proleter* i *Noćni pokreti* izašli još 2015. samo na YouTube kanalu i tada još Spotify uopće nije bio nešto posebno jak. U jednom trenutku sam imao laptop koji je izgorio, odnosno tvrdi disk mu se pokvario i nisam ništa uspio izvući s njega. Valjda su se originalni audiozapisi od tih stvari izgubili i onda mi je bilo glupo da kopiramo s YouTubea i lijepimo na Spotify. Ali planiram snimiti sve stvari opet, kao neki *remaster*, odnosno, sve ću snimiti ponovno i to ću objaviti kao neko kompletno *best-of* izdanje ili tako nešto. Imam problem s tim starijim stvarima, produkcija na njima nije dobra, odnosno, na 90 % stvari nije dobra, tako da bih htio i to u jednom trenutku napraviti ponovno. Samo, uvijek je teško s takvim stvarima, da ih ne napraviš još gore nego što su bile. Moram napraviti tako da karakter ostane kakav je bio, ali da zvuči bolje.

Zadnji dan na obali, to je isto pjesma koja se baš ne može lako pronaći na nekom službenom izvoru, kako se to dogodilo?

Pa *Zadnji dan na obali* u stvari nikada nije službeno izašla od nas, nego je izašla na kompilaciji nekakvog njemačkog *labela* i imali su nekakvu kompilaciju Eastern Europe bendova. Pitali su nas imamo li neku stvar za tu kompilaciju i ja sam je dao. Zato je vjerojatno ni nema na Spotifyju.

U kakvim ste odnosima sa Donkey Hotom, znate li se od prije?

Ne znamo se od prije, evo sad smo se prvi put upoznali, vidjet ćemo. Čine mi se simpatičnima, ok su mi. Čuo sam nekoliko stvari, nije to nešto što inače slušam, ali danas ću ustvari imati prvu priliku da ih poslušam.

Donkey Hot**Za početak nas zanima bavite li se još nečim osim glazbom?**

Bavimo se, uglavnom svi radimo, neki više, neki manje. (*Vili manje.)

Vili, što ti radiš?

Vili: Ja se bavim glazbom.

A ti, Doris?

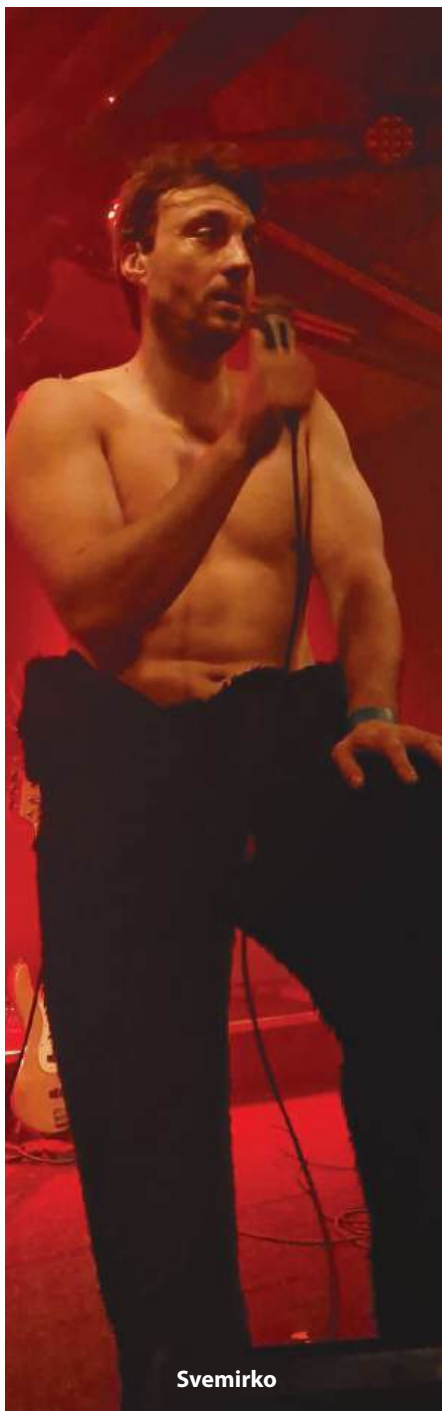
Ja radim na televiziji, bavim se slikom, glazbom, svašta nešto.

Imate li neke hobije?

Vili: Fobije?

Hobije, ali može i fobije.

Vili: Od visine, od štakora, sanjam kako mi

Svemirko

jedu mozak. Imam fobiju od straha. Imam fobiju od intervjua i ljudi koji me snimaju, aahh! Sljedeće pitanje...

Kako ste došli do ideje za ime, jako je kreativno.

Vili: Ja sam jednom davno, kad sam bio u školi, zapisao knjigu Don Quijote kao Donkey

Hot i onda sam vidio da to nije loše ime za bend, nisam imao bolje ime.

Jesi li pročitao tu knjigu?

Ne.

Dobro, nismo ni mi. Onda znamo isto.

Svi smo pročitali samo kratki sadržaj o Don Quijoteu, Sanchu Panzi i vjetrenjačama, kao da sam čitao.

Kako ste se upoznali? Znete li se od djetinjstva ili ste se okupili kasnije?

Doris: Mene je skupio klavirist, njega znam od prije. Autom me pokupio. Tražili su basista i ja sam se javila.

Vili: I bila je najbolja, i bila je jedina.

I dalje je najbolja.

Vili: Najbolji su oni koji dođu. Hvala kaj si došla! (*šmrc*)

Gdje imate probe i koliko često?

U Glazbenoj kući na Velesajmu, 2-3 puta tjedno, za vikende sigurno.

Planirate li se trajno baviti glazbom?

Doris: To je neki konačni cilj.

Vili: Ja se nadam da ću se moći i dalje nesmetano baviti glazbom, glumom i IT-jem.

Glumiš li već negdje?

Možda ću glumiti u jednoj seriji koja će doći, ne smijem vam još ništa reći, morate pratit foršpane za serije.

Drama, kriminalistička, horor? Sa štakorima koji ti jedu mozak?

Horor-serija.

Imaš li glavnu ulogu?

Nisu toliko hrabri u produkciji.

Je li duga kosa kod dečkiju furka benda ili osobni stil?

Vili: Kaj misliš da nemamo za šišanje? Kaj ja znam...

Doris: Ovo je najbolji intervju u regionu.

Vili: Malo me sram pa ću staviti naočale (i nas je bilo). Pa ne znam, ja oduvijek imam ovu frizuru, otkad znam za sebe, kad se ošišam malo kraće onda si glupo izgledam.

Koja vam je najdraža pjesma koju ste napisali?

Doris: Ja mislim da mi je *Teretana* najzabavnija za svirati. Nekako mi je najjača.

Vili: Ja mislim da je najbolja pjesma koju trenutno imamo *Mama care* jer je o mojoj mami, a ja svoju mamu jako volim.

Je li onda istina da ti mama daje pare?

To je jedini dio koji nije istinit.

U pjesmi *Srce joj je ledeno*, spominješ curu koji ti nije htjela dati broj. Postoji li

neka mala koja ti nije htjela dati broj?

Da samo jedna, postoji, ali likovi iz pjesme su fiktivni i nikada se nije dogodilo to što je u toj pjesmi otpjevano.

Tko piše pjesme?

Vili: Ove pjesme koje imamo na albumu većinski sam ja napisao, tekstove. Tekstovi su više-manje moji. Generalne kosture pjesama bend je nadopunio svojim osobnim dodatcima. Svatko da neki svoj doprinos. Na novim pjesmama, na kojima radimo sad za budući album, uključeni su i ostali članovi benda. Ovaj put neće biti samo moji tekstovi, tako da će biti, vjerojatno, puno bolje.

dio našeg vizualnog identiteta.

Koja je najluđa stvar koja vam se dogodila na koncertu?

Vili: Sad ću vam ispričati najluđu stvar. Znači, u bendu imamo gitarista koji se zove Mihovil Burek. Naime, Mihovil Burek jednom je prilikom svirao s bendom Donkey Hot u Kninu u klubu A3. Ta je večer bila odlična, malo su svi popili i pojeli i kada smo išli spavati u kuću našeg bubnjara, svi smo zaspali u miru. Ja sam spavao i u jednom trenutku, u polusnu, probudio sam se i pogledao u svoje noge, u dno kreveta, a Mihovil je ušao u sobu, okrznuo me pogledom, stao je na dno kreveta, tamo gdje su bile moje noge i počeo je piškiti. Ja

vremena. Hvala svima, nama to jako puno znači. *Keep it coming!*

(Odgovor su promijenili ubrzo nakon intervjua kada smo izvukli svog asa iz rukava i poklonili im čupavce. Na iduću svirku ih zasigurno nosimo ponovno.)

Planirate li neki svoj merch?

Imali smo *merch*, prodavali smo cekere za plac na kojima piše *Mama care* da mama može ponosno biti car. Imamo zadovoljne kupce. Trenutno se nismo stigli baviti proizvodnjom jer iziskuje trud, vrijeme, novac. Sigurno će biti neki *merch*, ali možda ne tako skoro. Možete neke prednarudžbe napisati.

Vili i Doris

Gdje nalazite ideje za spotove? Posebno nas zanima odakle ideja s wc-školjkama za spot *Mama*, s razlogom se brineš.

To je zapravo omaž. *Termiti* su davno izašli na pozornicu sa školjkom na glavi i to je onda bio hit. Bilo nam je super kad smo vidjeli kako pjevač izvodi pjesmu sa školjkom na glavi jer i mi imamo album *Mama*. Imali smo zadatak obraditi jednu pjesmu *Termita* jer ide reizdanje njihova albuma i kad smo našli **Mama, s razlogom se brineš**, znali smo da ćemo to skinuti. Frane Pamić najzaslužniji je za spotove, za *Mama care* i za *Srce joj je ledeno* također. Frane Pamić naš je najbolji režiser za *rock*, da njega nema, imali bismo samo audiosnimke. Njegov rad i naša estetika odlično se poklapaju, doživljavamo ga kao člana benda i postao je

sam u polusnu mislio da on u tom trenutku piški u neku bočicu i legao sam dalje spavati. Dva sam se sata kasnije probudio, pipnuo se po nogici i shvatio da nisam sanjao pa sam se otišao malo otuširati. To je sigurno bilo nešto najljepše što se dogodilo, odonda smo puno bolji prijatelji, sad imam njegov DNA.

Koja je najbolja stvar koju su fanovi učinili za vas?

Ima jedna lijepa stvar koju je mala Tia nama naslikala. Tia nam je poklonila sliku magarca s posvetom, porukom podrške bendu, što je bilo mrak. Pozdrav Tiji! Bilo je stvarno dosta poklona, ali ovaj najviše pamtimo jer je bio među prvima. Trebali bismo nabrojati sve ljude koji su nam nešto poklonili, ali nemamo

Evo, mi ćemo kupiti, zapišite nas.

Aww, piši dva. Moramo češće radit intervjue, bit će to i dvjesto.

I za kraj, kako biste opisali svoj bend u tri riječi?

J**** Donkey Hot!

Za kraj, zahvaljujemo svima koji su nam osigurali dan za pamćenje, bilo nam je sjajno. Lei, koja nas je uvela u zapozorje, cijeloj ekipi iz bendova Donkey Hot i Svemirko – zahvaljujemo na druženju, razgovoru, autogramima, gostoprimstvu, a najviše na najboljoj svirci. Vratite se još jedanput, a mi ćemo vas opet čekati u prvome redu!

Učenica naše škole druga na krasnoslovnu natječaju *Judita (opet) govori*

Nek jazik pomene ča misal pripravi!

Piše: Isabella Dumić, 3.I

U čast Marku Maruliću, a povodom 500. obljetnice njegove smrti, Škola suvremenog plesa Ane Maletić u svojim je prostorima 15. ožujka 2024. organizirala krasnoslovni natječaj

Marko Gotovac, učenik Glazbenog učilišta Elly Bašić koji općeobrazovne predmete pohađa u Školi suvremenog plesa Ane Maletić, bio je idejni začetnik ovoga projekta a u nj su se uključili i drugi učenici Glazbenoga učilišta Elly Bašić koji općeobrazovne predmete pohađaju u Školi suvremenog plesa Ane Maletić. Katarina Vuzem izradila je zahvalnice, diplomu i plakat, a Jelena Ostojić (koja se također natjecala) i Maša Biban Capponi oživjele su stihove Judite pratnjom na violončelu. Učenice 1. a i 1. d razreda izvele su koreografiju *Ples za fiziku i fizika za ples* pod mentorstvom prof. Gordane Svetopetrić. Organizacijski tim činile su

profesorice Alma Majcenović i Marina Katinić Pleić. Stručno povjerenstvo – Igor Medić, Biserka Goleš Glasnović i Antonija Stanišić Šperanda – vrednovalo je izvedbe.

Dike ter hvaljenja...

Zadatak za učenike srednjih škola iz cijele Hrvatske bio je naučiti krasnosloviti određeni broj susljednih stihova, s težnjom poštivanja izvornih čakavskih naglasaka. Pobjednik natjecanja bila je osoba koja je prikupila najveći broj bodova po sljedećim kriterijima: točnost stihova, izražajnost, govorne vrednote, govor tijela, duljina teksta.

Među natjecateljima je bila i naša učenica Isabella Dumić (2. I) pod mentorstvom prof. Henriete Barbarić. Osvojila je 2. mjesto i prvu

pohvalu komisije. Izvedbu njezinih 60 stihova žiri je ocijenio „kao vrlo posebnu, razigranu, gipku, osobito iznijansiranu, zaigranog pristupa i privlačne lakoće.“

Bio je ovo prekrasan događaj dostojan našega Oca Hrvatske Književnosti!

Smail-agina rika daleko se čuje!

Natjecanju se odazvao zaista velik broj učenika iz mnogih gradova, osobito s obzirom na to da je riječ o prvoj ovakvoj manifestaciji. Vjerujemo da je to organizatorima dalo zasluženi *vjetar u leđa* pa se, ove godine Smail-agina rika, proširila na veći broj učenika naše škole. Radujemo se 15. ožujku i novome krasnoslovnome maratonu *Smail-aga (opet) zove!*

ŠK. GOD. 2024./2025.

DOBAR JUNAK – DA JE ČOVJEK TAKI!

KRITERIJI VREDNOVANJA – KRASNOSLOV

KRITERIJ	OPIS	1	2	3	4	5
TOČNOST	Učenik točno reproducira tekst. Ne mijenja redosljed riječi.					
IZRAŽAJNOST	Nastup prenosi razumijevanje teksta i stvaralački odnos prema njemu. Prenosi ugođaj djela i ostavlja dojam na slušatelja. Učenik govori samouvjeren i bez zastajkivanja.					
GOVORNE VREDNOTE	Govor je razgovijetan. Tempo te boja glasa i intonacija odgovaraju sadržaju. Intenzitet glasa naglašava značenjski važna mjesta. Krajeve stihova i strofa izdvajaju stanke primjerene duljine. Izgovor glasova pravilan je.					
NEVERBALNI ELEMENTI	Učenik djeluje opušteno. Geste i mimika doprinose dojmu izvedbe. Pogled je fokusiran.					
DULJINA TEKSTA	Broj naučenih stihova odgovara broju bodova.	15=1, 25=2, 35=3, 45=4, 55+=5.				
UKUPAN BROJ BODOVA						

Pobjednik maratona bit će učenica ili učenik koji prikupi najveći broj bodova.

Završna svečanost održat će se 15. ožujka 2025., a pobjednik će biti ovjenčan lorovim vijencem i nagrađen iznosom od 150 €.

ŠKOLA SUVREMENOG PLESA ANE MALETIĆ, LAGINJINA 13, ZAGREB ORGANIZIRA

KRASNOSLOVNI MARATON

*Smail-aga
(opet)
zove*

- TKO** Prijaviti se mogu učenice i učenici od prvog do četvrtog razreda srednje škole.
- ŠTO** Zadatak je naučiti krasnosloviti određeni broj susljednih stihova, s težnjom poštivanja izvornih štokavskih naglasaka.
- KADA** Rok je prijave 10. ožujka 2025.
- GDJE** Prijave: aga.opet.zove@gmail.com.
Naznačiti ime i prezime učenika, ime i prezime mentora, naziv škole i razred koji učenik pohađa, pjevanje i predviđeni broj stihova.

Ljepota u znanosti – što fascinira hrvatske znanstvenike

Piše:
Tesa Novak, 4.d

Konferencija „Ljepota u znanosti“ održana je 5. i 6. prosinca 2024. godine na Matematičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu u organizaciji studenata Hrvatske akademske zajednice ogranaka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta. „Misija ovog fakulteta jest mijenjati društvo znanjem“, istaknuo je dekan Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Mirko Planinić, a osam znanstvenika koji su održali predavanja i upoznali publiku sa svojim područjem rada i akademskim putem učinili su korak prema širenju interesa za znanstvene karijere među mladima

Turbulentna vremena u kojima živimo, kako je napomenuo dekan, izazov su i motivacija znanosti da teži inovacijama te učinkovitim rješenjima u svim aspektima ljudskog djelovanja, od medicine do optimizacije energetike. Zanimljiva predavanja koja su održali znanstvenici iz područja matematike, medicinske biologije, astro i geofizike, kao i kemije i biokemije predstavila su publici od preko 130 studenata i učenika srednjih škola različita progresivna područja i istraživanja te su se, pritom, znanstvenici osvrnuli na svoje karijere i put u znanosti.

Pseudoslučajnost i randomizirani algoritmi

Prvo predavanje, i to na temu pseudoslučajnosti i randomiziranih algoritama, održala je prof. dr. sc. Nina Kamčev te je objasnila važnost i složenost matematičkih operacija koje se nalaze u temeljima enkripcijskih sustava koji su danas u širokoj uporabi. Kamčev proučava i korištenje aproksimacije i vjerojatnosti u randomiziranim algoritmima te objašnjava kako se koriste u mnogim granama znanosti poput biologije, za razvijanje alata za opisivanje trodimenzionalne strukture proteina, ali i kemije za simulaciju kompleksnih kristalnih rešetki. *Znanost se puno više bavi pitanjima nego odgovorima*, podijelila je Kamčev koju je ljubav prema matematici vodila od Cambridgea pa do Švicarske i Australije. U svojoj karijeri istaknula je važnost poticajnog okruženja jer je znanost prije svega kreativna, a toga joj nedostaje u Hrvatskoj. Kaže da se premalo radi na poticanju izvrsnosti, malo je prilika i nema puno kapaciteta za inovaciju, no ipak se vratila u Hrvatsku jer, kako kaže, ovdje je moguć balans privatnog i poslovnog života te znanje čini veću razliku i ima osjećaj da kvalitativno više doprinosi. Poručuje kako je bitno biti zainteresiran i uporan te kako u znanosti ima puno prilika i potencijala za napredovanje.

Matematička pozadina umjetne inteligencije

Iduće predavanje na temu matematičke pozadine umjetne inteligencije održao je prof. dr. sc. Siniša Slijepčević koji je istaknuo važnost poznavanja i kontekstualiziranja matematike pri rukovanju alatima koji koriste umjetnu inteligenciju. Važne nijanse statističkih i ostalih pogrešaka koje se provlače u mnogim istraživanjima i ostale informacije kondenzirane s interneta pridonose netočnosti informacija koje nam na raspolaganje stavljaju tražilice pogonjene umjetnom inteligencijom poput ChatGPT-a. Kao pozitivan primjer korištenja alata umjetne inteligencije naveo je Alpha Fold, revolucionaran softver zadužen za već spomenuto opisivanje trodimenzionalne strukture proteina koji umjetnu inteligenciju koristi samo kao alat za pretraživanje baze podataka te traženje uzoraka i korelacija. Znanstvenici koji su radili na razvoju programa dobili su Nobelovu nagradu 2024. godine. Kao ključne aspekte uspjeha u znanosti i u životu Slijepčević izdvaja poznavanje matematike i razumijevanje problema te shvaćanje fundamentalnih principa različitih područja kojima se bavimo.

Sekvenciranje genoma

Dr. med. Petar Brlek i njegovo predavanje na temu sekvenciranja genoma pokazali su važnost i perspektivnost revolucionarne tehnologije personalizirane medicine. Preliminarna dijagnostika te razvoj cjepiva protiv tumora mogla bi biti budućnost onkološke medicine koja bi pružila precizno i manje invazivno rješenje za jednu od smrtonosnijih bolesti. Brlek i njegovi suradnici bave se razvojem tumorskog cjepiva i tehnologije sekvenciranja genoma te se bave i rješenjem problema otkrivanja primarnog tumornog sijela kod onkoloških bolesnika. Budućnost će u znanost uvesti i nijanse drugih sfera poput prava i bioetike, no jasno je da bi posljedice poznavanja genoma

donijele višestruku korist čovječanstvu, pogotovo na području genetski prenosivih bolesti i onkologije. U završnom predavanju prvog dana prof. dr. sc. Nives Pećina-Šlaus pobliže je objasnila biološku pozadinu tumorskih tvorevina u različitim tkivima te izazove u kreiranju terapija. Naglašava kako je znanost neophodna za društvo te kako loše razvijena i organizirana administracija oštećuje njezino napredovanje. Mladim znanstvenicima poručuje da ostanu znatiželjni i uporni te da prate vlastite interese.

Znatiželja i upornost vrline su koje treba njegovati

Drugi dan konferencije uslijedila su preostala četiri predavanja. Prvo predavanje nasl. izv. prof. dr. sc. Vibora Jelića bavilo se kozmičkim temama te otkrićima u fizici koja obećavaju mnogo, a dr. sc. Gregor Talajić pobliže je objasnio važnost prirode u farmakologiji. Istaknuta je i važnost interdisciplinarnosti u produktivnim otkrićima. Prof. dr. sc. Ivana Herceg Bulić skrenula je pažnju na klimatske promjene i urbanizaciju. Komentirala je važnost edukacije, osobne odgovornosti i spremnosti na djelovanje i promjene. Završno predavanje održao je dr. sc. Marko Košiček koji je predstavio kompleksnost istraživanja Alzheimerove bolesti i mozga općenito. Iz svoga širokog područja djelovanja izdvojio je i ulogu populizatora znanosti te savjetnika ministricе odgoja i obrazovanja, a komentirao je i povezanost politike, društva i znanosti.

Konferencija je približila publici studenata i učenika fascinantan rad i interes znanstvenika iz relevantnih znanstvenih područja s perspektivnom budućnosti. Poruka koju su poslali mladim znanstvenicima je da postoji mnogo prilika za djelovanje i napredovanje u znanosti u Hrvatskoj te da su interes, znatiželja i upornost vrline koje treba njegovati i uz koje znanost i perspektivnost cvjetaju.

Kristian Novak predstavio je novu knjigu

Razgovor s Kristianom Novakom o romanu *Slučaj vlastite pogibelji*

Smrtonosna doza moralnoga integriteta

Piše:
Korina Beg, 3.1

Prvo izdanje najnovijega romana Kristiana Novaka, Slučaj vlastite pogibelji, rasprodan je na Interliberu – a sudeći po natpisima u medijima, prodaja mu ne jenjava. Što ovo djelo čini toliko intrigantnim: je li to sam autor ili je razlog tema? Možda oboje? Odgovore na ova i još poneka pitanja za vas smo saznali u razgovoru s njime povodom tribine održane u našoj školi 23. travnja 2024.

Tema je romana slučaj mladoga međimurskoga policajca koja ima ili nema veze s pričom u Međimurju. Recite nam – ima li?

Mladi policajac za Božić 2012. godine poslao je dokument od četrnaest stranica u kojemu detaljno opisuje kako su ga *mobingirali* jer se zauzimao za pravdu: zaustavio je mladića zbog prebrze vožnje. Nedugo nakon toga nazvao ga je njegov nadređeni i naredio mu da povuče kaznu. Morao je donijeti odluku: povući se, pasti u komfor i korupciju sustava, ili se aktivno boriti, tako postajući meta.

Mjesec dana kasnije nađen je mrtav i slučaj se odmah otpisao kao samoubojstvo, unatoč tomu što nikada nije došlo do obdukcije. Kasnije se saznalo da je mjesto zločina bilo toliko kontaminirano da ništa nije imalo dokaznu vrijednost. Njegova mala, radnička obitelj traži pravdu: ne može nazvati nekoga u Vladi ili Saboru i reći *daj sredi to*, nego se bore sredstvima koja su im na raspolaganju.

Stariji mu je brat interventni policajac koji je, nakon tragična slučaja, dvaput bio odlikovan jer je prišao dvojici samoubojica i razgovorom ih uspio odgovoriti od njihova nauma.

To ne možeš izmisliti. To je jednostavno prečudno da bi ušlo u fikciju: zbog toga sam trebao tu poveznicu s pričom. I tako sam istraživao, iz svoje neke potrebe – želite da ta obitelj doživi pravdu, a to se ne događa. Formiran je čak i saborski odbor koji je sve trebao razriješiti, no slučaj nikada nisu završili, novi dokazi nikada nisu doneseni i tako priča nikada nije doživjela epilog.

Moram se kretati u smjeru rastućega straha

Je li Vam netko bio poseban poticaj da toj priči date epilog?

Svaki sam se dan sjetio tih imena, tih ljudi, i moja je podsvijest već počela generirati neke scene. Onda sam shvatio: ništa drugo nećeš uspjeti napisati ako ne napišeš tu priču. Kolega s faksa mi je dao važan poticaj. Ljudi ga danas pamte kao kandidata za predsjednika prije nekoliko godina, ali on je autor dvaju možda i najbitnijih dokumentaraca u hrvatskoj modernoj povijesti: jednoga o Todoriću, i drugoga o Kutli, ljudima kojima se ne želite zamjeriti. Pitao sam ga: „Što radiš, imaš ženu i dijete?!“ Rekao je da pretpostavlja da se neće okomiti na njegovu obitelj, a ima spremne mjere za slučaj da se okome na njega. Onda

mi je rekao nešto što mi se stvarno usjeklo u pamćenje – *ako mislim išta smisljeno napraviti u svome životu, moram se kretati u smjeru rastućega straha*. Kada bismo imali malo više hrabrosti, bili bismo bolje društvo.

Bilo je hrabro napisati ovu knjigu.

Dva primjera: pjesnikinja koja živi u Londonu i ne smije se vratiti u Bjelorusiju jer će joj se dogoditi nešto loše. Tukli su je u zatvoru zbog protesta dok je još bila maloljetna. Scenarist koji se ne smije vratiti u Iran jer će biti pogubljen. Kada vidite da živite u zemlji gdje takvo nešto ipak smijete napisati... Čime da se bavim, ako ne ovime?

Strah kao omča oko pravde

U temelju romana stoji priča o Antigoni koja se suprotstavlja vlasti. Jeste li se brinuli kojem ćete Kreontu Vi stati na žulj?

U srednjoj sam školi bio na Kreontovoj strani. Mislio sam: zašto ona ide protiv sustava u kojemu živi? Kada sam pročitao o slučaju u Međimurju, sjećam se točnoga slijeda misli – ovaj policajac? To je Antigona, to je to. Ona nije došla naknadno u ovaj roman: u ideji je od početka kada sam pročitao cijeli slučaj.

Antigonin čin Kreonta ipak potakne na pokajanje. Priznaju li vlastodršci svoje pogreške samo u grčkim tragedijama?

Čak ni tada. Iako me ne zanima što će misliti oni koji nama vladaju, već svi ostali, a nas je puno više. Ako svi pokažemo malo više integriteta i malo više solidarnosti jedni s drugima, mislim da nam može biti puno bolje.

Mnogi će se zgražati načinu na koji neka stranka skuplja svoje glasove, ali kada se nađemo u situaciji u kojoj su nama potrebni, skloni smo i nagovarati i podmićivati. Jesmo li licemjerno društvo?

Da, ali svako je društvo licemjerno, nismo mi Hrvati nešto posebni. Ali svakako treba početi od sebe, ne samo u odnosu prema onima koji imaju moć. Za primjer kako svi mi sudjelujemo u tome, evo priča iz moga života, Tijekom života steknete moralni kompas i vjerujete da bi našoj zemlji bilo bolje kad bismo se maknuli od korupcije. Ali što se dogodi kada moje dijete bude teško bolesno, a doktori nam kažu da se pripremimo za ono najgore? Što ja, otac, u tome trenutku radim? Apsolutno sve da dođem do najboljega doktora na svijetu. Ako trebam platiti, ako trebam ubiti nekoga. Svojim sam činom rekao: „Ne vjerujem u sustav, želim za svoje dijete najbolje, ne za ostalih sto djece koji su u istoj situaciji.“ Svi smo licemjerni u trenutku kada se radi o nama. Kada ne bi bilo te dvojbe, ne bi bilo ni knjige. Za mene svako pisanje počinje s kontradikcijom koju pokušavam sam sa sobom razriješiti – na način da pišem o ljudima koji su hrabriji od mene, koji su se usprotivili i bili voljni izgubiti sve do čega im je stalo u svrhu očuvanja kolektivnoga dobra.

Tradicionalno popunjena književna tribina

Ali često smo skloniji opravdavati svoje loše postupke. Je li policajčevo autistično dijete u roman stavljeno s tim razlogom?

Mene zanima promjena u liku. Kukavica koji je postao hrabar čovjek ili obrnuto. Nepokolebljiv čovjek koji se prodava. Ako je protagonist trodimenzionalan, od krvi i mesa, a zlikovac potpuno negativan, dvodimenzionalan – to ne funkcionira. Napravi zlikovca da ima toliko jasan i logičan svjetonazor da, kada ga staviš na scenu, u potpunosti zaljubljaš čitatelja, da se zapita: „Pa, čekaj malo, jesam li ja s protagonistom ili antagonistom? Ovaj isto govori nešto što ima smisla.“ Ako uspijete pokazati tu dvojbu, onda niste dobili žanrovsku priču, nego ste dobili dramu.

Svet (ni)je takši zahod

U svim romanima upotrebljavate međimurski dijalekt. Čitatelji su već navikli na to, ali jeste li se bojali da će ljude to odbiti od čitanja? Kada Marulić

kaže da želi pisati na hrvatskome jeziku, profesor mu savjetuje: „Nemoj da ti riječi ostanu zarobljene u knjigama.“ Na to će Marulić: „Naprotiv, mislim da ću ih baš tako osloboditi.“ Vi ste, poput Marulića – oslobodili taj međimurski.

Odličan citat. Naravno, postojala je mogućnost da ni kajkavci neće htjeti čitati, no kako da napišem djelo koje se odvija u Međimurju, a da likovi govore prekrasnim standardnim jezikom? Sjednu za stol ručati i kažu: „U slast!“ Inače, možda vas ovo razveseli, ovo je moje zadnje djelo na međimurskome. No, da, nisam mogao bez dijalekta, shvaćam da je to problem, no moj je stav bio: meni je ova priča toliko bitna; ako je netko neće čitati zbog dijalekta, neka je ne čita uopće.

I za kraj pitanje iz romana: je li svet takši zahod?

Nije svijet takši zahod. Okupiš oko sebe dobar krug ljudi koji te poveže s još dobrih ljudi i tako stвориš vlastitu strukturu u kojoj pokušavaš djelovati i učiti vlastitu djecu kako treba.

Vjerni obožavatelji, uglavnom kul mlade profe

Jedan od mnogobrojnih humanitarnih štanđova

Volonterski klub PŠVP-a

Pridruži se, svi su dobrodošli

Piše:
Tara Laća, 4.c

Želiš li odvojiti malo slobodnog vremena i pomoći zajednici u kojoj živiš? Imaš li strpljenja i volje pomoći drugima? Ako su odgovori pozitivni, onda je volonterski klub aktivnost baš za tebe

Naša škola ima Volonterski klub u kojem je oko 150 učenika i učenika iz viših, ali i nižih razreda, svi su dobrodošli! Zajedno surađujemo u mnogobrojnim akcijama i tako pomažemo potrebitima.

Održane akcije različitog su karaktera tako da uvijek možeš pronaći nešto što je baš za tebe i u čemu ćeš uživati.

Vjerujemo kako su ti već poznate akcije koje održavamo u školi, kao što su tematski štandovi, božićne radionice, humanitarna brucšijada, dostava pisama za Valentinovo i prikupljanje sredstava za potrebite. No, znaš li da volonteri naše škole surađuju i s drugim dobrotvornim ustanovama i udrugama? Neke od njih su Sklonište za životinje Dumovec, Pučka kuhinja sestara Misionarki ljubavi, Dom za djecu Savica Šanci, Udruga za pomoć siromašnima Savao, Arka Korablja, itd. Također, vole sudjelovati i u volonterskom projektu 72 sata bez kompromisa.

Pomaganje te čini sretnim

Akcije koje se održavaju svake školske godine možemo podijeliti u tri važnije kategorije.

Socijalnim akcijama volonteri škole pomažu ugroženim skupinama u našim zajednicama.

Takve su skupine, primjerice, beskućnici, siročad, oboljeli od teških bolesti, starije osobe te mnoge životinje koje nemaju dom, ozlijeđene su ili bolesne. U akcijama ovakvoga karaktera možeš se osjećati ispunjeno i sretno jer si imala/o priliku nekome uljepšati dan. Time ne pomažeš samo drugima, već i samome sebi zato što ćeš steći nova iskustva i znanja te sklopiti nova prijateljstva.

U radnim akcijama imaš priliku pomoći fizičkim radom. Par vrijednih ruku uvijek je potreban pri gradnji stambenih prostora za potrebite, popravljanje parkova i klupa, pa čak i cijepanje drva za ogrjev za ljude koji nisu u mogućnosti to sami učiniti.

Ekološkim akcijama pridonosiš ljepšem i čistijem okolišu održavanjem prostora objekata, sadnjem stabala i skupljanjem otpada na Sljemenu. Ako ti je stalo do očuvanja okoliša i želiš budućim generacijama osigurati čišću prirodu i zrak, ovo je akcija upravo za tebe.

Ove školske godine naši su volonteri posjetili i Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj. Tamo su vrijeme proveli s djecom s posebnim potrebama i pomagali im u učenju i čitanju lektira te se s njima igrali i crtali.

Volonterski klub uvijek prima nove članove koji su spremni otvoriti srce za potrebe drugih te olakšati i uveseliti svakidašnjicu onih kojima je najteže.

Najradije pomažemo djeci

Treba ispeći sve te palaćinke

Centar za odgoj i obrazovanje Slava Raškaj

Svake godine jedan Oskar

U ugodnom društvu sa Zoranom Pongrašićem

Književna večer sa Zoranom Pongrašićem

Izostanak vriska ustvari je poziv **upomoć**

Piše: Višnja Beus, knjižničarka

U Mjesecu hrvatske knjige i u sklopu programa „Na Trnju sa zvijezdama“ 5. studenoga 2024. naši su učenici posjetili Knjižnicu Savica i družili se s piscem za mlade Zoranom Pongrašićem. Predstavljen nam je njegov najnoviji roman za mlade provokativnog naslova „Kuja za vješanje“ koji je proglašen najboljim romanom za mladež u 2023. godini

Prije razgovora o novom romanu, autor nam je pročitao neke isječke iz njegove zbirke priča *Zašto (ne) volim bajke?* a potom su naši učenici čitali ulomke iz njegova romana *Krive su Seka i Seka* gdje smo upoznali njegov zaigran i duhovit način pripovijedanja.

Saznali smo da se u najnovijem romanu *Kuja za vješanje* obrađuju teme vršnjačkog nasilja, predrasuda i licemjerja u društvu. Glavni lik je mlada djevojka koja se našla u teškoj životnoj situaciji kao žrtva nasilja i koja kaže: *A ja se osjećam baš kao taj pas. Kao kuja za vješanje. Kao da su me zakvačili zubima za staru automobilsku gumu obješenu o najvišu granu drveta. I ostavili da*

tako visim. I ne mogu ništa. Ako bih htjela bilo što promijeniti morala bih otvoriti usta. A ako otvorim usta, znam, past ću.

Roman kao opomena

Ovaj je roman opomena svima koji zatvaraju oči pred tim problemom i minoriziraju uzroke i posljedice nasilnog ponašanja među mladima. Isto tako, roman osuđuje i nasilnike i promatrače koji sve smatraju bezazlenom igrom ukoliko se žrtva ne brani i ne pruža otpor. Naprotiv, svima mora biti jasno da je izostanak vriska ustvari poziv upomoć. No, roditelji i ostali odrasli u nadležnim institucijama trebali bi pomnije pratiti što se događa s mladima, više ih osluškivati i povezivati se s njima dok

ne bude prekasno. Unatoč mučnoj temi i opisu okrutnog svijeta u kojem danas mladi žive, autor je vješto protkao roman blagom dozom humora. Na kraju nam je pročitao nekoliko potresnih ulomaka iz romana.

Zoran Pongrašić objavio je još mnoštvo romana, priča, dramskih i filmskih scenarija i mnogih drugih književnih formi i oblika pa tako sam za sebe kaže da je *pisac opće prakse*. Dobitnik je nekoliko književnih nagrada i priznanja. Njegova se djela nalaze u školskoj lektiri, čitankama i udžbenicima.

Kao urednik priredio je i uredio preko četrdeset knjiga.

Zahvaljujemo Knjižnici Savica i gospodinu Pongrašiću na poučnom i poticajnom druženju!

Putovanje na sjever Norveške

LOFOTI – LJETNA TOČKA NA ARKTIČKOM KRUGU

Piše:
Tesa Novak, 4.d

Bistre sunčane zrake prodiru kroz svjež, polarni zrak i ljeskavo se lome na dubokoj plavoj boji fjorda. Ljetni vjetar šuštanjem u borovima svira duet s vedrim glasovima Beatlesa i njihova harmonija ispunjava svijetao prostor preplavljen slanim mirisom mora i tišinom netaknute prirode. Prizor je oslikan jasnim zelenilom i glatkom plavom bojom, okupan nebeskom bjelinom kao iz nekog ditiramba, sve u sanjivim impresionističkim potezima, sol, borovi, pjev gitare, topla svježina. Jutro je. Polarno ljeto suptilno je zagospodarilo otočjem i prosulo pjege svjetlosti i mirisa krajolikom umjesto uobičajenih pahulja, a priroda je duboko udisala vruć arktički zrak, uživajući u predahu od zime

P olarno ljeto

Dvadeset i devetog srpnja započela je ekspedicija usmjerena na sjever. Destinacija zvučnog imena „Lofoti“ obećavala je bijeg od ljetnih vrućina u prašnjavom Zagrebu i cijelu paletu nordijskih zanimljivosti. Put je započeo letom u Beč, trosatnom pauzom te letom u Tromso, jedan od najvećih gradova na dalekom sjeveru Norveške. Grad je svojom elegancijom nekoć ribarskog mjesta zaposjeo otok usred fjorda, jednom od mnogih koji brazdaju uglavnom mirno, ruralno područje sjevera. Od starijih, niskih zgrada s drvenim i limenim pročeljima u centru grada, koja su svjedočila rastu popularnosti grada među Norvežanima i strancima, u svim se smjerovima pružaju pravci moderne gradnje te mirnu lučicu

prepunu bijelih jedrilica okružuju ostakljene fasade i šarmantni restorani u skandinavskom stilu. Za kasni nas je ručak u jednom od njih okrijepio svjež atlantski losos, a vjetar koji je strujao duž 68. polarnice nosio je žamor luke. Iscrpljeni od putovanja i upornog sjaja Sunca, zaputili smo se u apartman gdje nas je dočekala tradicionalna nordijska poslastica specifičnog okusa, sladić, što obitelj nije primila s oduševljenjem upravo zbog spomenutog specifičnog okusa. Budući da dan u ljetnim mjesecima na dalekom sjeveru traje i do dvadeset sati, svi su prozori opremljeni debelim zavjesama, osim, naravno, onoga u sobi koja je dopala mene, no slika planinskog krajolika skinuta sa zida poslužila je jednako dobro kao zaštita od noćnog dana.

Nakon obilnog doručka zaputili smo se u istraživanje otoka i okolice, spremni za arktički vjetar i hladnoću. Već po izlasku bila nam je očita pogreška u procjeni, Sunce je sjalo

PLINA U

Slikovite kućice u Reineu

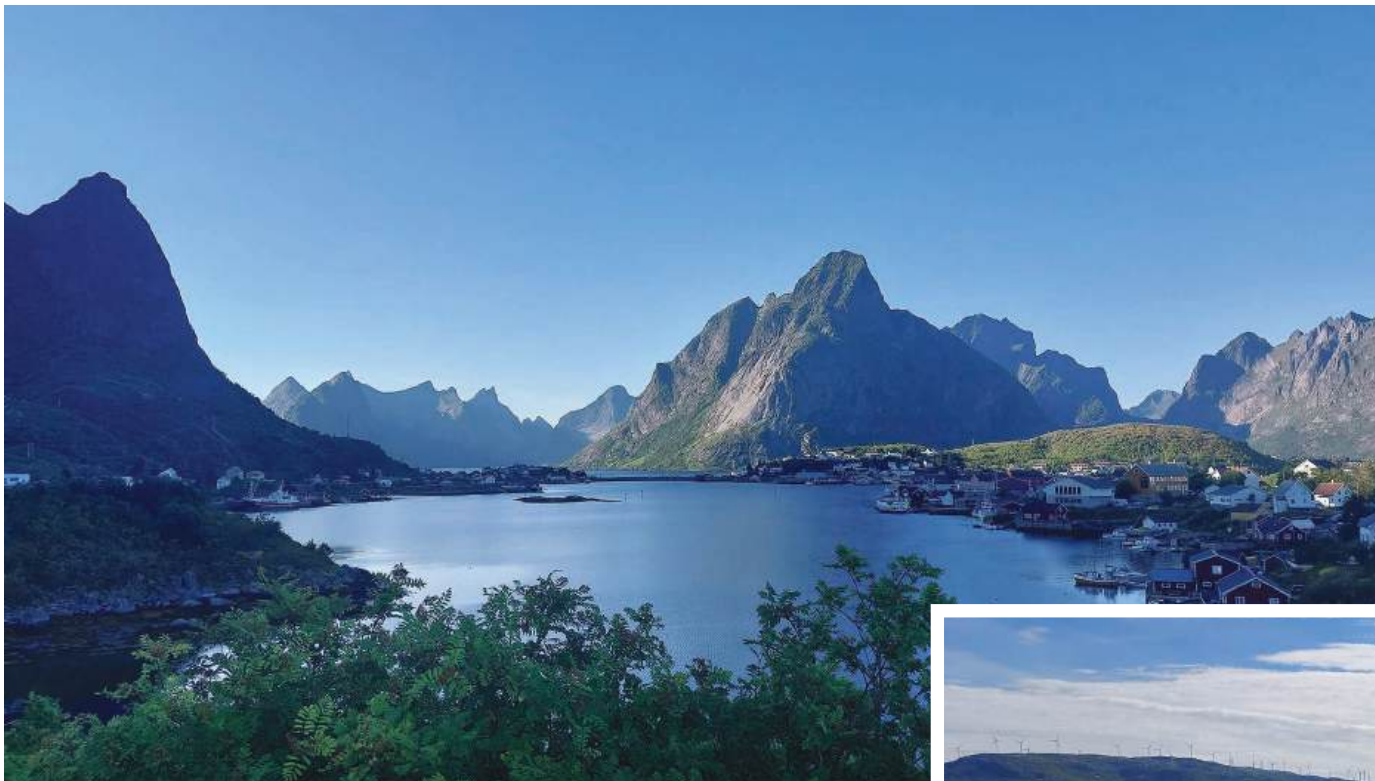
neumoljivo kao i jučer. Tromso je s obalom povezan dvama mostovima, a na istočnoj i zapadnoj strani otoka dva elegantna visoka luka istežu se ne bi li usidrila otok na sredini fjorda. Nakon prolaska kroz industrijsku zonu na sjeveru otoka, zapadni nas je most odveo na cestu u šumovitom hladu. Ubrzo smo skrenuli na jedan od brojnih manjih otočića južno od grada i ondje pronašli memorijalnu ploču njemačkog broda Tirpitz koji je potopljen pred Tromsoom u Drugom svjetskom ratu. Blaga morbidnost pomisli na kolosalnu olupinu pod osunčanom površinom bila je u nezamislivom kontrastu s mirom i pacifizmom koji kao da se osjetio u zraku. Tirpitzov nemir nije nas dugo pratio, već s prvim zavojem iza obližnje planine koji nas je odveo u potocima izbrazdan zelen usjek među brdima istopio se kao i slojevi naših jakna, preambiciozno toplih za tako velikodušno polarno ljeto. Već drugi dan putovanja dospjeli smo u krajolik koji me

od svih koje sam imala priliku vidjeti najviše oduševio svojim spokojem. Iza zavoja kao šarena stakla kaleidoskopa otkrili su nam se neuredno razbacani otočići prekriveni blagim travnatim zelenilom koje u gradaciji pješčanih plaža liježe u kristalnu oceansku vodu. Između njih, svoje bijele prste ispružili su vitki mostovi. Izuzev nekoliko kamp-kućica koje smo zatekli i nekoliko manjih kuća, otoci su bili spokojni u svom netaknutom naturalističkom raju. Skupljali smo raznolike školjke na jednoj od bijelih plaža, hodali bistrim plićakom i uživali u kontrastu ledene vode i vrućih zraka svjetlosti s neba. Otoci su lijeno mirovali između blistave nebeske kupole i plave tempere oceana, neobični i nepravilni, a opet savršeni i potpuno originalni, razbacani idilom poput ideja kakvog genijalnog umjetnika. Po povratku smo doživjeli susret s tromim sobom koji je nezainteresirano šetao uz cestu. Popodne smo proveli istražujući Tromso, a navečer smo

posjetili lijepi sveučilišni kampus i sportski centar grada, velik kompleks dvorana te smo brat i ja proveli nekoliko zabavnih sati u penjačkoj dvorani.

Led, snijeg, ozeblina...

Treći i posljednji dan u Tromsu započeo je kao i prethodni, uz sunčano jutro i užurbano spremanje za izlazak iz apartmana. Uživali smo u šetnji lukom do Polarnog muzeja na sjevernoj strani. Ledena povijest polarnih ekspedicija i običaja detaljno je prikazana maketama brodova, instrumentima, priborom i ilustracijama metoda lova na morževe, lisice, guske, tuljana, medvjede... općenito teški uvjeti života u polarnim krajevima i njihovo osvajanje ostavilo je dojam na nas, putnike iz blage klime Mediterana. Proveli smo nešto vremena grijući se na suncu nakon toliko govora o ledu, snijegu, ozeblinama i sličnom, jedući

Pogled na Reine

grožđe i slušajući Rolling Stonese u izvedbi uličnih svirača. Budući da su radovi zatvorili istočni most, na kopno smo dospjeli tunelom te smo, nakon minotaurskog labirinta uličica iz kojeg smo zaključili ponešto o turističkom angažmanu lokalaca, stigli do žičare. Kabina nas je prenijela par stotina metara u visinu na brdo na istoku grada. Vjetar je raznosio svjetlost i bezbrižno je bacao na grad pod nama, splet zelenila i sitnih kuća koji se čvrsto uhvatio mostovima za obalu. Proveli smo popodne berući divlje borovnice na toplini, naslađujući se harmonijom njihove kiselosti i slanog okusa zraka. Još jedna večer provedena u penjačkoj dvorani nakon koje smo zaspali kvalitetnim snom, prikupljajući energiju za sutrašnje putovanje.

Izolirana koliba stvar je prestiža

Ranim jutrom, uz neprekinut sunčev sjaj, zaputili smo se na zapad prema otočju Lofoti. Vozili smo se kroz predivne fjordove, po cestama s rigoroznim ograničenjima brzine koja se religiozno poštuju. Naime, kazne, ovisno o prekršaju, iznose i do 1500 eura, a proces je jednostavan i uljudan, u pošti, elektroničkoj ili fizičkoj neopreznog vozača dočeka fotografija automobila usred brze vožnje sa zabilježenom brzinom i odgovarajućim iznosom kazne. S tim novcem uređena država Norveška oduševljeno financira postavljanje novih kamera za brzinu diljem šumovite i zavojite zemlje te tako doista usporava vožnju po cestama, plašeći vozače svezajućim očima prometnih kamera. Kako smo napredovali

na zapad, sunce je odustajalo od borbe s tvrdoglavom naoblakom koja se skupljala tijekom prijepodneva i uskoro je kiša spustila blagu koprenu pred brdovitim krajolikom. Predvečer smo stigli u drugi smještaj, *Nyhyte med sjonem*, u prijevodu Koliba među drvećem, modernu građevinu s očuvanom kulturom koliba, smještenu u blizini grada Lodingena. Kako smo saznali iz satirične knjižice na temu Norvežana u jednoj knjižari u Tromsu, stvar je prestiža u Norveškoj imati što izoliraniju kolibu, a autoritet i poštovanje u društvenim krugovima zadobivaju oni koji se u ponedjeljak ujutro u uredu mogu pohvaliti da su vikend proveli baveći se nekim neugodnim ekstremnim sportom, bilo to pješačenje kroz snježnu oluju ili uspon na sve planine u okolici, redom. Sljedećeg dana pomamili smo se za tom idejom te se, inspirirani avanturističkim duhom Norvežana, uspjeli na obližnji vrh Ytterstad stazom koja je najprije vijugala kroz crnogoričnu šumu i polja borovnica, a zatim se strmo uspinjala preko razlomljenog stjenovitog krajolika. Unatoč neumoljivom suncu uspjeli smo škiljenjem otkriti impozantne obrise otočja koje se u visokoj krijesti oštih vrhova pružalo na zapad te se osipalo u obliku otočića i zaljeva prema jugu. Spuštanje je trajalo kraće, ošamućeni od sunca i planinarenja stigli smo do podnožja gdje smo susreli norvešku obitelj kako bere neku lokalnu vrstu bobica. Ispričali su nam kako su živjeli u Oslu dugo vremena, ali Lofoti su odlična i prilično popularna destinacija za idiličnu mirovinu u prirodi pa sad stariji par vrijeme provodi istražujući otočje u kamp-kućici.

Brat i ja na plaži, Sommaroy

Mirisi mahovine i borovnica

Sljedeće jutro probudilo nas je ljeto od kojeg smo pobjegli, zrak oko naše kolibe ispunjen cvrkutom ptica dičio se s rekordnih 25 stupnjeva. Jutro je u skladu s povratkom poznate nam klime prošlo letargično, u šetnji po okolici. Oko tri sata krenuli smo na izlet prema zapadu. Bez određenog cilja, vozicali smo se šumovitim putevima i obalnim cestama, a na kraju smo na *Google mapsu* pronašli jednu plažu u obliku polumjeseca, pličinu prepunu sitnih otočića te odlučili pronaći taj azurni dragulj. Ta se ideja pretvorila u priličnu avanturu, no nakon provlačenja kroz gustiš prešli smo livadu pa red stijena i dospjeli na plažu. Zasukali smo nogavice i prehodali na susjedni otok kroz vodu do koljena, a grub je pijesak bio

ispresijecan algama. Na kraju smo se utrnuhli nogu uspeli na brežuljak na plaži, legli u mahovinu i brali borovnice, opijeni toplinom, aromom oceana i zemljanim mirisom mahovine i bobica. Po povratku smo izgubili neprepoznatljivu stazicu kojom smo došli na plažu pa je uslijedilo provlačenje kroz nisko raslinje i žilavo, kvrgavo drveće, a kao kazna za nepažnju na nas su se obrušavali komarci. No, na kraju dana, u hladnoj ljetnoj večeri bili smo zadovoljni i umorni, a sjećanje na medenu kiselost borovnica i grebanje soli na koži pratili su nas u sumrak kao podsjetnici na ispunjen dan.

Lofoti su raj

Sljedeće jutro krenuli smo za izlazećim suncem na istok. Vijugava obalna cesta dovela nas je do Svolvera, najvećeg grada

na otočju s populacijom od četiri tisuće stanovnika. Pod neprekidnom vladavinom sunca na nebu istražili smo lijep ribarski grad koji je svoju reputaciju ribarskog središta opravdao užurbanom lukom i odličnom ribom. Apstraktna pojava u Svolveru koja odudara od tipičnosti skandinavskog naselja velika je eliptična skulptura od ogledala, smještena na brdu u gradu. Sljedeća nam je postaja bila Henningsvaer, najpoznatije turističko odredište na Lofotima. Radi se o nekoć mirnom mjestu u stilu na koji smo se već naviknuli nakon tjedan dana, razbacane kućice po zelenim otocima, no posebnost Henningsvaera glasovito je nogometno igralište koje se usadilo usred oceana poput splavi. Jedriličarska lučica u mjestu otkrila nam je strast Norvežana na sjeveru prema brodovima te nam je Lofote otkrila u svjetlu destinacije nautičkog turizma. Razgovor s jedriličarima iz Velike Britanije koje smo zatekli u luci otkrio nam je sve o vremenskim prilikama, lukama i ljepoti plovidbe fjordovima. *Lofoti su raj*, zaključio je jedriličar naš razgovor i nije nam preostalo drugo nego složiti se.

Katarza bistre vode

Naš treći i posljednji smještaj našao se u Kvalnesu, selu u podnožju brda na samom zapadu otočja. Tri smo dana proveli u

istraživanju okolice, no najveće nam je otkriće bio sam ocean. Nakon topljenja na vrućem Suncu polarnog kruga, prehodali smo fini bijeli pijesak plaže omeđene zelenim planinama i zatrčali se prema plavetnilu. Renesansa osjetila. Oduševljeni i poput male djece bacali smo se u vodu, zaranjali u zaglušujuću hladnoću oceana, prepuštali se trncima koji su nas u valovima podsjećali na granice tolerancije organizma, no ta pobuna protiv komfora ispunila nas je prevelikom radošću da bismo se pokorili zanovijetanju kože i mišića. Zapljuskivanje vode, svjež atlantski vjetar, sol i toplina, ledena katarza bistre vode. Jedno od najzanimljivijih mjesta koje smo posjetili bez sumnje je Reine, grad smješten na samom zapadu Lofota. U podnožju dramatičnih planina koje se uzdižu iz dubokog plavog oceana našle su se razbacane crvene i bijele kućice. Kao da su se ondje zatekle slučajno, njihove šarene fasade odudaraju od okoliša dajući cijelom prizoru nadrealistički izgled.

Posljednja tri dana u Norveškoj protekla su brzo i skladno kao stihovi haikua, ispunjeni doživljajima i divnim prizorima osunčane snovite prirode. Svaki pomno odmjereno slog opisao je spokoj i melodičnu tišinu otočja, sve u jarkim nijansama najtoplijeg polarnog godišnjeg doba čija nas je čarolija pratila još dugo nakon povratka u betonom zatočeno zagrebačko ljeto.

Pogled na zapad s Ytterstada

Samo da je tako svaki dan!

živote robijo

Figueres, Salvador Dali i 3.c, naravno

Maturalno putovanje 2024.

Uspomene koje **nikada** neće nestati, osim onih koje želimo zaboraviti (Čitaj: utakmica Hrvatska – Italija)

Piše: Marta Mitrović, 4.c

Dugoočekivano maturalno putovanje, kojem su se svi učenici naše škole veselili mjesecima unaprijed, započelo je 24. lipnja, točno u ponoć i 15 minuta, kada je naš autobus, ispunjen smijehom, glazbom i uzbuđenjem, krenuo s parkinga Prirodoslovne škole Vladimira Preloga. Iako je putovanje trajalo čak 12 sati, nitko nije osjećao umor – nestrpljivo smo iščekivali trenutak kada ćemo zakoračiti u Monaco te započeti našu avanturu

Viva, viva Barcelona!

Ljepote Parka Güell

3.d je u Španjolsku stigao brod

Dobro se malo odmoriti...

TAMO DA PUTUJEM

Naše je putovanje započelo razgledavanjem glamurnog Monte Carla, gdje smo mogli uživati u pogledu na luksuzne jahte, automobile i vile. Punoljetni učenici imali su priliku posjetiti najpoznatiji *casino* dok su ostali razgledavali suvenire u obližnjim ulicama. Put nas je zatim odveo do Nice gdje smo prošetali glavnom rivom uživajući u mediteranskoj klimi i zalasku sunca. Smjestili smo se u hotel Marineland, a posebno nas je oduševio luksuz i čistoća koji su nas tamo dočekali. Navečer smo pred malim ekranima napeto pratili nogometnu utakmicu Hrvatska – Italija na Europskom prvenstvu. Iako konačni rezultat nije bio onakav kakav smo priželjkivali, atmosfera je bila napeta do zadnje sekunde.

Dominacija na plesnom podiju

Drugoga smo dana nastavili svoje putovanje prema Španjolskoj, uz popularne hrvatske hitove iz devedesetih. Stigli smo u Figueres, grad u kojem se nalazi muzej Salvadora Dalija, gdje smo se divili brojnim umjetničkim djelima te istovremeno pokušavali naći Vilimove prividno izgubljene suvenire i Martinu slušalicu. Na kraju dana stigli smo u Calellu, lijepi obalni

gradić. Tamo je bio smješten naš hotel u kojem smo boravili iduća četiri dana. Te smo večeri prvi put iskusili španjolski noćni život u klubu Phoenix. Na plesnom podiju dominirao je tadašnji 3.C, a hrvatska glazba osvojila je klub.

Sljedeće jutro proveli smo sunčajući se na prekrasnoj pješčanoj plaži, a valovi Sredozemnog mora nosili su nas uokolo. Nakon toga, zaputili smo se u Barcelonu, gdje smo zajedno razgledavali grad u pratnji izvrsne vodičice Petre. Najeli smo se egzotične hrane na obližnjoj tržnici, prošetali glavnim trgom, slikali se pored murala *Zid poljubaca* te slobodno vrijeme iskoristili za kupovinu u španjolskim trgovinama. Dan je zaokružila još jedna plesna večer u klubu.

Mukotrpno ustajanje

Četvrti dan bio je rezerviran za Barcelonu. Uživali smo u kavama u luksuznim kafićima, istraživali ulice i obližnje znamenitosti. Popodne smo posjetili interaktivni prirodoslovni muzej Cosmo Caixa koji nam je bio iznimno zanimljiv. Posebno nas se dojmilo natjecanje u pomicanju kuglice svojim mislima! Dok su navečer neki nastavili plesati u klubu, mi cure uživale smo u kupanju pod zvjezdanim nebom.

Sljedeći dan posjetili smo čarobni Park

Güell. Proveli smo sate isate fotografirajući se među šarenim mozaicima i veličanstvenom arhitekturom, a te slike i danas stoje na panoima u našim sobama. Oproštajna večer u klubu bila je ispunjena emocijama – plesali smo, pjevali i nazdravljali posljednjoj noći ove nezaboravne avanture.

Posljednji dan bio je izrazito izazovan. Započeo je prilično rano, uz mukotrpno ustajanje i posljednje spremanje razbacanih stvari. Posjet Sagradi Familiji bio je jedno posebno iskustvo, nijedna nas građevina nije tako ostavila bez daha. Prozori su svijetlili u prekrasnim bojama, od crvene, preko žute i zelene, pa sve do plave, što je stvaralo čarobnu atmosferu prostora. Naše putovanje nastavilo se u Gironi te smo tamo proveli posljednje sate šetajući se i jedući palačinke. Već iscrpljeni, stigli smo na aerodrom te iščekivali naš let kući – za mnoge prvi u životu.

Povratkom u Zagreb u kasnim satima završilo se naše maturationalno putovanje koje će nam ostati kao jedna predivna uspomena. Ovaj put bio je ispunjen nezaboravnim trenucima smijeha, pjesme i veselja, koji će nas pratiti godinama. Posebno se želimo zahvaliti našim profesorima, a najviše našoj razrednici, koja se sve dane brinula o nama i omogućila nam ovo putovanje te tako stvorila iskustvo koje ćemo uvijek pamtiti s osmijehom na licu.

Projekt Čitanje u fokusu

Tko čita, svijetom (ne) skita

Piše: **U Satiričkom kazalištu Kerempuh održan je 16. prosinca 2024. godine završni svečani program četvrtoga ciklusa projekta Čitanje u fokusu**
Loris Borković, 3.c

Ovaj se projekt provodi od 2022. godine u organizaciji Naklade Ljevak, Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih te Ministarstva kulture i medija. Cilj mu je poticanje čitanja srednjoškolaca. Naklada Ljevak pokrenula je nacionalni projekt *Čitanje u fokusu* koji je i u ovom četvrtom ciklusu započeo radom kritičarke i spisateljice Nataše Govedić s Akademije dramske umjetnosti u Zagrebu s 200 učenicka zagrebačkih, riječkih, vinkovačkih, čakovečkih, zadarskih, splitskih, metkovičkih i varaždinskih škola. Oni su u ovome ciklusu čitali četiri romana koja su europski srednjoškolci izabrali za najbolja beletristička djela u svojim zemljama: *Bijeg* norveškog autora Carla Frodea Tillerera, *Krv anđela* finske autorice Johanne Sinisalo, *Razglednicu* francuske autorice Anne Berest te roman *Dom je precijenjena riječ* nizozemske spisateljice Nine Polak.

Dakle, učenici su u lipnju 2024. godine dobili sve četiri knjige, a nakon čitanja i susreta s autorima pisali kritičke osvrte na pojedini roman. Povjerenstvo koje je procjenjivalo učeničke radove bilo je sastavljeno od jednoga književnika, dvije

srednjoškolske profesorice i tri učenice.

Na svečanom programu u *Kerempuhu* podijeljene su nagrade učenicima koji su napisali najbolje kritičke osvrte. Među njima bila je i Jadranka Miljić, učenica 3.c razreda naše škole. Jadrankina je mentorica profesorica Goranka Lazić.

Čestitamo Jadranki i njezinoj mentorici.

Jadranka Miljić

Bijeg

Carl Frode Tiller, *Bijeg* **Simfonija tuge**

Piše:
Jadranka Miljić, 3.c

Norveški pisac Carl Frode Tiller svojim romanom *Bijeg* jasno dokazuje zašto je jedno od najznačajnijih imena suvremene književnosti. Poznat po svojim složenim prikazima ljudskih odnosa i unutarnjih previranja, Tiller u ovom romanu istražuje možda najtežu temu – gubitak djeteta. Roman nas uvodi u svijet Elisabet i Sakariasa, roditelja dvanaestogodišnjeg Johannesesa, koji je izgubio život u prometnoj nesreći. Prvi Badnjak nakon njegove smrti postaje središnja točka romana, u kojoj prošlost i sadašnjost neprestano ulaze jedno u drugo oblikujući priču o gubitku, krivnji i pokušajima da se nakon tragedije ipak nastavi živjeti.

Tillerov je stil pisanja poput glazbene kompozicije – rečenice se ponavljaju, teku i vraćaju stvarajući osjećaj fluidnosti koji ne dopušta jednostavnu kronologiju. Iako je ovaj pristup impresivan i tehnički vješt, nije uvijek lako pratiti pripovijedanje. Učestale promjene gledišta između Elisabet, Sakariasa i Johannesesa, kao i prelazak između vremena, mogu za čitatelja biti naporni i iscrpljujući. Ponekad se čini kao da roman

traži da ga se osjeti, a ne samo da ga se čita, što je istovremeno i njegova snaga i njegova slabost. S jedne strane, duboko uranjanje u emocije likova omogućava čitatelju da osjeti njihovu bol i tugu, dok s druge strane, ritam romana može otežati njegovo čitanje, pogotovo onima koji preferiraju jednostavnije pripovijedanje.

Elisabet i Sakarias, polarne suprotnosti u svojim reakcijama na gubitak sina, ostaju zatvoreni u vlastitoj tuzi. Elisabet se okreće alkoholu pokušavajući ublažiti krivnju zbog svojih čestih putovanja kao koncertne pijanistica, dok se Sakarias zatrpava poslom bježeći od stvarnosti. Njihova komunikacija gotovo ne postoji, a njihov se odnos čini nepovratno oštećenim. Tiller vješto koristi glazbene reference, posebno Bachove fuge, kako bi prikazao dinamiku između likova – stalno vraćanje na bolne trenutke iz prošlosti koje oblikuju njihovu sadašnjost.

Međutim, *Bijeg* ponekad pati od svoje vlastite ambicije. Dok su dugačke, glazbeno strukturirane rečenice i složeni prijelazi između vremena i perspektiva tehnički hvalevrijedni, mogu djelovati previše zamorno i otežati čitatelju da ostane emocionalno angažiran. Kroz te duge

odlomke dolazi do osjećaja usporenosti, gotovo kao da priča stoji na mjestu, što može smetati onima koji očekuju brži razvoj radnje.

Ipak, ono što autor postiže iznimno dobro jest prikazivanje nevidljive povezanosti između živih i mrtvih. Johannesova prisutnost prožima svaku stranicu, gotovo kao da nije u potpunosti nestao. Kroz snove, sjećanja i razgovore koje njegovi roditelji vode s njim u mislima, roman prelazi granice između onoga što smatramo stvarnim i nadnaravnim. Na neki način Johannes postaje nit koja još uvijek povezuje Elisabet i Sakariasa, a Tiller čitatelje navodi da preispituju svoje razumijevanje života i smrti.

Zaključno, *Bijeg* je roman koji od čitatelja traži strpljenje i pažnju. Tillerova proza, iako glazbeno elegantna, može biti teška za probaviti zbog svojih kompleksnih struktura i teških tema. No, za one koji su spremni ući u ovaj svijet tuge i refleksije, roman pruža duboko emocionalno iskustvo. Iako nije bez svojih slabosti, *Bijeg* nas podsjeća da gubitak ne mora značiti kraj. Živimo s onima koje smo izgubili, baš kao što Elisabet i Sakarias žive s Johannesom – uspomenom, glazbom i neprekinutom vezom između svijeta živih i mrtvih.

Državno natjecanje Čitanjem do zvijezda

Logično, ali neočekivano

Pišu: Bruno Dobranović i Vito Devčić, 3. I

Nas nekoliko iz Prirodoslovne škole Vladimira Preloga prvi smo put prošle godine sudjelovali u natjecanju Čitanjem do zvijezda. Za natjecanje nas je (ni sama ne zna kakvim čudom) zainteresirala naša profesorica Henrieta Barbarić, a ostalo je već stvar povijesti

Natjecanje Čitanjem do zvijezda dio je Nacionalnoga projekta za poticanje čitanja i promicanje kulture čitanja – Natjecanje u znanju i kreativnosti. Pokrenut je u šk. god. 2009./2010. u Međimurskoj županiji. Nakon dviju godina postojanja projekta, natjecanju se priključuju županije Sjeverne Hrvatske pa dobiva regionalni karakter. Kontinuiranim interesom škola iz čitave Republike Hrvatske, projekt je poprimio državni karakter, a uskoro i međunacionalni jer su se priključile i škole iz Republike Srbije i Republike Mađarske koje pohađaju učenici pripadnici hrvatske nacionalne manjine. U školskoj godini 2013./2014., na inicijativu bivših natjecatelja koji su obrazovanje nastavili u srednjoj školi, pokrenuto je i srednjoškolsko natjecanje.

Čakovec – eto nas k tebi!

Za natjecanje je potrebno pročitati tri knjige, a prošle su godine to bile: *Kako se sprijateljiti s tamom*, *Ponoćni klub* i *Djevojka iz močvare*. Na školsku razinu pristupilo nas je šestoro, a prošli su Vito Devčić, Bruno

Dobranović i Jerko Alfier. Bili smo uzbuđeni zbog županijske razine natjecanja, koja se održala na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti na Sveučilištu u Zagrebu. Okupili smo se u jutarnjim satima i zatim je slijedio obilazak fakulteta te ceremonija otvaranja u velikoj dvorani. Nakon natjecanja, imali smo kratko predavanje o samome fakultetu i filozofiji. Održan je i kviz o filozofiji u kojem smo osvojili prvo mjesto (logično, ali ipak neočekivano). Što se samoga natjecanja tiče, ostvarili smo nevjerojatno drugo mjesto (ponovno logično i ponovno neočekivano), a ispred nas je bila samo V. gimnazija iz Zagreba, što nam je osiguralo plasman na državnu razinu natjecanja. U travnju nas je dočekala državna razina natjecanja u Srednjoj školi Čakovec. Jedan član naše grupe, Jerko Alfier, nažalost je

odabrao Veliku Goricu (natjecanje iz Kemije) umjesto Čakovca, no imali smo spremnoga asa u rukavu: Igora Peteka. U Čakovec smo krenuli u jutarnjim satima. Nakon uvodne ceremonije, polovica nas se premjestila na Građevinski fakultet zato što nas je bilo previše za smjestiti se u jednu školu. Nakon pisanja testa slijedio je ručak i obilazak grada. U popodnevnim satima bila je završna ceremonija i dodjela nagrada. Međutim, ceremonija je trajala malo duže nego što smo mislili te smo se u Zagreb vratili u večernjim satima (detalji drame poznati samo sudionicima). Što se tiče rezultata, ostvarili smo 14. mjesto od šezdesetak škola koje su pristupile natjecanju. Jako nam se sviđjelo iskustvo ovoga natjecanja, a neki smo se dan ponovno u istome sastavu plasirali na županijsku razinu – jedva čekamo!

Dečki s mentoricom, profesoricom Barbarić

Ekipa knjigoljubaca

Uspjesima nikad kraja

Piše: Sara Brozinčević, 2.c

Već je postala tradicija da se na stranicama Labosa nalazi nekoliko članaka o uspjesima naših učenika. Ali zašto i ne bi kada se uspjesi na državnim i međunarodnim natjecanjima samo nižu

Njemački jezik

Državna razina natjecanja iz njemačkog jezika održana je od 10. do 12. travnja 2024. u Požegi. U kategoriji II B Marko Dragaš, učenik 4.C razreda, osvojio je drugo mjesto, mentorica je Jelena Buranji. Čestitamo!

Informatika

Državno natjecanje iz informatike održano je od 9. do 12. travnja 2024. u Vodicama. U kategoriji osnove informatike (gimnazije) Lucian Marco Postaj osvojio je 9. mjesto, a Gabriel Amadeo Postaj osvojio je 10. mjesto, mentorica je Željka Čupić. Čestitamo!

Fizika

Državno natjecanje iz fizike održano je od 15. do 18. travnja 2024. u Podgori. U kategoriji samostalnih eksperimentalnih radova učenik 1. razreda Izak Brnadić osvojio je 1. mjesto, mentorica Ana Listeš. U kategoriji znanja sudjelovali su učenici:

Lucijan Marco Postaj, 1. razred, mentorica Zrinka Gregurić Ferenček
Sven Todorović, 2. razred, mentor Gordan Pihač
Bernard Trempetić, 3. razred, mentor Gordan Pihač
Vid Krešimir Pavčnik, 4. razred, mentorica Suzana Galović
Čestitamo svim natjecateljima i njihovim mentorima!

Povijest

Državno natjecanje iz povijesti održano je u Puli od 17. do 19. travnja 2024., a ostvareni su sljedeći rezultati:

Vita Šincek, 1. L, 3. mjesto, mentorica Marija Radović
Isabella Dumić, 2. L, 9. mjesto, mentorica Ana Kadović
Nika Šimunić, 2. G, 17. mjesto, mentorica Ana Kadović
Martin Novak, 3. D, 4. mjesto, mentorica Ana Kadović
Bernard Trempetić, 3. G, 12. mjesto, mentorica Tihana Glavina
Čestitamo svim učenicima na njihovim rezultatima!

Na državnu smotru Lidrano 2024. pozvani su:

Lana Fontana, 4.D – literarni rad *Kolaps, kriomice*, mentorica Lana Rušnov Perić
Bernarda Husar, 4.K – intervju *Za pošizit!*, mentorica Henrieta Barbarić
Elena Herceg 4.D – školski list LABOS, mentorica Lana Rušnov Perić

Predloženi su bili i učenici: Isabella Dumić s literarnim radom *Čakule pod črnikon* (mentorica Henrieta Barbarić), Jadranka Miljić s literarnim radom *Kada počnem živjeti* (mentorica Goranka Lazić), Laura Barišić s literarnim radom *Mali životi* (mentorica Svjetlana Štampar) i Tesa Novak s novinarskim radom *Dramatični krajolici na kraju svijeta* (mentorica Lana Rušnov Perić). Isto je tako predložena

i radijska emisija PŠVP-a *Što su kultni?* Pod vodstvom mentorice Svjetlane Štampar emisiju su snimili Franka Kačan, Nina Firšt, Antonio Orlović i Matija Dražetić. Čestitamo učenicama i mentoricama!

Matematika

65. Državno natjecanje iz matematike održano je od 22. do 24. travnja u Vodicama u kojem je sudjelovalo deset učenika.

1. razred:

Marta Gojević, 1.B, mentorica Anna Maria Cvitanušić, 2.mjesto i II. nagrada
Borna Planinić, 1.C, mentorica Martina Domazet Novotny, 3. mjesto i III. nagrada

2. razred:

Lasta Trupčević, 2.G, mentor Vladimir Bertol, 6. mjesto i III. nagrada
Lana Perić, 2.B, mentorica Brankica Saldo, 15. mjesto
Toni Mišura, 2.S, mentorica Martina Domazet Novotny, 15. mjesto
Lana Sušec, 2.B, mentorica Brankica Saldo, 17. mjesto

3. razred:

Borna Našić, 3.B, mentor Vladimir Bertol, 7. mjesto i pohvala
Jan Dolački, 3.L, mentorica Anna Maria Cvitanušić, 9. mjesto i pohvala

4. razred:

Ema Psanski, 4.B, mentor Vladimir Bertol, 8. mjesto i pohvala
Sonja Marjanović, 4.D, mentorica Brankica Saldo, 17. mjesto
Čestitamo svim učenicima i mentorima na ostvarenim rezultatima!

Engleski jezik

Na Državnom natjecanju iz engleskog jezika, koje se održalo od 24. do 26. travnja 2024. u Dubrovniku, postignuti su sljedeći rezultati:

2. A kategorija: Jakov Katanec (2. D razred) – 5. mjesto, mentorica Andrea Pongrac
2. B kategorija: Lucija Sokolić (2. A razred) – 4. mjesto, mentorica Dijana Štruklec
4. A kategorija: Lana Fontana (4. D razred) – 3. mjesto, mentorica Dijana Štruklec
Čestitke učenicima i mentorima!

Filozofija

Državno natjecanje iz filozofije održano je u Crikvenici od 24. do 26. travnja 2024. Klara Golub ostvarila je 9. mjesto dok je Lana Fontana ostvarila 17. mjesto.

Čestitke učenicama i mentorici Mireli Turk!

Logika

Državno natjecanje iz logike održano je u Crikvenici od 24. do 26. travnja 2024., a na njemu su ostvareni sljedeći rezultati:

Kaleb Golić, 1. mjesto
Martin Decker, 3. mjesto
Matija Dražetić, 4. mjesto
Jan Dolački, 10. mjesto
Čestitke učenicima i mentorici Mireli Turk!

Biologija

Državno natjecanje iz biologije održano je u Zadru od 5. do 8. svibnja 2024.

1. razred:

Lara Zorić, mentorica Ivana Tokić, 3. mjesto
Tamara Bračko, mentorica Arvena Bošnjak, 5. mjesto
Marta Gojević, mentorica Arvena Bošnjak, 8. mjesto

2. razred:

Vedrana Landek, mentor Karlo Horvatin, 1. mjesto
Marta Žuvić, mentorica Klara Peter, 4. mjesto
Ellen Zaradić, mentorica Mirela Zenko Ivić, 8. mjesto
Matej Mašić, mentorica Mirela Zenko Ivić, 9. mjesto
Lea Kramarić, mentorica Mirela Zenko Ivić, 10. mjesto

3. razred:

Lukas Jagodić, mentor Željko Krstanac, 7. mjesto
Marijan Berišić, mentor Željko Krstanac, 8. mjesto

4. razred:

Vida Bokić, mentorica Mirela Zenko Ivić, 2. mjesto

Biozoi s mentoricom

Istraživački projekti u kategoriji 1. i 2. razreda:

Sara Polašek, 2. razred, mentorica Klara Peter, 4. mjesto, (naslov rada: Od biljke do antiseptika: *Potruga za antibakterijskim spojevima u biljkama močvarnog, livadnog i priobalnog staništa*)

Istraživački projekti u kategoriji 3. i 4. razreda:

Klara Orehovec i Paula Marija Petrić, 3. razred, mentorica Klara Peter, 4. mjesto, (naslov rada: *Hoće li vaša biljka prije ozdraviti od bakterijske bolesti ako konzumira Wiip?*)

Alba Štifić i Nikola Radman Livaja, 3. razred, mentorica Klara Peter, 6. mjesto, (naslov rada: *Utjecaj različitih abiotičkih čimbenika na rast gljivice Aspergillus brasiliensis Varga, Frisvad i Samson*)

Čestitke svim natjecateljima i njihovim mentorima!

Talijanski jezik

Od 8. do 10. svibnja u Vodicama je održano jubilarno 30. natjecanje iz talijanskog jezika. Naši učenici su u kategoriji početnika osvojili sljedeća mjesta:

Tesa Novak, 3.D – 3. mjesto i nagrada za najkreativniji sastavak
Anđela Mahin, 4D – 4. mjesto
Nikola Radman Livaja, 3.D – 5. mjesto
Lana Fontana, 4.D – 6. mjesto
Nuša Štrasek, 3.L – 9. mjesto
Čestitamo svim učenicima i mentorici Ireni Marinić!

Hrvatski jezik

Državno natjecanje iz hrvatskog jezika održalo se od 8. do 10. svibnja 2024. u Osnovnoj školi Petra Zoranića Jasenice.

1. razred:

Noa Petak, 1.G, 7. mjesto, mentorica Svjetlana Štampar

2. razred:

Katja Zelenika, 2.C, 3. mjesto, mentorica Goranka Lazić
Anamarija Dobrić, 2.G, 7. mjesto, mentorica Svjetlana Štampar

3. razred:

Nina Bošnjak, 3.B, 11. mjesto, mentorica Goranka Lazić
Lorena Kaiser, 3.G, 11. mjesto, mentorica Mirjam Vukašin

4. razred:

Anđela Mahin, 4.D, 13. mjesto, mentorica Lana Rušnov Perić
Čestitke učenicima i njihovim mentoricama!

Kemija

Državno natjecanje iz kemije održano je od 8. do 10. svibnja 2024. u Velikoj Gorici.

1. razred:

Lara Zorić, 7. mjesto, mentorica Sanja Alispahić

2. razred:

Lana Perić, 2. mjesto, mentorica Nina Mihoci
Marta Tojčić, 5. mjesto, mentorica Gordana Majstorović
Jerko Alfier, 6. mjesto, mentorica Sanja Alispahić
Rron Shatri, 13. mjesto, mentorica Nina Mihoci
Ante Pavković, 16. mjesto, mentorica Anja Pernar

3. mjesto:

Bela Šarić, 6. mjesto, mentor Vedran Vulić

4. razred:

Mark Jelinić, 7. mjesto, mentorica Valentina Kukas
Nika Nakić, 13. mjesto, mentor Vedran Vulić
Roko Singer, 16. mjesto, mentorica Valentina Kukas
Samostalni istraživački radovi:
Mia Horvatinček, 4. mjesto, mentorica Sanja Žužek
Tino Zimić, 5. mjesto, mentorica Valentina Kukas
Čestitamo svim učenicima i njihovim mentorima!

Geografija

Od 13. do 15. svibnja 2024. u Vodicama je održano 31. Državno natjecanje iz geografije. Našu školu predstavljali su učenici u dvije kategorije:

U kategoriji 2. razred gimnazije sudjelovali su:

Ante Pavković, 13. mjesto

Damjan Dominiković, 19. mjesto
U B kategoriji za strukovne škole sudjelovali su:

Petra Košec Ivanković, 5. mjesto

Vedran Antolić postigao je najbolje plasirano mjesto Grada Zagreba zauzevši 3. mjesto u državi

Učenike je na natjecanje vodio njihov mentor Tomislav Golubić.

Čestitamo natjecateljima i njihovom mentoru!

Astronomija

Državno natjecanje iz astronomije održano je u Varaždinu, od 20. do 22. svibnja 2024.

U kategoriji 3. razreda Lukas Jagodić osvojio je 1. mjesto, a Luka Kvaternik 2. mjesto.

U kategoriji 4. razreda Vid Krešimir Pavčnik osvojio je 2. mjesto.

Na državnom natjecanju sudjelovali su:

2. razred: Ena Hržina i Pavao Novina

3. razred: Lea Žagar, Tino Zimić i Borna Saucha

4. razred: Lana Fontana i Luka Kutleša

Čestitamo učenicima na ostvarenim rezultatima i njihovoj mentorici Suzani Galović!

Debata

Naš debatni tim KO Kamen (Marko Tatarović (1.g), Dina Popović (2.g) i Sara Polašek (2.g)) sudjelovao je na državnome Natjecanju iz debate koje se održalo 16., 17. i 18. svibnja u Prvoj gimnaziji u Zagrebu. Ponosni smo vas informirati da je KO Kamen finalno završio na petom mjestu ekipno, a individualno je Marko postigao nevjerojatan uspjeh kao peti najbolji govornik turnira. Voditelji su debalnoga kluba naše škole Paulo Rinčić i Elena Miklečić, a mentorica profesorica Dora Ožegović.

WorldSkills Croatia 2024.

Državno natjecanje učenika strukovnih škola – WorldSkills Croatia 2024. održavalo se na Zagrebačkom velesajmu od 13. do 15. svibnja 2024.

Eko laboratorij

Učenik Vedran Štefanac (4.k razred, smjer kemijski tehničar) ostvario je odličan rezultat na natjecanju za kemijske i ekološke tehničare – EKO LABORATORIJ.

Osvojio je srebrnu medalju, a po broju bodova dijeli prvo mjesto s učenicom iz Varaždina.

Kozmetička njega

Učenica Lara Baotić (4.m razred, smjer kozmetičar) ostvarila je 6. mjesto u kategoriji Kozmetičke njege

Čestitamo učenicima na uspjehu!

Kategorija Kozmetička njega

Čitanjem do zvijezda

U Čakovcu je 10. svibnja 2024. održana Državna razina natjecanja Čitanjem do zvijezda!

Naši su učenici ove godine prvi put sudjelovali na ovome natjecanju. Ukupno šest učenika pristupilo je školskoj razini natjecanja, a na Županijsku se razinu plasirala ekipa koju su činili: Bruno Dobranović, Jerko Alfier i Vito Devčić, učenici 2. I razreda. Nakon odlično napisane županijske razine, učenici su se plasirali i na državnu razinu. Na Jerkovo je mjesto uskočio sljedeće plasiran član ekipe, Igor Petek. U konkurenciji od više od 60 škola, iz Hrvatske, ali i susjednih zemalja, naši su učenici ostvarili sjajno 14. mjesto, na čemu im od srca čestitamo! Valja naglasiti i da su naši dečki osobitu pozornost privukli jer su bili dečki koji čitaju!

Mentorice su učenicama bile Višnja Beus, knjižničarka, i Henrieta Barbarić, prof.

32. međunarodna filozofska olimpijada

32. Međunarodna filozofska olimpijada (32nd International Philosophy Olympiad IPO) održala se ove godine u Helsinkiju, Finska od 16. do 19. svibnja 2024.

Sudjelovalo je pedesetak država iz cijelog svijeta.

Nakon nekoliko krugova ocjenjivanja, naša učenica Lana Fontana osvojila je počasnu medalju.

Čestitamo Lani i njezinoj mentorici Mireli Turk!

Oskar znanja 2024.

20. svečana dodjela nagrade Oskar znanja 2024. održala se 26. lipnja 2024. u Zagrebu. Oskar znanja najveće je i najprestižnije priznanje učenicima u Hrvatskoj za postignute vrhunske rezultate na državnim i međunarodnim natjecanjima.

U našu školu Oskar znanja odnijeli su sljedeći učenici i njihovi mentori:

Izak Brnadić – Natjecanje iz fizike – mentorica Ana Listeš

Vedrana Landek – Natjecanje iz biologije – mentor Karlo Horvatin

Lukas Jagodić – Natjecanje iz astronomije – mentorica Suzana Galović

Kaleb Golić – Natjecanje iz logike i filozofije – mentorica Mirela Turk

Tom Kovačić – Međunarodna olimpijada iz kemije IChO – brončana

medalja - mentori Branimir Bertoša i Branka Zorc

Viktor Delač – Međunarodna olimpijada iz kemije IChO – brončana

medalja - mentori Branimir Bertoša i Branka Zorc

58. Međunarodna Mendeljejeva kemijska olimpijada (IMChO 2024)

Od 20. do 27. travnja 2024. održavala se 58. Međunarodna Mendeljejeva kemijska olimpijada (58th International Medeleev Chemistry Olympiad, IMChO) u kineskom gradu Shenzhenu. Na natjecanju je sudjelovao 151 učenik iz 26 država svijeta.

Hrvatsku su ove godine predstavljali Slaven Alfirević (III. gimnazija Split), Robert Markulin (XV. Gimnazija Zagreb), Jan Pavić (Prva gimnazija Varaždin) i Bela Šarić (Prirodoslovna škola Vladimira Preloga).

Učenike su na olimpijadu vodili njihovi mentori s Kemijskog odsjeka PMF-a dr. Sc. Darko Vušak i dr. sc. Tin Klaičić. Sve čestitke našoj Belu na sudjelovanju na ovako prestižnom natjecanju i želimo joj sreću na svim budućim natjecanjima!

Međunarodna prirodoslovna olimpijada mladih (International Junior Science Olympiad – IJSO)

Međunarodna prirodoslovna olimpijada mladih ove se godine održala u Bukureštu u Rumunjskoj, od 2. do 12. prosinca. Na natjecanju su sudjelovale 52 zemlje, s više od 300 učenika sudionika. Svi su hrvatski učenici pokazali izvrsno znanje i vještine iz fizike, kemije i biologije, a naša učenica Tamara Brački iz 2.D osvojila je brončanu medalju.

Čestitamo svima, a posebno našoj Tamaril!

Razgovor s učenicom 1.g razreda Jurjem Ivankovićem

Što se to dimi iz Jurjeva dvorišta?

Piše: Domagoj Sever, 1.g

Ove su se školske godine na hodnicima naše škole počele pojavljivati još neviđene zanimljivosti: vulkan koji eruptira, aluminijski mač, dimna zavjesa na Brucošijadi naše škole... Sve to možemo zahvaliti našem učeniku i mojem kolegi iz razreda Jurju Ivankoviću kojeg smo o svemu tome ispitali u prvom ovogodišnjem intervjuu 3. siječnja 2025.

Razredni izumitelj

Za one koji te ne poznaju, molim te, predstavi se. Kada i gdje si rođen, u koju si osnovnu školu išao te zašto si izabrao Prelog?

Ja sam Juraj Ivanković. Rođen sam u Zagrebu i imam 15 godina. Išao sam u OŠ Ivana Gundulića u Zagrebu. Izabrao sam Prelog jer mi se sviđjelo što škola potiče praktični rad, a to znači puno provedenog vremena u različitim labosima.

Kad nisi u školi, ne pišeš zadaće i ne učiš, kako provodiš svoje slobodno vrijeme?

U slobodno vrijeme radim razne inovacije, kao što su plinski plamenici za peći, peći za taljenje na ugljen ili plin, mlazni motori, razni projekti, među kojima su vulkan i lijevanje metala, a uzgajam i biljke.

Zašto si se počeo baviti izradom i osmišljavanjem različitih inovacija?

Negdje krajem srpnja 2024. godine zainteresirao me jedan video o peći za taljenje aluminija na ugljen. Video me potaknuo na istraživanje i proširivanje znanja o pećima, a sve je rezultiralo

izradom jedne takve. Bilo je vrlo očito da će mi za sve moje projekte ipak trebati veća peć. Tako sam počeo proučavati građu peći, uložio novac u alat te izgradio veću peć. S vremenom sam nabavio aparat za varenje, plinsku bocu te ostali alat i pribor.

U tome što radiš, a vidjeli smo da si vrlo uspješan, ima li nešto što te posebno veseli ili što posebno voliš?

Najviše me veseli kad vidim da uloženi trud daje pozitivne rezultate. Veseli me kad uspijem pribaviti sve potrebne materijale, a posebno kad ne moram pretražiti

pola svijeta za nešto jednostavno poput različitih kemikalija koje pravila EU ne puštaju u prodaju, npr. sumporna kiselina.

Od bakinih zaliha do materijala s Hrelića

Budući da si svojem hobiju vrlo posvećen, sve to iziskuje puno vremena, novca i truda. Koliko taj hobi zapravo uzima tvog slobodnog vremena i imaš li vremena za još neke hobije ili aktivnosti?

Uobičajeno uložim dva do tri sata dnevno samo na *čačkanje* i postupnu izgradnju projekata. Na primjer, na zadnji sam projekt, pulsni mlazni motor, uložio

Zagorju, Vatrostalac i Zagorka. Metal pretežito nabavljam sakupljajući *staru kramu* s reciklažnih dvorišta jer je iz nekog, meni nepoznatog, razloga nabava jednostavnih metalnih objekata gotovo nemoguća u Hrvatskoj.

Osim roditelja, koji su ti zasigurno potpora, postoji li još netko tko te u tom tvom radu posebno podupire?

Podupire me i baka. Baka nabavlja materijale i daje dobre savjete iz termodinamike. U njezinu dvorištu u Zagorju imam plinske boce, tri peći za taljenje, aparat za varenje, kutnu brusilicu, bušilicu, neke kemikalije i staro željezo. Ipak, ja sam sebi najveća potpora.

Do uspjeha uz zadržavanje daha

Moram priznati da izrada tvojih radova izgleda vrlo zahtjevno i opasno. Gdje sve to radiš i kako sebe i okolinu štitiš od nesreća i neželjenih posljedica?

Izrada tih radova u pravilu jest vrlo opasna: od izuzetno visokih temperatura iznad tisuću stupnjeva, do zapaljivog plina. Sve obavljam u jednom malom dvorištu u središtu Zagreba. Srećom, sve je napravljeno od betona i opeka, no zbog okolnosti, puno je projekata ograničeno. Tu su ipak i susjedi zbog kojih moram paziti na ispušne plinove, buku itd. Pri radu se uglavnom koristim samo zaštitnim rukavicama, a ako varim ili pilim, onda

nekih 12 sati, a sama nabava materijala i proučavanje funkcije tih materijala potrajali su gotovo dva mjeseca. Što se tiče drugih hobija, ne bavim se nikakvim drugim aktivnostima. Ovo mi je jedini hobi.

Za svoj se rad koristiš različitim materijalima i pomagalima. Gdje ih nabavljaš, kako do svega toga dolaziš i koliko je to teško i složeno?

Alate uglavnom nabavljam u Bauhausu, Peveku ili na Sajmu rabljene opreme Jakuševac, popularno nazvanom Hrelić, a neke alate dobijem i od baka. Materijale je puno teže nabaviti. Sve vatrostalno uglavnom nabavljam od dvije tvrtke u

Pomaže li ti netko ili sve obavljaš sam?

Sve što radim i stvaram, obavljam sam. Sam pilim, varim, lemim...

Znaš li uopće koliko si radova dosad napravio?

Kao što sam već rekao, ozbiljno se bavim ovim hobijem tek negdje od ljeta 2024., a u tom sam periodu napravio devet glavnih radova. To su četiri peći za taljenje, dva plinska plamenika, mlazni motor, vulkan i aluminijski mač.

je, naravno, potrebna i zaštitna maska. Nažalost, kvalitetni respiratori i plinske maske preskupi su, tako da jednostavno moram zadržavati dah ili pokušavati izbjeći opasne plinove, što zasigurno nije najbolji način zaštite.

Iz svega se ovoga vidi da je pred tobom obećavajuća budućnost. Gdje se vidiš za nekoliko godina?

Za nekoliko se godina mogu vidjeti na istom mjestu, u dvorištu svoje kuće, ali s puno više opreme, alata, materijala i puno zahtjevnijim projektima.

Radionice u šumi

Razgovor s Tamarom Bračko, učenicom 2.d razreda prirodoslovne gimnazije

Možda ću dečka naći u šumi

Piše: **Matija Blažević, 4.b**

Tamara je učenica drugoga razreda prirodoslovne gimnazije u Prirodoslovnoj školi Vladimira Preloga. Izvrsna je učenica koja, prije svega, voli STEM predmete. Prošle je godine na Međunarodnoj olimpijadi mladih u Rumunjskoj osvojila broncu. Ali, ona je aktivna i u mnogim drugim područjima

Tamara, zašto si upisala baš Prirodoslovnu školu Vladimira Preloga?

U osnovnoj školi zanimali su me prirodoslovni predmeti i jako mi se sviđjelo što program prirodoslovne gimnazije nudi puno sati laboratorijskih vježbi. Uvijek sam voljela pokuse, ali ih u osnovnoj školi, nažalost nismo imali. Međutim u kući sam imala jako puno srednjoškolskih i fakultetskih knjiga iz svih prirodoslovnih predmeta pa sam ih, kao znatiželjno dijete, stalno proučavala. Naravno, u početku sam se samo divila fotografijama, ali kasnije sam ih počela i čitati pa sam vrlo brzo započela sa jednostavnim pokusima. Osim toga moja profesoricica iz biologije i kemije savjetovala mi je da upišem Prelog.

Pa... kako si se snašla u Prelogu?

U Prelog sam prvi put ušla još kad sam bila učenica sedmog razreda. Naime i moja me je mama podržavala u odluci da upišem ovu školu pa smo zajedno došle na otvorene dane. I da, bila je to ljubav na prvi pogled. Oduševio me, kako Dalmatinci kažu, cijeli šušur. Naime, iako je bila subota, ispred škole i u školskom vrtu bilo je sigurno dvjestotinjak učenika. Svi su oni bili podijeljeni u skupine, imali su standove na kojima su zajedno sa svojim profesorima

predstavljali sve školske predmete. Naravno, ja sam bila najviše oduševljena štandovima iz kemije, biologije i fizike na kojima su učenici u bijelim kutama izvodili jako neobične i zanimljive pokuse. U Prelogu zaista uživam, laboratoriji su jako dobro opremljeni i ja sam napokon došla na svoje. Nikako ne bih željela izostaviti profesore i nastavu iz drugih predmeta, uvijek je zanimljivo, profesori nas usmjeravaju na kritičko promišljanje. I naravno, imam najbolji razred na svijetu.

Po Zagrebu se priča da je Prelog jako teška škola. Je li to istina?

Pa dobro se priča. Nastava je zahtjevna, puno se mora učiti, ali svi su profesori jako susretljivi i uvijek spremni objasniti i pomoći ako treba, čak i izvan nastave. Naravno, poželjno je jako dobro organizirati vrijeme i tada se sve stiže – i redovne nastavne obveze, i pripreme za natjecanja i slobodne aktivnosti u školi i izvan nje.

Želiš li ti to reći da si odlična učenica?

Da, prvi sam razred prošla odličnim uspjehom i nadam se da ću tako i nastaviti. Ali, moram svakako naglasiti da većina gimnazijalaca u našoj školi prolazi odličnim uspjehom, a tako je bilo i u mojem razredu.

Riješila sam sve zadatke iz Plave zbirke

Rekla si da si zbog STEM predmeta upisala Prelog. Ima li stemovski predmet koji bi posebno izdvojila?

Došavši u ovu školu, posebno sam zavoljela fiziku. Naime, na satima fizike mogu spojiti svoje dvije ljubavi – matematiku i fiziku. Vježbe su zahtjevne i teške, ali izuzetno zanimljive. Osim toga naša se profesorica iz fizike jako trudi i spremna je uvijek pomoći i izvan nastave, s obzirom na to da mi moja profesorica drži i astronomiju, fakultativni predmet, često slušamo predavanja i izvan škole. Na primjer, ove smo godine posjetili Zvezdarnicu Zagreb i zaista uživali. Kao što sam već rekla, ovdje spajam matematiku i fiziku. Naime, već sam riješila cijelu tzv. Plavu zbirku. Ovo i nije baš nešto s čim se učenici trebaju hvaliti.

A kako ti je na ostalim prirodoslovnim predmetima?

Na kemiji je jako, jako zanimljivo, posebno na vježbama. Stalno radimo zanimljive pokuse, a razrednica nas potiče na usvajanje

nastavnoga gradiva i izvan kurikula. Najveći problem predstavlja mi razlikovanje taloga jer mi svi izgledaju isto. A nastava biologije? E, i tu sam ja drugačija. Naime, većini je učenika teorijsko gradivo prvoga razreda malo *dosadnjikavo* jer se obrađuje ekologija i stalno se moraju analizirati grafovi, međutim to je moje područje – brojke.

Ideš li na natjecanja i kakve imaš rezultate?

Prvi put otišla sam na natjecanje iz kemije na nagovor svoje profesorice. Bilo je to u sedmom razredu i *dogurala* sam

Međunarodna olimpijada ima svoja stroga pravila

Na kojem si međunarodnom natjecanju bila?

Prošle sam godine bila na IJSO-u (International junior science olympiad). To je međunarodna olimpijada mladih koja ima svoja određena pravila. Naime, petero najboljih učenika sa državnih natjecanja iz kemije, fizike i biologije pozvano je na dodatno testiranje. Šestero nas je primljeno u ekipu koja je sudjelovala na olimpijadi.

U mojem timu bilo je nas petero iz Zagreba i jedna učenica iz Osijeka. Ova prirodoslovna olimpijada zapravo je natjecanje iz biologije, kemije i fizike. Otprilike mjesec i pol imali smo *online* pripreme koje su držali profesori s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Zagrebu, a neposredno prije puta tri smo dana proveli na pripremama u laboratorijima fakulteta.

Ispričaj nam svoje iskustvo s te olimpijade.

Olimpijada se održavala od 2. do 12. prosinca u Bukureštu. Sudjelovalo je preko 300 učenika iz 52 zemlje svijeta. Dva dana prije puta razboljela sam se i bilo je upitno hoću li uopće ići. Međutim, želja za znanjem nadvladala je bolest i ja sam poletjela prema Rumunjskoj. Samo natjecanje organizirano je u tri dijela: prvi dio činili su zadatci višestrukog odabira, drugi dio računski zadatci, a treći dio bio je eksperimentalni koji se rješavao timski. Najzahtjevniji je bio drugi dio. Zadatci su bili jako teški, a i nismo imali dovoljno vremena. Najljepše što ću pamtiti s ove olimpijade svakako su ljudi iz cijeloga svijeta. S nekima od njih i danas sam u kontaktu. Nakon deset dana sletjela sam u Zagreb s broncom oko vrata.

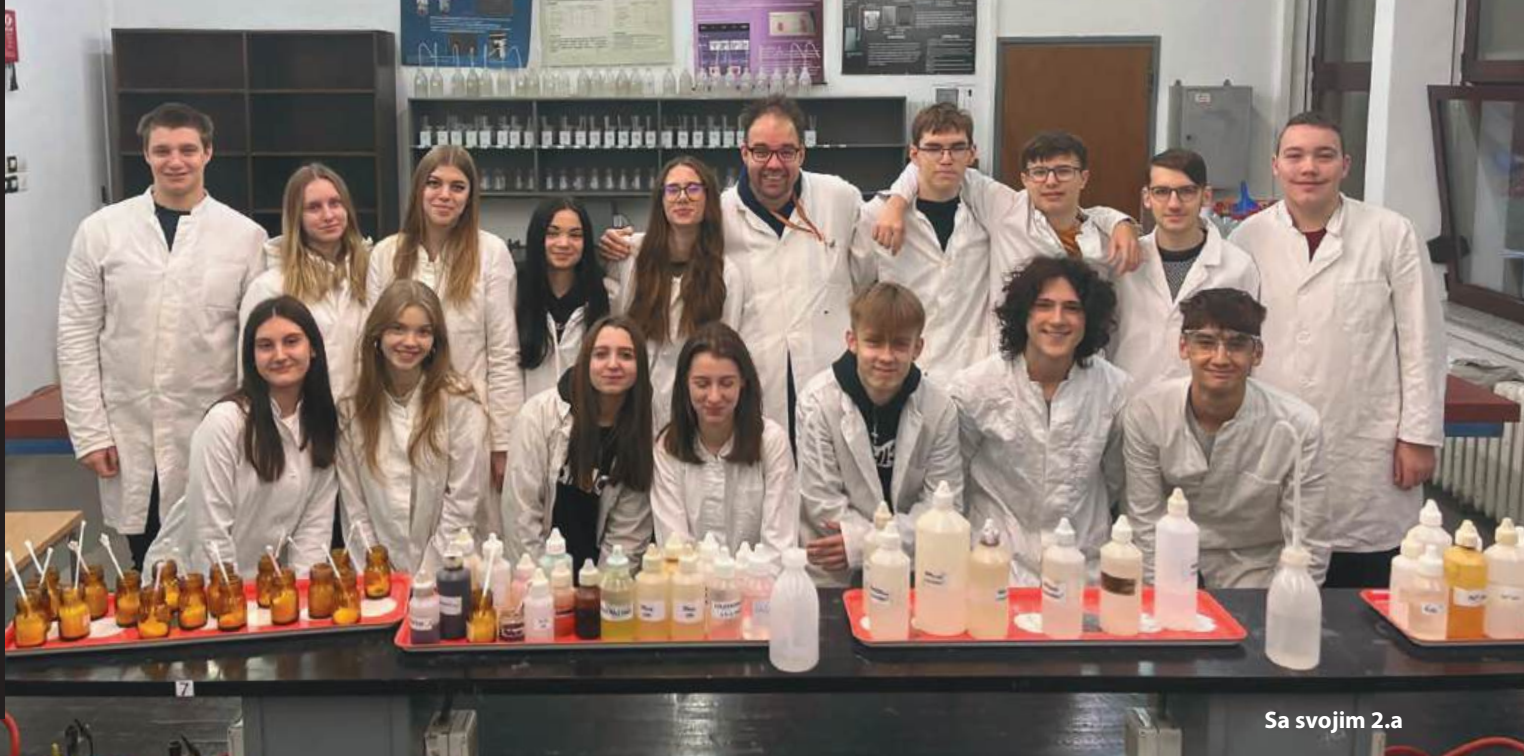

Volontiranje u oporavilištu za divlje životinje

do županijskog natjecanja. Da, zapravo sam tada prvi put bila u Prelogu jer je PŠVP organizator natjecanja iz kemije i za osnovne i za srednje škole. U prvom razredu srednje škole u potpunosti sam se posvetila biologiji pa sam nakon dobrih rezultata na školskoj i županijskoj razini pozvana i na državno natjecanje. Iako baš nisam natjecateljski tip i ne volim baš natjecanja, shvaćam da mi je iskustvo koje sam stekla na njima jako pomoglo i na međunarodnom natjecanju.

Tamara, imaš li uopće slobodnog vremena? Imaš li hobi, dečka?

Imam slobodnog vremena iako se redovito bavim i plesom, za što također treba odvojiti dosta vremena. Sve je stvar dobre organizacije. Voljela bih napomenuti da volontiram u oporavilištu za divlje životinje i zaista sam zbog toga sretna. Također, u knjižnici Vrapče vodim radionice za djecu koje imaju cilj popularizirati znanost. Obožavam šetnje šumom. Dečko? Ne, nemam dečka. Možda ga nađem baš u šumi.

Sa svojim 2.a

Intervju s profesorom Vedranom Vulićem

Imao sam **četiri** jedinice iz fizike

Piše: Matija Blažević, 4.b

Vedran Vulić, nekadašnji učenik prirodoslovne gimnazije, danas je profesor kemije u Prirodoslovnoj školi Vladimira Preloga. Bio je odličan učenik koji je tijekom svojega srednjoškolskog obrazovanja sudjelovao na mnogim natjecanjima i bavio se mnogim izvannastavnim aktivnostima. Ipak, kemija mu je bila najveća ljubav, a jedina želja da se nakon završenoga fakulteta vrati u svoju nekadašnju školu kao nastavnik. Osim toga, profesor se godinama trudi približiti začarani svijet kemije upravo onima najmlađima

Profesore Vuliću, nastavnik ste kemije u Prirodoslovnoj školi Vladimira Preloga već 10 godina. Je li nastavnički poziv uvijek bio Vaš prvi odabir?

Kada se u mislima vratim u osnovnu školu, uvijek sam negdje imao ideju da bih volio raditi kao nastavnik. Naravno, mijenjali su se prioriteti, ali na kraju sam, definitivno, na trećoj godini odlučio upisati nastavnički smjer i drago mi je zbog toga.

Recite nam ukratko što mislite o današnjem položaju nastavnika u hrvatskom školstvu. Da ste ministar obrazovanja, što biste najprije promijenili?

Uh. Puno je toga što bih promijenio. Iako zvuči kao floskula, srednja škola (još uvijek) nije obavezna. Prema tome, učenici su u školi zato što žele tamo biti ili bi barem trebali to željeti. Kao ministar obrazovanja definitivno bih dao veće ovlasti nastavnicima i regulirao bih pravilnike tako da učenici znaju koje su im obveze i što će se dogoditi ukoliko se obveze ne ispunjavaju. Također, jedna od prvih stvari koje bih učinio jest zabrana mobitela u školi.

Vi ste bili i učenik Prirodoslovne škole Vladimira Preloga. Ispričajte nam

nekoliko crtica iz svojega učeničkog doba.

Bilo je to lijepo razdoblje u mojemu životu. Bilo je teško, ali i zabavno. Jedna od zanimljivosti jest da sam u prvome razredu gimnazije imao četiri jedinice iz fizike. Na kraju sam „izvukao trojku“ i evo me danas - u školi predajem Fizikalnu kemiju. Također, tu su bili i strahovi od kratkih *nenajavljenih* pisanih provjera i famozna rečenica nastavnika posljednjih 15 minuta: „Izvadite list papira.“ Naravno, lijepe uspomene vežem uz prijatelje, zajedničku razrednu proslavu Nove godine kao i nezaboravan maturalac u Portugalu.

Živimo u vremenu umjetne inteligencije

Je li se odnos učenika prema radu i usvajanju znanja promijenio?

Definitivno mislim da se promijenio. Iako nisam tako davno maturirao (prije samo 15 godina), imam dojam da se dosta toga promijenilo. Nekolicina učenika sada očekuje brz uspjeh uz minimalni trud i zalaganje uz, naravno, odličnu ocjenu. Živimo u vremenu kada je umjetna inteligencija uzela maha. Osobno nemam problem s tim da se učenici koriste alatom umjetne inteligencije za nastavu, ali i mi nastavnici, a i učenici

moramo zajedno raditi na tome kako se pravilno koristiti tim alatima.

U kakvome su Vam sjećanju ostali profesori koji su Vam predavali? S nekima od njih danas sjedite u zbornici.

Profesori koji su mi predavali zaista su bili odlični. Postojalo je međusobno poštovanje i čak smo se mogli, ako nekada i nismo nešto znali, „izvući“ na pristojnost. Od profesora koji su mi predavali, a sada od kolegica i kolega u zbornici svakako bih izdvojio prof. Pongrac, prof. Galović, prof. Maros, prof. Horvatin, prof. Krstanac i, naravno, rasku Goranku Lazić.

Da, naša profesorica Goranka Lazić i Vama je predavala hrvatski jezik. Je li puno tražila od svojih učenika? Je li bila stroga? Kakva je bila kao razrednica?

Raska je jako puno tražila od nas. Tko je kod nje imao trojku, znao je minimalno za četiri, ako ne i za pet. U mojemu je razredu bilo možda nas petero koji smo imali odličan iz Hrvatskoga jezika. Bila je stroga, ali pravedna i to smo cijenili. Zahvalan sam joj što me puno toga naučila. Još uvijek se sjećam likova iz lektira, sjećam se pravopisnih i gramatičkih pravila. I današnji se učenici uvijek čude kada na satu kemije komentiram nešto iz hrvatskoga jezika pitajući se kako i zašto to još

znam. Kao razrednica jako se brinula o razredu i nastojala je uvijek naći neki kompromis između nas učenika i kolega u zbornici što je, vjeruje, ponekad bilo vrlo zahtjevno.

Jeste li redovito čitali lektirna djela? Koja Vam je knjiga ostala u trajnom sjećanju?

Da. Zanimljivo je da sam ja ona generacija koja je još čitala lektirna djela. Pročitao sve lektire (osim jedne: Ivo Vojnović: Ekvinocij; nemoj to reći raskil!) Naravno, uvijek je bilo onih u razredu koji nisu pročitali, ali, ponavljam, imali smo strahopoštovanje i nismo se usudili doći nespreni na sat lektire. Djelo koje mi je ostalo u trajnom sjećanju svakako je Ibsenova „Nora“ jer je raska taj sat organizirala kao debatu u kojoj smo morali braniti stavove je li Nora ispravno postupila ili ne.

I vi ste razrednik. Pokušajte svoje razredništvo usporediti s vođenjem razreda svoje razrednice. Koje su glavne razlike?

Pa mislim da ima sličnosti, ali i razlika. Kada sam bio učenik, mobiteli još nisu bili na ovoj razini kao danas. Mislim da se raska nije morala toliko brinuti koliko vremena provodimo na mobitelima jer zaista nismo. Jesmo, ali ne toliko. Družili smo se, razgovarali. Kada danas zvoni za kraj sata, u pojedinim razredima čuješ tišinu jer su svi na mobitelima. Kao razrednika mene to jako zabrinjava i mislim da tome problemu trebam svakako posvetiti više pažnje.

Učenici uvijek imaju problema koje treba u školi rješavati. Usporedite današnje probleme učenika s problemima u svoje doba.

Ha. U moje je vrijeme glavni problem bio tko se kome sviđa i kada je netko s nekim prekinuo. Naravno, bilo je vjerojatno i nekih ozbiljnijih problema, ali u puno manjoj mjeri. Danas svjedočimo tome kako je, upravo radi želje za brzim uspjehom uz minimalan trud, sve više prisutna anksioznost i zatvaranje učenika u svoje svjetove. Nažalost, sve više izostaje taj socijalni kontakt. Upravo zato zabranio bih upotrebu mobitela u školi. Htio bih da se učenici više druže, komuniciraju, a ne da od 20 minuta odmora neki od njih 15 minuta provedu na mobitelu.

Cijenim pravednost, ustrajnost i trud

Učenici kažu da ste izvrstan profesor i pedagog. Koje biste svoje osobine kao nastavnika izdvojili?

Mislim da sam onaj profesor

kojeg u prvom razredu učenici baš i ne vole jer dožive šok zvan: „Kemija se mora učiti.“ Kasnije mi (kada upišu željene fakultete) budu jako zahvalni. Osobine koje imam definitivno su pravednost, ustrajnost i trud za tumačenjem dok barem 90 posto razreda ne shvati o čemu govorim.

Malo smo se raspitali po Prelogu i saznali da ste bili uključeni u mnoge izvannastavne aktivnosti, čak ste sudjelovali i na Državnoj smotri Lidrano. Otkud ta ljubav prema dramskoj umjetnosti?

Ljubav prema dramskoj umjetnosti razvila se još u osnovnoj školi gdje sam također pohađao dramsku skupinu. U srednjoj školi su za moj LiDraNo zaslužne dvije profesorice – moja raska, Goranka Lazić te profesorica Sanja Vlahović-Trninić. Raska je bila moja mentorica za samostalne scenske nastupe u kategorijama monologa i monodrame, a profesorica Vlahović-Trninić vodila je dramsku skupinu. Obje su u meni otkrile i poticale dramski izričaj i na tome im od srca zahvaljujem.

Vi ste i kao učenik rado odlazili u vrtiće i izvodili pred vrtičkom djecom atraktivne kemijske pokuse. Rezultat toga je i Vaša radna bilježnica koja je svoju promociju imala na nedavnom Interliberu. Recite nešto o svojim motivima za pisanjem i namjeravate li nastaviti na taj način propagirati kemiju kao znanost.

Da. Još u studentskim danima bio sam član studentske sekcije pod nazivom Znanstvene čarolije. Sekcija okuplja studente svih smjerova Prirodoslovno-matematičkog fakulteta koji imaju želju, volju i motivaciju raditi na promicanju i popularizaciji znanosti, naročito kod djece predškolske dobi. Najljepša stvar u svemu je što su djeca toga uzrasta

beskrajno iskrena i jasno i glasno reći će svoje mišljenje bez ustručavanja. Djeca su u toj dobi zainteresirana i žele raditi pokuse i opažati promjene. Iz svega se toga i rodila ideja o radnoj bilježnici koja bi bila prilagođena djeci, koja će svojim dosadašnjim iskustvom, uz jednostavne i bezopasne pokuse, s lako dostupnim priborom i kemikalijama iz kućanstva, raditi pokuse te opažati promjene. Svakako mislim da je to dobar način za promociju kemije, ali ne samo kemije, već STEM područja općenito.

Nisam baš nešto od izlazaka

Profesore, čime se bavite u slobodno vrijeme? Koju glazbu slušate? Kamo izlazite?

Uh. Slobodnog vremena nekad i nemam baš puno, ali evo, volim voziti bicikl (možete me, za lijepog vremena, i vidjeti kako u školu dolazim biciklom), čitati, šetati sa psom. Glazba, uh to je posebna priča. Volim jako i domaću i stranu glazbu. Od domaće glazbene scene volim poslušati bendove Yammata, Nipplepeople, Mayales, Manofon, Jinx, onda Josipa Lisaca, Đorđe Balašević. Od strane glazbe volim jazz, Ellu Fitzgerald, Amy Winehouse, Duffy, Adele... A što se tiče izlazaka, nekako bih rekao da me prošla ta faza. Nisam baš nešto od izlazaka. Ponekad da ako je neka prilika poput rođendana ili nekoga zanimljivoga koncerta. Priznajem da sam više za neko druženje s prijateljima u kućnoj atmosferi.

Postoje li trenuci u Vašemu profesionalnom radu kada pomislite da Vam je svega dosta i da trebati otići iz škole u kemijsku industriju? Sigurno biste, ako ništa drugo, bolje zarađivali.

Naravno. Dogodi se i to, ali me, još uvijek, brzo napuste te misli. Da. Vjerojatno bih više zarađivao, ali ja sam čak i bio svjestan visine prosvjetarskih plaća i da ovaj posao idem raditi zato što to stvarno želim. Mislim da nitko od nas nastavnika nije odabrao ovo zanimanje da bi se silno obogatio. Još uvijek se vidim u ovome poslu i ne mislim da sam idealan nastavnik (jer takav ne postoji), ali mislim da sam nastavnik koji se trudi i koji želi prenijeti znanje. I drago mi je kada sretnem bivše učenike koji su mi zahvalni što sam ih četiri godine (m)učio jer su kemiju na fakultetu položili bez ikakvih problema. Posao nastavnika je zahtjevan, stresan, ali ima i puno lijepih trenutaka kao što su razne smiješne razredne situacije. Osim toga, tu su dragi ljudi s kojima radim i s kojima mogu podijeliti kada pomislim da mi je „dosta svega.“

Predstavljanje radne bilježnice na Interliberu

Gimnazijada u biseru Perzijskog zaljeva

Odbojka na vrućem pustinjskom pijesku

Piše: **Krajem listopada 2024. dobili smo fenomenalnu priliku sudjelovati na ISF Gimnazijadi u Kraljevini Bahrein kao predstavnici škole i naše zemlje u odbojci na pijesku. Ekipu su činili učenici Toni Mišura, Oliver Škorić Budimir i Jakov Šitum pod vodstvom profesorice Irene Maros i gospodina Ante Mišure**

Gimnazijada je jedno od najvećih međunarodnih školskih sportskih natjecanja, organizirano pod pokroviteljstvom Međunarodne školske sportske federacije (ISF). U Bahreinu se okupilo više od 5000 učenika sportaša (2006. godište i mlađi) iz 71 zemlje svijeta, koji su se natjecali u 26 sportskih disciplina. Dakle, nešto poput školske Olimpijade. Hrvatska delegacija brojila je 56 sportašica i sportaša koji su nastupili u 15 sportova: atletici, badmintonu, plivanju, gimnastici, ritmičkoj gimnastici, šahu, judu, hrvanju, teakwondou, odbojci na pijesku, tenisu, sportskom plesu, mačevanju, orijentacijskom trčanju te košarci 3x3. Sportski duh gimnazijalaca iz cijeloga svijeta pokazao je kako je lako prevladati razlike i veseliti se zajedno.

Litra benzina jeftinija je od litre vode

Inače, Bahrein ima 1,8 milijuna stanovnika, smješten je u Perzijskom zaljevu, između Katara i Saudijske Arabije. Njegov arhipelag čini gotovo 40 otoka i otočića, od kojih je najveći Bahrein. Jedno je od prvih mjesta u regiji gdje je otkrivena nafta (1932.), ali je u povijesti najpoznatije po svojim biserima. Danas je Bahrein poznat kao prosperitetna i moderna kraljevina s bogatom kulturom i nasljeđem koje seže unatrag tisućama godina, ali i s modernim načinom života koji je omogućen blagodatima nafte. Sva pronađena nafta ide državi, no zahvaljujući tomu, zemlja ima odličan besplatan zdravstveni sustav, kao i besplatno školovanje. Škole su im odvojene

– muške i ženske, a uz arapski, obvezno je i učenje engleskog jezika. Muškarci mogu otići u mirovinu nakon samo 19 godina rada, a žene već nakon 14. Bahrein je sinonim i za luksuzne trgovine, restorane i spektakularnu Formulu 1. Ovdje je litra benzina jeftinija nego litra vode. Klima je pustinjska, a u doba našeg posjeta, krajem listopada, bilo je vruće, tek je navečer ugodno boraviti na otvorenom. Sve je klimatizirano, čak i šatori. Bahrein je zemlja gotovo bez kriminala, a uloga policije većinom je usmjerena na prometne nesreće zbog činjenice da nogostupe uopće nemaju! Stoga, svaki stanovnik ima barem jedan vlastiti automobil.

Bez nogostupa i pješačkih prijelaza

Naravno, mi smo već prvog dana nadobudno krenuli pješice na plažu, što je prava avantura jer, osim što nema nogostupa, i pješački su prijelazi ovdje prava rijetkost. Ali, zbog prepoznatljivih ruksaka s hrvatskim oznakama na cesti nas je uočio nekadašnji golman, a danas izbornik bahreinske nogometne reprezentacije, gospodin Dragan Talajić te nas je pozvao da posjetimo njegov ured.

More Perzijskog zaljeva iznimno je toplo, ali ni blizu lijepo kao naše... No, gostoljubivosti domaćina nema premca! To se vidjelo već na odličnoj svečanoj ceremoniji otvaranja Gimnazijade 24. listopada na Nacionalnom stadionu gdje su se predstavile sve zemlje i svi natjecatelji imali su priliku proći duž atletske staze ispred nekoliko tisuća Bahreince na tribinama, uz plesne nastupe i vatromet, jednako kao i na dan obilježen kao Susret nacija kada smo se mogli bolje upoznati s običajima i kulturama drugih zemalja, a mi smo našu zemlju predstavili na štandu s tradicionalnim hrvatskim proizvodima i plesnim nastupom uz pjesmu Rim Tim Tagi Dim Baby Lasagne. Domaćini su nam organizirali i izlet kojim smo obišli staru tvrđavu, katoličku crkvu i stazu Formule 1.

Plasman u četvrtfinale

Odbojka na vrućem pustinjskom pijesku bila je vrlo izazovna. Čak 32 ekipe u muškoj konkurenciji bile su podijeljene u osam grupa. Mi smo svoju grupu prošli bez izgubljenog seta, a tako smo nastavili i dalje te se bez poraza plasirali u četvrtfinale. No, u daljnjem natjecanju dočekale su nas odlične ekipe iz Sjeverne i Južne Amerike: Brazil i Čile te Portoriko koje nismo uspjeli svladati pa smo tako na kraju zauzeli 8. mjesto. Bez obzira na te poraze, Gimnazijada nam je pružila jedno nezaboravno iskustvo u kojem smo sklopili puno prijateljstava, upoznali razne kulture, najviše arapsku, razgledali grad Manamu, dobili priliku igrati protiv najjačih vršnjaka iz svih krajeva svijeta što nas motivira da i dalje radimo na sebi da bismo opet mogli sudjelovati na ovakvim natjecanjima.

Bravo ekipa!

Nezaboravno iskustvo

Sportski uspjesi naših
učenika

Trudom, radom i odricanjem sve se može

Piše:

Sara Brozinčević, 2.c

Iza nas je jedna nevjerovatna sportska godina. Osim što smo prošle godine uživali u Europskom nogometnom prvenstvu i Olimpijskim igrama, imali smo priliku navijati i za učenike naše škole na državnim natjecanjima. Oni nas nikad ne iznevjere svojim odličnim izvedbama, a ove su godine bili nevjerovatno uspješni

Atletika

Državno prvenstvo u atletici održavalo se 11. i 12. travnja 2024. u Puli. Drugu godinu zaredom naše su se djevojke, pod vodstvom prof. Ivana Klanca, plasirale na državnu razinu natjecanja. Ove su godine u jakoj konkurenciji prvi put u povijesti osvojile 1. mjesto ostavivši iza sebe 20 škola.

Pojedinačni rezultati:

Josipa Klišanin sjajno je otvorila natjecanje na 100m i uzela maksimalni broj bodova 1. mjestom

Vita Barbić bacila je kuglu preko 11m čime je osigurala 1. mjesto

Elena Tomić osvojila je 2. mjesto na 800m

Dora Brzović osvojila je 2. mjesto na 1500m

Mia Perlić osvojila je 2. mjesto skokom u vis
Lucija Novak svojim najboljim skokom u dalj skočila je do 4. mjesta

Kaja Košutić zauzela je 6. mjesto na 400m
Štafeta u sastavu Plepelić, Perlić, Košutić i Klišanin osvojila je 3. mjesto

Još treba napomenuti da su ostale učenice puno doprinijele osvajanju Državnog prvenstva u atletici odličnim nastupima na Školskom natjecanju Grada Zagreba, a nisu imale pravo sudjelovanja zbog ograničenog broja natjecatelja.

Veliko hvala Dori Bušić, Anji Kavić, Niki Jurković, Luciji Čanić, Lari Turkalj i Niki Šimunović.

Rasturili smo odbojku

Dvostruko zlato za Prelog

Državno prvenstvo iz odbojke održavalo se od 24. do 26. travnja 2024. u Poreču, a na njemu su nastupile muška i ženska ekipa naše škole

Muška ekipa

Naša je muška školska ekipa pod budim okom prof. Irene Maros nastupala u sastavu: Toni Mišura, Jakov Šitum, Oliver Škorić Budimir, Ivan Kovačević, Jakov Bulić, Grga Šelendić, David Percela, Toma Štokić, Patrik Martinovski, Roko Krejčić. Svestranu potporu je i u najtežim trenucima rado pružao pomoćni trener Ante Mišura. Ždrijeb nas nije mazio pa smo prvu utakmicu igrali s prošlogodišnjim državnim prvakom iz Kaštela Štaflića, ali smo ih pobijedili rezultatom 2 : 1. Međutim, iako su nam srca bila velika poput kuće, nismo poletjeli jer smo bili svjesni što nas, odnosno, tko nas još čeka. Najprije se dogodila repriza našeg zagrebačkog finala pa smo ponovno imali jednu tešku utakmicu s I. gimnazijom. Ali, Prelog je opet bio na visini zadatka pa je i Prva pala s 2 : 0.

I za kraj, još jedna zahtjevna *tekma* – veliko finale u kojem smo pobijedili Sisak 2 : 1.

I to je to... Povijest je ispisana... odbojkaši Prirodoslovne škole Vladimira Preloga prvi su u državi! Slavlje je s voditeljicom započelo još u Poreču, pridružili su se pomoćni trener, neki roditelji te iznenadna publika iz Zagreba – profesor Antunović i ravnatelj Zlatko Stić.

Ženska ekipa

Djevojke su, uz prof. Anu Dragojević, nastupale u sastavu: Anja Boršić, Ana Mlinarić, Tara Perhat, Zara Kovač, Marija Piškor, Lorena Marija Sesar, Iva Perić, Blanka Šimović, Nina Srhoj, Dora Debeljak, Lena Jakopčević i Kala Glavaš.

Prvenstveno treba pohvaliti naše učenice koje su svojom ustrajnošću uspjele izboriti Državno prvenstvo među svim srednjim školama Grada Zagreba, kao i učenicu Janu Gitu Kovačević koja zbog ozljede nije mogla igrati na Državnom prvenstvu, a svojim sudjelovanjem na svim utakmicama uvelike je zaslužna što se naša ekipa tamo našla.

Velike zahvale i pomoćnoj trenerici Paulini Piškor što je dolazila na treninge i pomagala cijeloj ekipi prije, ali i tijekom Državnog prvenstva.

Ždrijeb je naše učenice smjestio u skupinu s Gimnazijom Karlovac te Srednjom školom Otočac među kojima su se pokazale kao

najjača ekipa i izborile četvrtfinale!

U četvrtfinalu atmosfera je već bila dosta napetija, ali djevojke su pobjedom 2:0 protiv Salezijanske klasične gimnazije iz Rijeke još jednom dokazale da se nisu bez razloga našle na Državnom prvenstvu.

To je to, sada nema odustajanja i naše odbojkašice iduće jutro odlučnije no ikada napadaju djevojke iz Kaštel Štaflića u polufinalu. Dobro su znale kako ih još ova utakmica dijeli od finala, nijednom nisu popustile i rezultatom 2:0 penju se na korak do državnih prvakinja!

A finale... kad bi se samo njihova odlučnost, energija i fokus mogli prenijeti u riječi.

Briljirale su u finalu ne dopuštajući ni u jednom trenutku ekipi iz Gimnazije Pula da preuzme vodstvo. Svaku utakmicu igrane su sve bolje da bi u finalu besprijekorno došle do prvog mjesta rezultatom 2:0 i osvojile naslov državnih prvakinja! Naša učenica Lorena Marija Sesar također je osvojila i titulu najbolje igratičice!

Naši odbojkaši koji su netom prije postali prvaci, kao i svi roditelji koji su došli bodriti odbojkašice, ravnatelj Zlatko Stić, profesor Antunović i naš vjerni domar, svi su oni glasno bodrili naše finalistice s tribina i time još više doprinijeli da one pokažu kako nema boljih, a javljali su se i navijači iz Zagreba koji su preko *live streama* pratili utakmice.

Slavlje zlatnih odbojkašica i odbojkaša započelo je već u svlačionicama glasnom muzikom, a zatim su učenice uz muziku i zajedno s profesoricom skočile u bazen jer se ne postaje svaki dan prvakom države! Putem do Zagreba umor je prevladao, ali pri dolasku iznenadio ih je fenomenalan doček roditelja uz baklje, muziku i finu hranu!

Kao kapetanice na svim utakmicama izmjenjivale su se učenice Anja Boršić, Ana Mlinarić i Tara Perhat, naše maturantice koje su naslovom Državnih prvakinja stavile šlag na tortu svojeg školovanja i kojima želimo svu sreću u svim idućim životnim pobjedama!

Futsal

Državno prvenstvo u futsalu održavalo se od 13. do 15. svibnja 2024. u Poreču. Naša muška ekipa je po već ne znamo ni sami koji put izborila nastup na državnom

prvenstvu. Dečki su na prvenstvo otišli kao prošlogodišnji viceprvaci i želja im je, naravno, bila obraniti taj status, odnosno, popeti se još jednu stepenicu više i postati državni prvaci.

U grupnoj fazi završili su sa Srednjom školom Jastrebarsko te sa Srednjom školom Donji Miholjac. Prvu utakmicu odigrali su protiv Donjeg Miholjca te su u toj utakmici odnijeli pobjedu s 3:2. Nakon toga uslijedila je utakmica protiv Jastrebarskog. Utakmica je bila napeta i neizvjesna do samoga kraja. Dvije jake ekipe borile su se za prolazak skupine i prolazak u daljnje natjecanje. Utakmica je završila 1:1 te se pobjednik utakmice morao odrediti izvođenjem udaraca sa šest metara. Na kraju je utakmica završila 4:3 u korist Srednje škole Jastrebarsko koja je na kraju osvojila 3. mjesto.

Bilo je tu tuge i razočaranja zbog ispadanja u prvoj fazi natjecanja, ali dečki su kao pravi sportaši pružili ruku protivniku i čestitali na pobjedi.

Dečki su možda bili razočarani, ali mi smo bili već ionako jako ponosni na njih što su se plasirali na državnu završnicu i svi vjerujemo da će nam u budućim godinama dečki pružiti još mnogo dobrih utakmica i da će u našu školu donijeti puno medalja. Voditelj dečkima bio je prof. Pere Markić.

Odbojka na pijesku

Prvenstvo Grada Zagreba u odbojci na pijesku za djevojke i mladiće održano je na Jarunu 16. svibnja 2024.

Pod budnim okom profesorice Irene Maros i djevojke i mladići osvojili su zlatne medalje!

Sastav ženske ekipe: Ana Mlinarić, Anja Boršić, Marija Piškorić, Lorena Marija Sesar.

Sastav muške ekipe: Patrik Martinovski, Toni Mišura, Oliver Škorić Budimir, Jakov Šitum.

Veslanje

U subotu 18. svibnja 2024. naši učenici sudjelovali su u natjecanju prvenstva Grada Zagreba u veslanju u dvije kategorije:

Mladići koji su osvojili **3. mjesto**: Jakov

Carić, Luka Jurlina, Vid Kuljak, Janko Presečki Mješovito s osvojenim **8. mjestom**: Paulina Crnčević, Dora Dananić, Lasta Trupčević, Dominik Žigić, Andrej Žigić – kormilar. Voditeljica učenicima bila je prof. Irena Maros

Kros

Prvo državno natjecanje u novoj školskoj godini bilo je ono iz krosa i održavalo se 25. i 26. studenog 2024. godine. Na natjecanju su sudjelovale naše učenice: Elena Tomić, Kaja Košutić, Dora Bušić i Anja Kavić pod vodstvom prof. Ivana Klanca te su osvojile **1. mjesto**.

Čestitke curama i profesoru na osvojenom rezultatu!

Veslanje na ergometrima

U srijedu 11. prosinca 2024. na Jarunu je održano Prvenstvo Grada Zagreba u veslanju na ergometrima za učenike srednjih škola. Naši su učenici, pod vodstvom prof. Irene Maros, sudjelovali u sve tri kategorije.

U kategoriji djevojke Paulina Crnčević, Nola Mijat, Lena Opačić i Lasta Trupčević **osvojile su prvo mjesto**.

U kategoriji mješovito Dora Dananić, Lana Mikić, Danijel Pušec i Dominik Žigić **osvojili su 4. mjesto**.

U kategoriji mladići Bartol Drča, Juraj Jančić, Toni Karakaš, Patrik Martinovski i Bartol Šimunković **osvojili su 10. mjesto**.

Naša Lena Opačić već drugu godinu zaredom osvaja zlatnu medalju u konkurenciji najboljeg pojedinačnog rezultata! Čestitamo našim učenicima na odličnim rezultatima!

Gimnazijada u Bahreinu

Učenici Toni Mišura, Oliver Škorić Budimir i Jakov Šitum zajedno su sa svojom mentoricom, profesoricom Irenom Maros, te u pratnji pomoćnoga trenera, gospodina Ante Mišure od 22. listopada 2024. do 31. listopada 2024. sudjelovali na *Gimnazijadi*, međunarodnome sportskome natjecanju u Bahreinu.

Šah

U subotu 30. studenog 2024. održano je natjecanje u šahu pod pokroviteljstvom Školskog sportskog saveza Grada Zagreba. Naši učenici osvojili su 6. mjesto, a učenice 5. mjesto.

Voditelj je Zlatko Stić. Sudjelovale su Ana Drdić, Korina Beg, Ema Prtenjača, Ana Hren, Ana Brozović i Gabrijela Miloš.

U muškoj ekipi natjecali su se Bartol Šimunković, David Manola, Jan Dolački, Roko Kostelac, Sven Todorov i Lovro Oreški.

Naš učenik Bartol Šimunković, 1.S, na prvenstvu održanom u Vodicama postao je po drugi put državni prvak u ubrzanom šahu i brončani u brzinskom. Čestitamo!

Plivanje

Naši učenici nastupili su za konkurenciju mladića i djevojaka na Prvenstvu Grada Zagreba srednjih škola u plivanju. 5.11.2024.

Djevojke su osvojile **1. mjesto**:

Anja Štark – leptir
Lana Dumančić – leđno
Ellen Zaradić – prsno
Ela Cipicco – slobodno
Masa Miljanić – zamjena

Mladići su osvojili **5. mjesto**:

Pjero Urlić – slobodno
Sven Žerjav – prsno
Petar Šimun Omazić – leptir
Karlo Ivanović – leđno
Patrik Pelin – zamjena

Time završavamo jednu vrlo uspješnu sportsku godinu koju smo ovjenčali s čak sedam zlatnih medalja. Čestitamo svim učenicima i profesorima koji su svojim trudom prikazali našu školu u najljepšem mogućem svjetlu te su na ostale učenike sa svakim novim natjecanjem činili ponosnim i sretnima. Vjerujemo da će se ovi uspjesi nastavljati iz godine u godinu i da će školska riznica medalja, pehara i pohvalnica biti sve veća.

Ženska i muška odbojkaška ekipa na tronu

Erasmus iskustvo: talijanski gosti u Zagrebu

Povezala nas je ljubav prema Danteu

Piše: **Od 27. svibnja do 7. lipnja 2024. godine naša škola bila je domaćin Erasmus projekta koji je ugostio četvero talijanskih srednjoškolaca Cesarea, Simonea, Alessiju i Mery te njihovu pratnju, profesora tjelesne i zdravstvene kulture i profesoricu talijanskog jezika. Tijekom gotovo dva tjedna razmjene, zajedno smo sudjelovali u raznim aktivnostima, dijelili iskustva i stvarali prijateljstva koja ćemo dugo pamtit**

Lorena Petrović Hađar, 4.d

Naši gosti sletjeli su na zagrebački aerodrom u ponedjeljak 27. svibnja, a dočekali su ih nasmijani učenici i profesori s plakatom dobrodošlice. Nakon srdačnog susreta, pratili smo ih do njihovog smještaja u učeničkom domu u Novom Zagrebu.

U utorak smo im pokazali našu školu, provodeći ih učionicama i laboratorijima, a posebno ih se dojmila opremljenost kabineta za biologiju i kemiju. Tadašnji

Druženje smo završili osvježavajućim pićem jer su im ljetne temperature u Zagrebu bile gotovo nepodnošljive.

U četvrtak, na Dan državnosti, odveli smo ih u Maksimir, gdje smo uživali u prirodi i obišli Zoološki vrt. Oduševila ih je ljepota parka i bogatstvo životinjskoga svijeta, a tri sata proveli su detaljno promatrajući životinje, od kojih su ih posebno zaintrigirali lavovi i vukovi.

Petak, subota i nedjelja bili su rezervirani za slobodno vrijeme da bi se opustili, istraživali grad u vlastitom ritmu i pripremili

ručak pa smo ih odlučili odvesti u restoran *Submarine*. Iako nisu posve tradicionalna hrvatska hrana, *Submarine* hamburgeri nadmašili su sva njihova očekivanja s obzirom na to da su iz domaće proizvodnje. Srijedu smo započeli engleskim radionicama na temu romantičnih filmova, koje su održali naši učenici. Nakon toga smo na satu Tjelesnog igrali odbojku u kojoj su imali iznenađujuće dobre taktike pobjede što je dovelo do buđenja kompetencije pa posljedično i bolje povezanosti s ekipom u kojoj su igrali. Sat Hrvatskog jezika posvetili smo prevodenju Danteovih stihova s talijanskog na hrvatski i s hrvatskog na engleski pa talijanski. Ni za koga nije bio lagan zadatak, a naše goste posebno je iznenadilo razredno poznavanje talijanske književnosti.

U četvrtak smo posjetili Sljeme: uspon žičarom i planinarenje bili su nezaboravno iskustvo. Nakon ručka u prirodi gdje su kušali tradicionalni grah koji baš i nije zadovoljio istančana talijanska nepca, vrijeme smo proveli kartajući i družeći se u prirodi. Taj smo dan završili uz zadnju kavu i pozdravljanje u sretnom tonu.

Na dan povratka, u petak 7. lipnja, rastanak je bio ispunjen emocijama. Na pitanje kako im se svidio boravak, rekli su: *Predivni ljudi, odličan program i definitivno izlet koji bismo voljeli ponoviti*. Smatrali su da je naša škola naprednija od njihove zahvaljujući opremljenijim laboratorijima i zahtjevnijem kurikulumu. Ipak, priznali su da nam ne bi bili u koži zbog težine školovanja, ali da bi se voljeli vratiti u Prelog na ovakva kratka druženja. Svoje dojmove o Hrvatskoj zaključili su riječima: *Nezaboravno iskustvo koje svakome preporučamo!*

Ovaj Erasmus projekt bio je prilika za razmjenu znanja, iskustava i kultura. Osim što smo im pokazali Zagreb i našu školu, naučili smo mnogo jedni o drugima, a prijateljstva koja smo stvorili sigurno će trajati dugo nakon završetka projekta. Nakon ljetnih praznika, određeni učenici PŠVP-a imali su priliku posjetiti naše talijanske prijatelje, upoznati njihovu školu te nam prenijeti svoje dojmove.

Odlazak na Sljeme

3.d organizirao je zabavne igre koje su im pomogle da se oslobode i opuste. Popodne smo završili u zabavnom centru Amazinga gdje su se odlično zabavili igrajući VR, uživali na mnogobrojnim trampolinima i iskušavali adrenalinske izazove.

U srijedu je dvoje učenika sudjelovalo u eksperimentalnim vježbama iz Fizike na kojima smo proučavali titranje njihala, a drugih dvoje okušali su se u pokusima na satu Kemije. Nakon toga, sat Geografije posvetili smo upoznavanju Zagreba, a za kraj dana zajedno smo obišli poslovnu četvrt grada gdje ih je iznenadila moderna arhitektura.

se za nove avanture nadolazećeg tjedna.

Sljedeći tjedan započeli smo povijesnom turom Zagreba pomoću interaktivne prezentacije, nakon koje su u kemijskom laboratoriju sudjelovali u pokusu titracije. Popodne je bilo rezervirano za druženje uz biljar - svi smo se opustili i dobro nasmijali.

Stvarno smo bili dobri domaćini

U utorak smo radili na zajedničkom *podcastu*, a zatim su posjetili Sportski muzej. Nakon isprobavanja nesvakodnevnih sprava u muzeju, bilo je vrijeme za kvalitetan

Od Zagreba do Keflavika – i još malo dalje

Piše:
Tesa Novak, 4.d

Putovanje je započelo kako već započinju putovanja, ustajanjem u rano nedjeljno jutro, 3. ožujka 2024. godine. Na aerodromu Dr. Franje Tuđmana sastali smo se s profesoricama Listeš, Cvetković i Vrabac, prepuni iščekivanja i uzbuđenja. Zora nas je ispratila do Frankfurta, a let do Keflavika prošao je u uzbuđenom razgovoru. Na aerodromu smo se sastali s obiteljima domaćinima te se smo popodne proveli kod kuće, smjestili se i odmorili za sutrašnji dan

Naše prvo jutro na Islandu započelo je upoznavanjem škole Fjölbrautaskóli Suðurnesja koju pohađaju naši domaćini. Upoznali su nas sa školom putem videa i prezentacije, a zatim smo i mi predstavili našu školu putem videa. Učenici su nas povelili u turu škole, pokazali nam sve odlično opremljene učionice, labose i prostorije za strukovne smjerove među kojima se našla stolarska radionica, frizerski salon, kabinet za električare i još mnogo toga. Dvorana za tjelesni s teretanom, prostor s kuhinjama za učenje kuhanja, umjetnički atelje, velika knjižnica... tek kratki pregled svega što ova škola nudi. Ručali smo u velikoj školskoj kantini i proveli rano poslijepodne u FabLabu, kreativnom laboratoriju gdje smo dizajnirali stalke za mobitel te je naš dizajn laserski urezan u drvenu ploču te smo isprobali opremu za snimanje podkasta.

Geologija Islanda

Treći dan započeo je upoznavanjem geologije Islanda. Vulkanski otok nalazi se na spoju dviju tektonskih ploča, Sjevernoameričke i Euroazijske koje se odmiču jedna od druge, a vulkanskoj aktivnosti doprinosi i činjenica da se ispod najvećeg ledenjaka na otoku nalazi *hotspot*, područje u kojemu lava dolazi vrlo blizu kori. Posjetili smo Sandgeroi, centar za ekotoksikologiju, ornitologiju i biologiju mora u kojemu smo saznali mnogo o pticama na Islandu i njihovom proučavanju, o morskim ekosustavima te važnosti očuvanja prirode. Popodne je uslijedio posjet poluotoku Reykjaness gdje smo prešli sa Sjevernoameričke ploče na Euroazijsku putem mosta između kontinenta te vidjeli stijene i klifove na jugozapadnoj strani otoka. Provezli smo se pored *Blue Lagoon* te preko okamenjene lave od nedavne erupcije blizu Grindavika. Vidjeli smo i geotermalnu elektranu koja napaja Reykjavik te osjetili sumporast miris pare koja se izdizala iz geotermalnog izvora u blizini.

Fly over Iceland

Što setiče geotermalnih elektrana, četvrtog dana posjetili smo prvu geotermalnu elektranu u Reykjaviku te saznali nešto više o povijesti i upotrebi geotermalne energije. U muzeju Perlan u Reykjaviku uživali smo u priči o polarnoj svjetlosti te se popeli na kupolu s koje se pružao pogled na cijeli glavni grad. Prošetali smo i kroz ledenu špilju te istražili islandske ledenjake na interaktivnoj izložbi. Ručali smo u menzi Sveučilišta na Islandu, a zatim nas je bez daha ostavio *Fly over Iceland*, atrakcija koja nam je omogućila dinamičan doživljaj islandskih krajolika iz zraka. Razgledavanje Reykjavika započelo je nezaobilaznim posjetom Halgrímskirkji koja se nadvija nad gradom, a pred njom stoji kip Leifa Ericsona, vikinga koji je vodio ekspediciju u Ameriku i tako postao prvi Europljanin na američkom tlu. Reykjavik smo doživjeli u pravom Islandskom vremenu, s kišom koja je neumorno sipala iz sivih oblaka cijelo poslijepodne i prekrivala magličastom

zavjesom šarene fasade i živahne ulice centra.

Erupcije, vulkani, aktivni gejziri...

Vozili smo se autobusom prema jugoistoku, vedro jutro petog dana obećavalo je lijepo vrijeme i dva sata ranijutarnje vožnje prošla su za čas i ubrzo smo stigli do Lava centra. Ondje smo gledali kratki film o brojnim erupcijama na Islandu i zadivio nas je pogled s krova na vulkan Hekla koji se nazirao u daljini. Nakon kratke vožnje stigli smo u Fridheimar, kompleks od devet staklenika koji se bavi uzgojem rajčica. Geotermalni izvor u blizini omogućuje im grijanje i proizvodnju tijekom cijele godine, a imali smo priliku za ručak pojesti odličnu juhu od rajčica i, naravno, kruh s maslacem. Nakon okrepljujućeg ručka nastavili smo put prema gradu Selfossu od kuda smo stigli do Geysira gdje nas je aktivni gejzir Strokkur poprskaao vodom, promatrali smo izvore vode temperature čak do 100 stupnjeva. Posljednja postaja u istraživanju takozvanog Zlatnog kruga bio je Gullfoss, zlatni slap, koji nas je zadivio svojim moćnim kaskadama. Provezli smo se i kroz nacionalni park Thingvellir i vidjeli tračak čari islandskog planinskog krajolika.

Petak smo proveli u školi, zajedno pregledali materijale koje smo sakupili tijekom našeg posjeta te odigrali *Kahoot* da provjerimo naučeno. Subota je bila divna i sadržajna, jutro smo proveli u Reykjaviku, šetali smo i istraživali grad te probali slavni islandski *hotdog*. Popodne smo iskusili čari kupanja u geotermalnoj vodi. Toplice Hvamsvik omogućile su nam uživanje u toploj vodi s pogledom na duboki zaljev i planine koje su ga okruživale, a kratko skakanje u ledeni ocean pa bježanje natrag u topli bazen bilo je bez sumnje neponovljivo iskustvo.

Večer je protekla u spremanju stvari, pozdravima na aerodromu pa čak i suzama na oproštaju od naših domaćina. Putovanje natrag proveli smo sanjareći o divnom Islandu. Bilo je to divno i jedinstveno iskustvo koje će nam zauvijek ostati u sjećanju.

Anja i Tesa u FabLabu

Intervju s učenicom Ísabellom Auður Nótt Matthíasdóttir

Naši vršnjaci, ali drukčiji đaci: zavirimo u islandske učionice

Piše: *Prošla godina bila je puna Erasmus+ projekata za PŠVP. Jedan od njih bio je i odlazak naših učenika na Island, gdje su ih ugostili učenici škole Fjölbrautaskóli Suðurnesja (u daljnjem tekstu FS). Učenica Ísabella Auður Nótt Matthíasdóttir otkrila nam je kako izgleda svakodnevica islandskih učenika*

Kako funkcionira sustav obrazovanja u FS-u i koje mogućnosti imaju učenici pri odabiru predmeta?

FS nudi preko 20 smjerova te takvu vrstu škole nazivamo *fjölbrautaskóli*. Svi smjerovi sadrže obvezne predmete, ali i priliku da učenici sami izaberu bilo koji predmet koji škola nudi. Svaki predmet nosi određen broj bodova te za završavanje škole oni trebaju iznositi propisan zbroj. Sistem je vrlo prilagodljiv, no ponekad može biti zahtjevniji jer nisu svi predmeti jednako teški. Kako je FS škola s više smjerova, nude se teorijski i praktični sati. Možete učiti sve, od rada na tokarskom stroju, zavarivanja i friziranja do islandskog jezika, likovne umjetnosti i biologije.

Koji smjer pohađaš i koji su tvoji predmeti?

Trenutno pohađam smjer o prirodnim znanostima, a ovo polugodište moji

predmeti su: sociologija, filozofija, statistika, psihologija i pedagogija.

Kako izgleda tipičan dan učenika FS-a ?

Školski dan počinje u 8:15 i traje do 14:55 h, s time da petkom imamo jedan sat manje pa završavamo već u 13:55 h. To je zato što je radni tjedan na Islandu skraćen za jedan sat tjedno. Svaki dan imamo šest sati (osim petkom kada imamo pet) te pet do deset minuta odmora između, uz veću pauzu za ručak u razdoblju 11:20-11:55 h.

Koje izvannastavne aktivnosti nudi FS i kako potiče sudjelovanje učenika u njima?

Tijekom polugodišta, škola organizira razna događanja: plesove (s nastupima islandskih izvođača), bingo, zabavnu večer, itd. Učenici se mogu prijaviti u školski odbor koji održava sve priredbe te im se to računa kao izvannastavna aktivnost. No, ako poslije škole treniraš neki sport ili si učenik obližnje glazbene škole, to može biti uzeto u obzir

kao bodovi prema maturiranju.

Koje resurse imate na raspolaganju prilikom obrazovanja?

Imamo sve što nam je potrebno za naše raznolike smjerove. Kemijske laboratorije, stanice za zavarivanje metala, kuhinju za kulinarske sate te salon za šišanje, uz svu potrebnu opremu. FabLab je novi koncept koji je došao u FS prije nekoliko godina. To je radionica koja sadrži strojeve i alate da biste mogli izraditi što želite. FabLab temelji se na ideji da ne biste trebali biti samo potrošač, već i tvorac tehnoloških napredaka današnjice. Svaki učenik, ali i javnost ima pristup ovoj radionici te je osoblje uvijek prisutno ako vam zatreba pomoć.

Koliko često dobivate povratne informacije o svomu radu te kada i kako se održavaju testovi?

Povratne informacije dobivamo preko internet stranice pod nazivom Inna. Preko Inne, profesori mogu postavljati zadatke na

Učionica likovne kulture

Charity week

satu te napraviti *online* testove. Broj testova i projekata ovisi o predmetu, no to je sve predodređeno nastavnim kurikulumom kojeg dobijemo na početku školske godine. Ocjene se smatraju vrlo povjerljivima. Nijednom profesoru nije dozvoljeno otkrivati ocjene učenika, inače mu prijete pismena žalba ravnatelju.

Kakvim se sistemom ocjenjivanja koristite na Islandu?

Sistem ocjenjivanja ovisi o razini obrazovanja. U ranijoj dobi ocjenjuju nas slovima A+, A, B+, B, C+, C, D, F, a sada brojevima od 1 do 10, s jednom decimalom na kraju.

Vikinške priče kao dio kurikuluma

Kako FS uključuje islandsku kulturu u svoj kurikulum?

Islandska kultura prožima mnoge dijelove našeg obrazovanja. Zanimljivo je vidjeti kako organizirani možemo biti, a da pritom zadržimo islandski mentalitet *þetta Reddast* (*Sve će doći na svoje*). U ovoj fazi obrazovanja manje učimo gramatiku, a više o islandskoj povijesti i kako je sam jezik nastao. Profesori islandskog jezika često naglašavaju kako naše nacionalno bogatstvo nije u izumima, već u književnosti. Islandski je najbliži staronordijskom jeziku Vikinga pa često čitamo vikinške priče kao način razumijevanja povijesti iza njih. Mnoge od njih napisali su Islandčani te se njima jako ponosimo!

Postoje li tradicije ili događaji u FS-u koji se posebno ističu?

FS ima puno tradicija koje obilježavamo svake godine. Tijekom *Božićnog tjedna* i *Tjedna Valentinova* održava se bingo s prigodnim nagradama dok se u *Božićnom tjednu* održava i božićni ručak. Za vrijeme *Charity weeka* (dobrotvornog tjedna) učeničko vijeće organizira prikupljanje sredstava za dobrotvorne svrhe. Često se prodaju energetska pića te se učenicima i

profesorima nudi da učine smiješne stvari za novac. Popularno je tražiti od profesora da se tetovira ili probuši bradavicu *piercingom* ako se prikupi 50000 islandskih kruna (približno 340 €). *Starfshlaup* je natjecanje koje se održava u proljeće tijekom kojeg se učenici, podijeljeni u grupe, natječu u zadacima poput *body paintinga*, friziranja, šaha itd. *Nýnema dagur* je dan upoznavanja novih učenika sa školom, a *Dimissio* je proslava maturanata koja se održava uz priredbu u kostimima.

Koja je najveća razlika koju si primijetila između hrvatskih i islandskih škola, kada si posjetila Prelog u rujnu?

Najveća razlika koju sam primijetila su stroži kriteriji u Hrvatskoj, ali to je za očekivati ako uspoređujemo Island s ostalim europskim državama. Nama nije stalo do formalnosti te je uobičajeno zvati profesore samo prvim imenom, ali se od djece naše dobi očekuje odgovornost da dolaze na nastavu na vrijeme. Stav prema srednjoj školi na Islandu je taj da to nije obvezna razina obrazovanja i stoga oni koji žele učiti, uče. Međusobno se poštujemo pa tako i nečiju odluku da ne uči. S jedne strane razumijem kako će stroži pristup doprinijeti u nekim slučajevima, ali s druge strane mi Islandčani ostajemo pri *þetta Reddast*. Dvije strane medalje, pretpostavljam.

Koji su tvoji planovi nakon završetka FS-a?

Nisam još sigurna što ću nakon FS-a. Najvjerojatnije ću uzeti godinu pauze da zaradim svoje novce prije nego što probam upisati fakultet. Ne vidim smisla žuriti.

FS logotip

Svi putevi vode u Napulj

Vulkanologija, seizmologija... nema toga kod nas

Piše: **Svi putevi vode u Rim, a za osam učenika naše škole svi će putevi voditi nazad u Napulj. Tjedan su dana proveli u San Sebastiano al Vesuviju gdje su upoznali neke nove ljude, isprobali raznoliku ukusnu hranu i vidjeli prekrasna mjesta vrijedna zatrpane galerije u mobitelima**

Sara Polašek, 3.g

U subotu, 23. studenoga 2024., osam se učenika i dvije nastavnice sastalo u Zračnoj luci Franjo Tuđman Zagreb i nakon (isprva zaboravljenoga) provjeravanja prtljage uputilo prema Italiji. Zrakoplovom su stigli u Rim, a iz Rima su autobusom u noćnim satima došli u Napulj i tamo upoznali svoje domaćine koji su ih odveli u San Sebastiano al Vesuvio. Upoznavanje je većini prošlo bez problema, a talijanski domaćini bili su ugodno iznenađeni malim znakom pažnje - hrvatskim slatkišima.

Sljedeći je dan cijeli bio slobodan. Nekoliko je učenika odlučilo razgledati Napulj, drugi su se uputili prema Positanu, a neki su odlučili dan iskoristiti za upoznavanje i ostali kod kuće s obitelji koja ih je ugostila. Na kraju dana cijela se grupa sastala i razmijenila dojmove, a Hrvati su jedva dočekali opet pričati hrvatski.

Nastava vulkanologije (tako je to kad si pod Vezuvom)

U ponedjeljak, tijekom prvoga službenog dana projekta, posjetili su Herkulanej,

povijesno nalazište u blizini Napulja. Tamo je bio organiziran razgled u pratnji vodiča koji je učenicima svojom pričom odlično dočarao događaje iz 79. godine, kada je eruptirao Vezuv. Učenici su imali priliku čuti o načinu života tadašnjeg stanovništva i građevinama u kojima su oni živjeli. Nakon razgledavanja vratili su se u San Sebastiano i posjetili *Salvatore di Giacomo*, školu domaćina. Prije slobodne večeri učenici su prisustvovali nastavi vulkanologije. Nastava je bila održana na talijanskom jeziku pa su neki učenici imali problema s razumijevanjem, ali srećom, uz Nikolino prevođenje, svima je na kraju sve bilo jasno.

Nastava seizmologije

Utorak je započeo nastavom seizmologije, nakon čega je uslijedio tjelesni. Trčanje i razgibavanje prethodilo je prezentacijama u kojima su učenici predstavljali rad koji su pripremili prije dolaska hrvatskih učenika. Predvečer su posjetili Sorrento, prekrasni obalni grad poznat po limunima i plavome moru. Fotografirali su se u prekrasnom Napuljskom zaljevu i prošetali plažom. Razgledali su brojne trgovine i restorane te se divili prekrasnim božićnim dekoracijama.

U srijedu su slušali nastavu u razredima svojih domaćina, a poslije nastave svi su zajedno otišli na sat *taekwondo*. Zagrijani zbog još jednog sata tjelesnog spremno su se uputili prema Napulju, gradu bogate kulture, prekrasne obale i ukusne hrane.

Sljedeći su dan proveli na Vezuvu. Plan je bio popeti se na Vezuv, no morali su odustati od njega zbog loših vremenskih uvjeta. Ipak, posjetili su vulkanološki opservatorij Vezuva. Tamo su jako puno naučili o potresima i vulkanskim erupcijama te instrumentima kojima se oni mjere. Na kraju razgleda kupili su suvenire i kušali neke domaće proizvode.

Zadnji je službeni dan proveden u pripremanju konačne prezentacije o iskustvu razmjene. Nakon toga učenike je pozdravila ravnateljica škole domaćina i podijelila certifikate za sudjelovanje u Erasmus+ mobilnosti u Italiji, u San Sebastiano al Vesuviju.

U subotu, 30. studenoga 2024., na autobusnom kolodvoru u Napulju učenici iz Hrvatske pozdravili su se s Talijanima. Nakon emotivnog pozdrava autobusom su došli do Rima gdje su se nakon brzog ručka ukrcali na let prema Zagrebu sa samo jednom mislju - svi će putevi voditi nazad u Napulj.

Večera, iako ne posljednja

Malaga je grad koji ima sve

Pišu:
Patricija Miletić, Lejla Julardžija
i Romi Paleček, 3.m

Naše desetodnevno iskustvo u Španjolskoj, točnije u Malagi i jedan dan u Sevilli, bilo je jedno od najposebnijih i najzbudljivijih iskustava u našem životu. Svaka minuta provedena u tim gradovima bila je nova avantura, a rad u kozmetičkom salonu tijekom toga vremena omogućio nam je da naučimo toliko toga, ne samo o svojoj struci nego i o kulturi i načinu života u Španjolskoj

Dolazak u Malagu baš u vremenskom periodu od 8. prosinca do 21. prosinca 2024. bio je pravi pogodak. Vrlo smo se brzo prilagodili na veće temperature, sunce, miris mora, papige po stablima i zvuk španjolskog jezika koji je bio svuda oko nas. Malaga je grad koji ima sve – od predivnih plaža do povijesnih spomenika... Odmah smo shvatili zašto je toliko ljudi zaljubljeno u nju.

Advent uz sunce i more

Prvi smo dan imali slobodno i odlučili upoznati grad. Pronašli smo predivan kafić na samoj obali te obišli njihove adventske kućice na obali. Da, oni imaju advent uz sunce i more! Predivno, zar ne!?

Ostatak tjedna jutarnje smo sate provodili na praktičnoj nastavi u salonima, a kemičari u laboratorijima. Do mjesta izvršavanja praktične nastave odveli su nas zaposlenici Eurominda. Bili smo u različitim salonima tako da su nam popodnevni sati bili slobodni za istraživanje grada i druženje. Nakon završetka radnog vremena svi smo se nalazili u rezidenciji gdje smo bili smješteni i tamo ručali. Nakon ručka je, najčešće, započinjala naša avantura.

Prije odlaska u grad, dobro smo istražili mjesta koja ćemo posjetiti te autobuse kojima možemo stići do tamo. Najčešće smo bili u kafićima te restoranima u centru. Naravno, sladoled iz McDonald'sa bio nam je vrlo česta želja pa nismo ni McDonald's preskočili! U centru smo, vrlo vjerojatno, posjetili sve moguće trgovine. Victoria's Secret, Sephora, Kiko, Zara, Stradivarius i Primor bili su česta odredišta. Ipak, najčešće odredište ipak nam je bio Candy Shop. Mislim da vam je svima jasan razlog!

Također, jedan smo dan imali i organizirano razgledavanje grada. Jedna od radnica Eurominda vodila nas je do katedrale i do njihove poznate tvrđave Alcazaba. Nakon razgledavanja, svi smo se zajedno uputili na njihove najpoznatije *churrose*. Bili su odlični!

Kočije umjesto taksija

Subota je bila rezervirana za zajednički izlet u predivnu Sevillu. Tamo smo napravili

najviše *foto* jer je okruženje bilo predivno! Nismo se mogli prestati diviti šarenilu oko nas, kočijama koje putuju kao taksiji kod nas, predivnim parkovima i prirodi te katedrali. Tijekom slobodnog vremena otišli smo pojesti pizzu i na *rooftop* na kavu. Istu večer stigle su profesorica Mihoci i profesorica Čakarun-Peroš koje su s nama provele cijeli drugi tjedan.

Nedjelja nam je bila slobodan dan. Iskoristili smo ga za isprobavanje njihove

se razvijemo u svojoj struci i steknemo nove vještine te usavršimo one koje smo naučili u školi. U salonu smo imali priliku raditi s iskusnim kolegama koji su nas učili različitim tehnikama njege kože, masaže i manikure.

Svaki smo dan učili nešto novo, bilo da smo se upoznavali s novim proizvodima ili učili kako pružiti uslugu koja odgovara specifičnim potrebama klijenata. Atmosfera u salonu bila je izuzetno prijateljska i profesionalna, a naši timovi bili su vrlo

U kafiću s najdražim konobarima

hrane i još malo razgledavanja trgovina. Također, navečer smo se oprostili od profesorice Koletić i profesorice Majstorović koje su s nama provele vrlo zanimljiv prvi tjedan.

Praktična nastava – važan dio putovanja

Od ponedjeljka je započela i naša praktična nastava u salonima i laboratorijima.

Koliko god se tako činilo, naš boravak u Španjolskoj nije bio samo turistički. Iako smo uživali u svim ljepotama ovih gradova, najvažniji dio našeg putovanja bila je praktična nastava.

Rad u salonu u Malagi pomogao nam je da

strpljivi i uvijek spremni pomoći. Uvijek su bili voljni podijeliti svoje znanje s nama, a uz to su bili izuzetno ljubazni i spremni na šalu.

Na kraju, možemo reći da nam je boravak u Španjolskoj bio fantastičan!

U Španjolskoj smo shvatili koliko je važno posvetiti se onome što volimo, no također i koliko je bitno uživati u životu i stvarati sjećanja. Osim toga, naučili smo koliko je važno biti otvoren za nove stvari i učiti iz svakog iskustva. Španjolska nam je pokazala da ljepota nije samo u izgledu, već u svakom životnom trenutku, bilo da je to rad, odmor ili uživanje u svakodnevnim stvarima.

Nadamo se da ćemo se jednog dana ponovno vratiti u ovu predivnu zemlju i nastaviti stvarati predivne uspomene u njoj!

Nezaboravno iskustvo kemijskih tehničara

Erasmus iskustvo učenice
smjera kemijski tehničar

Miriše na sreću

Piše:
Stella Stojić, 3.a

Nakon milijarde osjećaja koje smo izmijenili u ovih četrnaest dana, od nervoze i straha, do frustracije i tuge pa sve do zahvalnosti, onaj koji se ipak najviše puta osjećao bio je upravo sreća. Proveli smo četrnaest dana u našem malom kutku sreće i doista je tako i mirisalo, ali krenimo otpočetka

U mjesto ustajalog Zagreba, miris naranči i mora

Svaka pustolovina ima svoj početak, tako je naša počela u 15 sati 8. prosinca 2024. na zračnoj luci *Franjo Tuđman*. Roditelji, profesori i naš ravnatelj mahali su nam dok smo polako kretali prema kontroli. Poletjeli smo oko 18 sati i, unatoč malim turbulencijama, tijekom cijelog leta od tri sata zadržali dobar duh. Na aerodromu u Malagi dočekao nas je vozač i odveo nas do naše rezidencije gdje nas je dočekala Ada koja nas je upoznala sa svim pravilima i podijelila nam šifre za naše sobe. Svi smo se smjestili i vrlo brzo utonuli u san. Idući je dan bio neradni dan u Španjolskoj pa smo ga iskoristili za razgledavanje grada i upoznavanje s okolinom. Popodne smo proveli šebući po centru i okolici. Malaga nije ni slična Zagrebu. Golubove smo zamijenili papigama, bukve visokim palmama, a miris ustajalog Zagreba mirisom naranče i mora.

Poslušali smo i dvosatno predavanje na španjolskom

Malažani su puno discipliniraniji od Zagrepčana. To smo zamijetili kada smo prvi put išli na autobus. Svi su stajali uredno

Istraživački centar CESUR

u redu dok horda od nas osamnaest nije uletjela i poremetila uobičajeni mir na stanicu. Nakon nekoliko minuta shvatili smo da je red zapravo namijenjen ulasku u autobuse, a vrlo smo se brzo i mi prilagodili. Na naše novo radno mjesto u CESUR-u zaputili smo se 10. prosinca. Tamo nas je dočekaao naš veseli mentor Francis kojem engleski nije najbolja strana. Naučili smo važnost snalaženja u nepredvidivim situacijama i nadilaženja jezičnih barijera koje su nas dijelile od našeg mentora. Upoznali smo se sa cijelim CESUR-om i njegovom okolicom. To je cijeli kompleks ustanova i laboratorija za razne discipline. Iznenadilo nas je da CESUR ima razne smjerove, poput biologa, DJ-a, pilota, producenta, kemičara, ekologa. Kasnije smo imali organizirani obilazak Malage, popraćen okusom Španjolske. Probali smo njihove tradicionalne *churros* umočene u čokoladu. Sljedećeg jutra naš je radni dan počeo ranije uzimanjem uzoraka bakterija po našoj rezidenciji, autobusima i javnim površinama. Kada smo došli u CESUR, naš mentor Francis naučio nas je kako analizirati uzorke te nas uveo u svijet mikrobiologije.

Idućega dana analizirali smo bakterije koje su se razvile tijekom noći i proučavali ih pod mikroskopom. Navečer smo otišli do centra grada i razgledavali aktualni advent te kupovali suvenire. Sljedeći dan definitivno je bio izvan okvira uobičajenog. Upoznali smo našeg drugog mentora Felipea koji nas je odveo ni više ni manje nego na gradsko smetlište Malage. Tamo smo imali dvosatno predavanje na španjolskom. Uz brzinski prijevod našeg mentora uspjeli smo naučiti kako od predmeta koje inače bacamo u smeće možemo napraviti nešto korisno. Navečer smo se ponovno zaputili do grada te sjeli u restoran i pojeli nekoliko *tapasa*.

Uživali smo u svinjskim obrazima koji se tope u ustima

Uživali smo i na organiziranom izletu u Seville. Obišli smo Plaza de España, El Arenal, Katedralu La Giralda, Park María Luisa, Casa de Pilatos i Plaza de Toros. Za ručak smo probali tradicionalnu *paella* i oduševili se njome. Idući dan zaputili smo se u Parque Forestal de Gibralfaro. Popeli smo se skroz

do vrha na prekrasan vidikovac s kojeg se vidi cijela Malaga, slikali se i vratili nazad do grada. Penjanje nas je jako izmorilo te smo ogladnjeli i otišli do restorana na svinjske obraze koji se tope u ustima. Slikali smo se po gradu i završili večer s pjevanjem hita Mariah Carey *All I Want for Christmas* na glavnom trgu u Malagi. Posjetili smo i pivovaru Victoria. Njihov vodič objasnio nam je sve o proizvodnji piva i imali smo priliku probati jedno od njihovih najpoznatijih piva. Nakon osam dana nespavanja svi smo zaspali, prespavali naše budilice te se probudili u 9 navečer, ali, s vedrije strane, napunili smo baterije i bili spremni za nove pustolovine. Idućega dana posjetili smo Parque Tecnológico, vidjeli njihove laboratorije i saznali uvjete za rad. Nakon toga posjetili smo Botanički vrt u Malagi gdje smo vidjeli razne egzotične biljke. Bio je toliko velik da smo cijelo popodne proveli šeući njime. Kada smo se vratili u CESUR, naš mentor iznenadio nas je s mjestima u publici za njihov *talent show*, a poslije toga otišli smo do plaže i odlučili malo namočiti noge u plićaku.

Rastanak s Malagom uz šalicu kave

Iduće jutro bio je naš zadnji radni dan. Upoznali smo se sa spektrofotometrijom i pozdravili s našim mentorom. Naše posljednje jutro pozdravili smo se s Malagom uz šalicu kave, probali malo egzotičnog voća te krenuli prema Zagrebu u 21:15. Sletjeli smo u Zagreb pola sata nakon ponoći s bezbroj nezaboravnih uspomena.

Bilo je to stvarno prekrasno i neponovljivo iskustvo u kojem smo svi toliko toga naučili na akademskoj, ali i osobnoj razini. Svima bismo preporučili da se prijave na Erasmus i pronađu svoje mjesto koje miriše na sreću.

Tradicionalno španjolsko jelo - paella

Iskustvo naše učenice: Erasmus+ Portugal, Braga 2024.

Samo spakirajte kofer i krenite

Piše: Laura Jakoplić, bivša maturantica

Kad sam saznala da sam primljena u Erasmus+ projekt u Bragi, u Portugalu, osjećaj je bio neusporediv: uzbuđenje, malo nervoze i puno želje za novim iskustvima jer to je stvarno prilika koja se dobije jednom u životu. Kao maturantici Prirodoslovne škole Vladimira Preloga, smjera kemijski tehničar, ovo je bila prilika da vidim kako se znanje iz školskih klupa i laboratorija primjenjuje u stvarnome životu, i to u drugoj državi. Spakirala sam kofer i 27. travnja krenula na put koji će trajati sve do 12. svibnja 2024.

Praksa je bila središnji dio ovoga putovanja, a rad u laboratoriju *Análises Químicas* (skraćeno A2) ostavio je najjači dojam na mene. Do sada sam svoju struku gledala samo očima srednjoškolke iz školskih laboratorija, no ovo putovanje omogućilo mi je da vidim prave prednosti i prepreke jednog kemijskog tehničara. Laboratorij u kojem smo odrađivali praksu bavi se analizom tla, vode i gnojiva, a mi smo imali priliku sudjelovati u svakodnevним zadacima poput pripreme uzoraka i izvođenja analitičkih metoda pomoću raznih alata. Našu praksu započeli smo upoznavanjem mentora koji

radim nešto konkretno bio je neprocjenjiv.

Osim što sam stekla nova znanja u struci, upoznala sam ljude koji su me inspirirali. Njihova strast prema znanosti i ljubaznost u radu učinili su svaki dan posebnim. Iako dosta zaposlenika nije znalo engleski, uvijek smo se uspjeli sporazumjeti osmjesima i Google prevoditeljem. Svi radnici bili su spremni podijeliti znanje, a atmosfera u laboratoriju bila je toliko pozitivna da je na kraju prakse bilo teško oprostiti se.

Putovanje kroz vrijeme

Naravno, Erasmus nije obilježio samo rad u laboratoriju. U slobodno vrijeme istraživali

smo kroz vrijeme, od gotičkih katedrala i šarenih vrtova do Belemove kule i spomenika pomorcima.

Svaki je obrok nova priča

Ne mogu ne spomenuti hranu. *Pasteis de nata*, mali portugalski kremasti specijalitet, osvojio me na prvi zalogaj, a *francesinha*, slojeviti sendvič prepun mesa, pršuta, sira i umaka, kojeg nam je preporučila kolegica iz laboratorija, bio je savršen. Svaki obrok bio je još jedna priča o Portugalu, ljudima i njihovoj kulturi.

Ovo Erasmus iskustvo nije bilo samo putovanje s kojeg sam se vratila prepuna

Dodjela certifikata o završenoj Erasmus+ mobilnosti

su nam pokazali laboratorij i objasnili radne procedure, a već drugi dan bacili smo se na posao. Na stolu su nas čekale pipete, spektrometri i kromatografi te neke aparature i strojevi specijalizirani baš za analize. Najviše me oduševio ICP atomski spektrometar te poseban stroj koji omogućuje razgradnju uzoraka pri određenoj temperaturi, laički zvan *mikrovalna*. Osjećaj da svojim rukama

smo Portugal, zemlju prepunu povijesti, ljubaznosti i predivnih znamenitosti. U Portu smo, unatoč povremenoj kiši, obišli glavne znamenitosti, a Braga nas je oduševila svojim svetištima. *Bom Jesus do Monte* i njegovo stubište s preko 500 stepenica izgledali su kao iz bajke, a pogled sa svetišta *Marije Sameiro* bio je nezaboravan. Lisabon, glavni grad, bio je pravo malo putovanje

Franchesinha

Pasteis de nata

znanja, iskustava i novih poznanstava, bilo je to otkrivanje sebe, svojih sposobnosti i svijeta koji me okružuje. Naučila sam koliko vrijedi hrabrost da izađeš iz zone komfora i kreneš u nešto novo. Ako imate priliku sudjelovati u Erasmus+ projektu, samo mogu reći: spakirajte kofer i krenite. Jer ono što vas čeka nije samo edukacija, već avantura koja se pamti cijeli život.

Smotra projekata u odgoju i obrazovanju

Kremica više za iduću godinu!

Pišu: **Grad Zagreb organizirao je 12. prosinca 2024. u Maloj dvorani Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog inspirativni događaj pod nazivom Umreži se, poveži se, pokreni se – smotra projekata u odgoju i obrazovanju**

Cilj Smotre bio je predstaviti projekte financirane iz fondova Europske unije i drugih izvora, s naglaskom na unapređenje obrazovanja iz sredstava EU-a. Događaj je svečano otvorila zamjenica gradonačelnika Danijela Doleneć, naglasivši kako su EU fondovi strateški prioritet Grada Zagreba te ključ za razvoj odgojno-obrazovnog sustava.

Sudionici Smotre mogli su saznati više o mogućnostima financiranja te razmijeniti ideje i iskustva o projektima, a paneli su ponudili priliku za dijalog među stručnjacima i predstavnicima obrazovnih institucija.

Izazvali smo veliko zanimanje

Na tako dinamičnoj i edukativnoj manifestaciji svoj doprinos dali smo i mi – **Prirodoslovna škola Vladimira Preloga!** Na našem štandu odisao je duh prošlogodišnjih mobilnosti, a naši učenici – sudionici 1. ciklusa Erasmus+ akreditacija u području općeg i strukovnog obrazovanja (SCH i VET) s ponosom su prezentirali rezultate i materijale svojih nezaboravnih iskustava.

Iako smo izazvali veliko zanimanje posjetitelja, moramo priznati – naši unikatni školski proizvodi, izrađeni u sklopu Erasmus+ projekata, bili su ove godine na *strogij dijati*. S obzirom na veliku potražnju za našim *kremicama*, odlučili smo biti škrti i sačuvati ih za posebne prilike. No, ne brinite – za iduću Smotru pripremamo se u velikom stilu da bismo zadovoljili sve znatiželjne ruke (i lica)!

Posebno se želimo zahvaliti našim učenicima, Tomislavu, Arwen, Matiji, Ivanu i Anji, koji su s nevjerojatnim entuzijazmom predstavljali naš zajednički Erasmus rad. I naravno, našem ravnatelju!

Kao i uvijek, Prirodoslovna škola Vladimira Preloga ostavila je svoj pečat! Vidimo se na idućim mobilnostima i Smotrama, spremni na još više zajedničkih uspjeha!

Fins després, Catalunya

Erasmus mobilnost u Španjolskoj

ERAZMUS

Piše:
Isabella Dumić

*Početak je svibnja, točnije, 6. svibnja 2024.
Sunce grije malo sjajnije i malo toplije jer
je napokon osvanuo i taj uzbudljiv dan kada
su se učenici drugih i trećih razreda programa
prirodoslovne gimnazije, uz pratnju profesorice
Andree Pongrac i profesora Gordana Pihača,
uputili u Španjolsku. Naravno, kako u Prelogu
počinje sezona testova, oni su na sedmom
nebu kao i Ryanair avion koji ih vozi
1200 km na Zapad*

Domaćin ove mobilnosti bila je škola INS Ramon Muntaner u španjolskom gradu Figuerasu. Za učenike je bio pripremljen bogat program - imali su priliku primijeniti i povezati svoja znanja iz prirodoslovlja. Dani su im bili ispunjeni prilikama da prošire svoje vidike u razgovoru sa stručnjacima s područja botanike, hidrologije, orintologije, seizmologije i vulkanologije. Popratne radionice omogućile su im da primijene znanja i da steknu bolje razumijevanje putem direktnog iskustva.

Nema odmora od kemije

Fokus ove mobilnosti bilo je prirodoslovlje, koje vuče dugo korijenje u školi domaćinu. Građena na temeljima renesansnog samostana, no i prva sekularna srednja škola u Kataloniji, INS Ramon Muntaner ima dugu povijest pružanja svestrane edukacije. Škola ima moderno opremljene učionice za kemiju, fiziku, tehnički i robotiku, no zadržavaju i duh starine jer poseban dojam ostavljaju freske na zidovima atrija, ispred kojih su se držala predavanja u pionirsko doba.

Učenicima su u školi održane radionice o načinima uporabe biljnih sastojaka te procesima maceracije, destilacije i infuzije u raznim otapalima. Imali su priliku napraviti i isprobati vlastitu pastu za zube koristeći sol, sodu bikarbonu, jestivu glinu, aloe veru te svježe listove mente. Okus je bio, kako je moguće i naslutiti - gadan. Ipak, nakon što se isprao okus soli, ostalo je nešto svježine.

No, ne možemo zaboraviti na biologiju jer se učenici nisu izvukli ni od mikroskopiranja. Imali su šansu promotriti mikroorganizme koji nastanjuju najveće prirodno jezero u Kataloniji - jezero Banyoles. Jezero je poznato ne samo po slikovitoj panorami nego kao i natjecateljske vode u sportskom veslanju.

Krajolici kao s razglednice

Figueres je najpoznatiji po umjetniku Salvadoru Daliju čiji je otisak vidljiv posvuda. Masivna zgrada koja odmah okupira pogled njegov je muzej, kojeg je sam projektirao. Po gradu, ili bolje rečeno, po pločniku, vidljive su plaketice u obliku mrava, koje vode do muzeja.

No, učenici su imali šansu iskusiti i kulturu samoga grada jer su posjetili Figueres taman u doba godine da vide lokalni festival u trajanju od tjedan dana, povodom proslave blagdana Svetog Križa. Posvuda po gradu bijahu postavljeni križevi ukrašeni ružama, lišćem smokvi, šarenim tkaninama i sl.

Grad malen skoro da vam stane u dlan, Sant Marti d'Empuries, ne zaostaje kad je pitanje ostavljanja dojma. Pod starom kamenom jezgrom okruženom visokim pinjolima prostire

se veličanstveni pogled na Sredozemlje. Dokud oči sežu, prostiru se pješčane plaže i modra pučina.

Izreka *biti na pravom mjestu u pravo vrijeme* može opisati dan u Gironi, takozvanom gradu cvijeća. Učenici su imali šansu razgledati ovaj kulturološki bogati grad dan uoči njihovog najvećeg festivala - *Temps de flors*. Posvuda po gradu bili su ukrasi od šarenog cvijeća, bojujući njihovo iskustvo u proljetnu bajku. No, veći *fantasy* element i od slikanja na lokaciji gdje su scene s poznatog stubišta iz *Game of Thrones*a snimljene, nada je da ćete pronaći novčanik koji ste ostavili na klupici. Ljudima koji idu na maturalac - pazite na svoje stvari!

Bogatstvo prirodnih voda

Aiguamolls de l'Empordà jedne su od glavnih močvara u Kataloniji, no ujedno i

poboljšati dobro društvo, i još bitnije, dobre cijene.

Već na prvom obroku učenici su imali priliku iskusiti španjolsku tradiciju - tapas. Tapas je naziv za predjela i zakuske. Vrlo su uobičajeni obrok koji se jede u društvu. Uzima se nekoliko različitih predjela koja se onda dijele među prijateljima, poput kroketa od sira, pilećih medaljona, prženih lignji ili kozica i sl. Nužno je, naravno, uključiti i tapas *patatas bravas*, pečeni krumpir preliven ljutkastim brava umakom.

Zamislite ultimativni, usavršeni oblik kroasana. To je španjolski *xuixo* (čit. *šušu*), tj. prženo, zašećereno, cilindrično pecivo punjeno kremom. Posebno se u Gironi mogu pronaći okusi od tradicionalne *crema catalana* pa do cheesecakea s jagodama i slane karamele.

Livadne biljke...? Apsolutno! Učenici su

Pred muzejom Salvadora Dalija

Nacionalni park u čijem su sklopu nalaze i integralni prirodni rezervati (maksimalni stupanj prirodne zaštite u katalonskom zakonodavstvu). Zaštićeno područje dom je mnogim pticama, a neke su učenici i promatrali iz područja samog parka.

Gurmanskim tragom Katalonije

Nevjerojatno je kako dobru hranu može

posjetili *Parc de les Olors* u kojem su imali šansu proučiti ljekovito i začinsko bilje, no ujedno ga upoznati putem različitih senzornih podražaja. Učenici su okusili čaj načinjen od raznih biljaka koje se nalaze u njihovom vrtu, inspiriran rimskim *hortusom* jer se nalazi u blizini grčkih i rimskih ruševina grada Empúriesa. Učinili su i korak dalje, kušali su i samo bilje, poput komorača, mente, maslačka te raznih lokalnih jestivih travka.

Haljinica bijele boje, žute, narančaste...

Gledam je kako sjedi na Elinu krevetu. Češlja lutkice koje su poredane jedna uz drugu i popravlja im haljinice. Trudi se da su složene nekim redoslijedom. Haljinica bijele boje, žute, narančaste... I svaku večer ovako. Ona ravna posteljinu na krevetiću, a ja je s vrata gledam. Stojim na mjestu, samo promatram bez riječi. Gledam kako prstima prolazi po njezinu jastuku i gleda u daljinu. Kad završi s pospremanjem, u tišini prođe pored mene i zatvori se u svoju sobu. Zatvori se u sobu koja je nekoć bila naša, ali... u toj sobi ja već dva mjeseca nisam spavao.

Već je tjedan dana nisam vidio kako plače...

Prošla su točno 73 dana otkako sam primio poziv iz bolnice.

Ela je prelazila cestu na putu kući iz škole. Udario ju je automobil koji je prošao kroz crveno svjetlo...

Dodao sam joj torbu i pozdravio je na izlazu. Zagrlila me. Trebao sam je odvesti... Bila je magla, bilo je još rano...

Čim je poziv bio prekinut, dojurio sam u bolnicu. Katarina je stigla prije mene. Vrištala je u bolničkoj sobi i grlila Elinu maleno, hladno tijelo. Bilo je prekasno. Više nije bila s nama. Nisam stigao... Trebao sam otići po nju u školu! Bila je magla...

Svi su dani jednaki. Ustanem, skuham kavu Katarini i sebi. Svako jutro njezina šalica ostane netaknuta. Unatoč tome, ja je svako jutro iznova napunim. Svako jutro za doručak izvadim tri tanjura. Katarina ne izlazi iz sobe, vrata Eline sobe također su zatvorena. Prije posla izlijevam kavu u sudoper i vraćam tanjure na policu.

Dani provedeni na poslu ne pružaju nikakvu utjehu. Ne prestajem misliti o Eli. Pritišćem tipke na tipkovnici i vidim je kako se u dnevnom boravku igra na mojem laptopu. Pogledam kroz prozor i vidim kako se igra u parkiću, vidim Katarinu kako je gura na ljuljački.

Kad se vratim kući, Katarinu zateknem spavajući. Prestala je ići na posao, cijeli je dan zatvorena u stanu. Kada ne spava, briše prašinu s igračaka. Malene nenošene cipele stoje ispred vrata pored njezinih i mojih. Malena roza jakna visi na vješalici pored kišobrana. Školska je torba još uvijek otvorena pored kauča. Cijeli je dnevni boravak zatrpan njezinim igračkama. Uvelo cvijeće već mjesecima stoji u plavoj vazi na stolu u kuhinji.

Sve su stvari koje je Ela ikad posjedovala još u ovome stanu. Svaka njezina bilježnica, svaka olovka, svaka majica i svaka igračka... Ništa nije bacila. Ništa ni ja ne mogu baciti. Na hladnjaku još više njezini crteži.

Katarina iz sobe izađe kad je vani već mrak. Toliko je dugo nisam vidio pod dnevnim svjetlom... Bojim se da sam zaboravio kako izgleda. Obrazi su joj utonuli, oči izgledaju umorno. Jedva jede, neke dane ništa ni ne stavi u usta. Jedino što radi, radi u Elinoj sobi. Slaže knjige na policu, mijenja posteljinu na krevetu, briše prašinu, šilji bojice...

Svake noći kad se Katarina zatvori u svoju sobu, ja uđem u Elinu. Premještam lutkice, pomičem savršeno složen prekrivač s njegova mjesta. Razbacujem igračke po sobi i raspoređujem ih onako kako se sjećam da ih je Ela namještala. Pripremam sobu za sljedeću noć kad će Katarina opet doći i sve vratiti na mjesto. To su postale naše uloge...

Izgubio sam kćer... Ne poznajem više svoju ženu... nismo ni poznanici. Jedino što nas drži, krov je ispod kojeg postojimo. Haljinica bijele boje, žute, narančaste...

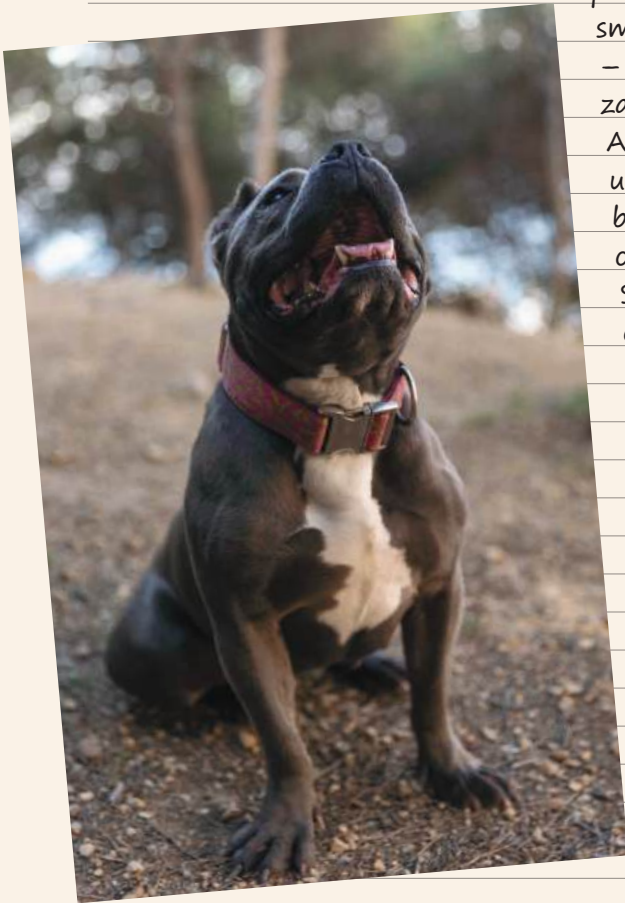
Sara Polašek, 3. g

Jedan, dva, tri, četiri...

Taj je dan bilo sunčano. Vjetar je ljuľao trešnjine grane iznad mene, a ja sam se pokušavao usredotočiti na zvuk ptica da ne skrenem pogled na nju. Brojeći njihove cvrkute, misli su mi polako nestajale.

Kada me Ava prvi put dovela kući, dogodila se velika svađa između nje i njezina oca. Ona je bila uvjerena da oca može nagovoriti da mi dopusti živjeti s njima. Noga mi je bila slomljena i nije me htjela ostaviti u takvom stanju. Otac je bio strašan i okrutan, no mogao sam namirisati njegov strah. Taj je strah prerastao u mržnju pa me ubrzo počeo tući i vrijeđati. Radio je to izgovarajući se da ću svaki trenutak napasti ili Avu ili njega. Svaki dan podsjećao me da sam prljava i agresivna džukela. Kada bi prijelio Avi, nisam je smio obraniti jer bi to dokazalo sve što je on tvrdio o meni – da sam smrdljiva vreća buha, nebitna zvijer te da samo zauzimam prostor. Tada bi imao izgovor riješiti me se i Ava bi ostala sama. Uvijek bih mu pokušao dokazati da je u krivu, uvjeravao sam ga da sam koristan i da ću uvijek braniti Avu, no on je nastavio tvrditi da ću razoriti njihovu obitelj. Svaki je dan kuća odjekivala dernjavom i udarcima. Svaki dan pokušavao sam dokazati da nisam takav kakav on tvrdi da jesam. Svaki dan gubio sam živce te sam osjećao da to sve više ne mogu izdržati. Svaki je dan rasla moja mržnja. Pitao sam se koja je smisao moga truda kad me on svejedno nastavlja maltretirati.

Tog proljetnog dana ležao sam s Avom u vrtu. Ona je čitala knjigu, a ja sam uživao u vjetru i cvrkutu ptica s dvorišne trešnje. Odjednom sam čuo lupanje vratima u kući. Brzo sam ustao i pripremio se na svađu. Osjećao sam se velikim i snažnim. Odlučio sam mu dokazati da je u pravu. Ako toliko inzistira da sam agresivan i bijesan, onda ću i biti agresivan i bijesan. Čuo sam njegove korake iza nas te sam potrčao prema njemu. Prije nego što se počeo derati, ugrizao sam ga za nogu. Stisnuo sam zube, snažno i odlučno. Ava je zavrištala i potrčala prema nama. Osjetio sam okus metala u ustima. Ava me primila za glavu i pokušala povući. Ništa me nije smjelo zaustaviti. Nitko i ništa! Prije nego sam razmislio, ugrizao sam Avinu ruku. Bila je prestravljena. Vidio sam to u njezinim očima. Otac me počeo šutati i vrijeđati. Ništa se nije promijenilo.

Prljava i agresivna džukela... Prljava i agresivna džukela... Prljava i...

Nisam znao tko sam. Nisam znao što radim. Znao sam samo da je Avina ruka još uvijek između mojih zubi. Otac je otrčao u kuću i vratio se sa sačmaricom u rukama. Čuo sam glasan pucanj očekujući bol u tijelu, no ona se nije dogodila. Umjesto toga Avina se ruka smirila. Prestala se boriti protiv mene. Pala je na travu pored mojih nogu.

Čuo sam još jedan pucanj. Ovaj put trbuh me jako zabolio. Srušio sam se na travu pored Ave. Bojao sam se skrenuti pogled. Njezino lice bilo je okrenuto prema meni. Počeo sam brojati cvrkute ptica iznad nas da ne bih pogledao u nju pored mene. Jedan, dva, tri, četiri...

Kroz prozor tramvaja

Vraćam se iz škole. Miris prosinačke hladnoće osjetim i unutar tramvaja. Zastoj na Heinzelovoj. Gledam kroz prozor okićena stabla i zgrade. Grad je obavijen tisućama lampica. Pogled mi se zaustavlja na dječaku koji sjedi na klupi s nekom ženom. Vjerojatno majkom.

Dječak je u bijeloj jakni zavrnutih rukava i hlačama iz kojih vire tanke nožice u istrošenim tenisicama. Nema više od šest godina. Žena je mršava i neuredna. Iz vrećice vadi hamburger iz Meka i stavlja mu u jednu ruku, a pakiranje pomfrita u drugu. Sebi otvara limenku piva i pali cigaretu. Dječak navali na hamburger, a žena na pivo. Dijete veselo maše nogama koje vise s klupe. Žena ima zadovoljno lice, vjerojatno od piva. Zapravo, oboje djeluju zadovoljno. Nakon što je dječak progutao nekoliko zalogaja, iznenada se zakašlje pa mu iz natrpanih usta izleti poveći komad poluprožvakanoog hamburgera koji niz jaknu sleti u krilo. Prestane žvakati i ukipi se. Žena pogleda u njegovo krilo i razbjesni se. S usana joj se moglo razaznati da glasno prostači. Stavi limenku piva na asfalt ispred klupe i zviznu mu šamar. Od siline udarca dječakovo se tijelo trgne i nogama sruši limenku piva. Ona se bijesno sagne da dohvati limenku i spasi barem malo piva. Uvali cigaretu u usta i deformirana lica odalami dječaka po obrazima još dva puta. Zbog tih snažnih udaraca iz Mekove vrećice izletjelo je i nekoliko pomfrita. Žena, vjerojatno majka, od bijesa skoči, zamahne u širokom luku rukom s namjerom da još jednom odalami dječaka, ali se ipak suzdrži. A dječak? On i dalje žvače ostatke hamburgera kao da ga se ništa ne tiču ženini, vjerojatno majčini, udarci po licu. Ona i dalje psuje dok poteže preostale gutljaje iz limenke. Nakon što je pojeo hamburger, dječak bojažljivo silazi niz klupu i kupi krumpiriće s asfalta koje je rasuo pa ih halapljivo strpa u usta. Žvače, žvače, jako ih dugo žvače kao da želi da taj trenutak što dulje traje. Sjedi u zamrljanoj jaknici s licem crvenim ne samo od prosinačke hladnoće. Zamahuje nožicama kao da se ništa nije dogodilo. I opet oboje djeluju zadovoljno.

Tramvaj napokon kreće i ostavlja tu scenu iza mene. Grad se i dalje svijetli obasjan tisućama lampica. Idem svojoj kući. Grlo mi se steže sve više i više, a obrazi mi bride od ženinih, vjerojatno majčinih, prstiju. Staklo se zamaglilo. Plačem umjesto dječaka.

Arwen Regušić Popović, 3.c

Prijelaz

Jednom kada sam bilo mlado, vidjelo sam mnoga bića. Dok sam bilo ispod ovoga svijeta, rečeno mi je da ću se svačega nagledati. Današnja ružičasto-kožna bića ne znaju pak više ništa. Susjedi su mi rekli da su prijašnja ružičasto-kožna bića bila pažljivija i mudrija od ovih sadašnjih. Tko zna što im se dogodilo? Krošnja mi je svakoga dana bila sve veća. Teško ju je bilo nositi. Ispod sebe prije dva-tri dana primijetilo sam nekoliko zelenih klica koje su mi od tada svakoga dana tvrdile da će jednom izrasti veće od mene. Uvjeravale su me, ali... meni su izgledale kao ljubomorna trava.

Vrišteća Piha i ja prijatelji smo otkako sam prvi put ugledalo svjetlo. Tada je dan bio dug, a svjetlost crvena. Piha me je podučila sve što je načula o godišnjim dobima i duljini dana te boji svjetla tijekom svakoga od njih. Kada se sjetim toga, reklo bih da je tada bilo ljeto, a sada je jesen.

Svjetlo postaje sve više plavo. Volim Pihu, ali ta ptica ne zna slušati, a želi uvijek biti slušana. Budi me svako jutro. Kada su jednom prolazili pijetlovi, predložilo sam joj da pođe s njima kukurikati. Vjerojatno bi se dobro slagali. Međutim, ona je taj prijedlog odbila. Pričala mi je da je ovamo došla iz nekoga vlažnog područja, ali nikada mi nije otkrila zašto. Nije imala mladunaca kao ostale ptice. Rekla mi je da nikada nije nikoga voljela osim mene. Mislilo sam da će, ako ode s pijetlovima, pronaći nekoga sličnoga sebi. Pernata i ružičasto-kožna bića poprilično su slična. Svakodnevno vidim mnoga stvorenja, ali s vremenom sam ih počelo zapamćivati, barem ona koja često prolaze preda mnom. Nekoliko njih posebice su zanimljiva. Jedno ima kratko crno, a drugo dugo bijelo krzno na glavi. Uvijek su se držali za svoje ružičaste grane sve dok se jednoga dana ono biće s bijelim krznom više nije pojavljivalo. Zamijenilo ga je drugo stvorenje sa smeđom dlakom jednake duljine. Međutim, jedne su se večeri rastali ispod punoga Mjeseca. Iz lica im je izlazila voda. Stvor s dugom smeđom dlakom vrišteći je bacio sa svoje ružičaste grane okrugli predmet boje Sunca u jezero. Nikada do tada nisam čulo da neko ružičasto-kožno biće može biti tako glasno. To je jedan od razloga zašto su ptice i ružičasta bića slični. Kada promislim, ružičasti i ja smo, također, vrlo slični. Oboje imamo grane, samo što oni nisu pričvršćeni za tlo.

Od tog trenutka više ih nikad nisam vidjelo zajedno pa je to mjesto bilo ostavljeno meni za promatranje. Promatralo sam ga s Pihom jako dugo vremena, ali nikoga nije bilo. Piha je dugo vremena gledala okrugli predmet na dnu rijeke. Jednoga ga je dana odlučila izvaditi odatle. Vratila se noseći nešto sjajno u kljunu. Tu je stvar stavila na jednu od mojih najtanjih grana. Tada mi je rekla da će me čuvati od nadolazećih vremena. Međutim, ja još uvijek ne razumijem što je time htjela reći.

Prije nekoliko izmjena mraka i svjetla oko mene su se okupila petorica ružičasto-kožnih bića. Pozdravilo sam ih, ali oni su se ponašali kao da me ne čuju.

Palo sam na tlo. Prelomili su me na dva dijela i odvojili od donjega svijeta. Nakon toga samo su otišli i više se nisu vraćali.

Sadašnja su ružičasta stvorenja stvarno neshvatljiva i čudna. Od tada sam ovdje i gledam plavetnilo nada mnom. Nakon svake izmjene svjetla i tame moj pogled postaje sve nejasniji. Piha više ne živi sa mnom, ali često me posjećuje. Govori mi da je jako tužna zbog mene, ali ne razumijem zašto. Jučer mi je rekla da će uvijek dolaziti k meni... i kada me ne bude više. Što time želi reći?

Osjećam da mi tijelo postaje sve lakše. Piha mi kaže da su u meni novi stanari pa ih nerijetko vadi iz mene. Znam da im zavidi, ali mora prihvatiti da ona nije jedino biće koje me voli. Čudno mi je da se ti novi stanari nisu još uvijek predstavili. Piha mi kaže da ih je sve više i da će ubrzo doći s još pokojom pticom da ih se riješe. Govorim joj da se smiri, ali čini mi se kao da cijelo vrijeme držim misli za sebe. Otkako sam na tlu, ona me više ne čuje. Kaže mi da ću ubrzo

postati tlo te da ne zna kako to zaustaviti i kako će živjeti bez mene. Čudne li ptice!

Neobično je bez lišća.

Lijepo je bilo igrati se sa Suncem. Ono mi je ponekad htjelo ukrasti vodu pa sam skrivalo svoje lišće od njega, a kada lišća nije bilo, čeznulo je za njime. Promatralo je oslobađanje malenih pupova iz mene, a sada me još uvijek gleda iz visoka. Ono je kao Piha, uvijek je uz mene. Možda sam već postalo tlo jer više nisam zeleno. Čujem tihe glasove klica oko sebe. Iako ležim na tlu, još uvijek su manje od mene. Tama se ponovno pojavljuje, Pihe još uvijek nema. Postaje sve tiše i tiše...

Sara Bilandžija, 3. g

Soba

„Ja sam Petar. Ovo je moj posljednji zapis. Potražite me u hotelu ili šumi iza njega. Hvala mama i oprosti što te ostavljam kao što je tata ostavio tebe i mene. I svakome tko ovo čita: ne ulazite u Sobu.“

Probudio sam se jednog maglovitog popodneva na zvuk usisavača. Bila je to moja majka koja je ove subote, kao i svih ostalih, čistila stan u kojem živimo. To joj nikada nije bio problem jer, otkad nas je tata ostavio, ona je preuzela i njegovu ulogu. Izrastao sam prilično razmažen jer majka nije htjela da budem tužan što tate nema pa mi je dopuštala da radim što god želim. Tako sam jedne zimske subote sjedio nezaposlen u našem podstanarskom stanu od 50 kvadrata. Kako bih zaradio za neplaćene račune, koji su se već nakupili, te kako nas stanodavac ne bi na Božić izbacio na ulicu, odlučio sam se zaposliti. Nisam imao previše poslovnih mogućnosti kao neobrazovani, nezaposleni, tridesetogodišnji idiot koji živi s mamom, ali jedan je posao zvučao primamljivo. To je bio posao noćnog zaštitara u luksuznom hotelu koji se obnavlja, prijašnje iskustvo nije bilo potrebno, a plaća je bila jako velika. Naravno da sam odmah prihvatio. U opisu posla stoji da gledam nadzorne kamere, pazim da su vrata hotela zaključana, nekoliko puta prošetam svim hodnicima hotela i stalno provjeravam Sobu. Ne znam što to točno znači, ali nadam se da će mi večeras objasniti.

Kada sam stigao na lokaciju na rubu grada, blizu šume, dočekala me prilično velika zgrada s četiri kata. Bila je okružena skelama tako da nisam mogao naslutiti o čemu se radi. Kada sam ušao, na porti sam zatekao čistačicu koja me odvela do kontrolne sobe za videonadzor i provela hotelom. „Ovo je Soba“, rekla je prstom pokazujući na sobu koja se nalazila na samom kraju hotela. „Nemoj biti uplašen, provjeri je dva do tri puta tijekom noći, zaključaj vrata hotela i ništa ti se neće dogoditi.“ Gledao sam je pomalo čudno jer nisam ni sumnjao da bi mi se išta moglo dogoditi. „Ako se bilo što ipak dogodi, u sobi s videonadzorom imaš knjigu za hitne slučajeve.“ Krenula je prema izlazu, ali se osvrnula još jednom i pitala me: „E, da, kako se netko tako mlad odlučio za ovaj posao?“ „Trebalo mi novac“, odgovorio sam. „Očito ti treba jako hitno“, nasmijala se i otišla. Kada sam se okrenuo za njom, vidio sam da iznad ulaza, prekriveno prašinom, uklesano u zidu piše: „Ustanova za mentalno zdravlje 1923.“ Zaključio sam da su očito nešto bitno izostavili iz opisa posla. Ne znam je li namjerno, ali znam da me čeka duga noć.

Čim je započela smjena, zaključao sam glavni i stražnji ulaz hotela. Razmišljajući o riječima čistačice, prošetao sam hotelom i pomalo uplašen otišao u kontrolnu sobu za videonadzor. Hotel, ili po mojim novim spoznajama, umobolnica, bilo je mjesto puno uskih hodnika sa sobama s desne i lijeve strane, a kako se uspinjalo katovima, sobe su postajale sve ružnije i zapuštenije. Tako je četvrti kat nalikovao na nešto puno strašnije od umobolnice. Sva su vrata bila zalijepljena

trakama da nitko ne može proći kroz njih. Na samom kraju hodnika nalazila su se prilično čista i netaknuta vrata na kojima je crvenim markerom pisalo „SOBA“. Hotel je imao krovnu terasu s koje se pogled pružao prema šumi na sjeveru, a na jugu su se vidjela svjetla grada u daljini.

Dok sam sjedio u kontrolnoj sobi, sada već prilično umoran i pomalo uplašen, počeo sam pisati dnevnik u slučaju da mi se što dogodi.

[...]

3:28

Zaspao sam, probudio me zvuk šuštanja kamera. Netko stoji na ulaznim vratima.

Uzeo sam džepnu bateriju i svoj švicarski nož i otišao provjeriti tko je to. Na ulazu je

stajala visoka crna figura čovjeka, a kada sam je pogledao, nestala je u šumu. Vratio sam se u kontrolnu sobu, a na kamerama nije bilo nikakvog traga.

3:45

Otišao sam prošetati hotelom. Uspevši se na četvrti kat, sada već u velikom strahu, otišao sam provjeriti Sobu. Na kraju hodnika ugledao sam crvenu svjetlost. Odlučio sam ući u sobu. Bila je to prilično mala soba bijelih zidova s malim drvenim stolom i jednom stolicom.

Na stolu je stajala i zujala jedna crvena lampa, a na podu su bile dječje igračke. Stol je bio posut kapljicama krvi.

4:00

Izašao sam iz Sobe i hodajući hodnikom, za oko mi je zapela jedna soba s metalnim vratima te sam, unatoč upozorenju, ušao. Zanimalo me što se dogodilo u ovoj umobolnici i morao sam to saznati. U sobi su se nalazili mnogi ladičari s mnoštvom dokumenata. Počeo sam ih čitati.

4:55

U jednom od dokumenata pročitao sam da je četvrti kat služio kao zavod za neizlječive. Pronašao sam još mnogo dokumenata s imenima ljudi i kada sam došao do jednog, meni dobro poznatog imena, svjetla su se ugasila. Kvar, pomislio sam, ali što ako je namjerno.

5:15

Čuo sam korake te sam se u strahu sakrio u jednu od soba. Bili su sve sporiji i glasniji. Čuo sam kucanje. Pogledao sam kroz ključanicu i vidio isti onaj lik koji je stajao na ulazu hotela. Srce mi je preskakalo od straha, ali neka neobjašnjiva sila natjerala me da otvorim vrata. Sve se zacrnilo.

??

Probudio sam se ispred vrata Sobe i čuo miran glas iz nje: „Uđi, sine.“ Na stolu je i dalje zujala jedna crvena lampa, a na podu su bile razbacane dječje igračke. I kapljice krvi – jer se tata porezao. Sjeo sam i upalio crvenu lampu. Nakon toga pospremio dječje igračke, a tata je samo rekao: „Dobar dečko.“

Petar Leko, 2.c

